

TIDNINGS-urklipp

GÖTEBORGS-TIDNINGEN Onsdag 10 november 1948

Om underliga djur
och underligare människor

Rolf Blomberg, som i boken "Sydvart" skildrat sin senaste forskningsresa, senaste och långt ifrån den sista ty han är redan mitt uppe i en ny resa och daterar sitt manuskript på ön Puná utanför Sydamerika — är väl Sveriges yngste forskningsresande. Han har alltid haft som han säger "myror i byxorna" och längtat efter att få komma till sydligare och varmare trakter än Stockholm, ett förhållande som han tillskriver den omständigheten att hans mormors mor var andalusiska. Detta påbrå har icke bara tagit sig uttryck i längtan till fjärran länder utan också i en så mörk hy att han försvinner i mängden i Latinamerika. Redan som 14-åring fick han fara till Medelhavet och titta på djur av en sort som han inte kunnat fånga och lägga i sprit hemma i Sverige, tre år senare for han som jungman på en Lloydbåt till Medelhavet och när han var 22 år reste han ut på sin första resa alldeles på egen hand, nu så långt som till Galapagosöarna.

Rolf Blomberg: Sydvart. Gebers förlag.

"Sydvart" är en brokig bok. Själv kallar författaren den — med prydlig blygsamhet — ett mischmasch av självbiografi, reseskildring, populärvetenskap och krigsreportage. Omdömet är kanske delvis berättigat. Liksom de flesta som skriver självbiografier vill förf. gärna gå för långt i detaljer och berätta sådant som mera har intresse för honom själv än för läsarna, men det felet vidlådet endast de första kapitlen, och man måste dessutom ge den unge resenären det vitsordet att vad han än berättar om gör han det på ett livfullt och målande sätt. En högst sympatisk författare, som i sina reseskildringar icke håller fram sig själv i rampljuset mer än som är nödvändigt och som aldrig försöker förstora sina äventyr.

I Ecuador: författaren och en coloradoindian.

Den färd till Nederländska Indien, till Bali och de Små Sundaöarna som Rolf Blomberg startade hösten 1940 blev längre och mer riskfylld än han anade. Reptiler, giftiga insekter och sådana farligheter — vilka farligheter han icke anser så stora som mången annan reseskildrare utmålar dem — undgick han och hans fru, men det blev krig i Stilla havet, och sedan japanerna ockuperat Java blev familjen Blomberg sittande där i flera år, icke internerade men levande i en ständig skräck för japanerna och sedan — efter kapitulationen — för indonesernas kortvarigare men lika utpräglade maktherravälde. Dessa kapitel om interneringsläger, tortyr och andra slags övergrepp, som till och med folk från neutrala länder räkade ut för, är emellertid avslutade; det är däremot knappast skildringarna från strandhuggen på de Små Sundaöarna. Till dem kommer Rolf Blomberg formodligen igen.

Vem skulle förresten icke vilja resa med honom exempelvis till den vänliga och lyckliga ön Bali, som redan i dagsljus är en sagoö och där man av fursten av Saba kan bli bjuden på helstekt spädgris till kokosmjölk och palmvin samt andra drycker som krävs för att kunna äta den med spansk och vanlig peppar, vitlök och portugisisk lök, färsk ingefära, salt och mycket annat starkt späckade grisen — en föda för eldslukare, säger författaren. Rätt roligt skulle det även vara att sedan se en Österns furste vingla fram på en herrcykel, icke trampad av honom själv utan påskjuten av tvenne lydiga undersåtar.

Bali skulle bli Rolf Blombergs replipunkt under färderna men han kom aldrig tillbaka dit. Han for vidare, kom till ön Lombok och träffade KF:s kaffeplantare Göta Björklund, med vilken han dinerade på filerad pythonorm, en ganska seg anrättning beroende att ormen fått hänga för litet, han mötte de "flygande hundarna", jättestora fladermöss, som när de kom susande i tusental från ön Satoende, där han upplevde några härliga veckor, och han besökte Tambora som enligt folktron befolkas av många myatiska gestalter, ludna och svanspryddа skogstroll samt hundvalpar stora som hästar, och där själva "tuan Setan" — d. v. s. Satan — har sin trädgård. De underliga vareiserna på Tambora fick Blomberg aldrig se, men på Komodo stiftade han bekantskap med den "sällsamma, urtidsdoftande djurgrupp" som jätteödlorna, varanerna, representerar. Denna gudsförgätna ö, liknande en hägring från en försvunnen värld, har ett synnerligen rikt djurliv och intressantast av alla djuren är säkerligen jätteödlorna. Enligt andra forskare kan dessa vidunder bli upp till sju meter långa; någon så stor best fick Blomberg dock icke syn på men väl sådana på 3—4 meter. De tycks icke vilja anfalla människor, och det är ganska underligt att läsa om hur en sådan best förskräckt sprang sin väg när förf. kastade en pinne på den. Dessa kapitel om djurlivet på Komodo är förmodligen de delar av boken som har största intresse ur rent vetenskaplig synpunkt. Eljest lägger Blomberg icke så stor vikt vid vetenskapliga rön, han bara berättar om vad han ser och upplever. Han gör det som sagt trevligt och roande och man har i honom en underhållande guide i de trakter som det endast är ett fåtal förunnat att själva få se.

Rolf Blomberg hade hoppats att kunna skaffa sig en egen båt och segla omkring med bland öarna men han misslyckades på grund av kriget. Men vid det här laget har han väl sin båt, ty i bokens sista kapitel är han som sagt i Ecuador i färd med att förbereda nya färder, om vilka vi får veta något i nästa av dessa för ett stillasittande liv så föga anlagde unge man.

H.

En vacker otavaloindianska poserade gärna för Rolf Blombergs kamera.

ROLF BLOMBERG:

På jakt efter inkaskatter i det fantastiska Equador

QUITO i november. — Sedan drygt ett år är jag i Ecuador — ett fantastiskt land, som tycks vara outtömligt på stoff för en filmkamera. Här finns tropiska urskogar och snöhöljda berg med en oerhört rik variation på djur och växtlighet och med en mängd intressanta infödingsstammar: Cayapas- och coloradoindianerna mellan Stilla havskusten och Anderna, otavalo- och salasacaindianerna i höglandet och de okuvade aucas, de som huvudjägare beryktade jibaros och de föga kända cofánes i el Oriente, djungelområdet på ostsidan av Anderna.

Under tiden jag varit här har jag hunnit med en mängd expeditioner. Ungefär 3,000 meter film — ännu oklippt och oredigerad — utgör resultatet av färderna och jag har även samlat en mängd zoologiskt och etnografiskt material.

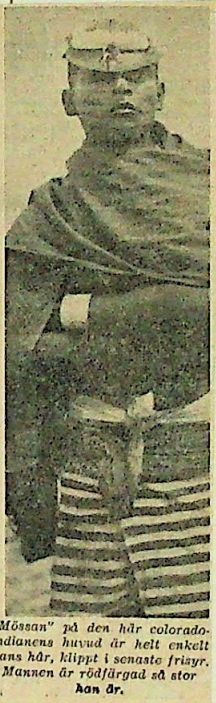
Ecuador har ännu inte blivit något turistland, ty Ecuador är än så länge "oupptäckt" i Förenta staterna. Men de få amerikanska turister, som letat sig hit, har blivit glatt överraskade. De har funnit ett land mer pittoreskt och storslaget skönt än nå got annat i Latinamerika, och ganska säkert kommer det lilla landet på ekvatorn att med tiden bli ett Latinamerikas Schweiz.

(Forts. sid. 9, sp. 4)

ROLF BLOMBERG, den kände forskningsresanden och medarbetaren i Stockholms-Tidningen, vistas sedan ett år i Ecuador, "det fantastiska landet på ekvatorn", där han umgås med fredliga indianstammar, huvudjägare och färgstarka forskningsresande från hela världen.

Tillsammans med amatörtjurfäktaren från Chikago, Ban Butler, har han letat efter guldskatter i djupa, halvt igenrasade grottor och på 5.000 m. höga berg.

Rolf Blomberg framträder i morgon i svenska radion.

"Mössan" på den här coloradoindianens huvud är helt enkelt hans hår, klippt i senaste frisyr. Mannen är rödfärgad så stor Aan är.

ROLF BLOMBERG: *(Forts. fr. sid. 1)*

Tjurfäktare från Chikago letar inkaskatt i Ecuador

Men här finns ändå massor av utlänningar, färgstarka, intressanta personer, äventyrare i ordets bästa bemärkelse. Alltså män som i sportslig anda söker äventyret för äventyrets egen skull, eller män som i vetenskapens tjänst tränger in i outforskade, farofyllda trakter.

En av dem är den amerikanske entreprenören Harold T Smith, som håller på att stoppa ned vattenrör i Ecuadors jord. Här i Quito ser det ut som om staden nyligen varit belägrad, som om den vore full av löpgravar och kulsprutenästen, ty L. M. Ericsson håller under ledning av svenska ingenjörer på att installera telefonanläggningar och gräver hål i gatorna för sina kablar. L. M. Ericsson och Harold Smith gör stadsbilden krigisk.

Mr Smith har borrat efter vatten och byggt järnvägar i Västindien och över hela Mellan- och Sydamerika. I Mexiko förvandlade han ett väldigt ökenområde till bördigt land, och som ett monument över hans företagsamhet står i dag mitt i detta nu rikt bomullsproducerande område en blomstrande stad på 200,000 invånare; den hade 50,000, då Harold T. Smith kom dit.

Hur Smith blev verksam i Ecuador är en särskild historia. På genomresa från Peru till Colombia, där han också har arbeten i gång, bodde han ett par dagar på ett hotell i Quito. Då han första morgonen ville ta en dusch, fanns det inget vatten.

— Damn it, sa Smith, jag ska ge Quito vatten!

Nyss slog det mig, att jag här i Quito bara på en enda dag hade träffat fler människor med fantastiska resor och upplevelser bakom sig, än om jag hade varit på ett välbesökt möte på Travellers Club i Stockholm. Denna dag som jag tänker på — det var för någon vecka sedan — började med att jag hos barberaren mötte commander Dyott, som på sin tid ledde en stor expedition för att söka efter den engelske forskaren överste Fawcett och dennes son, vilka spårlöst hade försvunnit i Amazonas djungler. Jag drack förmiddagskaffe med monsieur Fournier, en fransman som bedriver hajfiske på Ecuadors kust och som i många år levt i Kongo och Brasilien. Ett referat av monsieur Fourniers mer än vanligt sällsamma upplevelser skulle fylla volymer. Jag besökte sedan fotografen Horacio López för att hämta några förstoringar. López är colombian. Han har i många år strövat omkring i Colombias, Ecuadors och Brasiliens väldiga urskogsområden på jakt efter unika kameramotiv, guld, gummi och spännande äventyr. De sista åren har han ägnat sig åt bergsbestigningar — han är en av de få som besegrat det 6,310 meter höga Chimborazo. Jag åt lunch med Franklin Wallis, amerikansk geolog och världsvandrare, och vid bordet bredvid satt Armand Denis, berömd amerikansk filmare. Denis gjorde den mycket uppmärksammade afrikafilmen "Svart exlax" och har också filmat i Burma, på Bali och i andra exotiska länder. Jag stötte under dagens lopp även ihop med några andra äventyrliga herrar, och på kvällen var jag hembjuden till Bancroft Butler, Ban kallad. Det är en amatörtjurfäktare från Chicago och en obotlig skattesökare. Och därmed är jag inne på ett annat kapitel i vilket Ecuador också spelar en framträdande roll — som skattsökarland.

Ban förlorar inte hoppet

Ban Butler är som sagt obotlig. Han har hållit på och letat efter skatter i åratal, och han tillhör naturligtvis den sikara som i det vilda bergsmassivet Llanganatis söker efter den berömda Valverdeskatten. Valverde var en spanjor som levde för några århundraden sedan och blev omåttligt rik i Ecuador — emedan han funnit en inkaskatt, sades det. Och mycket riktigt: vid sin död testamenterade Valverde till spanske kungen en karta över och anvisningar på var resten av den enorma inkaskatten kunde hämtas. Kartan och anvisningarna finns fortfarande i behåll, och under årens lopp har ett otal skattesökarsällskap försökt sin lycka i Llanganatis, allihopa förgäves. Men Ban Butler har inte uppgivit hoppet eller tappat sugen trots misslyckade försök, och snart ger han sig in till vilda Llanganatis igen, och då säger han, då skall han inte komma tomhänt tillbaka.

Men det är inte vara Valverde-

05-0002
05-0003
05-0003.2

G

Rubrik | Pag.

05-0003 3

skatten Ban känner till. Om man sitter och resonerar med honom en kväll, så får man höra om så många skatter här i Ecuador, att man lätt får den uppfattningen, att jorden måste vara späckad av dem. Och Ban har en ovanlig förmåga att få den största tvivlare att tro på sina historier. De är så fulla av fakta och bevis för skatternas existens, att innan man vet ordet av, man ber Ban att få följa med och bärga en skatt. Nyligen köpte jag omkring i ett par dagar tillsammans med Ban i en djup, halvt igenrasad grotta för att krafsa fram en del guldtackor. Jag behöver väl inte tala om att vi inte fann dem. — Någon annan har varit före oss, sa Ban. Sedan höll jag nästan på att frysa ihjäl uppe på det nära 5.000 meter höga berget Rumiñahui för att hämta Quitos väldiga förråd av guld som inkageneralen Rumiñahui skulle ha gömt i en grotta i det berg som sedermera fick hans namn. Många har förgäves sökt efter den där grottan, men Ban vet, var den finns. Att vi nu inte fann den, berodde enligt Ban på en smula otur och på det dåliga vädret. Några dagar senare ville Ban, att jag skulle följa med honom till ett annat berg, där en annan skatt skulle vara gömd,

men vid det laget hade jag fått nog av skattsökeri, åtminstone för en tid framåt.

— Gosse, sa Ban, du kommer att ångra dej — den här gången kommer jag i n t e tomhänt tillbaka.

Medan jag talar om äventyrliga yankees, vill jag också berätta om en verkligt trevlig och originell 20-åring jag blev bekant med för någon tid sedan. Han passerade Ecuador på väg från Alaska till Brasilien. Han var en hitch-hiker, tog sig fram genom att åka snålskjuts! Hela hans bagage bestod av en sovsäck, en ryggsäck med kläder och en kamera.

— Jag gillar dom här sydamerikanska killarna, sa han. Men göra icecream kan dom inte!

En ganska nedgörande kritik, som jag skall komma ihåg att vidarebefordra till Departemento de Turismo, så lämpliga mått och steg kan vidtas. *Rolf Blomberg.*

Postdp. N:r 46 1948

05-0004

Julbokfloden börjar nu välla fram för fullt. För dagen ha följande böcker av uppburna Lektyrmedarbetare droppat ner på vårt skrivbord: *Sydvärt* av Rolf Blomberg, Årets märkligaste, väckrande och mest underhållande reseberättelse, skriven av vår yngste författare. Jag måste återkomma till den litterägare längre fram. *Med Lolla i Kloppiga berget* av Joe Aaronsell och Gösta Svender. Välkända äventyr för Lektyrs läsekrets, illustrerien gick i Lektyr för något år sedan. Så hur tänker den gång av Gunnar Widerström.

Resandets glädje

— Jag trivs inte i det här klimatet. Man fryser ju ända in i benen. — Repliken föll på Skeppsbron en kväll, en sådan där dimmig novemberkväll, som kommer vem som helst att önska sig någon annanstans, till ett ställe där luften åtminstone är några tiotal grader varmare och livet litet mer lättsamt att leva. Den som talade var Rolf Blomberg, nyss hemkommen från en av sina resor och i full färd med att förbereda en ny.

Rolf Blomberg

Han har vandringslusten i blodet, och varför han fått det antyder han på ett ställe i sin nya bok "Sydvart" (Gebera). Det var en faster i Argentina, som tände gnistan med sina brev bl. a. om hur hon kunde plocka apelsiner genom fönstret, och sedan gjorde övrigt reseskildringalånande resten ända tills han kom i väg till Medelhavet för att tre år senare, som sjutton-åring, ta hyra som jungman ett sommarlov. Därpå satte pappa arkitekten punkt — Rolf skulle klara studierna först så kunde det bli tal om vidare resor sen. En förening av tjat och dåliga betyg löste emellertid problemet, 1934 gjorde han den första riktiga långresan till Galapagosöarna och Ecuador och sedan dess har han, med kortare avbrott, varit förlorad för fosterlandet.

Hans "Sydvart" är sålunda en bok om äventyrets tjusning och resandets glädje, men den innehåller också åtskilligt om medaljens frånsida, inte minst om de långa åren under den japanska ockupationen av

Insulinde med alla dess vidrigheter.

— Det var i själva verket så vidrigt, att man aldrig kan skriva om det som det var i verkligheten, sade han en gång, och hans bok ger syn för sägen: Han närmar sig problemet men liksom skyggar för det, och man får bara ett så där i största allmänhet otreviligt intryck av den tid då det gula herrefolket stängde in de vita och lät dem omkomma bäst de ville av hunger och sjukdomar. Andra har skrivit mer och givit hårdare omdömen om den perioden, och den som vill rota i gräsligheter bör nog söka sig till andra källor än Rolf Blomberg.

Desto roligare är det att läsa om hans forskningsresor och hans filmexpeditioner till öarna, Bali, Komodo, Seraja, Flores och allt vad de heter. Det är möten med alla slags människor och allehanda underliga djur, det är expeditioner, som på intet sätt är riskfria, och allt är berättat så klart och så enkelt att man blir rent betagen i boken. Som Rolf Blomber dessutom är en benådad fotograf blir denna hans senaste bok ett verk, som torde ha sin succé säkrad hos alla som vill resa men inte kan komma ut. Den eförbätterlige världsvandraren Rolf Blomberg är intet tråkigt sällskap en hopplöst muskig senilsktkväll då inte ens inomhus termometern kryper högre än 18 plusgrader.

Gunnar Fröcell.

Aftonbladet 18 nov 1948

Åt sydost och sydväst

I slutkapitlet till sin senaste bok "Sydvart" konstaterar *Rolf Blomberg* lite urskuldande, att boken blivit en rätt underlig misch-masch av självbiografi, reseskildring, populärvetenskap och krigsreportage.

Blomberg har rätt i att hans senaste alster blivit en blandning av litet av varje. Men det har blivit en tilltalande blandning. Författaren berättar medryckande och humoristiskt om mycket av det märkliga, han fått uppleva i olika hörn av världen. Med spänt intresse läser man om hans möten med nästande jätteödlor och andra egendomliga djur likaväl som med originella människor med ett brokigt förflutet. I "Sydvart" berättar Blomberg om sina forskningsfärder bland öarna utanför sydöstra Asien samt om sina men framför allt andras obehagliga upplevelser på Java under den tid, japanerna var herrar där. Den japanska ockupationen formade tillvaron för många till ett helvete, vilket naturligt nog bjärt kontrasterade mot det paradis, som Blomberg tidigare fått uppleva på ön Bali strax öster om Java.

Boken kan uppvisa ett utmärkt bildmaterial. Något som man däremot saknar är en karta eller kartskiss över Sundaöarna, om vilka bokens huvuddel handlar. En karta, som bl. a. visat avstånd och storleksförhållanden mellan öarna Lombok, Soembawa, Satoenda och Komodo skulle ha välkommits av den intresserade läsaren.

Dagens Nyheter 22/11 48

Rolf Blomberg: Sydvart
Gebers förlag.

Rolf Blombergs senaste reseskildring blir säkerligen julens mest efterfrågade presentbok. Den unge forskningsresanden har hunnit med mycket i sina där och han kan också berätta som ingen annan. I hans sällskap får man inte endast njuta av underbara naturscenerier utan också uppleva det stora äventyret.

Just nu befinner sig Rolf Blomberg i Ecuador och står mitt inne i nya äventyr med indianer och huvudjägare. Tillsammans med en amatörtjurfäktare från Chicago har han letat efter guldskatter i djupa, halvt igenrasade grottor och på 5.000 meter höga berg.

Men det är inte om den resan hans bok »Sydvart» handlar. Han talar först något om sig själv och sina tidigare färder och sedan får vi följa honom till Sundaöarnas exotiska värld och ett uppehåll på den av turisterna fördärvade underbara ön Bali. Blomberg uppträcker emellertid ett annat Bali än turisternas och hans skildring är i hög grad fascinerande. När den japanska invasionen kom befann sig Rolf Blomberg på Java

05 K-0007-1

Expressen 29/11 48

05-0008

05 M 0010

Kvällsposten 9/12 48

och där blev han stannande tills kriget var slut. Skildringen övergår här till ett färgstarkt krigsreportage, ett av de livfullaste vi någonsin läst. Inte minst intressant är den presentation författaren ger av svenskar i denna exotiska miljö och de människoöden han skildrar.

Rolf Blomberg säger själv, att det är hans exotiska påbrå, som påverkat hans längtan till länder med sol och värme. Han har inte så litet av äventyrsblod i ådrorna. Men han är också vetenskapsman och film-man. Det 50-tal bilder, som illustrerar boken är utsökt vackra och hans iakttagelser i övrigt ger intrycket av en forskarbragd. Det är en bok av hög klass, som årets julmarknad riktats med genom Rolf Blombergs förnäma och spännande reseskildring.

J. K.

Skånska Dagbladet 13/11 48

Betydligt mindre anspråksfull är Rolf Blomberg, som sätter det egna jaget i förgrunden på ett sätt, som gör att man ibland tänker på Sven Hedin i dennes tidigare böcker. Denna Blombergs självupptagenhet, som man förut haft överseende med på grund av förfis ungdom, är i hans senaste bok "Sydvart" alltför påkostande i sin naiva anspråksfullhet. Det är synd, ty han kan verkligen berätta och har något att berätta om.

År 1940 begav han sig på resa till Indonesien och hade hunnit till Java, då det japanska överfallet sattes i verket med resultat för hans vidkommande, att han fick stanna på jätteön i bortåt sex år. Om japanernas uppträdande har han åtskilligt att förtälja, som kompletterar bilden av det gula "herrefolkets" framfart i Indonesien. Vad han berättar om Bali är varken nytt eller särskilt intressant. För läsaren betydligt mer givande blev hans besök hos Komodos jätteödlor. Han gjorde strandhugg på mindre öar, kom efter fredsslutet till Australien och arbetade sig hem på en norsk båt.

Blomberg har sett mycket och äventyr har han inte behövt ankna. Och han är företagsam och oförskräckt. Tänker han bli reseskildrare av större format, har han emellertid åtskilligt att lära, t. ex. av Krarup Nielsen. Man får i hans för övrigt vackert illustrerade bok för mycket av honom själv men för litet av förhållandena omkring honom. Men, som sagt, han är en god berättare, och man smittas oneklgen av hans pojkaktiga entusiasm. Slutligen är det alltid roligt att finna en man, som i gärning lyckats förverkliga gossedrömmarnas längtan.

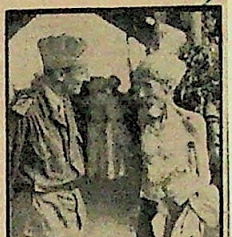
ÖST ÄR ÖST

Pearl Harbor drog ett streck över Rolf Blombergs planer på att utforska vita fläckar på Nya Guineas karta. Han fick i stället göra närmare bekantskap med japanska ockupationsmetoder på Java. Strängt taget förlorade han inte på bytet, den del av "Sydvart" som handlar om Bali och jätteödlorna på Komodo är intresseväckande men kan i spänning inte mäta sig med de laddade kapitlen om den japanska terrorn bland javaneserna.

De innehåller förstahandsstoff om de kejserliga truppernas uppträdande och kastar ljus över några tragiska svenska öden under ockupationen. En känd Söderhavssvensk, Victor Berge, garvarson från Ockelbo pärlfiskare och uppfinnare av en dykarhjälm, arresterades som amerikansk spion och underkastades en sadistisk tortyr. Han väckte japanernas hånpad genom att flera gånger klara det s. k. vattenprovet tack vare ett trick han lärt sig av polynesiska pärlfiskare. Med detta knep kunde han hålla andan utan besvär ända upp till två minuter. Berge kastades slutligen svårt misshandlad i ett beryktat fängelse. Där hamnade inalles 4.000 fångar. Endast 360 kom därifrån med livet, och svensken var en av dem.

Blomberg själv och hans hustru klarade sig trots husundersökningar, som kunde ha blivit ödesdigra. I deras hus doldes nämligen antropologen v. Koenigswalds berömda vetenskapliga samlingar, som japanerna hade ett gott öga till. Blomberg hade packat dem tillsammans med sina egna samlingar av reptiler, och efteråsen japanerna hyser en nästan överdriven respekt för ormar blev husundersökningen ytlig. De dramatiska ockupationsåren på Java har inte förlorat något av sin spänning i Blombergs återberättelse.

Om ved som samtidigt hände bakom koncentrationslägrens taggtråd på Nord-Borneo ger Agnes Newton Keith besked i den utmärkta boken "Tre som hem". Lägerårenskildras från moderns synpunkt; berättelsen koncentrerar sig kring hennes förtvivlade kamp för att rädda den lille sonen från undernäring, sjukdomar och död. För lägrets samtliga mödrar utgjorde detta den självfallna och enda uppgiften, de bildede en kampgrupp, som inom lägerstillvarons ockrivna lagar använde alla medel för att hålla barnen vid liv. Att de lyckades tycks till en del ha berott på japansk fåfänga att inför västerländsk opinion presentera sig som speciella barnavänner. Men grymheten i andra fall var för stor för att låta vänligheten mot de utmärglade lägerbarnen framstå som något annat än ett propagandapåbud.

Fånge från indonesiskt internerings läger i samtal med holländsk soldat.

Ett initierat och informerande reportage om Fjärran Östern förelligger i danskenAage Krarup Nielsens "Återseende med Östern". Där ges sannolika skäl för att det nu är på upphällningen med den vita rasens herravälde i denna del av världen. Kinakompän dominerar handelslivet, de äger de flottaste husen och susar omkring i de nyaste amerikanska lyxbilarna, medan de vita än så länge knappast kan skaffa sig tak över huvudet. Maktförskjutningen har också en psykologisk bakgrund: efter att ha bevittnat den vite mannens förnedring under Japans ockupation har de infödda svårt att visa honom den gamla vanliga vördnaden. Även den engelska humaniteten mot japanska krigsfångar bidrar till att luckra upp respekten, den tolkas som ett svaghetstecken. En hög engelsk officer körde i diket intill ett lag japanska krigsfångar i Singapore. Gånget vägrade flinande att ge engelsmannen ett handtag. Bilen fick stå där den stod tills några kinesiska kuliar drog upp den. En prydlig liten västficksbild av vit mans bekymmer i Östern i dag.

— B. B—M

ROLF BLOMBERG: Sydvart. Gebers, 16:50.

05-0009

Sydvart

Alla som läst Rolf Blombergs artiklar och böcker eller hört honom i radio och i föreläsningssal vet, att han är en utmärkt berättare. Nu ligger hans tredje bok på disken, Sydvart (Gebers), vari han redogör för sin långa bröllops- och forskningsfärd till Ostindien. Den startades 1940 och kom att vara i sex år. Kriget och japanerna lade hinder i vägen för honom och den lilla familjen, Rolf, Kajsa och Staffan, fick vara med om åtskilligt, även andra äventyr och strapatser än sådana som brukar höra till upptäcktresandes vardagsupplevelser.

Sydvart har försetts med en festlig självbiografisk inledning, kallad Myror i byxorna, där Blomberg avslöjar — vad man redan hunnit ana — att han har "exotiskt blod" i ådrorna, kanske renfav några droppar zigenarblod. Därav resluster, som intet kan hejda. Hans färd gick till Batavia, där han träffade jägmästare Eric Lundqvist (Kajak, Kamrat med kannibaler, Sawah), till Bali, där författaren höll på att trilla ur bussen,fascinerad av en ung infödingaska med pärlvitt leende, till andra öar, därbland Soembawa, där det finns en svensk kaffeplantage, och den sagolika koralliträdgården Satoenda. På Komodo uppfylldes en av hans drömmar: han fick stifta bekantskap med jätteödlan Varanus komodoensis. Därefter fortsattes segelfärden tills kriget nådde Stilla havet. Ockupationen av Java kom Blombergs helskinnade igenom, medan däremot andra svenskar, f. d. pärlfiskaren Victor Berge, KF-föreståndaren Gösta Björklund och dr Gunnar Booberg råkade illa ut — de torterades fruktansvärt. Booberg till döds.

Men även ockupationstiden hade sina roande inslag och Sydvart är framförallt en rolig bok, friskt och frejdigt skriven och med många fina bilder försedd. Just nu är Rolf Blomberg i Guatemala och lär bli kvar där ganska länge, Sydvart kommer som en värdefull gåva till hans många vänner, gamla och nya, här hemma.

— e.

05-0011

Örnsköldsviks Tidning 8/12 48

Reseskildringarna har sin givna publik och jag tror ingen behöver bli missnöjd över vad som bjuds. Den danske läkaren Aage Krarup Nilsen serverar en intressant skildring under titeln "Återseende med Öster" och Rolf Blomberg har en lika läsvärd berättelse från de exotiska Sundaöarna. "Sydvart" heter den och är både roande och spännande.

Knut Lundmark

recenserar i denna artikel Rolf Blombergs »Sydvart». Gebers förlag. Pris häft. 16:50, inb. 21:—.

Sexårig söderhavsfärd

Upptäcktaresanden Rolf Blomberg som redan hunnit ge ut en rad av livliga och trevliga reseskildringar hör till de mycket lyckligt utrustade människor som ej blott äger en oförbrännerlig aptit på livet jämte förmåga att ta sig fram under de snart sagt besvärligaste och vidrigaste förhållanden utan som även är ett med hela naturen och framför allt ett med allt levande.

Rolf Blombergs forskningar i naturen började tidigt och gick ut på att avlägga forskningsresandeexamen. Det var skogarna runt Stocksund och den hemmet närbelägna Ösbysjön som var läroanstalterna. Säkerligen är det mycket sämre utgångspunkter som en naturforskare kan ha.

Rolf Blomberg tänkte att vägen till utforskandet av kvarstående vita fläckar på vår jords karta skulle gå via en professur vid Riksmuseum, men förståndigt nog avstod han från att gå denna väg. Visst kan en profet därborta få något tillfälle att resa, men främst blir han ämbetsman och museiman — inte alls dåligt i och för sig — men ingenting särskilt för den som har oron i blodet och det levande starka intresset för arbete i själva forskningsfältet.

Hör och häpna högfärdslärdomshungrande Sverige: Rolf Blomberg blev inte ens student — *han ville inte!* För väl att han ej föddes längre fram i tiden då kanske alla i vårt land födda *måste* bli studenter, vare sig de vill så eller inte.

Rolf Blomberg tror sig möjligen ha litet zigenarblod i sina ådror och i varje fall var hans mormor andalusiska så något spanskt är det över det hela. Det är tydligt att han ej kunnat komma till sin rätt och till sin fulla utveckling om han tvingats stanna kvar här hemma och pressats in på ett kontor, i en officersuniform eller placerats i en lärarekateder.

Det var hösten 1940 som Rolf Blomberg och hans fru Kajsa (författaren är så fjärran från det borgerligt högtidliga att han alldeles avstår från att tynga på »min frus på några hundra ställen i boken, utan makan införes med ens som Kajsa och så är det inte mera med det. Sympatiskt!) for ut för att forska bland ögrupperna utanför sydöstra Asien. Allt gick bra men så kommer den japanska invasionen. Makarna Blomberg fryser in på Java under närapå sex år.

Detta blir synnerligen händelserika år för dem. Tack och lov får de fara kring i små infödingsbåtar (man trodde tydligen ej de skulle kunna spionera så bra i mindre båtar som i större!) och forska en hel del på särskilt intressanta öar. De fick besöka ett flertal av de Små Sundaöarna. Paradisön Bali är ju inte terra inkognita utan ofta skildrad, både geografiskt och litterärt. Man blir förvånad, troligen med orätt, när man hör att bland romanerna står Vicki Baums »Kärlek och död på Bali» i mästarklass, men man tvivlar dock inte på uppgiften.

Makarna Blomberg fick vara med om en hel del på Paradisön (= Bali). Förlagsreklamen utlovar möte med alla häxors drottning, den blodtörstiga Rangda, men, tyvärr, har då jag ej kunnat hitta annat än ett omnämnande plus ett skräckinjagande foto, och det är en smula torftigt, ty hur det än är dras man mot det makabra och ville gärna ha mött den fruktansvärda damen.

Författaren är litet respektlös ibland, men på ett friskt och skojigt sätt. Balineserna är tydligen både toleranta och ytterst naturliga. Deras vackra kvinnor (kanske alla?) exponerar i regel sina bröst.

Blomberg anser nu att intet folk torde ha mindre behov av kristen missionsverksamhet än detta både fysiskt och psykiskt högtstående folk. Recensenten är för sin del varmt övertygad om den kristna missionens ofantliga värde, men kan vara med om ett litet undantag just för balineserna. Så citerar vi Blomberg: »Fattigdom och förtryck — — — finns inte på Bali, kastväsendet har här aldrig urartat och missbrukats som i Indien. Och eftersom Siva och de andra gudarna och demonerna, som balineserna offrar till, varit hyggliga mot dem, så varför skulle de överge dessa. Såg förresten de kristna ut att vara lyckligare med sin Gud? Förvisso inte. En del missionärers åsikter och reaktioner begrep de dessutom inte ett skvatt av, t. ex. deras skräck för de bara brösten. (När förbjöd Jesus dem, förresten?) Lika svårt var det att förstå turisternas vildiga intresse för dem. De var ju också kristna. Men inte blev balineserna förargade. De bara skrattade.»

Besöket på ön Soembawa blev givande genom påhälsningen hos svensken Gösta Björklund som är chef för Kooperativa Förbundets kaffeplantage, Tambora.

Bland de mest givande öbesöken för det käcka forskningsresandeparet får man nog räkna Komodo, där det visade sig 1912 att ett väldigt drakliknande odjur, jättevaranen, existerade och var jordens största ödla med en längd av upp till 3 meter, kanske ibland ännu litet mera. Före dessa vidunders upptäckt påstod man helt frankt att sådana djur inte fanns utan det var bara fråga om infödingssägner.

De ingående iakttagelserna av dessa hemska vidunder är sådana att man tycker sig vara åter försatt till en gången geologisk period. Förresten är det inget fel på jätteödlornas anor, ty dessa kan räkna sitt ursprung tillbaka till cirka sextio miljoner år.

När Blombergs återvänt till Java inträffade kort därefter den japanska invasionen. De erbjöd lojalt sina tjänster åt holländarna. Mycket levande skildringar får man av invasionstiden. Grymheter och övergrepp hörde förstås till ordningen för dagen. Ohyggliga skildringar ges av svensken Victor Berges öden. Han var *misstänkt* att vara amerikansk spion och fick därför genomgå den hemskaste tortyr som tänkas kan. Man kunde tvivla på skildringarna så hemska är de, men det finns dock absolut ingen anledning att göra det. När Berge stapplade ut ur sitt fängelse i juni 1945 hade hans normala vikt 87 reducerats till 47! Vi skall ej gå in på de ohyggliga detaljerna om den tortyr som han fick utstå. Man bör helst vara litet upptrånad på inkvisitionslitteratur och känna till de öden som Giordano Bruno fick undergå, innan han efter »mild behandling» och »för att blodsutgjutelse skulle undvikas» brändes på Blommornas Torg i Rom år 1600.

Det gäller inte alls att försvara japanerna, ty det vore ju meningslöst, men för att man bättre skall förstå hur det är med dem (och många andra folk med förresten) bör man erinra sig Kiplings ord om asiaterna som: »till hälften barn, till hälften djävlar». Rolf Blomberg berättar en trevlig historia om japanernas »barnliga hälft»:

Bekanta till oss har en pojke på 6 år.

— Var har du varit idag? frågade mamman.

— Lärt japanerna åka rullskridsko.

— Lärt dem åka rullskridsko! Var då?

Pojken nämnde en gata långt från huset.

— Men jag har sagt dej, att du inte får ge dej iväg så långt hemifrån. Till straff får du stanna hemma i morgon.

— Buuuuuh — jag vill leka med japanerna! tjöt pojken.

Men som »motstrof» i tragediens körsång kunde man anföra berättelsen om den tragedi som drabbade den världsberömde sockerodlaren dr Gunnar Booberg och hans maka. Dr Boobergs egentliga brott synes ha varit att han var hög frimurare. Japanerna hade smittats av hitlertysklands skräck för frimureriet. Booberg dog i fångenskapen efter oerhörda lidanden. Hans maka förhördes med sadistiska metoder. »Bland annat sattes bambupinnar mellan hennes fingrar, som sedan pressades ihop. För att 'mjuka upp' henne ytterligare, lät man henne se sin man, då denne släpades tillbaka till sin cell från tortyrkammaren i halvt medvetslöst tillstånd.»

Man kan verkligen fråga hur makarna Blomberg kunde stå ut och svaret blir, förstås, att de var i hög grad livsdugliga, starka och sunda människor. De gynnades väl även av en liten smula tur i så måtto att de ej råkade ut för meningslösa anklagelser och djävulsk tortyr. Tydligen gjorde de allt vad de kunde för att stödja och hjälpa. Det är spännande läsning alltigenom, kanske alldeles särskilt om hur de lyckades rädda ovärderliga vetenskapliga skatter.

Några små anmärkningar som närmast är riktade mot förlaget. Trycket är väckert men störes av en del trasiga bokstäver. Bildmaterialet på det hela taget bra. Men nog borde man ha fått bildunderskrifter på sid. 145 och 147, även om man förstår att det torde vara koraller. Det är för torftigt kalla bilden på sid. 143 enbart »koraller». Mera specifikation här vore på sin plats. Nog kunde också förlaget ha sett upp med några smärre saker som det trefalt felstavade »okvädinsord» och annat dylikt. Den spatiösa bokens höga pris hade sannerligen motiverat att vi utan prisförhöjning fått bildförteckning och register.

Rolf Blomberg är väl ej av typen de djupsinniga och gör säkert intet anspråk härpå heller. Men han är en god iakttagare och skildrare. Han är vederhäftig och har giort forskningen stora tjänster. Framför allt är han en sann och god människa, som redan från början väcker läsarens sympati genom att han vågar uttala sig kritiskt mot tjurfäktningarna.

Han har fursatt sin väg som forskningsresande och man kan endast önska honom all framgång i fortsatta resor och forehavanden!

Arbetet, Malmö 4/12, -48

05-0012

Göda böcker, goda vänner

— En sakkunig varje vecka —

Ostindiska öar.a

Blomberg, Tropisk urskog.

En munter reseberättelse från Borneos orörda urskogar, där författaren fångat näsapor, krokodiler och giftiga ormar och sökt finna en infödingastam, berömd för sina underskona kvinnor. Vackra fotografier och roliga teckningar.

05-0014

Ny Tid 20/12 48

Djur och natur

"Sydvart" (Gebers) för oss Rolf Blomberg i en vackert utstyrd och väl illustrerad reseskildring, som kännetecknas av hans livfulla berättarglädje och goda kamerablick. Det var 1940, som Rolf Blomberg gav sig i väg på forskningsfärd till Sundaöarnas exotiska och mystiska värld. Han fann sig därvid plötsligt indragen i ett krig och blev genom den japanska invasionen 1941 instrumen på ön Java i nära sex år. Det var nämligen förut i september 1946, som han åter satte foten på svensk botten. Hans nya reseskildring är spännande som vilken roman som helst. Han berättar med färg och klang sina upplevelser och sitt liv bland ett myller av människor och djur. Priset tar kanske skildringen hur han påträffar de beryktade Komodoödlorna, som synes vara direkta avkomlingar till de gamla urtidsödlorna av jätteformat. Hur dessa urtidsdrakar mumsar i sig stinkande djurkadaver, makligt vilande och hur de smyger sig på sina ensliga vägar, har Rolf Bolmberg verkligen kunnat skildra med både intensitet och sakkunskap. Hans sammanträffande med olika underliga människor på dessa avlägsna öar och hans upplevelser under japanernas ockupation hör också till sådant som gör, att man gärna läser och finner stor glädje i hans bok.

05-0015

Östersunds-Posten 10/12

Till favoritböckerna under mörka vinterkvällar får Rolf Blombergs reseskildring Sydvart hänföras. Hösten 1940 lämnade förf. Sverige för en forskningsfärd bland ögrupperna utanför sydöstra Asien. Han nådde lyckligt dit men så kom kriget och isolerade honom i nära sex år på Java. Dessförinnan hann han dock se och uppleva mycket av den exotiska världens folk och fauna, som han skildrar med anspråkslös charm och den skicklige reporterns förmåga att skilja på väsentligt och oväsentligt.

Från öarnas idyll förs läsaren till det av japanerna ockuperade Java, där författaren fick uppleva många och långa dagar av fruktan och spänning. Men Rolf Blomberg låter aldrig bekymren tynga för länge på sinnet, han tar svårigheterna med gott humör och löser problemen lika elegant och lätt som han för pennan. Han är en skicklig fotograf och Gebers förlag har sett till att klichéanstalt och tryckeri handskats föredömligt med bilderna.

Morgonbladet Oslo 7.12.48 06 0016

Kjempeøglene på Java.

Fortidens siste rester av dyreliv.

ROLF BLOMBERG heter en svenske med atskillige gram reise- og eventyrlyst i blodet. Han forteller selv at hans oldemor var fra Andalusia og at hans far er av vallonsk avstamning. Disse kjønsgjenninger gjør — mener han — at han ikke er som svensker flest, men lider av en evig rastløshet. Han har som amerikanerne sier «ants in the pants». Og Blomberg har ikke på noen måte forsøkt å demme opp for sin ubendige rastløshet som har gitt seg utslag i en evindelig flakking fra verdensdel til verdensdel helt siden han var 15 år gammel og i dag er han en mann på 37 år. Tross denne relativt unge alder har han sett og opplevd atskillig mer enn gjennomsnittet av hans jevnaldrende.

Rolf Blomberg: Sydvart. Gebers Förlag, Stockholm.

DET var for øvrig en nordmann som satte ham på hans første reisefant til Galapagosøyene. Denne ferden som førte med seg avstikkere til Sør-Amerikas skjulte avkroker har han skildret i en bok som heter «Underlige mennesker och underlige djur». Den kom for noen år siden. I år møter han med en ny samling reiseinntrykk fra eksotiske himmelstrøk. Det er «Sydvart» som handler om bl. a. underlige opplevelser i Ecuador, spennende uker som krigskorrespondent i Nord-Norge osv. Men hovedtemaet i denne boken er oppholdet i Nederlandsk Ostindia under krigen. Han var dratt ned for å kortfilme bl. a. Balis herligheter og hadde funnet fram til noen glimrende filmobjekter på en av småøyene der nede, noen gigantiske øgler. De er rester av forhistoriske vesener og finnes nå bare på noen få steder i denne øygruppen. Og kamerajakten på disse nitse dyrene er meget interessant skildret i boken. Disse fortidslevningene ble faktisk «oppdaget» i 1912 da hvite mennesker første gang kom i kontakt med dem. Av de innfødte kalles de vanligvis for «kjempekrokodiller» og etter forfatterens beskrivelse later det til at det er en nokså slående betegnelse. Vitenskapens navn på dem er «Varanus komodoensis». Det siste leddet i dette navnet skriver seg fra byen Komodo, i hvis omegn disse uhyrene herjer.

Fortsatt 05-0016-1

LIKE etter at Blomberg hadde festet disse interessante detaljene til celluloidstrimmelen brøt krigen ut også i denne del av verden. Resten av boken hans går med til å skildre den japanske okkupasjon av disse øyene. Det er temmelig nifse opptrikkskbilder han serverer både fra Batavia og andre byer på Java. De temmelig uhyrlige tilstander på øygruppen etter japanernes kapitulasjon da den indonesiske frihetsbevegelse forsøkte å reglere blodbadet på den hvite befolkning er også rystende lesning. I det hele tatt er Blombergs bok meget underholdende, men han er svært overfladisk og «lys» i sine skildringer. Det er som om altfor meget av globetrotteren har påvirket også hans forfatterevner.

Ess.

VI kom gående i ro og mak bortover en slette og oppover en kolle, forteller han. Hele formiddagen hadde vi speidet etter det mystiske vidunderet. Med kikkert hadde vi undersøkt sletter og høyder uten å se annet enn hjort og villsvin.

Og nå plutselig — på den andre siden av kollen, kanskje 10 meter unna, stod det plutselig en veldig drage, svart og skrekkinnjagende i det høye gule gresset. Det var som et drømmesyn fra urtiden! Den strakte hals og lignet en dinosaur. Den hadde forferdelige krefter. Den så på oss med svarte, stikkende ørneøyne noen få sekunder, m enså vred den seg hurtig rundt og flyktet, bredbent og med sjanglende bevegelser. Og like plutselig som vi hadde fått øye på den var den også forsvunnet, som oppslukt av jorden.

Vi stod tilbake med en følelse av at vi hadde sett syner. Da vi kom tilbake til leiren, møtte vi kjempeøgle nummer to, et langt, uhyggelig best på minst tre meter. Den klatret langsomt på høye ben oppover i retning av leiren vår. Den oppdaget oss ,stanset, strakte hals. Så satte den avgårde, skjønt den ikke viste særlig hastverk.

Jeg fulgte etter den og så at den forsvant inn i en liten skogklynge. Der inne, under et stort tre, hadde den lagt seg flat på bakken og lå og kiket på meg med hvitblinkende ,ondskapsfulle øyne. Jeg ropte på min kone, og hun kom og stilte seg ved siden av meg. Vi gikk noen skritt nærmere og var kanskje på halvannen meters avstand, men den rørte seg ikke. Vi kunne studere vidunderet i ro og mak.

KJEMPEØGLEN så virkelig fryktinngydende ut! Den hadde kjever som kunne knuse ben, klør som kunne rive ut innvoller og en hale som sikkert kunne slå oss over ende i ett slag. Ja, hvorfor skulle den behøve å flykte for oss tobente svake vesener? Men det gjorde den.

Da jeg kastet en pinne på den, våknet den til liv. I panisk flukt forsvant den gjennom krattskogen med larm og brak — det lod som om en elefant stormet i vei — og vi kunne høre at det varte lenge før den saktnet farten.

Vel hjemme i leiren stiftet vi bekjentskap med vår tredje kjempeøgle. Den kom på visitt.

Vi hørte noe kom traskende gjennom skogen ikke langt fra oss, det knirket og knaket av grener som ble trådt i stykker og det knaste i tørt løv. Vi satt stille og ventet, og straks etter kom opphavet til lyden til syne, et nesten to meter langt uhyre. Den stanset på tyve meters avstand og stod aldeles stille, mistenksom og speidende. Bare den lange gule, tveklovede tungen gikk ut og inn og slikket i luften. I mer enn fem minutter stod øglen i samme stilling, så rykket den fram.

Forts

05-007

Glimtar från Ecuador

Radiostation högst upp bland Anderna drivs av missionärer. Den har regelbundna svenska sändningar.

HCJB:s sändarantenn i Quito, Ecuador.

Av världens alla hundratals kortvågsstationer torde ingen ha väckt större intresse hos de svenska kortvågslyssnarna än HCJB, "Rösten från Anderna", i Ecuadors huvudstad Quito. Den skiljer sig högst väsentligt från andra stationer i två avseenden; den äges och drives av missionärer och den har utsändningar på svenska språket utan några som helst politiska syften.

På juldagen 1931 invigdes den första blygsamma radiosändaren i Quito. Dess antenneffekt var endast 200 Watt, och den har för länge sedan tjänat ut. Numera förfogar sällskapet "World Radio Missionary Fellowship" över sju kraftiga sändare i Ecuador, varav sex äro stationerade några kilometer norr om Quito, som i sin tur ligger ett par mil söder om ekvatorn högst uppe bland de väldiga Anderna, och en sändare är stationerad i hamnstaden Guayaquil vid Stilla Havet. Ytterligare sändare är under byggnad, bl. a. en 10 kW kortvågssändare för 31 m-bandet. Vidare bygger stationen ett nytt hus för sändarna, personalbostäder o. s. v. Medlen kommer huvudsakligen från USA i form av frivilliga gåvor.

Initiativet till detta blomstrande företag togs av den amerikanske radio-predikanten Clarence W. Jones och missionären Ruben E. Larsson, som är född i USA av svenska föräldrar. Att man bestämde sig för att förlägga verksamheten just till Ecuador berodde på att pastor Larsson hade sitt missionsfält där, och att landets regering visade sig vara välvilligt inställd till projektet och beviljade sändningstillstånd för 25 år.

I första hand vände man sig till landets egna invånare med stationens förkunnelser, men det hade sina svårigheter i början, eftersom det inte fanns flera mottagare i landet än man kunde räkna på fingrarna. För att nå kontakt med lyssnarna, fick man då lov att köra omkring till indianbyarna med en "evangeliell judlastbil", som med kraftiga högtalare återgav utsändningarna från stationen.

Efterhand som sändarutrustningen förbättrades, vände man sig till allt större lyssnarskaror, och när man år 1939 fick en kortvågssändare om 10 kW, kunde man nå hela världen. Därför började man även införa allt flera olika språk i programmen, och år 1941 började pastor Larsson hålla en predikan på svenska varje söndag. Dessa svenska program var avsedda för svenskar i Amerika, men genom en notis i RiR nr 31 1941 spreds uppgiften om denna nya service på vårt språk, och programmen avlyssnades uppmärksamt av kortvågslyssnarna i Sverige.

På våren 1942 tillkom en annan svensk röst i utsändningarna från Quito, nämligen fru Ellen Jansson-Campaña. Varje tisdag berättar hon på ett enastående fängslande sätt om alldagliga företeelser i detta märkliga land, men förat och främst skildrar hon indianstammarnas förhållanden i fest och vardag. Hon är bördig från Sundsvall, där hon efter slutad skolgång arbetade som barnjungfru. Tillsammans med modern emigrerade hon till USA, där hon fick anställning som massös. Samtidigt bevistade hon en aftonskola för att lära sig engelska språket. Där sammanträffade hon med Ecuadors konsul i Chicago, Señor Alejandro Campaña. Det lär ha blivit kärlek vid första ögonkastet, och efter endast två månaders bekantskap följde hon honom som hans maka till Quito.

När hon började sina tisdagskrönikor på våren 1942, hördes stationen fenomenalt bra i vårt land. Varje tisdagskväll kl 22.30 kom stationen in med en styrka, som var jämförbar med den lokala stationens, och fru Campañas röst ljöd lika tydlig och störningsfri som om hon hade talat från Radiotjänst. En kväll meddelade stationen på engelska, att man mottagit en rapport från en lyssnare i Hälsingland, som brukade höra stationen mycket bra med en enkel fyrarörs apparat.

Men kortvågen är nyckfull, och efter denna enastående gynnsamma period några månader 1942 har stationen hörts svagare i vårt land och inte alltid varit uppfattbar. Men de svenska kortvågslyssnarnas intresse tycks vara okuvligt, och detta intresse har givetvis väckt uppmärksamhet även i Ecuador. Sålunda heter det i stationens senaste engelska årsbok: "Märkligt nog förefaller svenska vara det populäraste av alla våra främmande språk, eftersom vi erhåller fler svar, förslag, informationer och konstruktiv kritik från våra svenska radiolyssnare än från någon av våra övriga språkgrupper med undantag för den engelska". Antalet brev från svenska lyssnare torde nu börja närma sig tusentalet.

Populariteten har emellertid sina avigsidor, och fru C. beklagar livligt, att hon inte förmår att klara den omfattande korrespondensen. Hennes arbete vid radiostationen är nämligen begränsat till en halvtimmes program varje vecka. F. ö. är hennes dag upptagen av omsorger om hus och hem, och tiden vill inte alls räcka till för brevskrivning. På sista tiden har hon emellertid fått assistens, varför lyssnare som kanske väntat i åratal nu äntligen får svar på sina brev.

Hjälpen kom ifrån en finsk-svensk vetenskaplig expedition, som nyligen anlänt till Quito efter en forskningsresa kring Amazonfloden. Bland expeditionsmedlemmarna befinner sig herr Axel Wiberg från Göteborg och hans hustru, vilka hägge medverkat i programmen på sista tiden, och fru Wiberg hjälper dessutom till med korrespondensen.

F. n. utsändas de svenska programmen varje söndag och tisdag kl 22.30—23.00 på 9958, 12455 och 15115 kc/s = 30, 12, 24, 08 och 19,84 meter. För att bättra på hörbarheten i Sverige, överväger man just nu att utsända programmen en halvtimme senare. Det är visserligen alldeles för sent på kvällen för det stora flertalet lyssnare, men å andra sidan skulle nog hörbarheten bli avsevärt bättre.

Mr. Forest.

Vy över Quito.

Så här trevligt bor Quitostationens medarbetare fru Ellen Jansson-Campaña.

Direktören för HCJB, missionär Ruben Larsson, är född i USA av svenska föräldrar.

T. h.: Ellen Jansson-Campaña. Nedan: Två av landets inhemska bebyggare.

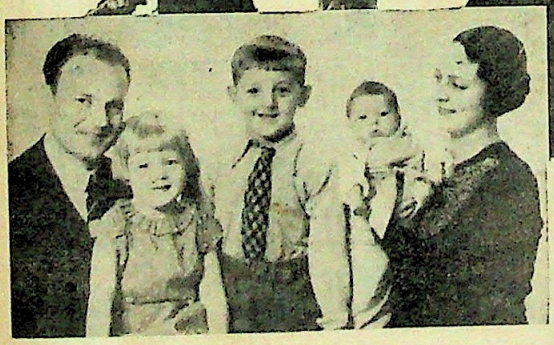
Nedan t. h.: Pastor Ross Wendell Larsson, också anställd vid stationen.

Strejkerna i Australien lamslår trafik och trivsel

Stockholmspojken Lars Engberg (ovan) deltog som flygilöjtnant i RAAF och erhöll flera utmärkelser. T. v. dir. Ivar Stenström med familj. Dir. S. är ordförande i Svenska handelskammaren i Sydney och chef för Alfa-Laval där. Överst australiensiska papegojor, den största och den minsta rasen.

Svenskarna i Sydney gjorde god krigsinsats
Stockholmspojke i Melbourne blev flyghjälte

KILLARA i jan.

Det var rätt underbart att landa i Australien och äta vitt bröd med mycket smör och ost på och sätta tänderna i saftiga plommon och persikor och päron. Och i går njöt jag av sill och ansjovis och knäckebröd och lutfisk på det svenska motorfartyget Goonawarra, som just kommit i hamn här i Sydney.

Jan. 1947
05 0019

St.-T:s utsände

ROLF BLOMBERG

har nu kommit till Australie och inleder därmed sina skildrin gar från den kontinent, som kan ske mest av alla utanför Europ står i förgrunden för intresset – den kontinent, till vilken mängde av nordisk ungdom just nu står begrepp att emigrera men so satt invandringskvoten så lågt a de neutrala tills vidare får vänt med sina invandringsplaner. Blom berg, som sänder sin artikel me flyg från en förstad till Sydney berättar om svenskarna i Austra lien, om strejkerna, som lamslå allt, och om andra sociala aktu liteter men sticker inte under st med att främst av allt är det han zoologiska intresse, som fått i spiration genom ankomsten ti land, där han bl. a. kan träffa p en 1 m lång daggmask.

Elström och gas ransoneras — Ingen varm mat serveras i Sydney

Forts från första sidan

för den stora tragedi, som nu utspelas på Java. När man slår upp en tidning, får man oftast leta rätt länge, innan man finner några nyheter från Java eller några kommentarer om händelserna där, och många dagar finner man ingenting alls. Och detta trots att Java ligger så nära inpå denna kontinent.

Vi är inte de enda svenskar som kommit hit till Australien från de ostindiska öarna efter Japans kapitulation.

I slutet av november kom 56-årige frälsningssoldaten Ernst Brandt med amerikanskfödd fru flygande hit från Celebes via Morotai. Trots deras svenska medborgarskap och deras svenska pass blev de internerade av japanerna redan i april 1942. Deras 3½ år i kamp har varit en svår tid, och de var utmärglade och försvagade, då de äntligen blev befriade; hr Brandt hade magrat 35 kilo! Men deras livsmod har inte japanerna kunnat knäcka, och nu väntar de bara på att få ge sig tillbaka till Celebes för att återuppta sitt arbete bland infödingarna. De har ännu inte fått tillstånd från de nederländska-indiska myndigheterna att återvända; förhållandena på Celebes måste först stabiliseras.

En annan svensk, som också går och väntar på en chans att resa norröver, är Peter Kyllert, ägare till plantagen "Stockholm" vid Rabaul på New Britain. Även han hade en prövosam tid under japparna men lyckades för ungefär ett år sedan med bistånd av modiga aussis smita i väg till Australien — ett riskabelt och äventyrligt företag!

Svenskar har vunnit utmärkelser i kriget

Svenskar och svenskättlingar i Australien har gjort en god insats i kriget, erfar jag från ingenjör Ivar Stenström, Alfa-Lavals driftige chef och tillika ordförande för Svenska handelskammaren i Sydney.

Försäljningschefen i Alfa-Laval, Justus Österman, har tre söner som alla deltagit aktivt i kriget, två av dem som flygare, och Konrad Lembke, direktör för Australian Timber Development Association, har två söner, som också varit med och slagits. Stockholmspojken Lars Engberg från Elektrolux i Melbourne har avancerat till flight-lieutenant i RAAF; han lär ha gjort ett mycket gott jobb och även omnämnts i tidningarna här för sina bedrifter.

— Listan är mycket längre, tillägger ingenjör Stenström, men för tillfället kan jag inte erinra mig fler namn.

— — —

Med Australien har jag nu besökt min femte världsdel och är alltså en god medlem av T.avellers Club. Men jag tror inte, att jag kommit hit, då Australien visar sig från sin bästa sida.

Det är som bekant stora strejker här i landet och som följd därav massor av trassel och besvärligheter och restriktioner. Det måste ransoneras på elektrisk ström och på gas, och tåg- och spårvagnstrafiken har skurits ner till ett minimum. I går kunde jag inte få ett par filmrullar framkallade på Kodak och inte mina skor reparerade hos skomakaren — i brist på elektrisk ström. Jag kan inte få ett varmt mål mat på en restaurang — i brist på gas. O. s. v.

— Damn it all! hörde jag en just hemvänd officer säga med eftertryck i dag. Han har legat ute och slagits i tre år på Nya Guinea och Borneo.

— Det här är just ett fint mottagande, grymtade han. Vem kunde ana, att att man skulle återse sitt Sydney så här! Jag får bara ha en enda lampa brinnande i mitt hus till klockan nio på kvällen, och jag får bara använda gasen någon gång på morgonen, I n n a n jag är vaken. Det finns inte en flaska öl att köpa och inte en cigarrett . . . nej, jag tror jag reser tillbaka till Nya Guinea igen!

Australien visar oss andra avigsidor också: en värmebölja nyligen krävde elva liv i Sydney, och samtidigt började dessa bushfires — skogsbränder — att härja lite överallt i New South Wales och förorsakade stora skador.

Men det händer ju en del komiskt också.

En tidningsnotis berättade för ett par dagar sedan, hur en framrusande brandbil på väg till en bush-fire stoppades av en häftigt vinkande person. Chauffören tvärbromsade brandbilen i den tron, att den vinkande hade några viktiga upplysningar att ge angående branden.

— Fort, vad är det? ropade chauffören.

Och fick till svar:

— Ni har inte möjligen en tändsticka?

I vantan på Australiens underdjur

Vi har ännu inte haft mycken tid över för sight-seeing och har ännu inte fått tillfälle stifta bekantskap med några av Australiens mera underliga urinvånare: australnegern och kängurun och koalabjörnen och näbbdjuret och de andra. Men nu i juldagarna skall vi till att börja med ta Staffan med oss på Zoo och klika på några av undren; senare hoppas vi få uppsöka dem, där de ännu leva i frihet.

Vad vi emellertid redan sett, från tågfönstret på resan från Brisbane till Sydney, är några tiotusental av Australiens miljoner får, och massor av vildkaniner. I kampen för holländska Java-evakuerade strax utanför Brisbane mötte jag en kragödla, som med vidöppet gap och utspänd krage såg väldigt förhistorisk ut och nästan respektingivande så liten den var.

Och här i Killara (en förstad till Sydney), där vi nu bor, har vi färggranna papegojor och skrattande kookaburras i träden och jättestora, sjungande cikador. Det är min dröm, att jag en dag också skall möta Megascolides australis, jättedaggmasken, s o m b l i r 4 m e t e r l å n g! Det vore ju någonting att berika samlingarna med!

Rolf Blomberg.

Pärlfiskarens familj anklagas för spionerі

Från St.-T:s utsände medarbetare
ROLF BLOMBERG

SYDNEY den 24 jan.

Tidningen Suns Bataviakorrespondent meddelar, att Victor Berges fru och dotter internerats i Malang av indoneserna, anklagade för verksamhet och spionage för holländarnas räkning, emedan de överlämnat medicin till internerade.

Tusentals skandinaver vill bli australiensare

— inte ens landets egna soldater kan få arbete

Grym rapport från "Löftets land"

"Löftets land" Australien, som just nu lockar tusentals skandinaver till emigration har en mörk baksida, som alla dessa utvandrare säkert inte känner till, skriver Stockholms-Tidningens utsände medarbetare ROLF BLOMBERG, och ger i denna artikel en målande beskrivning från de australiensiska storstädernas slumkvarter — en otrolig syn för svenska förhållanden, pesthärdar med läckande tak och ruttnande golv, där tusentals män, kvinnor och barn tvingas leva.

Från St.-T:s utsände medarbetare ROLF BLOMBERG.

SYDNEY i februari.

De svenskar, som tänker emigrera till Australien, bör betänka sig mer än en gång. Innan Australien löst problemet att skaffa arbete åt sina demobiliserade soldater och klarat den brännande bostadsfrågan, har utlänningar inte mycket att göra här. 500 arbetslösa f. d. soldater sökte häromdagen fyra fönsterputsarplatser och chefen för den annonserande firman fick en fullständig chock inför åsynen av så mycken kvalificerad arbetskraft.

Att under sådana förhållanden australiensarna skulle ta emot immigranterna med öppna armar, är knappast troligt. En ilsken insändare till Sydneytidningen Daily Telegraph för någon tid sedan säger en hel del om den irritation, som folket här känner inför utsikten av en utlänningsinvasion.

"Det är skandalöst att tänka sig att gu[illegible] tion, medan Australiens folk lever under värre förhållanden än djur i skjul och baracker. Jag skulle vilja veta hur guvernementet har för avsikt att härbärgera dem. Väl inte på de australiska familjernas bekostnad..."

Det var svensken J. E. Nordquist, som visade mig på den. "Jack" Nordquist är en 55-årig norrlänning med ett utseende som vittnar om en hel massa energi. Han arbetar i byggnadsbranschen. På sin fritid har han med en annan svensk som medhjälpare byggt sig ett eget hus i stadsdelen Kingsford. Han har arbetat sedan han var 9 år och kom till Australien då han var 20. 1910 rymde han från ett fartyg, hoppade över bord och sam i nära nio timmar, innan han nådde land. Hans liv i Australien har inte varit någon dans på rosor.

— Jag läser i tidningarna om Australiens planer på att få in immigranter, säger han. Tre milj. engelsmän är beredda att emigrera och från Skandinavien lär tusentals vilja komma hit. Bland annat skulle en hel norrländsby ha bestämt sig för att resa till Australien. Jag har mina farhågor och jag anser det som min plikt att varna mina landsmän. Den som tror att man kan skära guld med tåljkniv här, misstar sig grundligt. Utan hårt arbete kommer man ingen vart, och inte ens det hjälper alltid.

Hr Nordquist berättar om e[illegible] svensk familj — man, hustru o[illegible] två söner i 20-årsåldern — so[illegible] kom hit några år före kriget. [illegible] var jordbrukare, vana vid och v[illegible] liga till hårt arbete. De hade sc[illegible] immigranter blivit lovade jord hi[illegible] och de fick också ett stycke jo[illegible] — men det var jord som inte ku[illegible] de försörja dem. Det var ot[illegible] räckligt med vatten, och med t[illegible] kan dog allt, vad de sått och pl[illegible] terat. De måste överge farm[illegible] och levde sedan i stor misär.

— Det sista jag hörde om dem[illegible] ger hr Nordquist, var att de båda[illegible] karna fått arbete hos några grön[illegible] odlande italienare och förtjänad[illegible] shillings i veckan (17 kr.).

Sydneys slum — otrolig syn

Då vi tog spårvagnen hem till[illegible] hus i Kingsford, valde han en[illegible] som tog en omväg.

— Jag tar avsiktligt den här[illegible] nen, fast vägen blir längre, sade[illegible] ty jag vill visa er någonting, s[illegible] säkert aldrig sett i Sverige.

Spårvagnen förde oss genom[illegible] kvarteren, en otrolig trist syn.[illegible] hade aldrig väntat att finna nå[illegible] dant i Sydney.

— Har ni sett något liknande Stockholm eller Göteborg eller annan svensk stad, frågade han. Jag visste väl det. Strax skall kalla fakta om australisk slum.

Då vi kom hem till hans stack han en hel massa tidningsklipp och några broschyrer i på mig.

— De här klippen vill jag att masvenskarna skall få ta del av, sade han.

Urklippen var från Sydneys tidningar och berörde de svåra miska förhållanden, under vilka der av australiensare måste le[illegible]

Norrlandsby vill utvandra, 500 i kö för fönsterputsarplats i Australien

Forts. från första sidan

6 barn och 78 kr. i veckan

Daily Telegraph hade bett sina läsare berätta, hur de klarade sig på "the basic wage", d. v. s. den minimilön som fastställts av den australiska regeringen. Tidningen fick hundratals svar, som publicerades som ett led i en kampanj för att visa politiker och andra som har med saken att göra, att Australiens levnadsstandard inte är vad den så skrytsamt förutsättes vara.

I en familj i Hurstville med sex barn förtjänade mannen 78.20 i veckan och hustrun fick 25.50 i veckan från sina föräldrar till hjälp.

Hon säger i tidningens enquête:

— Min man varken dricker eller röker. Han vill inte ta emot några fickpengar, eftersom han vet att barnen därigenom skulle bli lidande. Barnen har ofta varit sjuka, men vi har aldrig skickat efter doktorn, för vi vet att vi inte skulle kunna betala räkningen.

En annan mor berättar, att hon var tvungen att ta ett arbete för att få ihop pengar till läkan, trots att hon behövdes hemma hos sin stora familj. Och hon fick gå ut och arbeta, trots att hon väntade ännu ett barn.

I tidningen Daily Mirror för en annan hustru ordet:

— Tala inte med mig om grönsaker. Vi har helt enkelt inte råd till sånt med en veckovalövning, som efter avdrag till skatt utgör 74.80. Jag har tre barn, och när ett av dem behöver ett par skor tar det oss veckor att spara ihop tillräckligt med pengar. Vi måste ha en smula färsk frukt åt barnen, men vi har bara råd att köpa för 40 öre om dagen.

Det talas också i tidningsrubrikerna om att arbete endast väntar 56 procent av de hemvändande soldaterna.

En veritabel pesthärd

Hr Nordquist visade mig också en broschyr, The poverty of the people in Australia, utgiven av The Good Companions' Christian Social Order Group i Melbourne 1944. Där fick jag de kalla fakta om den australiska slummen. 1936 gjorde enligt broschyren The Slum Abolition and Rehousing Board en ytlig granskning av alla hus inom 5 miles omkrets från huvudpostkontoret i Melbourne, sammanlagt mer än 83.000 hus. Av bristande tid nödgades man begränsa uppmärksamheten till e sämsta 7.000 husen. 6.000 av dessa nsågs otjänliga till mänskliga bostäder.

"The Board uttrycker sin förfäran och bestörtning över de beklagansvärda förhållanden under vilka dessa tusentals män, kvinnor och barn tvingas leva . . . läckande tak och ruttna golv . . . hemsökta av råttor och ohyra . . . inte värda benämningen bostäder . . . veritabla pesthärdar . . ."

Dessa citat talar ett dystert språk ch naturligtvis ger de inte en objekv bild av Australien. De skildrar utelutande de mörka sidorna. Och man är inte heller glömma, att Australien ksom alla länder, som deltagit i kriet, nu är inne i en särskilt besvärlig ch prövosam period.

Men det skadar inte, så anser Jack ordquist och jag ger honom rätt, att e svenskar som funderar på eller beämt sig för att emigrera till Australien, också får reda på att Australien ar sina problem. Det är många som sin fantasi utmålar detta "löftets nd" i alltför ljusa färger.

Planer, som innefattar fria resor till ustralien för demobiliserade britter ch deras familjer och hjälp med reekostnaderna för brittiska civilister, ommer att offentliggöras i London h Canberra inom kort.

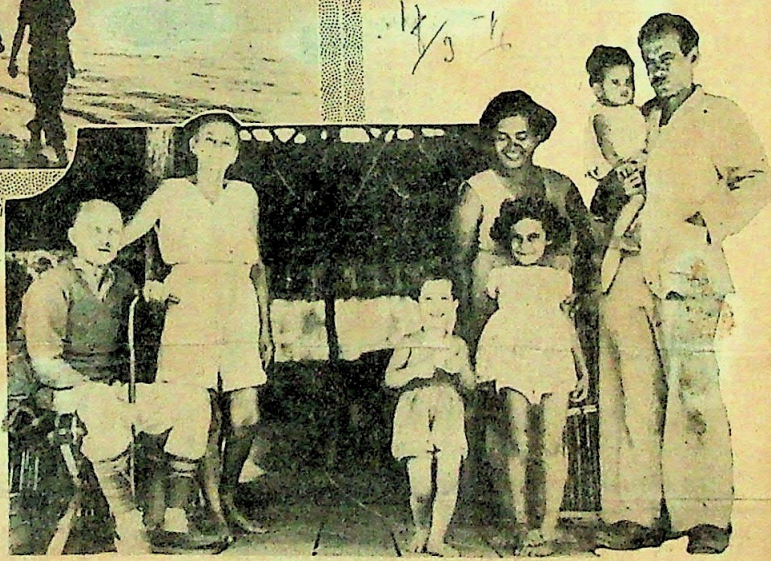
Immigrationsministern mr Calwell r meddelat, att det nuvarande stralliska immigrationsprojektet gick på att träffa anstalter för emotar[illegible] ndet av 70.000 immigranter per år. re stora svårigheter, som måste övernnas, är: bristen på fartyg, att skafarbete för demobiliserade män och innor samt att uppföra 400.000 hus. ka redan nu behövs i Australien.

— Australierna har varit mycket arganta i sin behandling av nykomlingar till detta land, sade mr Calwell. år hållning gentemot icke-brittiska mmigranter har ibland varit särdeles nänskilg och i regel ohyfsad och paktig. Då vi talar om en engelsk migrant, använder vi antingen ett rande substantiv efter "engelsk" el- ett uttrycksfullt adjektiv framför t. De tvingas att hålla ihop, emedan gen annan tycks önska dem. Sedan sålunda förvisat dem, förebrår v m för att de isolerar sig.

Rolf Blomberg

Kung Petterssons efterträdare blev djärvt befriad av djungelpartisaner

Ovan: australiensiska djungelpartisaner på New Britain. På undre bilden: t. v. Pelle Kyllert med fru och t. h. halvblodsfamiljen Horler, som också räddades av aussis.

Pt. Tidningen 18/3 46.

Från St.-T:s utsände medarbetare ROLF BLOMBERG.

SYDNEY i mars.

Skildringen av hur Peter Kyllert — svensk med märkliga levnadsöden — och hans fru flydde undan japanerna från Stockholm på New Britain kan mycket väl höra hemma i den avancerade äventyrslitteraturen, men är rena rama sanningen som jag hört den berättas av hans egen mun. Oftare än Peter kallas den gemytlige och företagsamme svensken för Pelle. Och i skildringen av hur den underbara räddningen gick till, ger Pelle också en liten aning om de hjältedåd, som utfördes av australiska trupper och australiska partisanförband.

Pelle är inte den ende svensken med sällsamma levnadsöden i det här landet. Han är ägare av kokosplantagen "Stockholm" på New Britain, äger dessutom två plantager på ön Tabar — den ena köpt från "kung" Kalle Pettersson, då denne for till Australien, där han sparar dog — samt tre plantager på ön Lehir. Pelle Kyllert kom till Söderhavet 1924, vid 42 års ålder och efter en framgångsrik karriär som affärsman och chokladfabrikör i Sverige. Med kokosnötterna och kopran lyckades han lika bra som med chokladen och hade inte japsen kommit så hade han nu varit en synnerligen välbärgad man. Men han har inte tappat sugen och inom en månad hoppas han få det eftersmattade tillståndet från de australiska myndigheterna att ge sig tillbaka till

(Forts. sista sid., spalt ett)

ROLF BLOMBERG

har i Sydney träffat den svenske ägaren till Stockholm, Peter Kyllert, f. d. chokladfabrikant i Sverige, numera plantageägare på New Britain. Hans förnämsta plantage har fått namn efter den svenska huvudstaden och av de övriga plantagerna har han övertagit en av den nu avlidne "kung" Kalle Pettersson. Peter Kyllert berättar för St.-T:s utsände om sina fruktansvärda äventyr under den japanska ockupationen och skildrar sin räddning, som skedde med hjälp av en australisk partisanstyrka, som upprättat ett hemligt läger med radio mitt i av japanerna erövrat område. Kyllert kommer att besöka Sverige 1947.

05-0024

05-0024-2

Hemligt australiskt läger med radio mitt bland de japanska erövringarna

(Forts. från föreg. sida.)

05-0024-1

New Britain igen för att se vad som är kvar av plantagerna och för att sätta i gång på nytt.

Han har fått rapport om att hans hus och lösegendom gått all världens väg genom bombning, planmässig förstörelse och plundring, så nog lär det kosta arbete, innan allting satts i gott skick igen. Men kopran betalas nu med stora pengar, varför det lönar mödan.

Att höra Pelle Kyllert berätta om sina upplevelser och iakttagelser under 21 år på New Britain och Nya Guinea är lika fascinerande som att läsa den mest spännande äventyrsroman. Det är en berättelse om både trevliga och otrevliga infödingar, om plantageägare, pärlfiskare, missionärer, guldgrävare, om äventyrare och skurkar av alla slag och om respektabla och hederliga karlar. Och till sist om obehagliga japaner och modiga aussis (australiensare).

Dagböckerna gömdes i klipphåla

— Kanske kommer jag en gång att skriva ned mina historier i bokform, säger Pelle Kyllert. *Men det kan jag endast göra, om jag återfinner de dagböcker, jag fört under alla dessa år, ty mitt minne börjar svika mig. Jag gömde dagböckerna i en klipphåla i närheten av plantagen. Men det kan hända, att termiterna redan ätit upp dem, det är också möjligt att infödingarna funnit dem och använt dagboksbladen som cigarrettpapper... Men vad jag ännu kommer ihåg med samma skärpa som om det hade hänt i går, det är tiden under japanerna och vår, min frus och min, underbara flykt till Australien.*

Den 23 januari 1942 tog japanerna Rabaul, i vars närhet min plantage "Stockholm" ligger och där min fru och jag då uppehöll oss. Men först i maj var jag för första gången i kontakt med dem och sedan de sett mitt svenska pass förklarade de att ingenting skulle hända mig. I juli kom en japansk patrull till plantagen med order att föra mig till interneringsläger. Då den japanske officeren erfor min ålder, lät han mig emellertid vara.

Någon tid därefter blev min fru tagen i förhör hos Kempei-tai, det japanska Gestapot, och blev slagen och misshandlad. Jag var då så sjuk att jag inte kunde stå på mina egna ben, så de nöjde sig med att "bara" slå min fru. Anledningen var, att vi inte rapporterat, att en amerikansk flygbåt landat i närheten av "Stockholm" antagligen för att sätta i land spioner. Min fru släpptes dock igen.

Vi fick sedan dagligen besök av japanerna på plantagen. De var arroganta och otrevliga och de plockade med sig allt av värde och nästan allt i matväg. Det blev svårare och svårare för oss att existera och vi magrade förfärligt: min fru förlorade på kort tid en tredjedel av sin vikt, och jag blev så svag att jag för det mesta måste hålla mig i sängen.

Efter ungefär ett år började de dagliga allierade bombanfallen på Rabaul, vilket var oerhört nervpåfrestande. Vårt hus blev kulsprutebeskjutet så det såg ut som ett såll, och vi måste därefter bygga oss en hydda inne i djungeln. Där levde vi sedan med några trogna infödingar under mycket primitiva och hårda förhållanden — med en ständig hunger i ständig ängslan för att bli bombade och i en aldrig upphörande skräck för Kempei-tai.

Den 15 augusti 1944 — en dag som jag aldrig skall glömma! — fick vi plötsligt besök av ett par australiensare.

Nedskjutna flygare, var min första tanke.

— Hur skall vi kunna hjälpa dem, var skall vi gömma dem? Kunde vi lita på de infödda?

— Kom in! sade jag till dem. Vi måste genast finna ett gömställe för er.

De bara smålog.

— Vi har kommit för att befria er, sade den ene.

— Befria oss!? Vi har ju japaner runt omkring oss. Det ligger stora japanska styrkor mellan oss och de australiska linjerna... hur skall ni kunna befria oss?

— Har ni några båtar?

— Japanerna har lagt beslag på alla våra båtar, men vi håller på att i hemlighet bygga två kanoter inne i djungeln, svarade jag.

— Kan ni få dem klara på två dar?

— Det beror på mina kanaker, på infödingarna. Jag kan tala med dem. Om de också får följa med, så skall de nog få kanoterna färdiga i tid. De liksom vi har ingen större önskan än att slippa ifrån japparna.

— All right, tala med dem. Vi kommer tillbaka om två dar. Då måste ni vara beredda att ge er i väg ögonblickligen.

Det var som en dröm! Vi skulle befrias .. vi skulle få leva som människor igen! Utan fruktan. Vi skulle få mat, så mycket mat vi ville! Men — tänk om flyktförsöket misslyckades, om japanerna fick ta på oss? Det skulle vara en säker död...

Flykt i det ovissa undan japanerna

De två australiensarna kom tillbaka natten mellan den 17 och 18 och hade med sig 15 infödda soldater. De satte ut vaktposter och stannade hela nästa dag och förstörde alla planteringarna: de ämnade inte lämna något åtbart kvar till japsen.

Efter mörkrets inbrott för vi vår väg i fem kanoter — våra två nybyggda och tre i vilka våra befriare kommit. Vi gick tätt under den mangrovekläddа kusten.

Plötsligt, efter bara några timmars färd, styrde vi rätt in mot stranden. Och där inne, väl gömt i den täta mangroven och osynligt både från luften och havet, låg ett litet australiskt läger med en hemlig radiosändare!

Vi höll oss gömda där nästa dag, och först sedan det blivit mörkt fortsatte vi med tre kanoter; de två andra for tillbaka för att nu också försöka befria ett halvblod vid namn Horler och hans fru och tre barn, som bodde i närheten av "Stockholm".

Vi hade nu den riskablaste delen av färden kvar, ty vi måste passera två starka japanska poster efter kusten. Vi gick därför långt ut till havs. Kanakerna paddlade ljudlöst. Men stark motvind och hög sjö tvingade oss tillbaka.

Nästa kväll gjorde vi ett nytt försök. Det var fortfarande dåligt väder, men kanakerna arbetade som djur vid paddlarna, och när det ljusnade nästa morgon hade vi hunnit förbi japanernas utsiktsposter utan att upptäckas. Den värsta faran var över!

12 timmar senare, efter tillryggalagda 60—80 sjömil, landade vi vid en australisk post — och nu på allierad mark! Jag blev buren i land till det härligaste mål mat jag ätit i mitt liv.

Aldrig hade jag trott, att smör och bröd kunde smaka så gott! Min fru, som visste hur sjuk jag var, bad mig vara försiktig och ville bara ge mig vattenblandad mjölk, men jag sa: — Om du inte ger mej smörgås, så tror jag jag klappar till dej, gumman! Men sedan försökte jag mig på korv och andra delikata rätter, och då blev jag så sjuk, att jag trodde jag skulle dö.

Det dröjde nära en vecka innan de två kanoterna, som återvänt för att försöka befria halvblodsfamiljen, kom tillbaka. Allt hade gått bra i början, men så hade de råkat i strid med en patrull på 15 japaner och 2 infödda. De dödade 12 japaner, och resten flydde. Därefter hade de drivit till havs av en storm och paddlat omkring i tre dagar ute på öppna havet. Men de hade utfört sitt uppdrag: familjen Horler var också befriad. Jag har verkligen fått en stor beundran för australiensarnas mod!

Vid!

Svenskar i Australien

SYDNEY i februari.

— Vad vet vi om svenskarna i Australien? Alldeles för litet! säger hr G. M. Lindergren, sekreterare i Svenska handelskammaren i Sydney sedan mer än 25 år och tillika redaktör för handelskammarens flotta och välredigerade tidning "Swedish-Australian and Swedish-New Zealand Trade Journal".

— Det är tyvärr ytterst få, fortsätter hr Lindergren, som i nämnvärd grad samlat uppgifter och data om våra landsmän och deras historia i denna världsdel, trots att det måste vara ett ofantligt givande och intressant studium. Det är ingenting alls känt om de första svenska nybyggarna och mycket litet om de tusentals svenskar som kom hit på 1850-, 60- och 70-talen. Ifall uppgifter om dessa första Australien-svenskar kunde samlas, vilket fängslande mänskligt dokument skulle det inte kunna bli!

Den enda bok som i någon mån behandlar svenskarnas tidigare historia i Australien är dansken Jens Lyngs "The Scandinavians in Australia, New Zealand and the Western Pacific". Det finns åtskilliga värdefulla meddelanden om svenskarna i denna bok. Lyng var i många år redaktör för den skandinaviska tidningen "Norden", som utgavs i Melbourne, och han förde mer än någon annan ha studerat den icke betydelselösa roll skandinaverna spelat i Australiens historia.

En annan bok, som tyvärr innehåller endast knapphändiga uppgifter om svenskarna i Australien men som har stort intresse som tidsdokument, är Gottlib Cronqvists "Vandringar i Australien åren 1857—1859", tryckt i Göteborg 1859. Det kan nämnas, att Cronqvist var den förste svensk i Australien som gav ut en tidning. Han gjorde allt arbetet själv: skrev, tryckte och distribuerade den, och priset var 1 shilling per nummer. Men ingen vet, hur många nummer som kom ut.

I professor Gunnar Andersons bok om Australien finns ett utmärkt kapitel om svenskarna här, och J. L. Saxon kom med en del nytt och intressant stoff i sin "Australien i våra dagar", men, säger hr Lindergren, det är nästan allt som är värt att nämnas, och det är verkligen inte mycket.

Hr Lindergren glömmer emellertid att nämna, att han själv i hög grad bidragit till svenskforskningen här och i handelskammarens journal skrivit en hel rad artiklar, främst biografier, över Australien-svenskar, och han har även uppmuntrat andra att sända in alster i samma genre. Framför allt i journalens över 250 sidor tjocka jubileumsnummer 1931 med anledning av Svenska handelskammarens i Sydney 25-åriga verksamhet finns många utmärkta bidrag.

— Jag önskar, jag hade tillfälle att göra grundligare efterforskningar, säger hr Lindergren. Men för att kunna göra det, måste man ha gott om tid — helst ett par år på sig — och man måste ha möjligheter att resa över hela Australien. Jag är övertygad om att resultatet skulle kunna bli ett ganska fängslande dokument. Amerika-svenskarna har fått sina skildrare; det är att hoppas, att Australien-svenskarna också få sina. Men det är inte värt att vänta för länge; för varje år som går och med varje gammal svensk eller svenskättling som dör, blir chanserna att upptäcka deras historia mindre.

— — —

Hur vore det med ett statsstipendium till någon ung och energisk skribent, som tog itu med uppgiften? Jag vet, att han skulle kunna räkna på stort intresse och stöd från svenskarna här.

Rolf Blomberg.

*

Hänförd lovsång till Miss Sidney

— Glass och kvinnor har Sidney och Australien som ingen annan stad och världsdel, skriver St.-T:s utsände ROLF BLOMBERG från Sidney. Han lovsjunger hänförd de unga damerna i den australiska storstaden, som är söta, bussiga och kamratliga, välklädda och varmhjärtade och alla inte flirtiga. Här ses två unga skönheter på väg till badstranden. **So sid. 15**

Rolf Blomberg åter hemma

STOCKHOLM, tisdag. (TT)

Forskningsresanden R. Blomberg kom på måndagen tillbaka till Stockholm, efter sex års vistelse i tropikerna.

Han hade med sig 1.000 meter film, som skall förvandlas till kortfilmer. De zoologiska och etnografiska samlingarna för riksmuseet, Etnografiska museet och Göteborgs museum ligger kvar på Java, men skall enligt SvT sändas hem den närmaste tiden.

Pärlfiskarens familj anklagas för spionerі

Från St.-T:s utsände medarbetare ROLF BLOMBERG

SYDNEY den 24 jan.

Tidningen Suns Bataviakorrespondent meddelar, att Victor Berges fru och dotter internerats i Malang av indonesierna, anklagade för verksamhet och spionage för holländarnas räkning, emedan de överlämnat medicin till internerade.

05-0025-1

05-0025-3

Rolf Blomberg: "Man måste vända sig om efter Miss Sydney"

SYDNEY i mars 1946.

En av de få platser på jordklotet, dit jag inte haft någon större längtan, är Australien. Och nu är jag här. Det är som jag hade väntat mig: jag trivs inte särskilt gott i denna världsdel.

Jag har förstås hittills bara sett de stora städerna. Naturligtvis kommer bushen med australnegrer och kängurus och kragödlor att tilltala mig mycket mer. Där skall jag nog trivas ganska bra. Det fria livet i naturen är efter min smak så mycket mer fascinerande än livet i städerna, där luften är oren och höga hus skymmer sol och horisont och där en vilsekommen fjäril måste känna sig lika förlorad som en fiskmås i öknen.

Men nu är jag i storstaden Sydney, och i stället för att skildra denna storstads avigsidor — för vem skulle bli glad av att läsa något sånt! — så vill jag berätta om det trevliga jag mött.

Det är t. ex. Peters Ice Cream. Den är salig! Peter-fabriken har ett recept på ice cream, som är bättre än något annat i världen. Jag vet, vad jag talar om, för jag har ätit ice cream över hela Europa, i Nord- och Syd-Amerika, i Afrika och Asien.

Och så är det — och det borde jag ju först ha nämnt — miss Sydney!

Sydneykvinnan

är så söt och vacker och välklädd, att man *måste* vända sig om på gatan och titta efter henne. Hon är förresten sötast på badstränderna, när hon har minst på sig.

*Utom att hon är söt, så är hon så trevligt **okonventionell**. Vi har ju massor av söta flickor hemma i Sverige. Massor! Men nog är de flesta av dem ganska stela och värdiga. (Atmosfären var det så för fem år sedan, då jag reste hemifrån. Om ni har ändrat på er, så förlåt!).*

Här vad som hände mig på ett pensionat, där jag bodde en tid, medan familjen — Kajsa och lille Staffan — var ute på landet.

Det var första dagen, jag var där. Jag satt och hamrade på min skrivmaskin. Klockan var väl halv tio på kvällen.

Plötsligt knackade det på dörren. Och in kom en förfärligt stilig flicka med ett glas gin-sling i handen.

— Vi har ett litet party i rummet bredvid, sade hon, och vi har hört er jobba med en otrolig energi de sista timmarna, så vi tänkte, att det skulle göra er gott med en kall drink. Mitt namn är Jean. Vad heter ni?

— Rolf Blomberg.

— Well, Rolf, när ni är trött på att skriva, så kliv bara in till oss... ni är hjärtligt välkommen!

Är det inte trevligt!

För undvikande av alla missförstånd, så vill jag påpeka, att dessa människor var trevliga, bussiga ungdomar, och Jean, flickan som kom in med en drink till mig, är lyckligt förlovad med en stilig och sympatisk ung man, en flyglöjtnant som utmärkt sig en hel del i kriget, så det var inte fråga om något annat än en spontan hjärtlighet, ett uttryck för deras önskan, att vi alla skulle ha trevligt — även den okände, som satt där ensam i sitt rum och arbetade.

Nästa morgon

glömde jag bort både frukost och lunch i min iver att skriva klart ett kapitel till ett manuskript, jag arbetar på. Så knackade det på dörren igen.

Det var inte Jean nu. Hon var på kontoret. Det var en dam, som bodde några rum från mitt — en dam, som jag aldrig hade sett.

— Jag har hört er skriva sen tidigt i morse och inte hört er gå ut för att få en matbit, sade hon. Jag tänkte, att ni kanske skulle tycka det var gott med en kopp kaffe.

En kopp gott kaffe och en stor, härlig tårtbit kom hon med. Till mig — en främling, som hon aldrig förr sett. Är det inte bussigt!

Jag vet, att vi svenskar många gånger så gärna skulle vilja göra, vad hon gjorde, men vår blygsel, vår rädsla för att verka påträngande, vår "goda uppfostran" förbjuder oss att göra det.

Jag besökte Departement of Information. Där träffade jag en äldre kvinnlig journalist. Vi stod båda och sökte bland fotografier. Hon började ett samtal, och snart var vi i en livlig diskussion. Innan vi skildes, sade hon:

— Ni är nykommen hit, ni känner säkert inte så många människor här. I kväll kommer en hel del ungdomar hem till mej — det är ett par unga författare och konstnärer och några universitetsungdomar. Har ni ingenting för er, så titta över. Ni ska få en kopp to och en sandwich...

Jag hade ingenting annat för mig och antog med tacksamhet hennes inbjudan och hade en mycket trevlig kväll med Jack och Bob och Bill och Terry och Nita och Joan och en hel del andra unga människor.

Joan träffade jag

förresten senast i dag. Hon är ett författar-embryo. Hon drog mig in på ett kafé och lät mig läsa ett nyskrivet kapitel i sitt manus, som har titeln Life is not so bad — Livet är inte så tokigt.

— Men, sade jag, sedan jag läst igenom vad hon skrivit, det här ger ingen sympatisk bild av den australiske mannen: dim hjälte dricker en hel massa öl på barerna och satsar sina sista pennies på hästkapplöpningarna och tycks inte ha några andra intressen. Han verkar ganska busig i hela sitt uppträdande...

— *Ja, men det är han. Och den här historien ska ha en tendens. Jag vill, att han ska se sej själv, som han är. Jag vill, att han ska ändra på sej!*

— *Men det finns en massa gott i honom. Tänk bara på hans insats i kriget — vilket land har haft bättre och modigare soldater än Australien!*

— Asch — ni karlar håller alltid ihop — men försök se det objektivt! Är inte den australiska kvinnan...

— Jo, definitivt! Jag ska nu gå hem och skriva en lovsång till dej Joan och till Jean och Terry och Nita och alla andra Sydney-flickorna.

— A promise is a promise! sade Joan. Jag har hållit mitt löfte, inte sant!

Rolf Blomberg.

Pr. Dagbl. 22 okt 46

...holms naturvetenskapliga förening höll på måndagskvällen höstsammanträde på Piperska Muren. Ordföranden professor Gerhard Lindblom höll ett minnesanförand över ingenjör Otto Cyrén. Kvällens föredragshållare var hr Rolf Blomberg, som skildrade upplevelser och forskningar i Nederländska Indien, där han vistades under krigsåren. Fru Loviso de Kiriline Lawrence, Montreal, lämnade ett meddelande om den kanadensiska lavskrikan.

05-0029

05-0030

St. Tidningen

Svensk-australiensare

För någon tid sedan fyllde en framstående svensk-australiensare, dr Thor Ossian Stenmark, 80 år och hyllades av svenska och australiska vänner och sin familj inklusive fullvuxna barnbarn.

[illegible] skär födelsedagstårtan, som var blå och gul och hade formen av en svensk flagga. T. v. bakom honom hans två sonsöner — långa och ståtliga som farfar.

1855, efter 111 dagars resa med segelfartyget Aracan, klev Stenmark som 19-åring i land i Adelaide. Han fick sedan pröva på lite av varje; han var först anställd på ett sjukhus i Melbourne och uppträdde sedan i ett par operasällskap — han var begåvad med en mycket god basröst — han borrade efter diamanter och hade plats på kontor. För sparade slantar studerade han så till tandläkare, och redan 1890 kunde han öppna egen praktik i Sydney. Från Sydney flyttade han emellertid snart till Parramatta, där han som stadens förste tandläkare var utan konkurrens och förtjänade en bra slant. Efter 16 år i Parramatta återvände han till Sydney och blev här så småningom den ledande inom sitt skrå och var bl. a. initiativtagaren till The Australian Dental Association. Dr Stenmark var även bland dem som 1911 grundade Svenska handelskammaren i Sydney, och på många andra sätt har han under årens lopp tjänat svenska intressen i den femte världsdelen.

Dr Stenmark har besökt Sverige två gånger, 1908 och 1911, och omöjligt är inte, att han tittar hem för tredje gången nästa år.

Rolf Blomberg.

05-0031

St. Tidningen 8/3 1946.

Svenska handeln med Australien synes på väg att helt lamslås

Från St.-T:s korrespondent.

SYDNEY i mars.

Svenska affärsmän i Australien och import- och exportfirmor här med svenska handelsintressen, som med freden och en fri sjöfart hade räknat med en återgång till en normal och även utökad handel mellan Sverige och Australien, har blivit djupt missräknade. Någon snar förändring till det bättre torde inte heller kunna förväntas, och en allmänpessimism är förhärskande bland dessa affärsmän, vilka är intresserade eller helt beroende av ett varuutbyte mellan de båda länderna.

Dir. I. Stenström.

Eder korrespondent har med anledning härav bett om ett uttalande i frågan av ordföranden i Svenska handelskammaren i Sydney, direktör Ivar Stenström, som tillika är chef för aktiebolaget Separators försäljningsorganisation i Australien och Nya Zeeland.

— Det måste tyvärr fastslås, säger direktör Stenström, att alla ansträngningar som gjorts från affärsmännens och Svenska handelskammarens sida att återuppliva handeln mellan Sverige och Australien varit långt ifrån framgångsrika, och, vad som är värre, det förefaller knappast möjligt för oss att få till stånd en snar förbättring av situationen. Jag uttrycker en allmän uppfattning bland handelskammarens medlemmar — och det är samtliga affärsmän här, intresserade för handel med Sverige — om jag säger,

att vi förväntar oss en större förståelse för våra problem från både Sveriges och Australiens regeringar, och i särskild grad ett starkare initiativ från svenskt håll.

Den goda förkrigsorganisationen i Australien för import och distribution av svenska varor har i hög grad lidit skada under kriget. Men ändå tycks alla hålla modet uppe, eftersom vi hoppades på ett snabbt återupprättande av handeln med Sverige, så snart det blev fred igen. Emellertid — nu, nästan ett år sedan striderna i Europa upphörde, syns allting fortfarande så osäkert och föga uppmuntrande, att jag är rädd för att många, som före kriget var goda representanter i Australien för svensk-australisk handel, kommer att mista allt intresse eller helt enkelt, för att kunna existera, tvingas att se sig om efter liknande varor tillverkade inom brittiska imperiet.

Det är tydligt, att den australiska politiken vad importlicenser för svenska varor beträffar hittills gått ut på att endast bevilja licenser för sådana varor, vilka ej kan anskaffas inom det brittiska imperiet.

Importen från England av ett stort antal mycket viktiga varugrupper begränsas på intet sätt — blott genom de engelska fabrikernas leveransförmåga — medan svenska varor blir utestängda från den australiska marknaden.

Sverige måste genom snara förhandlingar med Australien få till stånd något avtal, som hjälper oss i den nu uppkomna, svåra situationen.

— Jag har hört, att många uttryckt som sin önskan, att Sverige, för att bättre kunna tillvarata våra handelsintressen här, upprättar en legation i Australien. Vad är er uppfattning därom?

— En utökad svensk representation kan endast vara till fördel för Sveriges handel med Australien och Nya Zeeland. Efter krigets slut hade vi alla definitivt hoppats på att få höra, att svenska regeringen beslutat att upprätta en beskickning här. Så har inte skett, och vi har anledning befara, att saken uppskjutits på obestämd tid. Detta har de sista månaderna gett anledning till allvarliga diskussioner inom handelskammaren.

De flesta länder utan beskickning i Australien före kriget har nu upprättat eller beslutat upprätta en sådan.

Sverige utgör ett av de verkligt få undantagen — över vilket f. ö. många australier uttryckt sin förvåning,

En legation med en handelsattaché och en tränad personal, vilka intimt samarbetade med affärsmännen och Svenska handelskammaren och höll dem väl underrättade om ingångna avtal och viktiga beslut i handelsfrågor, skulle givetvis kunna ge oss ett långt starkare stöd än vad ett generalkonsulat kan göra.

I detta samband skulle jag också vilja nämna Nya Zeelands betydelse, som tydligen förbisetts hemma. En minister i Nya Zeelands regering uttryckte en gång till mig sin stora förundran över att Sverige,

med undantag av en kort period 1939—40, inte hade haft en avlönad konsul i denna dominion och att Nya Zeeland under de senaste 15—20 åren inte ens haft ett tillfälligt besök av svenske generalkonsuln i Sydney.

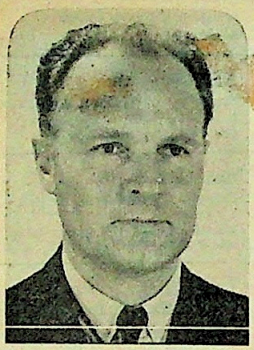
Det var förebråelser, och berättigade, ty Nya Zeeland har varit en god köpare av svenska varor.

Rolf Blomberg.

05-0032

19/1 46.

St. Tidningen 19/1 46. 05-0033

Dir. IVAR STENSTRÖM

Känd Sidney-svensk i fara:

Offrat bagage räddar 16 liv

Från St.-T:s utsände medarbetare ROLF BLOMBERG

SYDNEY den 19 april.

Direktör Ivar Stenström, chef för Alfa-Laval i Sydney och ordförande i svenska handelskammaren här, var härom dagen med om en synnerligen äventyrlig flygfärd. Tillsammans med elva andra passagerare lämnade han Auckland på Nya Zeeland i ett Dakotaplan med fyra mans besättning för att flyga till Sydney. En timme efter starten stoppade plötsligt ena motorn på grund av ett brustet oljerör. Flygplanet började hastigt förlora höjd och för att undvika en katastrof kastades allt bagage i sjön. Den andra motorn arbetade ansträngt och man var ängslig för att även den skulle stoppa.

Sjukhus använde hypnos 4 månader vid operation då sövningsmedlen tröt

Från St.-T:s utsände medarbetare ROLF BLOMBERG.

SYDNEY den 19 april.

Användningen av hypnos i stället för bedövningsmedel vid operationer i ett sjukhus för krigsfångar vid River Valley Road i Singapore skildras i Australian Medical Journal. Operationer utfördes smärtfritt i ett flertal fall t. o. m. utan hypnos, utan helt enkelt med hjälp av suggestion. Artikelförfattarna understryker, att tillvägagångssättet har en avgjord fördel framför det inom kirurgin vanliga.

Operationer och tandbehandlingar utfördes på detta sätt under fyra månader i fjol, och sjukhusets obetydliga förråd av bedövningsmedel anlitades blott vid särskilt allvarliga fall.

I artikeln, som skrivits av två läkare — den ene tillhörande australiska arméns fältläkarkår och den andre de kungl. nederländska styrkorna — framhålls, att de flesta operationer, där hypnos använts, åtföljdes av mindre värk och obehag, än där man begagnat bedövningsmedel. I rapporten berättas också detaljerat hur operationer och tandbehandlingar utfördes smärtfritt utan både bedövning och hypnos.

I fråga om tänderna var fallen särskilt anmärkningsvärda, då patienterna efter en tandutdragning under suggestion omtalade, att de kände styvhet i käke och läppar liksom efter en vanlig lokalbedövning. Man fann vid dessa olika fall, att patienterna kunde bedövas enbart genom suggestion utan användande av riktig hypnos.

Det befanns också vara lättare att hypnotisera en relativt intelligent patient än en som var andligt defekt, men i övrigt, fortsätter artikeln, kunde inga allmänna principer uppställas för att i förväg avgöra om en viss patient lätt kunde hypnotiseras eller ej. Särskilt existerade ingen märkbar skillnad i detta avseende mellan patienter av olika raser.

Hypnosen utfördes på så sätt, att patienten liggande på ett bord tillsades att fästa sin blick på spetsen av en penna, som hölls så nära hans ögon som möjligt. Djup sömn och fullständig känslolöshet framkallades på detta sätt, och så snart patienten somnat in, stack man honom med en vass nål i ena armen för att övertyga sig om att han var fullständigt bedövad.

05-0034

23/7 46

Sverige bör öka sin folkmängd med 10 miljoner invandrare

Känd Sidney-svensk varnar och manar

— Sverige borde snarast möjligt söka öka sin folkmängd bl. a. genom en klok immigrationspolitik, föreslår sekreteraren i Svenska handelskammaren i Sydney G. M. Lindergren — se bilden — vid ett samtal med Stockholms-Tidningens utsände medarbetare Rolf Blomberg, som blivit ombedd att varna svenskarna för att emigrera till Australien. I stället för emigration från Sverige borde man nu efter kriget snarast vänta sig en stark immigration dit, säger hr Lindergren, som tycker att vi bör kunna ge lönande arbete åt åtminstone 10 miljoner och föreslår att man till att börja med söker återvinna alla de svenskar, som av ren äventyrslusta eller annan förvillelse lämnat sitt land och sedan förgäves sökt slå rot i främmande jordmån.

Blombergs rapport på sid. 8

St. Tidn. 23/7 46

Sund.

05-0035

Känd Australien-svensk manar:

"Sök få tillbaka alla svenskar som ej kunnat slå rot utomlands"

Från St.-T:s utsände medarbetare ROLF BLOMBERG

SYDNEY i april.

Sekreteraren i Svenska handelskammaren i Sydney, *G. M. Lindergren* — omnämnd i ett tidigare brev till Stockholms-Tidningen, som vår svenskforskare i Australien — fyllde för kort tid sedan 60 år och hyllades vederbörligen av sina svenska och australiska vänner, som är legio. Av de 60 åren har hr Lindergren tillbringat 38 i Australien, och i 26 år har han verkat som Svenska handelskammarens effektive och populäre sekreterare och i denna egenskap tjänat svenska intressen i den femte världsdelen på ett sätt som inte kan uppskattas högt nog.

Det är ofantligt mycket av intresse hr Lindergren med sin rika erfarenhet och sitt mångsidiga vetande har att berätta för en nykomling till Australien, och eftersom få svenskar här torde vara mera kompetenta än han att bedöma det nu så aktuella spörsmålet om svensk utvandring till Australien, har jag vänt mig till honom för ett uttalande i frågan. Hans synpunkter är originella och väl värda att föras vidare. (Att han inte är någon förespråkare för svensk emigration till Australien under nuvarande förhållanden utgör dock inte det originella, ty det stora flertalet av de australiensvenskar jag talat med saken om, ber mig skriva hem till St.-T. och varna mina landsmän för att komma hit, innan de först noga övervägt saken och förvissat sig om att utkomstmöjligheterna i Australien är fullt säkra.)

— Det är ju fullständigt nonsens att tala om svensk emigration till Australien just nu, då landet ännu inte på långt när återhämtat sig efter krigets sviter, säger hr Lindergren. Titta på det här brevet, som jag just fått från Sverige med begäran om alla möjliga statistiska data och uppgifter, som det väl näppeligen finns någon möjlighet att införskaffa eller som det i varje fall skulle ta veckor och kanske månader att avge en någorlunda fullständig rapport om.

Vad skall man svara? Jo— betänk först och främst, att arbete, uppehälle och bostäder skall anskaffas åt tusentals från krigstjänst återvändande män och kvinnor, och dessutom har det ju från officiellt håll meddelats, att någon möjlighet för närvarande inte finnes för emigration från Sverige. Det kommer säkert att bli ett stort problem för Australien för flera år framåt att endast finna bostäder för den befolkning som finns där. Vidare måste ihågkommas, att fackföreningarna har den politiska makten, här kanske mer än i något annat land, och ser med oblida ögon konkurrens på arbetsmarknaden från nya immigranter.

— Varför önskar Ni emigrera från Sverige? Det förefaller mig ofattbart. Har inte förhållandena där hemma ofantligt förbättrats sedan 1908, då jag reste ut. På den tiden var det så stor arbetslöshet hemma, att man rent av ansågs göra sitt land en tjänst genom att söka sin utkomst i främmande land. Men sedan dess har ju situationen förändrats, och Sverige av i dag torde vara det bäst organiserade, det framgångsrikaste och lyckligaste landet i världen. Och någon arbetslöshet att tala om finns ju inte.

Nej, i stället för en emigration från Sverige borde man nu efter kriget snarast vänta sig en stark immigration till Sverige. Vore jag endast ung, skulle jag inte tveka ett ögonblick utan genast återvända till Sverige. Och tro mig — det finns väl knappast någon svensk härute, som inte innerst inne önskar, att han kunde få återvända hem, innan han blir alltför gammal. Sverige hägrar alltid för oss som det bästa landet på jorden — men felet med oss svenskar är, att vi är alldeles för bortskämda med de goda förhållandena hemma och måste ut i världen och lära oss veta hut, innan vi riktigt förstår att värdera och uppskatta, hur bra vi har det i hemlandet.

För min del anser jag, att Sverige är såväl ekonomiskt som politiskt i den ställningen, att det inte endast måste försöka behålla den befolkning det redan har, utan också så fort som möjligt söka öka sin folkmängd, bland annat genom en klok immigrationspolitik. Jämfört t. ex. med Holland och Belgien, och även England, är ju Sverige underbefolkat, och om australiska ekonomer och politiker anser, att deras land skulle kunna ha en befolkning uppgående till c:a 25 miljoner, så torde väl Sverige med sin högt uppdrivna industrikultur och sina rika naturtillgångar gott kunna finna lönande arbete för åtminstone 10 miljoner. Varför inte till att börja med söka återvinna alla dessa svenskar, som genom ren äventyrslusta eller annan förvillelse lämnat sitt land och sedan förgäves sökt slå rot i främmande jordmån?

Svensk storsångerska död i Australien

Meddelande har ingått från Melbourne, att Agnes Janson, på sin tid Australiens mest firade operasångerska, avlidit i en ålder av 84 år.

Agnes Janson.

Hon var född i Stockholm och studerade vid Musikaliska akademin. 1882 debuterade hon på Operan. 1885 reste hon till Italien och Frankrike för att fortsätta sina studier. Hon besökte Rom, Milano och Paris. Därefter fick hon engagemang i London, där hon sjöng vid många förnämliga konserter. Efter turnéer i Skottland och på Irland kom hon sedan till Covent Garden i London, där hon uppträdde under fem säsonger och gjorde en enorm succé. Ett stort ögonblick i hennes liv var då hon fick sjunga för drottning Victoria på Windsor. Men en stark längtan ut i världen drev henne vidare, och år 1900 steg hon i land i Australien, engagerad av den kände George Musgrove. Hon uppträdde i Carmen, Il Trovatore och Mignon. Australien hade ej blygt sammfällt omdöme, aldrig sett eller hört en mera förtjusande Carmen. I sju år turnerade Agnes Janson med Musgrove. Sedan — hon var nu gift — antog hon ett erbjudande som sångpedagog vid Melbourne University Consortium och som sådan verkade hon i 22 år. Hemlandet glömde henne dock inte, och ur kung Gustafs hand mottog hon Litteris et artibus. Endast en person till i Australien har hedrats med denna utmärkelse, och det var den stora Melba.

De sista åren bodde Agnes Janson hos sin dotter och måg, som äger en gård utanför Melbourne.

R. B.

05-0036

05-0026

Madame Agnes Janson från Stockholm ses här överst som Australiens mest firade operasångerska år 1900 och som 83-årig charmerande dam.

St.-T:s utsände ROLF BLOMBERG:

Australiens mest förtjusande CARMEN 83-årig svenska

Från St.-T:s utsände medarbetare ROLF BLOMBERG.

MELBOURNE i juni.

Bland de många svenskar och svenskättlingar jag träffat här i Australien är madame Agnes Janson och Viktor af Wijnbladh två av de märkligaste. Den nu 83-åriga operasångerskan Agnes Janson, som för 40—50 år sedan var Australiens mest firade operasångerska och skönhet, har nått berömmelse i hela brittiska imperiet, har mottagit Litteris et artibus ur kung Gustafs hand och gjort jättesuccé på Covent Garden i London. Den 76-årige Viktor af Wijnbladh från Haparanda har ännu inte nått samma internationella ryktbarhet, men hans "museum" i Belgrave utanför Melbourne är originellt så det förslår och hans samling av luftpostmärken har man förgäves sökt få honom att avstå från för 13,700 kr.

Madame Janson är som sagt nära 83 nu och bor hos sin dotter och svärson, som äger en gård ett stycke utanför Melbourne i en underbart vacker trakt. Det var en stor upplevelse att träffa henne. Hon har en otrolig charm, är spirituell och förtjusande. Att hon är nära 83 år vill man knappast tro,

(Forts. sid. 7, spalt tre)

då man ser henne, och ännu mindre, då man hör henne tala. Hon följer med vad som händer på alla områden, inte minst det politiska, och hennes kommentarer är kloka och mer än vanligt intelligenta. Nej, madame Janson är inte gammal än!

Hon är stockholmska, studerade vid Musikaliska akademin och debuterade 1882 på Operan. 1885 reste hon till Italien och Frankrike för att fortsätta sina studier. Hon var i Rom, Milano och Paris. Sedan gick färden vidare till London, där hon sjöng vid många förnämliga konserter. Därifrån till Skottland och Irland. En länge närd dröm gick i uppfyllelse, då hon sedan engagerades vid Covent Garden i London. Under fem säsonger sjöng hon där, och succén var enorm. Hon sjöng också för drottning Victoria på Windsor. Det var ett stort ögonblick i hennes liv. Men längtan ut i världen drev henne vidare, och år 1900 kom hon till Australien, engagerad av den kände George Musgrove. Hon uppträdde i Carmen, Il Trovatore och Mignon. Australien hade, enligt samfällt omdöme, aldrig sett eller hört en mera förtjusande Carmen.

Den förkroppsligade Carmencita!

Så här skildrades Agnes Janson som Carmen av en kritiker någon gång i början på 1900-talet:

...och Madame Janson var en fascinerande Carmen! Hon är den förkroppsligade Carmencita. Jag ser henne ännu med en röd blomma glödande i hennes svarta hår, hennes mörka ögon blixtrande av okynne och hennes vackra mun leende, alltid leende, med glimmande tänder — en trotsig utmaning till kärlekshandel. Detta leende som är hennes själs stridshandske...

Rollen passar madame Janson. Hennes lite yppiga figur med dessa snärjande rörelser och det vårdslösa, häftiga koketteriet är en spansk zigenerskas. De flesta associerar senoritan med spädhet och livlighet, men det är fransk. Den typiska spanska skönheten är en yppigare, mera vällustig typ, långsammare och snabbare, som en tigrinna i hennes lojhet och styrka. Madame Janson erinrar mig osökt om den spanske målaren Madrazos Carmen. Hur hon vilar armen på höften är magnifikt. Och lutningen på hennes spotska panna är i sanning i Madrazos bästa stil... Hennes rörelser och gester är perfekta, hennes röst är underbar och uttrycker hela skalan av mänskliga känslor...

I sju år turnerade madame Janson med George Musgrove. Sedan — hon var nu gift — accepterade hon ett erbjudande från Melbourne University Consortium att undervisa i sång vid denna institution, och det gjorde hon i 22 år.

Hemlandet glömde henne emellertid inte, och hon fick ur kung Gustafs hand mottaga Litteris et artibus. Det är endast en person till i Australien som blivit hedrad med denna utmärkelse, och det var den stora Melba.

— Men annars var nog Melba besviken med sitt Sverige-besök, sade madame Janson. Hon var van vid — och hon förtjänade det! — att man strödde rosor för hennes fötter. Men hon fick sur och besk kritik i Sverige. Hon sjöng utan känsla, skrevs det bl. a. Hon...!

Ett av madame Jansons yttranden minnes jag särskilt gott.

— Vi svenskar som reser ut i världen, sade hon, vi har en stor mission att fylla. Vi — ni och jag och alla andra — vi är representanter för Sverige, vi skall uppträda som vårt lands sändebud, vi skall sprida kännedom om och skapa aktning för vårt land, vi skall plåna ut missförstånd och knyta vänskapsförbindelser. Glöm inte det: vi har en stor mission att fylla!

Haparandabo som tusenkonstnär — har skalle av utdöd människoras

(Forts. fr. första sid.)

Ett stycke utanför Melbourne, i Belgrave, en dal där det växer väldiga, vårgröna trädormbunkar, bor den 76-årige Viktor af Wijnbladh från Haparanda. Efter strandhugg i Indien, Kina och Japan kom han till Australien i 20-årsåldern, och det har gått honom väl i händer och utom sitt trevliga hem i Belgrave, där jag hälsade på honom, har han en ganska stor farm längre in i landet. Han är kanske inte någon prominent figur, men han är en man med stor originalitet och många intressen och talanger.

— Han har ett museum, sade mig en gammal landsman, som jag mötte i svenska kyrkan här i Melbourne.

— Vad för sorts museum? undrade jag.

— Tja — där finns nästan allting.

Det första som mötte mitt öga, då jag klev in i "museet" hos Viktor af Wijnbladh — ett rum med skåp och montrer och hyllor fulla av kuriosa — var en människoskalle och några strutsägg uppe på ett skåp.

— Det är en skalle av en tasmanienvilde och har sitt stora intresse, eftersom Tasmaniens urinvånare är utdöda, berättade hr af Wijnbladh.

Där stod också en liten träläda uppe på samma skåp.

— Det har varit miljoner i den, fick jag höra. Lådan användes för transport av guld från guldfälten. Men en vacker dag rövades den av banditer. Guldet kom aldrig till rätta, bara lådan, och den köpte jag.

Det skulle ta en hel sida i St.-T. att räkna upp varenda sak som finns i det wijnbladhska museet. Där finns vapen (med olustkänslor skådade jag både en japansk sabel och en indonesisk kris), konstföremål av silver, porslin, elfenben, pärlemor etc. från alla delar av världen, en mindre geologisk samling, vävnader, träsnitt, gamla böcker och publikationer och — ja, det är nästan lättare att tala om vad som inte finns.

— En del förvärvade jag i Asien, innan jag kom hit, och resten har jag under årens lopp samlat och köpt här i Australien, sade af Wijnbladh. Men här skall ni få se på något fint! Min frimärkssamling. Luftpostmärken. Jag fick första pris för den i internationell konkurrens just före kriget. Jag har blivit bjuden 1,000 pund (13,700 kr.) för den, men jag säljer den inte...

Han tog fram tre tjocka album.

Jag vet inte mycket om frimärken. Men det här var något annat än vanliga frimärksalbum, och af Wijnbladh avslöjade sig inte bara som filatelist men också som konstnär. De vinjetter, kartor och oändligt fint textade beskrivningar, han utfört till varje land, liksom hans illustrerade inledning om flygets och luftpostens historia var mästerligt gjorda. Och vilket studium det måtte ha varit att samla alla dessa uppgifter! För att inte tala om frimärkena.

— Ja, det ligger mycket arbete bakom, och jag korresponderar med hela världen, sade af Wijnbladh.

Även hos Viktor af Wijnbladh kom S. F:s filmkamera i aktion, men det var en regnig dag och uruselt filmväder, så jag tiftar nog upp till honom igen. Och kanske upptäcker nya talanger!

— — —

På väg tillbaka till Melbourne tog jag en bild av en liten järnvägsstation vid namn Nobellus. Den är uppkallad efter en numera avliden svensk, som hade stora handelsträdgårdar i trakten. Så lite spår lämnar vi ju efter oss i Australien!

Rolf Blomberg

Söderhavssvensken Pelle Kyllert död

Den svenske plantageägaren Peter Kyllert på New Britain i Australien har den 27 juli avlidit efter en operation, 63 år gammal.

En gammal vän och kompanjon till den avlidne, konsul Ragnar Lindahl i Stockholm, mottog på måndagen det oväntade telegrammet om Pelle Kyllerts död. För några månader sedan berättade St.-T:s utsände medarbetare i Fjärran östern Rolf Blomberg i en intervju om hans sällsamma levnadsöden.

Peter Kyllert var född i Gävle och hans fädernearvda namn var Larsson. Fadern var skräddarlidkare. Han drev i början av sekl et tobaksaffär i Gävle, flyttade 1912 till Stockholm och startade tillsammans med brodern John Larsson en chokladfabrik, a.-b. Konfektyr Kyller, som blev en rätt stor rörelse. Påverkad av sin vän Ragnar Lindahl och dennes far, som då grundat och var ägare till kokosplantagen "Stockholm" på New Britain, for han 1924 vid 42 års ålder till Söderhavet och förenade sina öden med ett par andra svenskar, som blivit plantageägare på öarna därnere. När Ragnar Lindahl 1931 återvände till Sverige övertoga hans plantage Stockholm av Kyllert. Den var 500 hektar stor och hade 32.000 kokospalmer. Hans förvärvade även tre plantager på ön Lehir och ett par på ön Tabar, den ena köpt från "kung" Kalle Pettersson när denne bröt upp från Söderhavsarkipelagen och slog sig ned i Sidney, där han senare dog. I plantagen Stockholm är konsul Lindahl och en i Gävle bosatt svägerska till den avlidne fortfarande delägare.

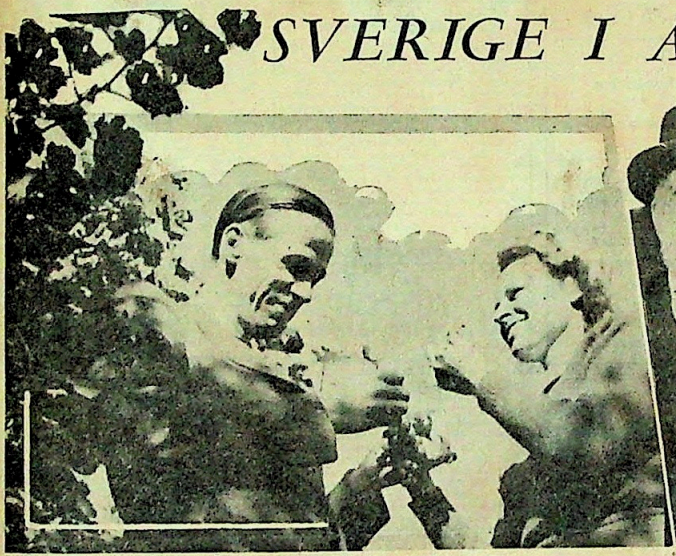
Pelle Kyllert hade på sina lyckade affärer med kokosnötter och kopra blivit en välbärgad för att icke säga förmögen man när krigets brand också nådde denna världsdel och japanerna började sin planmässiga förstörelse och plundring på öarna. Då gick Pelle Kyllerts både hus och lösegendom all världens väg. Om hans och hans hustrus flykt undan bombanfallen, deras fruktansvärda äventyr, strapatser och lidanden under den japanska ockupationen och slutligen deras underbara räddning i augusti 1944 med hjälp av en australisk partisanstyrka berättade Rolf Blomberg i sin art. i St.-T, den 18 mars i år. Kyllert hade nu fått tillstånd att flytta tillbaka till New Britain och återuppta sin plantageverksamhet när han genom sjukdom blev kvarhållen i Sidney och måste underkasta sig en njuroperation.

Den märklige vikingen efterlämnar förutom sin tyskfödda maka — New Britain har tidigare varit tysk koloni och heter då Neu-Pommern — flera anhöriga i Sverige, systern Olga, gift med musikdirektör Erik Carell, Stockholm, bröderna Erik, logerchef i firma Mey-Kragen i Stockholm, och Ferdinand Larsson, skräddarlidkare i Gävle, svägerskan fru Anna Larsson i Gävle, änka efter fabrikör John Larsson, som var firma Mey-Kragens grundare, samt systerbarn.

05-0039 13

ROLF BLOMBERG FILMAR

SVERIGE I AUSTRALIEN

Svensk blev 112 år gammal, Lagerlöf-kusin kompositör

Från St.-T:s Australienkorrespondent ROLF BLOMBERG.

MELBOURNE i juli.

Det enda stycke Sverige som finns i Australien är faktiskt svenska sjömanskyrkan i Melbourne. Men här, där Selma Lagerlöfs kusin, den utvandrade kompositören och medlemmen av Musikaliska akademin, Magnus Lagerlöf, suttit som organist i 30 år, knyts de svenska banden samman. Det är förvånansvärt, vad det finns gott om svenskar och gamla svenskättlingar i denna "femte världsdel" — färgstarka, pittoreska typer, en brokig samling vikingaättlingar med lika brokigt och intressant förflutet — utvandrade smålänningar, dalmasar och östgötar, som trots ett halvt sekel i Australien ännu kan ha kvar något av sitt svenska lokalidiom.

Och nu är jag i full gång med min SF-kamera och skall filma svenskättlingar och samla annat kortfilmsmaterial från den femte världsdelen. Det brokiga stoffet överflödar. Det är ett färgstarkt aktörgalleri jag har att arbeta med — ibland ett nabbdjur eller en tigerorm, ibland en gammal småländsk farmare, som efter 50—60 år börjar längta hem till björkhagarna och insjöglittret efter spännande opossumjakter och mödosamma guldgrävarår, som kanske inte gav något.

Mitt högkvarter är svenska prästgården i Melbourne, ty det finns en sådan, och värdfolket heter Ulla och Åke Sundelin, två unga, käcka människor som just kommit hit den långa vägen från Sverige för att stanna här i fem år. Vi har ju en sjömanskyrka i Melbourne, och Åke Sundelin är den

(Forts. sid. 10, spalt ett)

ROLF BLOMBERG, den kände forskningsresanden och Stockholms-Tidningens Australienkorrespondent, har startat en intressant upptäckarfärd i "den femte världsdelen". Han är på jakt med penna och filmkamera efter svenskar och svenskättlingar. Det är gott om dem — smålänningar, östgötar och dalmasar, som vandrade ut för kanske 50 år sedan, men ännu kan ha ett stänk av sin dialekt kvar... svenska guldgrävare och opossumjägare, som nu bara hoppas att ännu en gång få känna doften av en svensk björkhage.

På bilden t. h. syns en svenskättling, Selma Lagerlöfs kusin, kompositören Magnus Lagerlöf med dotter. T. v. svenske sjömansprästen i Melbourne Åke Sundelin med maka Ulla i prästgårdens vackra trädgård.

05-0040

ROLF BLOMBERG:

Småländsk guldgrävare längtar hem efter 50 år i Australien

(Forts. från första sid.)

nyutnämnde sjömansprästen. Han har efterträtt pastor Rudolf Stjernquist, vilken nu är på väg hem till Sverige efter nära 10 års framgångsrik verksamhet i Melbourne.

Sjömansvårdsstyrelsen gjorde ett gott val, då den beslöt sig för att sända pastor Sundelin hit. Han är en man med vida vyer och full av entusiasm och optimism och energi, "en trevlig kille" (enligt däcksmatros J.) och en god idrottsman: hemma i Sverige var han en segerrik orienteringslöpare och sprinter. Jag har bara sett honom spela pingpong med ett par sjömän, men det gjorde han med kläm, och han gav dem ordentligt med smörj. Pastor Sundelin är den sjunde prästen i rakt nedstigande led i sin släkt, men han är den förste att bekläda ett ämbete utanför Sveriges gränser. Pastorskan Ulla, född Sandström, är landskronaflicka och en lika fin representant för hurtig och trevlig svensk ungdom.

När jag vid mitt första besök i Melbourne talade med pastor Sundelin om min planerade kortfilm om svenskar och svenskättlingar i Australien, visade han genast stort intresse för saken och jag har sedan i fulla mått haft hans medverkan. De första upptagningarna gjordes nämligen palmsön dagen i den svenska kyrkan här.

Ett litet stycke Sverige

Sjömanskyrkan i Melbourne fyller utöver en sjömanskyrkas vanliga mission en stor uppgift, ty den är faktiskt den enda plats, där svenskar i Australien samlas. Den är den fasta punkten, ett litet stycke Sverige i denna världsdel. Trots det relativa stora antalet svenskar och svenskättlingar här, så finns ingen enda svensk förening eller skola eller tidning i hela Australien (Svenska handelskammaren i Sidney ger ut en utmärkt journal, men den är skriven på engelska) och man kan inte tala om en svensk koloni på någon plats i Australien. Utom då möjligen, tack vare kyrkan, i Melbourne.

Svenska immigranter har i allmänhet obegripligt snabbt blivit australier, de har assimilerats och både i sin livsföring och sitt uppträdande frångått svenska traditioner. De har glömt sitt modersmål, och barn till svenskar här ute kan i regel varken tala eller förstå svenska och känner sällan till namnet Sverige på sina förfäldrars födelseort. Kanske känner sig mången svensk utvandrare i sitt hjärta som svensk, men han vill inte visa det för demonstrativt. Förklaringen till detta fenomen torde väl främst vara, att utlänningar aldrig varit särskilt populära i Australien, och att australierna sett snett på dem som talat något annat språk än engelska. Så det har gällt för immigranten att snabbt försvinna i mängden och förvandlas till australier. Svensken har därvidlag visat en god anpassningsförmåga. — The Swedes make good Australians, hör man då och då.

En och annan svensk har dock bevarat sin svenskhet och inte velat klippa av banden med fosterjorden, och dessa — melbournebor eller tillfälliga besökare i staden — kan man vara säker på att träffa i vår sjömanskyrka, utanför vilken den svenska flaggan vajar "och pryder upp hela gatan", för att citera gamle vithårige Lindkvist från Norrköping. Kyrkan är inte bara en gudstjänstlokal, där finns också läsrum och bibliotek med svenska böcker och tidskrifter och dagstidningar, man kan få en kopp gott kaffe, kokt på svenskt vis, och nybakade bullar, och man kan lyssna på radio, spela pingpong, kasta pil och fördriva tiden med annat spel. Det är trivsamt och trevligt där inne, och det är många både sjöfarare och svensk-australier, som söker sig dit. På söndag är det högmässa, och på onsdagskväll en andaktsstund samt föredrag, filmförevisning eller annan underhållning. Och naturligtvis allsång! Dessa dagar har kyrkan många besökare, och det är inte bara svenskar.

Buddist ger svensk honnör

Norrmän, danskar och finnar kommer dit, och även en och annan australier. Bl. a. får kyrkan regelbundna visiter av en — australisk buddist!

— Jag tycker om atmosfären i kyrkan, sade han till pastor Sundelin vid ett tillfälle. Det är frid och ro här...

Jag har träffat många trevliga svenska gamlingar i kyrkan, några som varit i Australien i 50 och 60 år. Skall någon nämnas för trogen tjänst och gott nit i församlingen, så är det först och främst Hugo Erickson, 80-årig dalmas och kyrkorådets sekreterare i 35 år.

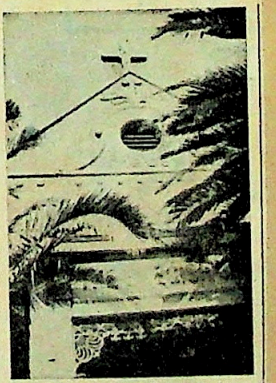
En annan är Magnus Lagerlöf, en kusin till Selma Lagerlöf. Han var i 30 år organist i kyrkan. Han är kompositör och medlem av Musikaliska akademin och han har under årens lopp anordnat många konserter med svensk musik här, varvid även hans egna kompositioner framförts. Han har också skrivit text till sin musik, och så här sjunger han i en medryckande sjömanssång:

De böljor som skumma mot
tusende skär
och vaggar mig båd nätter och dagar,
de städer som susa i furorna där
och dofta från ängar och hagar,
de äro mig kärast, de sjunga
den sång
jag lärt i min barndom och hört
mången gång uti Norden.

Magnus Lagerlöf tolkar i dessa rader — liksom i en mängd andra dikter och sånger — våra utvandrade svenskars längtan efter fädernejorden. Få av dem har någonsin varit tillbaka till Sverige, och alla längtar hem.

— Mina femtio år i Australien har varit lyckliga och rika år, sade mig en gammal farmare, en småländning. Jag har vaskat guld och jagat opossum, jag har byggt järnvägar och brutit mark, och jag slogs för Australien i första världskriget. Det har alltid gått mig väl i livet. Men jag har aldrig kunnat glömma mitt gamla Småland, och hade jag medel, så skulle jag resa hem, så jag åtminstone fick vila i småländsk jord, när den dagen kommer...

Härom dagen pratade jag med en annan gammal svensk, en 83-åring från Queensland, som var på tillfälligt

Den vackra fasaden till svenska kyrkan i Melbourne, skuggad av palmer.

besök i Melbourne. Han ämnar resa till Sverige nästa år för att stanna där. Det är 50 år sedan han var hemma.

— Finns det några andra svenskar på den plats, där ni bor? frågade jag.

— Ja, svarade han, vi är fem stycken. Men fyra är döda, förstås . . . Och jag reser hem.

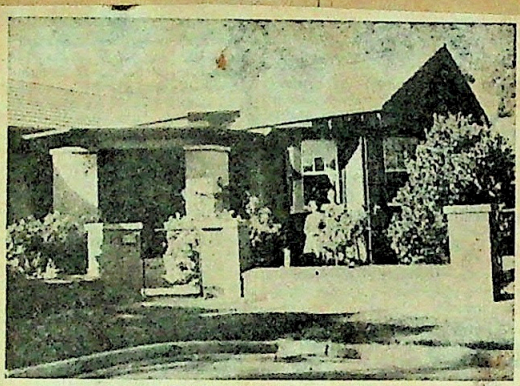
05-0040-2

05-0040-3

16-å rolig

05-00[illegible]

Svenska prästgården i Melbourne är en liten idyll.

05-0040:5

Äldste svensken blev 112 år

Jag frågade en annan pigg gubbe, en 78-årig värmländing, som jag träffade i kyrkan, vem den äldste svensken i Melbourne kunde vara.

— Ja, svarade denne, sen Kalle Lejon — eller Llon som han skrev sitt namn på engelska — sen Kalle dog, finns det väl ingen riktigt gammal svensk i Melbourne... Jo, det är visst en som är 99 år...

— Och hur gammal var Lejon, då han dog?

— Han var 112 år. Det stod om honom i tidningen.

— Vad var Lejon för något?

— Han var trädgårdsmästare — det var han i minst 95 år.

Listan på gamla svensk-australier är lång, och i mitt nästa brev skall jag berätta om ett par med ovanligare livsöden än de flesta: 86-åriga madame Agnes Janson, på sin tid en firad operasångerska och skönhet, och 76-årige Viktor av Wijnbladh från Haparanda — konstnär, filatelist, kuriosasamlare och mycket annat.

Men innan jag sätter mitt namn under det här brevet, vill jag rikta en vädjan till dem som läser det: ta ut ett par böcker ur bokhyllan — men inga skräpböcker, utan sådana som ni gärna rekommenderar andra att läsa — och skicka dem till svenska sjömanskyrkan i Melbourne. Ehuru mycket flitigt anlitat är kyrkans bibliotek varken stort eller särskilt förstklassigt ur litterär synpunkt, och nya böcker, helst naturligtvis svenska original, kommer att hälsas så välkomna av sedra landsmän här och sprida så mycken glädje, att det är väl värt besvär.

Adressen är: Swedish Church Clarendon Street, South Melbourne, Australia.

Portot och kostnaderna ni åsamkas

Rolf Blomberg

Barometern, Kalmar 6/12 46.

En Kalmar-släkt i Australien.

Den unge forskningsresanden Rolf Blomberg har som bekant nyligen återkommit till Sverige efter 5 års vistelse i Fjärran Östern. Tillsammans med några andra svenskar satt han bl. a. i ett japanskt koncentrationsläger på Java och upplevde fantastiska ting, och han var sedan med om den japanska kapitulationen i Holländska Indien, varpå han flög till Australien. Medan han där gick och väntade på lägenhet hem till Sverige, tog han kontakt med ett stort antal svenska familjer eller svenskättlingar, som slagit sig ned i kängurunS och guldets väldiga rike. Rolf Blomberg har efter hemkomsten bl. a. berättat att han gjort bekantskap med en kalmarsläkt Malmberg, som i 60 år varit bosatt i den stora staden Melbourne. I gården Västerlånggatan 13 bodde på sin tid ajötullvaktmästaren C. A. Malmberg, som minnesgoda kalmariter kanske ännu erinrar sig från hans verksamhet i logen Sanning, och det var äldste sonen av hans elva barn, Axel R. Malmberg, som på 80-talet företog en äventyrlig seglats till Australien. Han blev så småningom anställd vid vattenledningsverket i Melbourne och stannade där till sin död för några år sedan. Hans söner och deras barn — som nu alla är australiensiska medborgare — har behållit svenska förnamn och genom arbetsamhet och duglighet gjort sin svenska härstamning heder. En sonson är f. ö. stationerad på flygfältet i Sydney och med den takt utvecklingen har får han nog snart en chans till en direkttripp Australien—Sverige.

Rolf Blomberg berättade till sist att det som dessa svenskättlingar mest kände till när det gällde det gamla landet det var — de svenska glasprodukterna t. ex. Kosta och Orrefors, samt de svenska filmstjärnorna i USA!

Västernorrlands Allehanda 18/9 1946

Rolf Blomberg hemma efter 6 år:

Skildrar indonesiska ö-världen i kortfilm

Stockholm tisdag: (VA)

Efter 6 äventyrsmättade år i den indonesiska övärlden har Stockholmstidningens krigskorrespondent i Fjärran Östern, forskningsresanden och tropikenentusiasten Rolf Blomberg kommit hem. Allt han har med sig är 1.000 meter film för SF som i sinom tid skall bli kortfilmer på biograferna. De zoologiska och etnografiska samlingarna för riksmuseet, etnografiska museet och Göteborgs museum ligger kvar på Java men är i goda händer och kan väntas under den närmaste tiden.

Hur det känns att byta ut det paradisiska Bali eller det japanska helvetet på Java mot pojkårens Stocksund är inte lätt att förklara i en handvändning, säger Rolf Blomberg i en intervju. Fasorna under det japanska skräckväldet ter sig inte längre verkliga när man åter står i den lummiga trädgården och ser ut över Stockholms vackraste omgivningar, en isolerad värld där riksmuseets katedralkupol vid horisonten är det enda som får en forskningsresande att längta ut.

När man talar med en hemvändande forskningsresande så rör sig samtalet till största delen om nästa resa. Rolf Blomberg kommer nu hem från sin fjärde långresa, tidigare har han två gånger varit till Gallapagos och Sydamerika och en gång till Ostindien, men är ännu inte nöjd. När han for ut hösten 1940 var det hans mening att köpa en djonk och företa vetenskaplig kryssning genom hela Söderhavet, men holländarna var misstänksamma mot alla främlingar och Blomberg fick för krigshotets skull skrinlägga dessa planer. Ännu när han efter kriget kom till Australien försökte han komma över en båt men efterkrigspriserna uteslöt varje tanke på ett sådant köp.

Film om jätteödla spolierades.

Roligaste minnet från de sex åren är emellertid en halvårslång kryssning i infödingskanoter bland Små Sundaöarna med strandhugg bland annat på Paradisön Bali. De på Java kvarlämnade samlingarna härrör till största delen från denna resa till exempel en provkarta på reptiler upptagande ett hundratal ormar, marina djur, från korallreven, och etnografiska föremål från Bali. En stor samling fotografier förströdes däremot under krigsåren bl.a. bilder av jätteödlorna, som han kanske fick ligga och lura på i flera timmar innan de kröp fram ur sina hål.

Kriget spolierade alltså en expedition som såg så lovande ut vid starten och det gav också Rolf Blomberg annat att tänka på än vetenskapen. När han en gång gick i land på Surabaja berättade en holländsk ämbetsman för honom att Sverige dragits in i kriget. Det var samtidigt med den tyska transitotrafiken som missuppfattats i telegrammen på denna sida av världen.

Fruktan för internering var stor.

När japanerna året därpå ockuperade Java upprepades sådana missförstånd ideligen. Svenskarna fruktade att bli internerade och det hände ett par gånger att de packat kappsäckarna i väntan på att hämtas följande dag. Osäkerhetskänslan ökades också därigenom att de internerade av allierad nationalitet överlämnade sina värdeföremål till svenskarna för att de skulle gömma dem undan japanerna.

Husen var fulla av dyrbarheter och mycket hade grävts ned ute på nätterna. Men det gick bra, och svenskarna hade också glädjen att efter kriget kunna återlämna allt till de befriade. Nu är det bara ett par tre svenskar kvar därnere, de andra har rest hem för att glömma den besvärliga tiden, då de till och med måste lära sig malajiska eller japanska för att få skriva ett brev till vännerna.

Nu skall Rolf Blomberg stanna hemma ett tag, så han hinner skriva färdig en bok om sina krigsäventyr och hålla föredrag landet runt men sedan bär det åter iväg till tropikerna, där han lever lika hemtam som i Stocksund.

Göteborgs Tidning 17/9 1946

FORSKARARBETE FRÅN TROPIKERNA TILL GÖTEBORG

STOCKHOLM 17 sept. (TT)

Forskningsresanden Rolf Blomberg kom på måndagen tillbaka till Stockholm, efter sex års vistelse i tropikerna. Han hade med sig 1,000 meter film, som skall förvandlas till kortfilmer. De zoologiska och etnografiska samlingarna för Riksmuseet, Etnografiska museet och Göteborgs museum ligger kvar på Java, men skall enligt St.-T. sändas hem den närmaste tiden.

Västerb. Kuriren Umeå
Östersundsposten Folkbladet
Dagbladet
Norrköpings Tidningar
Örebro Kuriren Göteborgs
Malmö Barometern Kristianstad

05-0044

BORGARSKOLAN

I dag Tisdag kl. 20
upprepar forskningsresanden

Rolf Blomberg

på grund av den stora publiktillströmningen föredraget om:
Idylliska och kritiska år i Ostindien, upplevelser på det paradisiska Bali, på jätteödlornas ö Komodo och på Java under japanskt förtryck.
Intressanta ljusbilder.
Bilj. à 65 öre o. 1 kr. hos Tidn., NK, Pub o. Elkan samt vid ing. fr. kl. 19.
Stora Hörsalen.

2. 05-0045 ST 10/9 46

Brev från Rolf Blomberg

Gratispassagerare

Ombord på m/s DICTO,
Biscayabukten i sept.

Jag sitter och kikar på en gratispassagerare. Det är en lärka, som nyss kom flygande och slog sig ned på en av livbåtarna. Den ser trött ut, sitter med huvudet på sned och blundar. Ni som gjort en långresa på havet har nog sett dem, dessa små bevingade fripassagerare, som förirrat sig för långt ut till havs och för vilka fartyget betytt räddningen från en säker död. Särskilt när flyttfåglarna sträcker är det gott om dem.

Vår första visit fick vi i Röda havet av en falk, ungefär så stor som en sparvhök. På långt håll såg jag den komma mot "Dicto" i vinglig flykt, trötthetskörd och utpumpad. Den landade omsider på en born men kunde inte hålla sig kvar på den glatta ytan, utan flög ned och satte sig i lä av en vinsch. Den domnade genast av utmattning och sov så tungt, att jag kunde slå mig ned bara en meter från den. I minst fem minuter satt jag och studerade denna lilla rovfågel från öknen. Den var vidunderligt vackert tecknad. Jag smög mig sedan bort utan att väcka den.

Hela dagen sov den, men just innan solnedgången flög den runt ett slag. Så såg jag den fånga något i luften — något mycket smått — och sedan sätta sig i riggen med bytet i klorna och slita sönder det. Någonting liknande en fjäder seglade ner på däck. Nyfiket tog jag upp det. Det var en vinge av en trollslända. Ingen stor måltid för en hungrig falk!

Men nästa morgon kom en sparv ombord, och det dröjde inte länge förrän falken fått klorna i den stackaren. Han satte sig i riggen på förmasten och glupade i sig sparven, så fjädrarna yrde. Lite senare på dagen kom en annan trött liten fågel flygande mot "Dicto". Falken, nu utvilad och stark, flög den till mötes.

Jag tyckte nu lilla om vår mordiske fripassagerare, så det var utan saknad jag nästa morgon såg den lämna "Dicto" och flyga över till ett fartyg vi mötte. Och då slog det mig: Kanske var de fartyg som gick genom Röda havet fälkens jaktmarker! Kanske levde den på de uttröttade småfåglar som sökte vila på dessa!

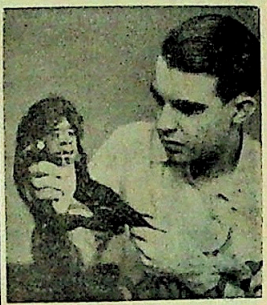
— Inte omöjligt, menade en matros jag talade med, för jag såg precis samma sak, då jag sista gången gick genom Röda havet.

05-0046

Svenska Dagbladet 24/10 46

Torsdagen 24 okt. 1946

Svensk blev ej knäckt av japs

Rolf Blomberg föredrar huvudjägare framför japanska gestapo.

— När japanerna tog den svenske pärlfiskaren Victor Berge, vägde han 87 kg. När de ett par år senare släppte honom, vägde han 47, men knäcka honom lyckades de inte, trots tortyr och trots allt vad ett japanskt koncentrationsläger innefattar.

Annars kom de långt med tortyr — en stackars kvinna torderades tills hon uppgivit 170 namn på folk, som haft förbindelser med koncentrationslägerfångarna, och deras öde kan man tänka sig.

Rolf Blomberg, nyss hemkommen från Australien och Insulinde, berättar detta på tal om ett års paradis och tre och ett halvt års helvete i Indonesien. Vid den förra forskningsresan i Ecuador var huvudjägare ibland ute efter hans skalp, den här gången var det japanerna, och om jag får välja, tror jag i alla fall jag föredrar huvudjägarna . . .

★

Svenska Pressbyrån Nr 10 1946

FORSKNINGSRESANDEN ROLF BLOMBERG återvände 16 september efter sex års vistelse i tropikerna. Han hade med sig 1,000 meter film, som skall förvandlas till kortfilmer. Hans samlingar för svenska museerna ligga kvar på Java men skola sändas hem så snart ske kan.

05-0047

I morgon Fredag kl. 20
håller Forskningsresanden

Rolf Blomberg

det första offentliga föredraget om:
Idylliska och kritiska år i Ostindien, upplevelser på det paradisiska Bali på jätteödlornas ö Komodo och på Java under japanskt förtryck.
Intressanta ljusbilder.
Bilj. à 65 öre o. 1 kr. hos Tidn., NK, Pub o. Elkan samt vid ing. fr. kl. 19.
Stora Hörsalen.

05-0049 Dagl. Nyh. 13 nov 46

◇ Forskningsresanden Rolf Blomberg, som nyligen återkommit från sin långvariga vistelse i Ostindien, framträder nu för första gången offentligt i Stockholms Borgarskola fredagen den 15 dennes kl. 20 med ett föredrag i stora hörsalen betitlat "Idylliska och kritiska år i Ostindien, upplevelser på det paradisiska Bali, på jätteödlornas ö Komodo och på Java under japanskt förtryck". Intressanta ljusbilder efter föreläsarens egna fotografier visas.

05-0050 Morgon-Tidningen 13/11 46
R Tidn. 13/11 46

Rolf Blomberg.

FORSKNINGSRESANDE ROLF BLOMBERG, nyligen återkommen från långvarig vistelse i Ostindien, framträder för första gången offentligt i Stockholms borgarskola på fredag kl. 20 med ett föredrag i vilket han berättar om "Idylliska och kritiska år i Ostindien, upplevelser på det paradisiska Bali, på jätteödlornas ö Komodo och på Java under japanskt förtryck". Ljusbilder efter föreläsarens egna fotografier.

05-0051 Örebro Dagbl. 28/12 46

Som förspel får man se ett litet förträffligt reportage om svenskar i Australien av Rolf Blomberg.

Ecs.

05-0052

Som förspel visas Svenskt i Australien, ett vackert reportage av Rolf Blomberg, som gjort visiter hos framgångsrika utvandrare och hos vår första sjömanspastor i Sidney.

—a.

Nerikes Allh. 28/12 46
05-0053

Som förspel visades en intressant upptagning av Rolf Blomberg och svenskar och svenskt i Australien. Ecs.

ROLF BLOMBERG

hemma från japanskt inferno

Fina filmer förstörda under japanska ockupationen, terror och tortyr.

— När japanerna tog den svenske pärlfiskaren Victor Berge vägde han 87 kg. När de ett par år senare släppte honom vägde han 47, men knäcka honom lyckades de inte, trots tortyr och trots allt vad ett japanskt koncentrationslager innefattar.

Annars kom de långt med tortyr — en stackars kvinna torterades tills hon uppgivit 170 namn på folk, som haft förbindelser med koncentrationslagerfångarna, och deras öde kan man tänka sig.

Det var Rolf Blomberg, nyss hemkommen från Australien och Insulinde, som berättar om ett års parvis och tre och ett halvt års helvete i Indonesien, litet magrare än då han sist, efter sin forskningsresa i Ecuador, gav den exklusiva lilla Stockholms naturvetenskapliga förening primören av vad han upplevt. Den gången var det huvudjägare, som ibland var ute efter hans skalp, den här gången var det japanerna, och om jag får välja tror jag i alla fall att jag föredrar huvudjägarna.

Rolf Blomberg föredrar huvudjägare framför japanska gestapo.

Rätt typiskt för honom var att han mindre uppehöll sig vid de 10 månadernas fasor än vid det ettåriga paradis han upplevde med sin unga hustru bland jätteödlorna på Komodo, med ornitjusaren Omar på Java och bland jordens vänligaste människor på dess vackraste ö, Bali. Men han kunde naturligtvis inte undgå att tala om den japanska ockupationen, då han berättade hur de några veckor efter Pearl Harbor sökte sig tillbaka till Java för att räka rätt i gapet på "apmänniskorna".

— Vi trodde optimistiskt att vi skulle bli befriade efter 2—3 månader, men det blev betydligt längre än så, och det blev det vanliga axelprogrammet med koncentrationsläger, plundringar, våldtäkt, tortyr och misshandel. Det mesta har väl, sade han, skildrats i tidningarna och en del av det har jag läst. Ni kanske tycker det verkade vara överdrifter, men jag försäkrar er att det inte fanns något att ta tillbaka men väl mycket att lägga till. Det var över huvud så hemskt att man inte kan finna ord att beskriva det.

De neutrala skonades inte på något sätt av den japanska gestapo. Tre schweiziska delegater fängslades och utsattes för fruktansvärd tortyr, den ene gick i fängelse som en spänstig ung man och kom ut som en gråhårig gubbe. Victor Berge utsattes under sju månader för daglig tortyr och dömdes sedan till sju års fängelse som amerikansk spion — fullständigt oskyldig.

Mellan tre- och fyratusen människor stängdes in i ett av koncentrationslägren och 300 överlevde. Den mest prominente svensken där ute, dr Gunnar Boberg, dog efter svår tortyr i koncentrationsläger och hans hustru utsattes också för tortyr.

Vi svenskar hade ingen möjlighet att sätta oss i förbindelse med legationen i Tokio — telegrammen stoppades helt enkelt om de innehöll något annat än "allt väl" — och för oss gjordes inga undantag på något sätt. Spioneriet var satt i system och man vågade inte tala annat än i viskande ton ens till sina allra närmaste. Husundersökningar och plundringar hörde till ordningen för dagen, men skandinaverna sökte göra det bästa möjliga av situationen.

Blomberg själv slog sig på att rita karikatyrer, han började med svenskarna men fick sedan allt större kundkrets bland kinesiska svartabörshajar som betalade bra och som bestälde fem åt gången. Konsul Axel Wieslander hjälpte med fara för sitt eget liv alla utan åtskillnad och honom ritade Blomberg av med vingar av alla de tusentappar, som han gav ut utan tanke på att någonsin få igen dem.

Men när kapitulationen äntligen kom började det verkliga helvetet, och det var en ödets ironi att japanerna nu sattes in för att bekämpa de upproriska indonesierna som brände, mördade och plundrade alla vita utan åtskillnad. Det sitter fortfarande ett par tiotusental vita holländare internerade, sade Rolf Blomberg, och det blir väl inte fred där ute på länge än. Det blev slutligen "allt för otrevligt" och en vacker dag flög familjen till Australien, där han än en gång fick skrinlägga planerna på att fortsätta sin forskningsresa med båt.

Men nu är han hemma igen för att skaffa en båt här, en bra båt och tillräckligt stor för att tåla sjön. Till våren och försommaren går han sig av på en ny resa med endast manliga deltagare, en resa som kommer att ta 2—3 år, utan något absolut bestämt mål och med uppehåll där det behagar. Det programmet är onekligen lockande.

En stor del av de filmer, han tog i Indonesien, har gått förlorade under ockupationen. De förstördes av mögel och blev sönderrepade, då de måste gömmas för japanerna, som gett order om att all film skulle överlämnas. En del lyckades han dock rädda och de har han klippt ihop i Råsunda — bl. a. en strålande film om jätteödlorna på Komodo och en om Bali. Men färgfilmerna är förstörda.

Ingeborg Potter Råne Hallard
24 okt 46

Aftonbladet 22 okt. 46

Fula gubbar från Borneo med i Rolf Blombergs samlingar

Fina filmer förstörda under japanska ockupationen

TERROR OCH TORTYR

— När japanerna tog den svenske pärlfiskaren Victor Berge vägde han 87 kg. När de ett par år senare släppte honom vägde han 47, men knäcka honom lyckades de inte, trots tortyr och trots allt vad ett japanskt koncentrationsläger innefattar.

Annars kom de långt med tortyr — en stackars kvinna torterades tills hon uppgivit 170 namn på folk, som haft förbindelser med koncentrationslägerfångarna, och deras öde kan man tänka sig.

Det var Rolf Blomberg, nyss hemkommen från Australien och Insulinde, som i går kväll berättade om ett års paradis och tre och ett halvt års helvete i Indonesien, litet magrare än då han sist, efter sin forskningsresa i Ecuador, gav den exklusiva lilla Stockholms naturvetenskapliga förening primoren av vad han upplevt. Den gången var det huvudjägare, som ibland var ute efter hans skalp, den här gången var det japanerna, och "om jag får välja tror jag i alla fall jag föredrar huvudjägarna . . ."

Rätt typiskt för honom var att han mindre uppehöll sig vid de 40 månadernas fasor än vid det ettåriga paradis han upplevde med sin unga hustru bland jätteödlorna på Komodo, med ormtjusaren Omar på Java och bland jordens vänligaste människor på dess vackraste ö, Bali. Men han kunde naturligtvis inte undgå att tala om den japanska ockupationen, då han berättade hur de några veckor efter Pearl Harbor sökte sig tillbaka till Java för att rädda ratt i gaget på "apmänniskorna".

— Vi trodde optimistiskt att vi skulle bli befriade efter 2—3 månader, men det blev betydligt längre än så och det blev det vanliga axelprogrammet med koncentrationsläger, plundringar, våldtäkt, tortyr och misshandel. Det mesta har väl, sade han, skildrats i tidningarna och en del av det har jag läst. Ni kan ej tänka det verkade vara överdrifter, men jag försäkrar er att det inte fanns nån i att ta tillbaka men väl mycket att [illegible]. Det var över huvud så hemskt att man inte kan finna ord att beskriva det.

De neutrala skonades inte på något sätt av den japanska gestapo. Tre schweiziska delegater fängslades och utsattes för fruktansvärd tortyr, den ene gick i fängelse som en spänstig ung man och kom ut som en grånad gubbe. Victor Berge utsattes under sju månader för ständig tortyr och dömdes sedan till sju års fängelse som amerikansk spion — förmodligt oskyldig.

Mellan tre- och fyratusen människor stängdes in i ett av konc.-lägren och 300 överlevde. Den mest prominente svensken där ute, direktör Boberg, dog efter svår tortyr i koncentrationsläger och hans hustru utsattes också för tortyr.

ROLF BLOMBERG föredrar huvudjägare framför japanska gestapo.

Vi svenskar hade ingen möjlighet att sätta oss i förbindelse med legationen i Tokio — telegrammen stoppades helt enkelt om de innehöll något annat än "allt väl" — och för oss gjordes inga undantag på något sätt. Spioneriet var satt i system och man vågade inte tala annat än i viskande ton ens till sina allra närmaste. Husundersökningar och plundringar hörde till ordningen för dagen, men skandinaverna sökte göra det bästa möjliga av situationen.

Blomberg själv slog sig på att rita karikatyrer, han började med svenskarna men fick sedan allt större kundkrets bland kinesiska svartabörshajar, som betalade bra och sonst beställde fem åt gången. Konsul Axel Wieslander hjälpte med fara för sitt eget liv alla utan åtskillnad och honom ritade Blomberg av med vingar av alla de tusenlappar, som han gav ut utan tanke på att någonsin få igen dem.

Men när kapitulationen äntligen kom började det verkliga helvetet, och det var en ödets ironi att japanerna nu satte in för att bekämpa de upprorsmän inlandsarna, som brände, mördade och plundrade alla vita utan åtskillnad. Det var förfarande ett par tiotusental vita holländare internerade, sade Rolf Blomberg, och det blir väl inte fred där ute på länge än. Det blev slutligen "alltför otrevligt" och en vacker dag flög familjen till Australien, där han an en gång fick skrinlägga planerna på att fortsätta sin forskningsresa med båt.

Men nu är han hemma igen för att skaffa en båt här, en bra båt och tillräckligt stor för att tåla sjön. Till våren och forsommaren ger han sig av på en ny resa med endast manliga deltagare, en resa som kommer att ta 2—3 år, utan något absolut bestämt mål och med upphåll där det behagar. Det programmet är onekligen lockande.

En stor del av de filmer, han tog i Indonesien, har gått förlorade under ockupationen. De förstördes av myror och blev sönderrepade, då de måste gömmas för japanerna, som gett order om att all film skulle överlämnas. En del lyckades han dock rädda och de har han klippt ihop ute i Råsunda — bl. a. en strålande film om jätteödlorna på Komodo och även om Bali. Men premiärerna är förstörda.

Upi.

Djursholms Tidn. 11:46 1946

Strandhugg på Sundaöarna.

Den vittbereste unge stocksundaren Rolf Blombergs föredrag "Strandhugg på Sundaöarna", som på söndagskvällen höjls i scoutstugan, blev för åhörarna en synnerligen intressant och tjusande upplevelse. Med stor personlig charm och humor berättade upptäcktsresanden om sina spännande upplevelser — beväpnad endast med filmkamera! — bland pytonormar, drakliknande jätteödlor, vildsvin, flygande hundar och — krigiska japaner. Det berömvärt väldisponerade föredraget, som ytterligare livades av vältagna ljusbilder, höll åhörarna så fångna att litet var började längta från den bistra novemberkvällen till Komodo eller Balis välsknapade danserskor. Och alla önskade att Blomberg en dag skall kunna förverkliga sin dröm, vilken som en röd tråd höll ihop hans skildring, att efter en lyckad upptäcktsfärd kunna komma seglande hem över Askrikefjärden och ankra upp på "Stocksunds redd" med en äkta kinesisk djonk eller liknande i dessa vatten sällan skådad farkost.

Nu är bara att hoppas att Blomberg får tillfälle att hålla sitt föredrag en gång till i en större, välfylld lokal inom Stocksund eller Djursholm och att det då slås litet mera på reklamtrumman. Man gör en god gärning — behållningen går till Europahjälpen — och ingen går missnöjd hem den kvällen, det garanterar

Sg.

Stockholms Tidn. 9/11 46

Ett förspel av Rolf Blomberg om strandhugg på Sundaöarna blev, näst efter Wanda Rothgardt, kvällens behållning. Anspråkslöst berättas det här i ord och ståtliga bilder om ett lyckligt folk i fest och vardag, så man får reafeber i kroppen.

Niros.

N. Västerbotten 9/11 46

En utmärkt SF-film från Bali m. fl. öar, signerad Rolf Blomberg, inledde.

G e m.

Grundaren av Söderhavets Stockholm bor i Stocksund

— Det var riktigt roligt att höra från Stockholm på New Britain och från Peter Kyllert — som att vinna på lotteri, säger konsul Ragnar Lindahl i Stocksund, när han ringer St.-T. med anledning av söndagens artikel. Saken är nämligen den att det är jag, som grundat Stockholm och som 1935 sålde plantagen till Kyllert. Jag är emellertid fortfarande delägare i Kyllerts plantage, liksom en svägerska till honom, som är bosatt i Gävle.

Det är alldeles riktigt som Rolf Blomberg påpekar, att det finns en hel del svenskar med märkliga öden därborta. Själv kom jag 1913 till New Britain. På den tiden var det tysk koloni och hette Neu-Pommern. Jag hade fått anställning som skeppare på en Söderhavsskonare och vi fraktade negrer — mer eller mindre slavar — till plantagerna samt kopra i Bismarckarkipelagen.

Då fanns redan Kalle Pettersson där, stockholmare som jag. Han hade Tabarplantagen. Kalle hade kommit dit redan vid sekelskiftet. Någon kungatitel bar han inte så vitt jag minns — den gav visst Birger Mörner honom. Men vi hade också den svenske sjökaptenen Erik Rondahl, som nu är död. En annan svensk, som så småningom kom dit, var Owe Hertz, och om honom har jag diktat en viss, som jag ibland brukar sjunga till luta.

Konsul Lindahl, som är känd som seglare, lutsångare, kompositör, målare och innehavare av ytterligare en rad färdigheter och talanger, tar sin luta och skildrar hur Owe Hertz fick Carnegiemedaljen, när han räddade en fru och hennes barn under en eldsvåda i Haparanda, hur han blev miljonär genom att låta ett par svartingar vaska guld åt sig på Nya Guinea, hur han sedan åter blev ruinerad och blev taxichaufför i Rabaul och slutligen gifte sig med en änka på New Britain.

— Ja, Stockholm var min plantage, fortsätter konsul Lindahl sedan Owe Hertz öden är skildrade, och den var 500 hektar stor samt hade 32.000 kokospalmer.

Konsul Lindahls bungalow, svenska konsulatet i Rabaul.

Seglade från Stockholm till "Stockholm"

Jag var hemma några gånger och seglade en gång en internationell 10:a till New Britain härifrån. Det vill säga, jag seglade till Hamburg, tog lastångare med segelbåten till Java och fortsatte sedan seglatsen i de sydliga farvattnen. Det tog en månad sedan jag kommit fram till Java.

Men skall jag vara uppriktig, var det ofta rätt tråkigt att vara därnere. Man kunde väl en och annan gång fara in till Rabaul och festa om litet, men plantagen låg rätt isolerat — 2½ mil från närmaste granne. Rabaul var kanske inte så mycket att hurra för som stad. Där fanns mellan 500 och 700 vita. Så fanns det en del kineser. Staden var 2 km. lång.

Så mycket hade jag inte att invända, när Sigfrid Siwertz broder, Torkel Siwertz, kom och hämtade mig 1931. Han skulle nämligen resa till Paris och då tog han den "lilla" omvägen över New Britain för att göra mig den tjänsten . . .

SVENSKÖDEN I SÖDERHAVET

Söderhavssvensken Peter Kyllert — vars underbara äventyr Rolf Blomberg skildrade i söndagens Stockholms-Tidning — har en kompanjon som bor i Stocksund. Det är konsul Ragnar Lindahl — se bilden — som blev hjärtans glad när han fick höra nyheterna om Kyllert. Konsul Lindahl är bl. a. delägare i plantagen Stockholm på New Britain. 1931 vände han tillbaka från Söderhavet där han vistats sedan 1913. Han överlät plantagen Stockholm till Kyllert 1935. Konsul Lindahl berättar om märkliga svenska öden i Söderhavet för St.-T. bl. a. om svensken Owe Hertz, som var Carnegiehjälte, blev miljonär genom att låta negrer vaska guld åt sig, förlorade allt, blev taxichaufför i Raboul och gifte sig med en änka på New Britain.

Se artikel på sista sidan

St.T. 18/3 46

Carnegiehjälte blev miljonär, ruinerades, blev taxichaufför

05-0062

SWEDISH-AUSTRALIAN AND SWEDISH-NEW ZEALAND TRADE JOURNAL

75-77 Pitt Street,
Sydney, Australia.

Telephone: B 5636
Tel. Address: "SVEA"

Vol. XXXII. December, 1945. No. 12.

PUBLISHED MONTHLY

Annual Subscription: Ten Shillings.

CONTENTS

	Page
A South Sea Island Quest	366
Interesting Swedish Housing Exhibition	369
First Post-War Swedish Railways Passenger Ship	372
Problems of Swedish Commercial Policy	375
Swedish Monetary Discussions	379
Latest Economic Development in Sweden	380
Distribution of Swedish Foreign Trade	381
Stockholm Industrial Fair	382
Latest Swedish News via New York	383
Latest Economic News from Sweden	385
Swedish News and Notes	389
Australian News and Notes	390
New Zealand News and Notes	392
Members' Page	394
Trade Opportunities	394
Swedish-Australian Shipping News	394
Index to Advertisers	396

"Swedes Want Trade With Australia."

"Swedes want trade with Australia," states the headline of an article in the Sydney "Daily Mirror," which refers to the recent visit to Sweden of Sir Charles McCann, the South Australian Agent-General in London, who has sold a large parcel of apples valued at over £40,000 to Sweden. "The Swedes," says the writer of the article, "are supplying their own refrigerated shipping," and then adds that Sir Charles stated that "the Swedes have *available* and are anxious to sell a wide range of commodities, including electrical machinery, dairy machinery, cutlery and paper of all descriptions".

In these days when our attempt to revive the once flourishing trade between Australia and Sweden, and between New Zealand and Sweden is beset with so many disheartening difficulties, delays and vexations, it is indeed encouraging to find that what this journal has so consistently advocated for the past twenty-five years — Australian *direct* exports to Sweden — is now being officially affirmed and acted on by such an eminent authority on Australian foreign trade as Sir Charles McCann.

When this journal first appeared in 1913, and for many years after, there was practically no Australian direct exports to Sweden, and though Sweden bought Australian wool in increasing quantities, this was nearly all imported from Great Britain and the Continent of Europe. After years devoted to promoting direct trade with Sweden, the first great fillip to this trade was given when well-known importers in Stockholm chartered refrigerated shipping to bring Australian apples direct to Sweden, and later, in 1933, when a Swedish woolbuyer for the first time became active in the Australian wool market. Finally, in 1939, the *direct* Australian exports to Sweden were valued at £637,000.

Sir Charles McCann and other Australians who have visited Sweden from time to time cannot have failed to notice that Stockholm, the capital of Sweden, is more and more becoming the commercial, as well as the cultural metropolis of the North, and that Sweden has *available* in exchange for Australian products, not only the goods mentioned by Sir Charles, but many other products essential to the well-being and prosperity of Australia.

We read a great deal in the daily press of the necessity for encouraging and aiding trade with India, the Far East and South America, as well as many other countries. This is showing a growing consciousness in Australia of the importance of foreign trade. No such encouragement, however, should be needed in the case of Sweden, which country, with its low tariff and high purchasing power offers perhaps the most accessible and profitable of markets and hence the greatest prospects of bilateral trade, both to Australia and New Zealand. That full advantage be taken of such an opportunity — this is our best wish for the new year, 1946.

A SOUTH SEA ISLAND QUEST

Rolf Blomberg, Swedish Author, Journalist and Traveller, Has Arrived in Australia

Mr. Rolf Blomberg.

(Mr. Rolf Blomberg, the author of this article, is a well known Swedish writer, still in his early thirties, who has had a very fascinating career as a traveller to far-away, savage and inaccessible parts of the world and as a recorder, both in films and in words, of unique experiences in strange places among savage peoples. The titles of some of his books, such as "Headquarters of the Headhunters," "Strange Human Beings and Strange Animals," and "Tropic Jungles," fully indicate his quest for what is the most inaccessible, at least to his Swedish audience; and now he has brought his camera and his pen to this part of the world to explore the untrodden paths and capture the hidden mysteries of what to the Swedes always seem to be "Romantic South Seas." Apart from his main motives in travelling over the world, Mr. Blomberg has endowed Swedish museums with wonderful zoological and ethnographical collections and has also been a war-correspondent in different theatres of war.

Happy to have escaped with his wife and their young son from Java with all its terrors under the Japanese occupation, Mr. Blomberg has given us the following interesting account of his adventures during the past five years after he had decided to embark on his South Sea Island Quest.—Editor.)

Kajsa — that's my wife — and I came to Java in March 1941 after more than four months' journey from Sweden.

We came to realise a rather wonderful dream; we would buy a boat — a Chinese junk or some other exotic craft — and set off for a three years' tour through the Pacific. We would film and do reporting for the press and radio, we would collect strange animals and unique ethnographical material for our Swedish museums, and we would live a free and glorious life.

Good luck accompanied us. In Batavia, after some search, we found the boat wished for.

Now the adventure could begin!

But . . . there was a big but, and it entirely upset our alluring plans. The naval authorities of the Netherlands Indies would not give their permission to a couple of foreigners to sail around in a boat of their own in East Indian waters; they didn't want to take any chances . . .

To us this was a hard blow.

But there was no use in losing one's courage. We'll make the best of it, we thought.

To begin with, we whirled around in beautiful Java seeing plantations and Hindoo temples and volcanoes. After that we made for Bali, "the last paradise."

Yes, Bali is a paradise. We hadn't expected very much; we thought that Bali was over-advertised and spoilt by tourists, and we had only intended to stay there for a week. But we stayed much longer. And we enjoyed every minute of our sojourn in this wonderful island with its happy, friendly and beautiful people and fine culture.

Go to Bali and live with the people! And you'll understand why this little island is called "the last paradise."

Lombok was our next stop; then Sumbawa where we were the guests of Swedish planters at the coffee estate Tambora of Kooperativa Förbundet, and where we also climbed the mighty volcano which has given the estate its name.

In romantic little native crafts we cruised on among the Lesser Sunda Islands.

On the uninhabited Satonda Island, close to Sumbawa's coast, and so small that it only looks like a black dot on most maps, we put up our tent for some weeks and filmed the wonders of the coral reefs and a colony of some tens of thousands of giant bats. In the wild and inhospitable Komodo Island we strayed around to study the dragon-lizards, real prehistoric monsters. That was an experience not to be forgotten. In Rintja Island we discovered hitherto unknown ruins of an ancient culture. In many other islands we found many other strange things.

In December 1941 we were back with our Swedish friends at Sumbawa.

And then war broke out.

We celebrated Christmas and the New Year with our fellow-countrymen; then we boarded a native vessel, which sailed us back to Java. Because of a continued calm it took us three weeks. We drifted around in minefields, and we were hailed by warships. The last week we had no stores on board other than old mouldy rice.

From Sourabaya we travelled by train to Batavia and arrived there at the same time as the first Japanese bombers.

I wanted to enlist as a volunteer. But no for-

eigners — not even Britons — were accepted by the Netherlands-Indies military force.

Soon after the Japanese landed, and a week later Java had capitulated.

There we were — we with our bright South Sea dreams.

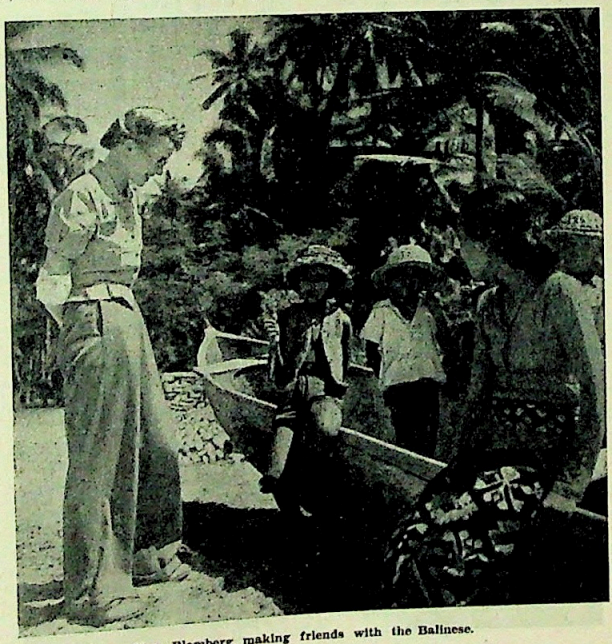
Together with the Swedish pearl-fisher Victor Berge we now planned an escape from the south coast of Java; we would try to sneak away to Africa in a native craft. But our plan was unrealisable.

Berge later made an attempt by himself, but he failed, was captured by the Japs, accused of being an American spy, tortured in a horrible way and, without evidence, sentenced to seven years' imprisonment.

The world knows by now quite a lot about the Japanese and the way they treated the Allied civilians in their occupied territories. But it is less known how they treated the neutrals.

Symbolic appears what Mr. S. O. Lehman, acting Swedish Consul-General in Batavia, met with, when some days after Java's capitulation he went in his car to see the Japanese general. The car, which carried the Swedish flag, was stopped by Japanese soldiers, who forced the protesting Lehman out with bayonets. The flag was torn down and trodden on, and the Japanese grabbed the car.

During the 3½ years' terror-reign of the Japanese in Java many Swedes were imprisoned and interned. One of them, the distinguished botanist Dr. Gunnar Booberg, died in a camp, debilitated by ill-treatment and starvation.

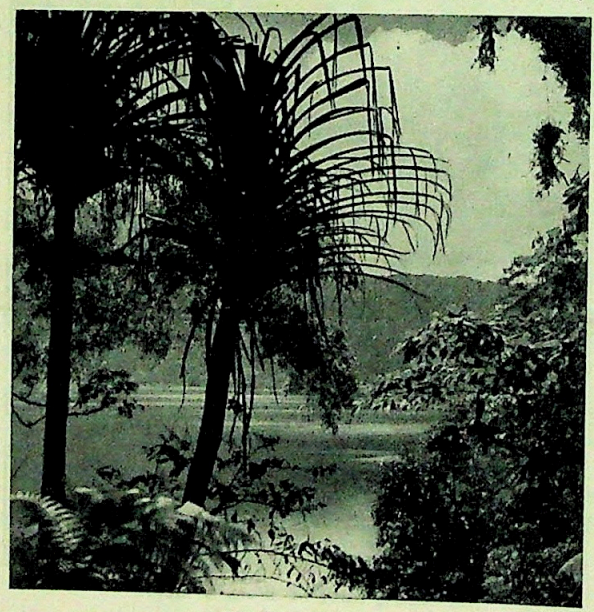
Mrs. Blomberg making friends with the Balinese.

Also life outside the camps was trying. Razzias, house-searchings, espionage! Worst was probably the feeling of unsafeness we all had. Anything could happen, and suddenly! A false accusation, a thoughtless remark, an intercepted letter — and the torture-chamber of the Kempei-tai, the Japanese Gestapo, would be ready to receive its next victim.

We were prohibited from establishing any communication whatsoever with the internees and the prisoners-of-war. We were not allowed to help them with money, medicine, clothing or food. It was

prohibited to keep enemy property. There were lots of other things we were prohibited from doing, which of course we did, nevertheless.

Our Swedish Consul at Sourabaya, the SKF manager, Axel Wieslander, is, in this connection, deserving of special praise. Fearless, full of initiative, and feeling for everybody, he left no stone unturned when it was a question of helping distressed people in and outside the camps. He ran big risks, and it was a wonder that he didn't land in a Kemepei-tai prison.

Bali IS a paradise.

The Japs called us "musu neutral." "Musu" is the Malayan word for "enemy"; we were thus "neutral enemies" to them. It certainly was true.

A high Japanese officer told one of the official Swiss representatives in Java, "All whites are dirt."

We were happy every time the sirens screamed. How we longed for the Allied bombers to come! We hoped for landings.

But nothing happened, and in the meantime more and more graves were dug for the internees and the prisoners-of-war. That was a terrible time!

But then the Japanese capitulation was there, suddenly, unexpectedly. Everybody's happiness was overwhelming. Peace again. No more sufferings. The camps would be opened. We would be allowed to move around freely again, anywhere . . .

"We'll go to Bali," we said cheerfully. "We need a paradise after this hell. And so we'll buy a nice boat. Now, at last, we'll be able to realise our alluring plans!"

But—again we rejoiced too early.

There came no peace. Not for Indonesia.

Instead of going to Bali and dressing in a sarong, I put on a uniform as war correspondent. Instead of Balinese temple-music I heard the ra-ta-ta-tas of machine-guns in Batavia.

But now I am in Australia — with Kajsa and little Staffan, who was born in Java 2½ years ago —and now we can begin again to look for the wished-for boat. We are, however, not in a hurry. Now in Australia, we want to see a bit of this continent, too.

Affärsman tar företag med sig till Australien

Statsingripandena ett motiv till massflykt av kvalificerad arbetskraft

— Om alla svenskar, som nu vill emigrera också kommer i väg, blir det frågan om en verklig massflykt från landet av kvalificerad arbetskraft, säger chefen för "Institutet för svensk utlandstjänst", magister Sixten Heppling, vid ett samtal med Morgonposten.

Motiven till emigrationslusten växlar, fortsätter magister Heppling. Förvånande många vill undfly vårt nordiska klimat, och många av dem har på grund av reumatiska sjukdomar av läkare rekommenderats att söka sig söderut. Andra vill helt enkelt ut för praktik och studier och för att sedan återvända hit med sina erfarenheter, men en tilltagande tendens tyder på att olusten inför de växande statsingripandena, de tunga skatterna etc. bildar bakgrunden till mångas längtan ut. De anser, att den personliga förmågan och insatsen har lättare att göra sig gällande i ett land, där statsingripandena inte hotar att förkväva de personliga initiativen och lusten till sådana.

Här uppe ställer vi oss fullkomligt objektiva. Vi vill varken rekommendera eller avstyrka en emigration. Det enda vi har att göra är att stå till tjänst med faktiska uppgifter, förmedla kontakter etc., men det är klart, att det är roligare med sådana fall, där utflyttningen av gått att döma endast är tillfällig och avsedd att ge utlandserfarenheter för en kommande verksamhet inom hemlandet.

Göteborgs Morgonpost H/3/46

Verksamhet och kapital till Australien

Till denna kategori kan man tyvärr inte räkna ett stort antal av de aspiranter, som har sina ansökningshandlingar i de tjocka pärmarna. Ett typiskt fall är den medelålders disitriktschef i ett försäkringsaktiebolag, som från sin stad i Mellansverige skrivit till Utlandstjänsten med begäran om uppgifter för en planerad emigration till Australien. Mannen har uttryckligen påpekat, att det är hotet om ett förstatligande av försäkringsväsendet, som fått honom att ta detta steg — trots den relativt höga ålder, till vilken han kommit.

Ännu mera belysande för allvaret i det emigrationshot, som nu börjar bli aktuellt, är den grundlighet, med vilken en större affärsman gått till verket, då det gällt att utforska chanserna i utlandet. Han har vid ett personligt besök på Utlandstjänsten förklarat sig ämna flytta över både verksamhet och kapital till Australien och han har bett att få en mängd frågor besvarade. Han är inte ensam. Den aktion, som han satt i gång, är resultatet av grundliga överväganden mellan honom själv och ett antal affärsvänner i Stockholm.

Bland de 31 frågorna, fördelade på 7 huvudgrupper, som nu av Utlandstjänsten vidarebefordrats till svenska konsulatet i Sydney, finnas flera verkligt intressanta. Den första gruppen frågor gäller den allmänna prisnivån. Levnadskostnadsindex nu jämfört med 1938? Hur mycket kostar en 4-rumslägenhet i Sydney, resp. Melbourne?

Affärsmannen vill ha reda på lönenivån. Hur är lönenindex nu jämfört med 1938? Vad är arbetslönen i Sydney, resp. Melbourne för snickare, murare, målare, för en kontorschef och en maskinskrivarska?

Under frågegruppen "Skatter"

söker vederbörande få reda på skatter i olika inkomstlägen — från 250 pund upp till 5,000 — och förmögenhetsskatt på förmögenheter från 1,000 till 25,000 pund. Skillnaden i skatt på australiska och utländska företag?

Är någon sorts kapitalkonfiskation eller någon stor engångsskatt aktuell i Australien, frågar affärsmannen, tydligen med ett i Sverige framfört projekt i tankarna. Aktuell svensk politik ligger tydligen också bakom denna fråga:

Vilka socialiseringsåtgärder planeras i Australien? Är tendensen i Australien att beträffande socialisering av företag följa Englands exempel?

Så följer en lång rad frågor om jord och fastigheter och frågeställaren är tydligen också intresserad av den politiska utvecklingen. Vilket politiskt parti har majoritet? Vilket parti kan anses ha de största möjligheterna att komma till styret i framtiden?

med alla dessa frågor — och flera till — betonar magister Heppling att delvis motstridiga uppgifter framkommit om förhållandena i Australien. Ett par representanter för Utlandssvenskarnas Förening hade i höstas tillfälle att sammanträffa med den delegation, som utsänts till Europa från Australien för att undersöka intresset på olika håll för en utvandring till Australien. Av de knapphändiga uppgifter, som då lämnades under en halvtimmes samtal om levnadskostnader och löner, föreföll dessa ytterst lovande — och dessa uppgifter har också vidarebefordrats till personer, som varit intresserade för en utvandring.

För en kort tid sedan publicerades emellertid i en stockholmstidning en artikel av Rolf Blomberg, som f. n. besöker Australien. Enligt denna artikel rådde det f. n. stor brist på arbetstillfällen i Melbourne. Lönerna skulle vara mycket dåliga, betydligt under den nivå, som uppgava av den besökande Australiendelegationen. Dessutom hade Blomberg citerat uttalanden och insändare i pressen, som tydde på en utbredd opinion mot den planerade importen av främmande arbetskraft. Upplysningarna framställdes så, att läsaren fick intrycket, att förhållandena i Melbourne var typiska för Australien.

Uppgift står sålunda mot uppgift. Magister Hepplings brev till det svenska konsulatet och de frågor, som han i detta brev begär svar på, kan sålunda få en ännu mera vidsträckt betydelse än enbart som en tjänst åt den affärsman och hans affärsvänner, som nu, trötta på statsingripanden föreliggande eller hotande, är när uppsöka andra, mera lättarbetade marknader.

05-0063

STOCKHOLMS-TIDNINGEN *warns all Swedes*

This is a translation of an article by Rolf Blomberg, published in the Stockholm Tidningen last February. It carried the headings: "So thousands of Scandinavians will be Australians? Not even the country's own soldiers can get work. Grim report from the Land of Promises." Blomberg's story gives a distorted picture of Australia; it does not attempt to portray the opportunities that abound here. Nor does it mention that our living standards are higher than Sweden's.

"Don't go to Australia; it's a land of slums"

From the Stockholm Tidningen

THE Promised Land of Australia which is trying to tempt thousands of Scandinavians to migrate—has a dark background, which all these potential migrants should know," writes Stockholm Tidningen's correspondent, Rolf Blomberg.

He gives in this article an illuminating description of the Australian town's slum quarters—an unbelievable sight after knowing the Swedish way of living.

Thousands of men, women, and children are forced to live in dwellings full of pests, with leaking roofs and rotten floors.

From Stockholm Tidningen's Correspondent in Sydney, Rolf Blomberg.

Swedes who think of migrating to Australia should think it over very carefully, until Australia has solved the problem of giving work to her returned soldiers and solved the burning question of housing them.

Until then, foreigners will find little to do there.

Five hundred returned soldiers tried the other day to get a job as window-cleaners when only four were needed. The boss of the firm which advertised for them got a great shock when he found so many qualified workers available.

That Australia in such conditions should receive migrants with open arms is hard to believe.

An angry reader of the Sydney newspaper Daily Telegraph said a lot about the irritation the people felt about a "foreign invasion." The reader said: "It's scandalous to think the Government talks of migration when Australians live in such conditions—as animals in ramshackle barracks."

I would like to know what the Government's plans for housing are! I hope not at the Australian families' expense.

It was a Swede, J. A. Nordquist, who showed me this cutting. Jack Nordquist is a 55-year-old Swede, from North Sweden, a man of very energetic appearance, who works in the house-building branch.

In his free hours he has built his own house, with the help of another Swede, at Kingsford, Sydney. He has worked since he was nine, and came to Australia at the age of 20.

In 1910 he jumped overboard from a sailing ship in Australia, and swam around for nine hours before he got ashore. His life in Australia has not been a bed of roses.

He said to me: "I saw in the papers all about Australia's plans to get migrants. Three million Englishmen are ready to migrate, and thousands of Scandinavians would like to do the same. I have heard of a few Scandinavians who decided to come to Australia, and I'm afraid it's my duty to warn my countrymen, more especially the ones who believe you can cut gold with a penknife, that they are going to be greatly disappointed. You can't get anywhere in Australia without hard work, and even that does not always help."

Mr. Nordquist then told me of a Swedish family—man, wife, and two sons about 20 years old—who arrived here a few years before the outbreak of war. They were farmers, used to hard work, and very willing.

As migrants, they had been promised a plot of land, which they got. But conditions were such that they could not exist. The rainfall was bad and everything they planted perished. They had to leave the farm and live in poverty.

"The last I heard of them," said Mr. Nordquist, "was that the two boys managed to get work with some Italians at 25/ a week."

WHEN we took a tram to Mr. Nordquist's home in Kingsford, we took an indirect route on the tram. I went this way because I wanted to see something you have never seen in Sweden.

The tram took us through slum quarters, an unbelievable, sorry sight. I had never expected to find anything like it in Sydney.

"Have you at any time seen anything similar in Stockholm or Gotenburg, or any other Swedish town," Mr. Nordquist asked.

No. I was sure of that. Then I got the cold facts of Australian slums. For, when we arrived at his home, he gave me a lot of newspaper cuttings and pamphlets.

"I want to give you these," he said, "so that my people at home can read them."

The cuttings were from leading Sydney newspapers, and dealt with the hard economic problems and trying conditions in which the Australians had to live.

The Daily Telegraph had asked readers to tell it how they managed on the basic wage, that is the minimum pay fixed by the Australian Government.

The paper received hundreds of replies, which were published in a campaign to show politicians and other officials that Australia's living standard was not as high as it was supposed to be.

A family in Hurstville, with six children, wrote in. The husband's wage was 78 kroner (about £6/10/) a week and the wife got 25.50 kroner (about £2) a week from her parents to help them.

The wife stated in the paper: "My husband does not drink or smoke, and never has enough for pocket-money, as he knows the children would be suffering to go without essentials. The children have often been sick, but we cannot afford a doctor for them, as we could not afford the bill."

Another mother told how she was forced to work, to get money for doctors' bills, although she was pregnant and had a large family at home to care for. But had to work for extra money.

In the Daily Mirror, another wife said: "Don't talk to me about vegetables, because we can't afford them on my husband's wage, which is 74.80 kroners (about £6/10/) a week, when tax is deducted."

She said: "I have three children, and when one needs shoes it takes weeks to save up the required amount to buy a pair. They have to have a little fruit, but I can't afford to buy more than threepence worth a day."

This paper also stated that there was only enough work ready for 56 per cent. of the returning soldiers.

MR. NORDQUIST showed me a pamphlet called "The Poverty of the People in Australia," sent out by the "Good Companions, Christian Social Order" group in Melbourne in 1944.

That pamphlet gave the cold facts of slums within five miles of the G.P.O. in Melbourne. It picked 7000 houses in the slum area and, of these, about 6000 were so pest-infested that they were quite unfit for human beings to live in.

Leaking roofs, rotten floors, rats and bugs made these dwellings unworthy of the name of home. They were veritable pest dwellings.

These comments of mine give a black picture, and certainly not an objective picture of Australia. They show only the dark side, but we should not forget either that Australia, like other countries which have been in this war, is going through a hard and trying time, and it wouldn't hurt Scandinavians who decide to migrate to know that Australia has its problems.

There are many who in their fantasy paint this "land of promise" in far too bright colors.

Plans that include free passages to Australia for demobbed Britishers and their families, or help to pay part of the expenses for British civilians, will be published in London and Canberra before long.

The Migration Minister, Mr. Calwell, has stated that the present Australian immigration project is based on bringing 70,000 migrants to Australia a year. But three important things to be overcome are lack of ships, jobs for demobbed Australian men and women, and the shortage of 400,000 houses.

Mr. Calwell said: "The Australians have been very arrogant in their treatment of all newcomers to this country. They have, at times, been inhuman, and as a rule act like larrikins.

"When we talk about English migrants, we use offensive names instead of calling them English.

"We are forced to keep together, but nobody seems to wish that. For, as we continue in this way, we destroy ourselves by isolation."

05-0064

Daily Telegraph, 25/10/46

Our Slums

ANNOYINGLY one-sided and unfair as it is, the article from a Swedish paper warning Scandinavians against migrating to Australia should shake us out of our complacency.

The reference to our slums is particularly galling—because it is justified.

It is true that here you have to go looking for slums, whereas in the industrial centres of England and America and many parts of Europe, you cannot avoid them.

But there is so much less justification for our slums. We developed instead of pruning a bad inheritance, and now are in a position where even slum houses are precious as at least affording a roof over the head.

It is possible, of course, to pick out the worst of any country and give a thousand reasons why nobody should migrate to it.

Few of the reasons the Swedish writer gives are peculiar to Australia—but there is one we could remove without any use of material, and that is the attitude which treats all foreigners as inferior people who ought to be returned to the place they came from.

05-3226

05-3066

Oct 29-46

DAILY TELEGRAPH

Life Too Tough Here

SIR,—Last week you published a story which a Swede sent from Australia to his paper in Stockholm, advising Swedes not to come to Australia because living conditions here were bad.

As a Norwegian migrant, I say he was right and I know many people who would agree with me.

During the war I was stationed in Sydney for some time with the Royal Norwegian Navy, and I thought that this place was the right spot to settle down in after the war. When peace came I returned home to Norway and got my discharge.

While in Norway I joined the Australian-Norwegian Migrant Club. It was a club for those who wanted to make their home here. Since I had spent some time here during the war, people asked me what I thought of Australia. I told them that this place was the finest in the world. Nearly everybody I spoke to wanted to come here, and I told them that they would not be sorry if they did.

After a short while back home I signed on a ship that was going to Australia.

Back in Australia, I found that living conditions, which during the war had seemed excellent to a stranger from Europe, had deteriorated since the war's end. In fact, they had become far worse than Norway's, although the Germans occupied my country for five years.

Rationing is terrific here, considering that there is plenty of everything. But Norway, I believe, rations only clothes and coffee, as they have to be imported. Australia makes her own clothing.

I have been working for some time ashore here, but the wages are too low and the prices too high for a man to live reasonably well, so now I am returning home, where I am sure to get a job which I can live on.

If conditions here don't improve, I do not think you will get many migrants from Europe.

—*ARNE CHRISTOFFER PEDERSEN, Norwegian Seamen's Club, Sydney.*

Daily Telegraph 25/10/46

Dunbabin To Tell Swedes About Aust.

CANBERRA, Thursday.—The director of Australian News and Information Bureau in London (Mr. T. Dunbabin) had gone to Sweden to correct any misapprehension about Australia caused by Rolf Blomberg.

The Director of the Department of Information (Mr. E. G. Bonney) said this tonight.

The Daily Telegraph yesterday published a Stockholm Tidningen article in which Blomberg described Australia as a "land of slums," and warned Swedes against emigrating to Australia.

Mr. Bonney said Mr. Dunbabin was going to Sweden on a lecture tour. Mr. Dunbabin would correct Blomberg's distorted view of this country.

Blomberg, former Sydney correspondent of the Stockholm Tidningen, had left Australia laden with Department of Information films and publicity with which to illustrate travel lectures in Sweden.

Kuretta ork Rimmel.

Shirt.

1947

omöjlig att upptäcka för en vit man. Men spåraren måste veta vad slags djur det är fråga om och hur färska spåren är, d. v. s. hur långt borta bytet befinner sig.

NÄR HAN BLIR MÄNNISKOJÄgare i stället för jägare av vilt gäller samma fordringar. Han måste, under det han springer i spåret, kunna läsa det perfekt. Han bör vara i stånd att se om den jagade vet vart han är på väg, om han gått vilse eller är villrådig, om han är utvilad eller trött, eller kanske på gränsen till fullständig utmattning. Han kan av spåren säga om mannen är drucken eller skrämd eller går baklänges för att förvirra sina förföljare. För en svart spårare är i själva verket en människas spår lika tydliga som fingeravtryck för en expert. Det räcker här inte att tala om en mänsklig spårhund. En spårare lyckas där en hund misslyckas! Hunden har endast sitt luktsinne att lita till och när det sviker honom blir han förvirrad och oanvändbar. Den svarte mannen observerar och drar slutledningar. Det är mera sällan han inte tar sin man.

Han säger också hur gammalt ett spår är, om det gjordes för tre timmar eller tre dagar sedan. Såvida det inte utplånats av regn eller sandstorm kan han följa ett spår som är upp till tre veckor gammalt. Han ser inte rakt ner mot marken utan ett stycke framåt. Han kan naturligtvis förflytta sig mycket hastigare om han lyckas se spåret tre till fyra meter framför sig. En förstklassig spårare, såsom negern Delta vid australiska polisen, kan spåra från hästryggen och behöver inte följa spåret meter för meter. Han lägger märke till i vilken riktning det går, låter sedan hästen galoppera två eller tre kilometer och tar upp spåret igen på lämpligt ställe. På så sätt färdas han på genvägar snabbare än den han spårar och måste så småningom hinna fatt denne. »Så småningom» kan betyda om tre månader, sedan flyktingen kanske spårats upp åt tvåhundra mil.

Alla australnegrer är goda spårare, men några är stormästare i konsten — liksom bland musikerna endast ett fåtal är i mästarklassen. Endast de bästa väljas ut för polisarbete och när de enrolleras i kåren placeras de alltid långt ifrån sina hemtrakter. Det skulle vara att begära alltför stor lojalitet av en svart spårare att be honom fånga en av sina släktingar eller vänner.

DE SVARTA SPÅRARNA ÄR verkliga genier inte endast då det gäller att *följa* ett spår genom bushen utan även i att följa det på annan mark. Den australiska staden Alice Springs är byggd på en slätt av röd mylla och genom staden slingrar sig Todd-älven, som större delen av året blott är en torr sandig ränna. Tusentals soldater var stationerade där och sedan tiotusentals militärkängor trampat hit och dit genom staden och i omgivningen blev marken som i en upptrampad hoskapefälla. En natt stals värdefulla förråd ur ett magasin. En svart spårare följde nästa morgon tjuvarnas spår genom tiotusentals andra till synes identiska avtryck. Den ena militärkängan är ju av samma slag som den andra, men efter ungefär en mils spårande lokaliserade australnegern brottslingarna.

Roy Governor, Australiens sista bushranger, d. v. s. handit, som höll till ute i bushmarkerna, jagades även av en svart spårare, Alec Riley vid poliskåren i Nya Syd-Wales, och Riley ansåg att den spåningen var hans svåraste uppgift. Under en månads tid ledde Riley ett antal poliser efter Governor, vilken var en listig och välbeväpnad australneger som kände varenda tum av den vilda bushmarken norr om Gilgandra. Governor svepte fårskinn om fötterna för att dölja sina spår, han dubblerade spåren, cirklade och använde vartenda knep han kände till för att lura och förvirra sina förföljare. Han kunde föra dem till ett vattendrag, vada genom detta, kasta sig upp i ett träd på strandbanken och som den berömde Tarzan klättra från träd till träd för att slutligen hoppa till marken långt ifrån det ställe, där han vadat ut i strömmen. Sedan kanske han helt fräckt smög tillbaka och passerade sina förföljare som letade sig fram efter hans spår. Men varenda kväll var Alec Riley i hälarna på honom och slutligen fångades han, sedan han sårat en av poliserna, och dömdes till elva års fängelse.

Som vaktpost är spåraren inte så duktig. Att spåra är ett hårt tröttande arbete. Spåraren sover tungt om nätterna och när därför jakten leder polisen in i »farliga» trakter medföres en tränad hund som tjänstgör som vakt nattetid.

DET ÄR INTE ALLTID SPÅRARna får så allvarliga fall att klara upp och de kan vara till nytta på många sätt. En soldat i ett militärläger, som låg en halvmil från en stad, gick en kväll in till staden och festade om ordentligt. Klockan tre på morgonen vandrade han hemåt lägret. Någonstans på den vandringen lade han sig ner på marken och sov några timmar. Vid uppvaknandet i gryningen var han fortfarande yr i huvudet, men inte värre än att han så småningom lyckades ta sig tillbaka till lägret.

Efter återkomsten erinrade han sig plötsligt att han tappat mössan och överrocken under sin irrande vandring på sidan om den rätta vägen och förlusten skulle kosta honom omkring sjuttiofem kronor. Dessutom hade han haft pengar i sin plånbok i överrocken. Han lyckades övertala chefen att ge honom tre timmars permission. Han skyndade till stadens polisstation, där han erbjod dess black-tracker tjugofem kronor om denne ville spåra hans försvunna överrock. Sedan spåraren blivit visad till det ställe där soldaten lyckats återfinna rätta vägen, tog det honom bara en kvart att leda sin uppdragsgivare till överrocken.

Under kriget fångades den första japanska flygaren, som sköts ner av de allierade i Australien, av svarta spårare och många allierade flygare har dem att tacka för sina liv. En amerikansk löjtnant, vars plan fattat eld och störtat, räddades av en tracker som vandrat närmare tjugo mil för att undsätta honom och när han senare än en gång störtade vid Bynoe Harbor blev han på nytt räddad av de infödda.

Australnegrer, som har levt och arbetat tillsammans med vita, talar och uppför sig som vita. De känner sig inte sämre utan vill visa att de trots hudfärgen är lika bra människor som vi. Och det är de tydligen också i de flesta avseenden.

05-0067

AUSTRALIENS SVARTA SPÅRARE

För att inte de infödda skulle förlora sin skicklighet som fångstmän och spårare får de olika stammarna då och då »semester» för att leva slitt fria vildmarksliv. Ovan. Tre semesterfirare på fiskafånge.

Av Rolf Blomberg

SENT EN NATT KOM ETT BRÅDSKANDE BUD TILL Merredin, en stad i västra Australien, att en femårig dotter till en farmare försvunnit hemifrån vid solnedgången och gått vilse i bushen, den australiska vildmarken med vattenfattiga solstekta slätter och ökentrakter. Man önskade en black-tracker, d. v. s. infödd spårare till hjälp vid sökandet efter henne. Den närmaste av dessa australnegrer fanns i Kellerberrin, fem mil avlägset, och han for i bil till farmen, där resten av hjälpmanskapet samlats.

Det såg hopplöst ut att finna barnet. Det var vid midsommartiden och marken låg hård som tegel efter en lång tids torka. Där syntes inte ringaste avtryck efter flickans bara fötter och om hon inte snabbt återfanns skulle hon snart dö av törst, ty den kommande dagen väntades bli brännande het.

I gryningen ringade den svarte spåraren flickans hem och hans cirklar runt boningshuset blev allt vidare under fåfängt sökande tills han påstod sig ha funnit ett spår efter henne. Det var en liten kvist, som för de övriga såg precis likadan ut som hundratals andra kvistar, vilka låg strödda här och var, men spåraren sade att just denna rubbats av barnets fot. Timme efter timme följde han ett för de

Black trackers — världens bästa spårfinnare. Fantastiska bedrifter av svarta poliser. Japankriget blev lycklig vändpunkt för Australiens urinnevånare. Femton liter vatten och halv känguru, skrovmål för hungrig svarting

Denne förstklassige, infödde spårare vid australiska polisen kan spåra från hästryggen och behöver inte följa spåret meter för meter.

05-00671

Den här vackra flickan heter Lily och är tvättäkta australnegress. Hon bor tillsammans med den övriga stammen i ett settlement i Västaustralien och har under kriget arbetat för arméns räkning.

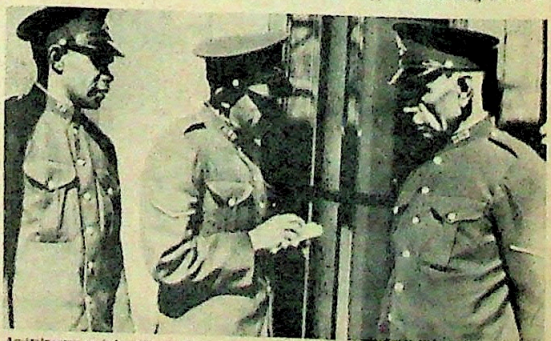
Att detta skulle vara en tvättäkta australneger har vi svårt att föreställa oss men så är det i alla fall. Harold Blair är 20 år, är lyrisk tenor och studerar musik. Han reser nu till London för att ge konserter.

vita männen osynligt spår och letade sig fram med hjälp av brutna små kvistar eller söndertrampade torra löv. Sent på kvällen fann han henne hopkrupen under en buske med ansiktet sönderbränt av solen och fortvivlat gråtande av ångest och törst. Hon hade hunnit vandra lång väg hemifrån under det dygn hon varit borta. Om inte denne svarte spårare kunnat följa hennes vandring genom bushen skulle hon varit räddningslöst förlorad.

ÖVER HELA AUSTRALIEN ÄR infödda spårare stationerade vid strategiska punkter för att snabbt kunna skynda till hjälp i bil eller flygplan, när deras fenomenala spårsinne behövs. Det kan vara ett sällskap kängurujägare som gått vilse, någon guldsökare som inte återvänt i tid, boskap som avlägsnat sig från betesmarken eller stulits och kanske ett mord eller ett rån. Under kriget hände det ofta att flygplan, som återvände från bombningar av japanska baser, störtade långt inne i bushen och deras besättningar måste återfinnas, innan de omkom. Vad saken än gäller, måste spåraren snabbt leta sig fram innan den försvunne dör av törst och umbäranden eller brottslingen hinner undkomma. Och Australiens urinnevånare samarbetar gärna med de vita. Många forskningsresande, som djärvt givit sig ut i Australiens vattenfattiga områden, skulle omkligen ha omkommit, om de inte haft de svarta männen som förare. I våra dagar arbetar en stor del av Australiens förna vildar som tjänare och boskapsherdar, men de intelligentaste av dem användas för dessa spaningsuppgifter, ty de är fortfarande världens bästa spårfinnare.

Då de första vita år 1788 slog sig ner i Australien, uppgick australnegrernas antal till omkring 300 000. Numera finns blott 52 000 kvar och de flesta stammarna lever i reservat, där vita år portförbjudna. De som lever utanför reservaten är skyddade genom lagar, som bl. a. förbjuder försäljning av sprit till de svarta. Kriget medförde en stor omvälvning även i australnegrernas tillvaro, men egendomligt nog blev det för dem en förändring till det bättre, när de vita drabbade samman med japanerna.

Före kriget var det i huvudsak fyra samhällsgrupper som intresserade sig för Australiens urinvånare. Antropologerna önskade att australnegrernas stammar skulle leva sitt vildmarksliv som förut och bevara sina sedvänjor och riter. De ville inte civilisera de infödda. Missionärerna önskade däremot omvända vildarna till kristendomen och försökte även ge dem en enkel uppfostran. Farmarnas intresse för dem var huvudsakligen en önskan att till billigt pris få dem som boskapsherdar. Fackföreningarna bekämpade detta utnyttjande av de svarta och sökte få igenom högre löner för alla arbetare av vilken ras dessa än var. Det var inte underligt att australnegrerna blev förvirrade av alla olika intressen och åsikter som trängde sig på dem. Större delen visste helt enkelt inte vart de skulle vända sig och valde den lättaste vägen, nämligen att återgå till sitt ursprungliga primitiva liv, vilket tillfredsställde vetenskapsmannen men stoppade australnegrernas ut-

Australnegrer av i dag. Tre överkonstaplar vid Australiska polisen. Det är de bästa och intelligentaste infödingarna som väljas ut för polisarbete. Många av dem är verkliga mästare att spana.

05-0067:2

Här visar en grupp krigsmålade australnegrer hur det går till att dansa »djävulsdansen». Intresserade åskådare är australiska soldater.

veckling. Så kom kriget och därmed tog armén hand om den stora kontinentens svarta invånare.

ÅR 1942 SAMLADES ALLA stammar från kusten och inlandet i avgränsade settlements för att de skulle vara skyddade vid en eventuell japansk invasion. Deras vistelse inom dessa områden var emellertid fullt frivillig och ingen hindrades att lämna settlementen om inte särskilda skäl fanns häremot, såsom sjukdom eller japanska raider mot det australiska fastlandet. Stora moderna byar byggdes upp, där australnegrerna för första gången fick tillfälle att leva på samma vis som de vita och det var negrerna själva som byggde boningshusen, skolorna, affärshusen, bagerierna, tvättinrättningarna, sjukhusen etc. Man har alltid trott att de många olika stammarna aldrig skulle kunna lära sig att samarbeta eller att leva tillsammans, men i ett av settlementen finns inte mindre än tjugotre stammar och de är inte längre fientliga mot varandra. I stället har många äktenskap ingåtts mellan medlemmar av olika stammar. Äldre australier, som både många års erfarenhet av dessa vildar, trodde inte sina ögon när de invildar, trodde inte sina ögon när de invildar lärde sig äta med kniv och gaffel vid måltidsborden. Yrkesskolor inrättades och nu blev australnegrerna till verklig nytta för de alliérade, ty det visade sig att de med lämplig träning blev bra chaufförer, mekaniker, trädgårdsmästare, sjukvårdare etc. och att dessa vildar således kan uppfostras till duktiga samhällsmedlemmar om de behandlas med sympati. Genom att de fått lära sig hygien och fått tillfälle att föra ett hälsosamt liv tycks australnegrerna gå en ljusare framtid till mötes än någon kunnat tro före kriget.

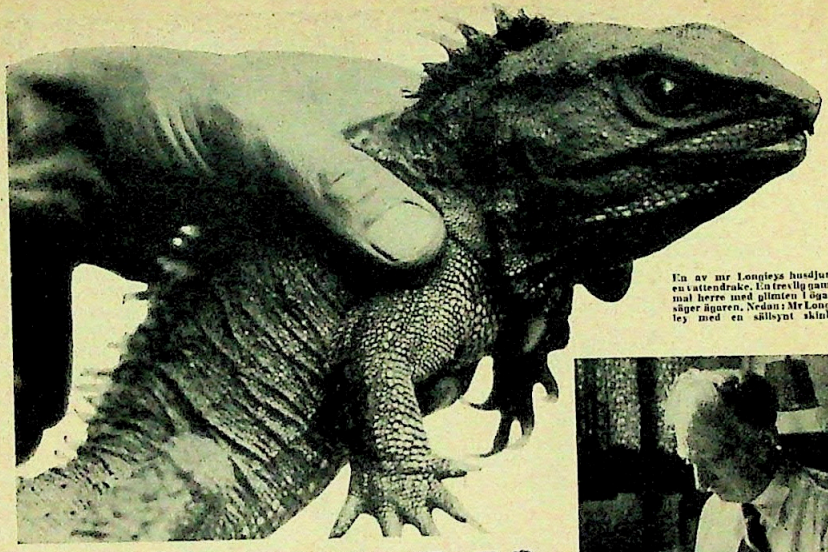
MAN VILLE DOCK INTE ATT de infödda skulle förlora sin skicklighet som jägare, fiskare eller spårare och därför har olika stammar fått »sesmestera för att leva sitt fria vildmarksliv tid efter annan. Med undantag av den sydafrikanske bushmannen är australnegern den siste av forna tiders primitiva jägare. Han måste kunna spåra för att kunna leva i sin karga vildmark. Han måste döda nästan varje dag, ty han har inget annat sätt att konservera kött än att äta upp det. Han kan äta och dricka enorma kvantiteter. På fyra timmar var det två svartingar som åt upp en stor känguru, vilken vägde åtminstone tjugo kilo. En infödd boskapsherde kan efter en lång och het dag dricka tio till femton liter vatten. Detta är inte frosseri, det är helt enkelt den svarte mannens kamel-liknande förmåga att stoppa i sig även för de dagar då han inte får någon föda. Magen är hans enda skafferi.

För att få mat måste han jaga och om han misslyckas, svälter han ihjäl. Att spåra blir därför en sysselsättning som betyder liv eller död för honom. Hans förmåga är baserad på observation. Han måste se och minnas varje liten detalj, som knäckta stickor och kvistar, nedtrampat gräs, rubbade stenar, märken i mjuk jord och sand. När han sett dessa tecken måste han kunna förstå dem. Många av de djur han spårar, har så lika fotavtryck att skillnaden mellan dem är

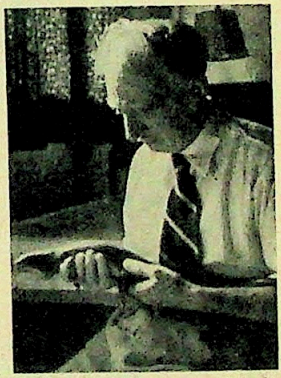
Forts. sid. 42.

Black-trackers i arbete. Spåraren Tippo till vänster och kollegan George med sin vite chef.

En av mr Longleys husdjur: en vattendrake. En trevlig pantmal herre med glimten i ögat, säger ägaren. Nedan: Mr Longley med en sällsynt skink.

MANNEN *med reptilerna*

EYMO HAR KOMMIT I GÅNG igen. Eymo är min filmkamera. Det är nu länge sedan den var i farten. Det var innan Pearl Harbour, då den förevigade Balis tempeldanserskor

Rolf Blomberg hanterar inte bara kameran, utan också rätstiftet. Här har han ritat av sitt första möte med kragödlan.

och Sattedas flygande hundar och Komodos jättemödlor. Men så kom kriget, och då gömdes Eymo väl för att japanerna inte skulle få tag på den; de voro galna efter kameror och lade utan vidare beslag på alla de kommo åt. Så Eymo gick i ide under 3½ år.

Men nu är den som sagt i farten igen och spinner som en katt och slukar film. Den har fått öga på Australiens underliga reptilfauna.

VAD SÄGS BARA OM EN SÅdan aktör som kragödlan! Det var det första kräldjur jag mötte i Australien, i bushen strax utanför Brisbane. Han såg för skojig ut! När jag plötsligt fick syn på honom — och han lika plötsligt fick syn på mig — slog han upp sin väldiga krage, öppnade käftarna på vid gavel och väste hest. Han såg nästan skräckinjagande ut trots sitt lilla format. Men som jag är ganska van att umgås med reptiler, så lyckades inte bluffen. Jag gjorde ett anbbt utfall för att försöka fånga honom. Och då svek honom modet, och han tog till flykten för glatta livet, nu med hopfälld krage och svansen petande rätt upp och på — *på halbbenen!* Det såg otroligt komiskt ut! Det kräldjuret kralade sannerligen inte. Han sprang precis som en av sina utdöda, gigantiska släktingar dinosaurierna.

Det händer ju också, om reträtten är stängd, att kragödlan attackerar den människa som hotar honom. Då tidelar han piskslag med sin långa svans och försöker till och med att bita, men han har små tänder och rätt dåligt utvecklade käkar för sin storlek. Så man behöver inte bli knäsvag, om man anfalles av en kragödla. Och dock — det är mången modig australisk soldat, härdad från heta duster med både tyskar och japaner, som bleknat, när han plötsligt stått öga mot öga med en ilsket väsande kragödla. Det är underligt detta med människornas stora skräck för reptiler. För en tid sedan bad jag en australisk officer, full av granna förtjänsttecken från två världskrig, att

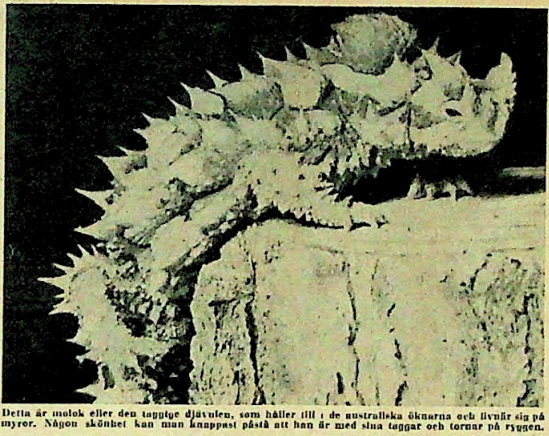
Australisk kontorist är ödlornas bäste vän. Samla gråsuggor och kackerlackor dagligt morgonjobb på ödlefarmen. På visit hos vattendraken, blåtungan och den taggige djävulen

Med Rolf Blomberg i tropikerna

hålla i en skäggödla medan jag bytte film i min kamera. Han nekade blankt. — Nej, det törs inte tusan ta i sånt där otyg, förklarade han.

EN ANNAN BRA AKTÖR FÖR kortfilmen är *Thorny Devil*, den taggige djävulen, som australierna kalla en ödla med det latinska namnet *Moloch horridus*. Jag tror den heter molok på svenska. Det är en rätt oansenlig ödla men med ett det mest fantastiska utseende: full av stora taggar och tornar! Den håller till i de australiska ökentrakterna och lever på myror; då den är riktigt hungrig, kan den sätta i sig mer än tusen åt gången.

Så är det geckoödlorna. Den bladsvansade geckon och den skällande geckon, två små egendomliga fyrar. Och så är det goanan, Australiens största ödla och en nära släkting till jättevaranerna, som jag mötte på Komodo. Goanan är till skillnad från jättevaranen en utomordentligt skicklig trädklättrare. Jag såg en som låg och solade sig på en gren högst uppe i ett 40 meter högt, dött träd, och jag har sett andra klättrande på lodräta, kala stammar utan synbar ansträngning.

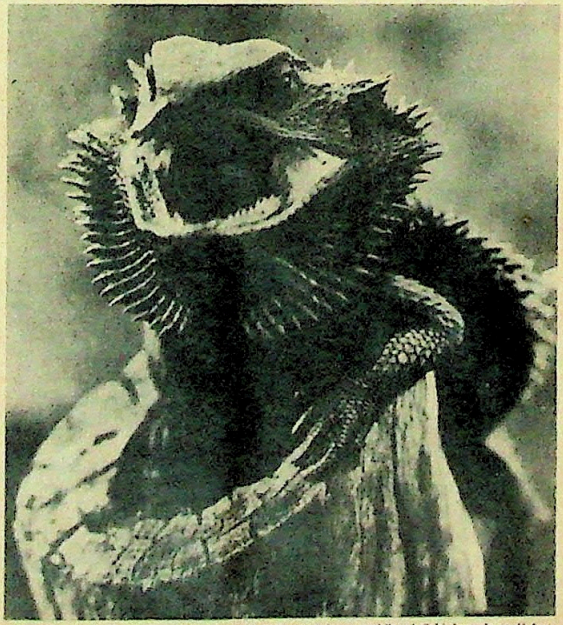

Detta är molok eller den taggige djävulen, som håller till i de australiska öknarna och livnär sig på myror. Någon skönhet kan man knappast påstå att han är med sina taggar och tornar på ryggen.

NÄR JAG HADE PLANERAT att göra denna kortfilm om Australiens reptiler, begav jag mig bl. a. till Naturhistoriska Museet i Sydney för att rådfråga deras reptilexpert om ett och annat, och det var då jag fick höra talas om Mr. Longley.

— Om ni är intresserad av reptiler, så res inte från Sydney utan att först ha uppsökt Mr. Longley, sade man mig. Hemma hos denne gamle fine engelsman kan ni få stifta bekantskap med en hel massa underligheter, och han vet mer om dem än de flesta vetenskapare...

Det där lät lockande, och jag satte mig naturligtvis i förbindelse med Mr. Longley, som genast bjöd mig hem att beskåda de ovanliga husdjuren.

Skäggödlan är kusin till krageödlan och ser i likhet med denna verkligt skräckinjagande ut då han spänner upp sin krage och väser mot fiendetagaren. Men kan är inte så farlig som han ser ut.

JAG AVHÄMTADE MR. LONGLEY i den firma, där han arbetar, och tillsammans foro vi ut till hans hem i en av Sydneys förstäder. På spårvagnen berättade jag honom lite om mina egna erfarenheter av ödlor och ormar.

— Tänk, sade Mr. Longley, ni har sett Galapagosöarnas havs- och drushuvudödlor, Sydamerikas leguaner, Borneos flygande ormar och Komodos jättevaraner! Vilka underbara upplevelser ni haft! Ni har sett det jag i hela mitt liv drömt om att få se. Ni *är* en lycklig människa...

— Redan som pojke hemma i England, berättade Mr. Longley, studerade jag med ett brinnande intresse ormar och ödlor, och jag hade mitt rum fullt av dem. Min dröm var att få gå den vetenskapliga vägen, men ekonomin tillät det inte. I stället för att ägna mig åt naturvetenskaplig forskning fick jag sätta mig på kontor. För tjugu år sedan emigrerade jag till Australien, och här sitter jag också på kontor med en blygsam inkomst. Men — den dag, då jag höll min första *Trachysaurus rugosus* i min hand — denna sällsamma ödla! — så tänkte jag: Det var i alla fall värt att utvandra till Australien bara för att uppleva något sådant! Australiens reptilfauna är ju också så oändligt mycket rikare och intressantare än Englands, och jag har haft framgång och goda resultat i mitt arbete här — ja, när jag talar om mitt arbete, menar jag naturligtvis inte kontoret, jag menar mitt studium av reptilerna. Mina

Forts. sid. 33.

Mannen med reptilerna. Forts. fr. sid. 21.

rön har publicerats av The Royal Zoological Society i Sydney, och i detta lärda sällskaps publikationer har jag också beskrivit en helt ny ödla av släktet *Scincus*. Det var en hybrid, en bastard, född i mitt terrarium!

Det var med stolthet i rösten Mr. Longley berättade mig om tillkomsten av denna hybrid med en *Tiliqua nigrolutea* som fader och en *Tiliqua scincoides* som moder.

BESÖKET HOS MR. LONGLEY var en upplevelse. Han hade en fin samling australiska ödlor, det var minst ett hundratal av dem i ett halvt dussin burar, och många sällsyntheter.

— Den här, sade Mr. Longley om en blåtungad skink *(Tiliqua scincoides)* och snäckte den omt över huvudet, det är Helen, mormor till min första kull hybrider. Jag har haft henne i tolv år.

— Den blåtungade skinken, fortsatte Mr. Longley, är ett ovanligt nyttigt och trevligt djur, som livnär sig nästan uteslutande på sniglar. Men den har fått dåligt rykte. Om man blir biten av den, så får man ett sår som aldrig kan läkas, påstår folk. De kan inte se en blåtunga utan att slå ihjäl den. Och i regel känner de sig som hjältar efter ett sådant dåd. Det är sorgligt! Jag har i mina föredrag och uttalanden i alla år försökt hjälpa blåtungan och andra lika hyggliga reptiler mot människornas meningslösa förföljelser. Jag har t. o. m. låtit blåtungor bita mig inför auditoriet — ehuru det inte var lätt att förmå dem till det! — för att bevisa för de klentrogna, att denna reptil är absolut ofarlig. Farmarna påstår också, att de stjäl hönsägg. Det är lika osant. Goanan gör det ibland men aldrig blåtungan. Den kommer till farmen för att befria farmarnas grönsaksland från sniglar, och så blir stackarn ihjälslagen som äggrövare. Mr. Blomberg, om ni nu gör en film om Australiens kräldjur eller skriver något om dem, så lova att dra en lans till försvar för blåtungan och hennes många olyckskamrater, både ormar och ödlor.

Det lovade jag Mr. Longley.

— Men hur får ni sniglar i tillräcklig mängd till alla dessa blåtungor? frågade jag. Är det inte fasligt besvärligt att skaffa föda till alla ödlorna?

— Jo, det är rätt knögigt, och jag är uppe före sex varje morgon för att samla sniglar och även gräsuggor och kackerlackor och andra insekter och svamp och blommor; en del skall ju ha vegetarisk kost. Men jag har god hjälp från barnen i trakten. De plockar gärna sniglar för att få komma in och kika på mina skyddslingar. Och när min fru köper kött och frukt för hushållet, så köper hon alltid lite extra för ödlorna. Den där vattendraken t. ex. tycker bäst om kokt kost, och det äter den alltid ur min hand... Ni må tro det är en trevlig gammal herre. En verklig personlighet — ser väldigt värdig och överlägsen ut men har glimten i ögat!

— — —

Kan man annat än gilla Mr. Longley! Har han en skruv lös, så har jag det också, och vill gärna ha det.

Fin samling kräldjur till Naturhistoriska museet.

Rolf Blombergs samling under sista resan färdig att utskeppas från Java.

Forskningsresanden Rolf Blomberg — till våren reser han igen!

Upptäcktsresanden Rolf Blomberg gästade Geografiska föreningen i går kväll och talade om sina upplevelser i malajiska arkipelagen och på ön Bali. Han kom hem i slutet av september, efter att ha suttit hela kriget hos japanerna på Java. Och han reste ut för cirka sex år sedan.

— Då hade jag stora planer, berättar Rolf Blomberg för G.-P:s medarbetare. Jag ämnade göra en färd i båt, en kinesisk djonk, runt hela Stilla havet. En sådan där kinesisk djonk är mycket bra att segla med där nere — man kan gå upp på korallreven överallt med den. Men när vi väl kommo ner dit, så hade läget blivit så kritiskt, att vi inte fingo tillstånd att ge oss av i egen båt. Man räknade allmänt med krig där. Det var i mars 1941. I stället började vi då fara omkring i infödingsbåt till de olika öarna, och levde på infödingsvis. Vi voro bl. a. på den paradisiska ön Bali, på de små Sundaöarna Sombaewa, Komodo . . . det är där de där jätteödlorna finnas. De finnas för övrigt på tre andra öar, och det finns gott om dem!

Bali är en underbar ö! Den kallas ju sista paradiset, och jag förstås att det var mycket o... vet, men när jag kom in på ön, fann jag, att det ej var så. Där lever folket sitt sunda liv. Och på Bali är varje människa konstnär, från den enklaste kuli till furstarna. De snida i trä, skulptera, måla, komponera och kvinnorna väva underbara saker. Konsten lever kvar lika oförstörd. Man kan använda ett västerländskt motiv, men man ger det alltid en javanesisk utformning. Jag träffade många västerländska konstnärer där nere, som gift sig med balinesiskor... det måste vara något underbart inspirerande för en konstnär att bo där!

... vi hade det verkligen ljuvligt, när vi seglade omkring där nere från ö till ö i infödingsbåtar! Och att komma från vårt fria, underbara liv till den japanska fängenskapen på Java, det var som att komma från paradiset till helvetet! Ja, Bali är en underbart vacker ö! Visserligen finns det gott om giftormar på Bali, särskilt på Komodo. Vår medfångst var sju giftormar dagligen — och ändå klarar ju många sig! Jag har alltid samlat giftormar under mina resor, men aldrig har jag sett så många någonstans som på Komodo. Jag har för övrigt varit på Arkivariet och sett på min pytonorm, som jag hade med mig hem år 1938, och som är den enda överlevande. Den har blivit tjog och fet här i Göteborg

05-0070

Spegelns enlimmesprogram

Spegelns nya enlimmesprogram är väl sevärt med en förtjusande kortfilm från Sundaöarna av Rolf Blomberg. Av detta material vill man se mera. En annan kortfilm handlar om den just nu så aktuella isbrytartjänsten utanför våra kuster. Den är mycket välfagen och bra redigerad. Man får ett starkt intryck av det svåra arbetet med isarna och SF ger i sin journal ytterligare goda bilder från Falsterbokanalen. Hur Stockholm matar sina vinterfåglar är en annan liten film som intresserar, och ännu mer hade man velat se av trollerikonstnärerna i verksamhet. Varför inte en hel kortfilm om dem? Paramount kommer med goda bilder av vintersport vid Tyresta, och den franska journalen låter alltjämt se sig med fördel. Slutligen en Kalle Anka som skogvaktare. Inte så dum.

—n.

»Ormdöden» är något som överdrives betydligt!

— Ormdöden där nere är något, som överdrives betydligt! Trots att det finns så gott om giftormar, så förekommer ej ormdöden så ofta, som det görs gällande i äventyrsberättelser. På Komodo finns det en liten by med trettio hus, och jag hörde efter där, om det hände ofta att folk dog av ormbett. Men de kände inte till något fall — det händer att vi äro halvdöda några dagar av ormbett, sade de, men inte att någon dött av det. Jätteormarna hörde jag mig också för om, och jag fick bekräftelse på två fall, där jätteormar dödat människor. Nej, ormdöden är något mycket överdrivet. Och det händer också mycket ofta, att ormarna få skulden för infödingarnas mord. Det är så lätt att skylla på en kobra!

Under hela min tid där nere samlade jag åt Naturhistoriska museet i Göteborg, men det blev kvar på Java. Det är för övrigt färdigt att utskeppas i dagarna. Det innehåller bl. a en fin samling kräldjur, och för övrigt alla djur, som finnas på reven.

Malajiskan är ett språk, som går över hela den malajiska arkipelagen. Det finns över allt folk, som kan tala malajiska. Och man skall rent ut sagt vara dum i huvudet, om man inte klarar att lära sig det, så att man klarar sig, på tre-fyra månader. Det är ett mycket enkelt språk! Det är besläktat med sanskrit och från portugisiskan har det lånat en del ord.

»Kalan tocan maoe saja bisa bitjara melajo!» Det betyder: »Om min herre vill, så kan jag tala malajiska!»

Några pluralformer finns inte — i stället upprepar man ordet. Och några imperfekt, perfekt eller andra verbformer för förfluten tid har man inte heller — man bildar dem genom att lägga till ordet redan. Jag går — jar går redan!

Trots att det är ett enkelt språk, så har det sina fällor för nybörjare. En ung plantageägarefru, som ville ha mera kaffe, råkade säga:

— Saja maoe laki!

I stället för: Saja maoe lagi!

»Saja maoe laki» råkar betyda »Jag vill ha en karl!» — medan »Saja maoe lagi» betyder »Jag vill ha mera!»

Sällskapet förstod emellertid att den unga plantageägarefrun bara tog fel på orden.

»Jag hoppas att jag kan resa tillbaka till ön Bali...!

— Till våren kommer jag med en bok om allt detta, säger Rolf Blomberg. Jag har faktiskt inte haft tid att skriva den än... men den kommer nog att handla ganska mycket om den eländiga tiden i japansk fångenskap. Hela tre och ett halvt år.

Jag räknade med att när det blev fred i världen, skulle jag kunna förverkliga min gamla plan och fara dit ner och göra den där turen i Stilla havet tillsammans med min fru. Men så kom den indonesiska revolutionen emellan. Men nu skall jag till våren eller försommaren försöka få tag i en svensk båt och ge mig iväg! Sedan jag skrivit min bok och bearbetat mina filmer, har jag inte stort mer att göra här hemma. När man väl börjat luffa omkring där nere i tropikerna, har man svårt att låta bli! Jag gjorde min första resa redan år 1921, och sedan har det blivit ideligen. Man har svårt att finna sig tillrätta hemma igen... om inte annat så för klimatet. När man kan få leva i en evig sommar! Det är farligt att nosa på det — sedan längtar man tillbaka.

»Saja harep bahwa saja selekas — lekasnja bisa pergi kombali ka poeloe Bali jang bagoes sekali!»

Rolf Blomberg skriver ner de orden i blocket, och skriver sedan dit översättningen också. Den lyder:

— Jag hoppas att jag så snart som möjligt kan resa tillbaka till ön Bali, som är underbar!

2 mars 1947

Radio

De asätande urtidsdrakar

som av vetenskapen har döpts till jättevaraner men som på infödingaspråk kallas landkrokodiler gällde länge för att vara rena inbillningsfoster. Deras existens bekräftades först 1912, då besättningen på en pärlskonare upptäckte de svarta, muskulösa, gultungade bestarna på ön Komodo i Söderhavet. "Det var som att se i syne", förklarade forskningsresanden Rolf Blomberg, när han på lördagskvällen berättade om sitt eget första möte med reptilerna. Genom teleobjektivet passade han också på att fånga vidundrens måltider och slagsmål, och det är ett gott betyg åt hans framställning, om man säger att den faktiskt var ännu mera målande än hans nyligen visade kortfilm från Komodo.

Blomberg läste sitt manuskript själv och gjorde det trevligt. Varför gjorde inte Kar de Mumma likadant i programpunkten närmast före? Nu hade två bitterljuva och redan halvt klassiska kåserier ur "Faderskapets kval och lycka" anförtrotts åt Erik Berglund, och ingen kunde ha låst dem mera perfekt, men det hade ändå varit en extra krydda att få höra författarens egna tonfall.

Po. Dagbl. 2/3 1947

05-0071

Nordbo vinner ingenting på resa till Australien

Direkt från Sydney har Oslotidningen Dagbladet, utsände medarbetare Leif Evensen kommit till Stockholm. Evensen har besökt Kina och nu senast vistats ett år i Australien, bl. a. för att studera möjligheterna för emigration. Han kommer snart att i norsk radio skildra sina intryck, och det blir en varning för utvandring till den femte världsdelen.

L. Evensen.

— Ekonomiskt och socialt dröjer det väl mycket länge, innan Australien kan jämföras med Skandinavien, säger hr Evensen och den som tror sig kunna fly från de höga skatterna hemma, vinner inga fördelar i Australien, som är lika tungt beskattat som våra länder. Levnadsstandarden är låg, och i socialt hänseende har det inte ordnats för folket på det sätt vi är vana vid. Det kostar t. ex. 10 pund att gå till en läkare i Australien medan det i Norge bara kostar två kronor, då resten betalas av sjukförsäkringen. Jag anser det fullkomligt vansinnigt för en svensk eller norsk arbetare att resa till Australien i hopp om att han där skall få det ekonomiskt bättre ställt. Han kommer aldrig att få den lön eller de arbetsvillkor han har i Skandinavien. Och han har många handikap: språket, religionen — som protestant blir han ofta motarbetad av katolikerna, som över starkt inflytande på många områden — och inte minst svårigheterna att finna en bostad.

— Jag har nu kommit hit för att förverkliga en gammal dröm: att besöka Frödings grav, säger redaktör Evensen. Vet ni, att vi på andra sidan Kölen, den norska ungdomen, älskar svensk lyrik. Mest av alla Fröding, och i morgon vallfärdar jag till Uppsala för att nedlägga ett knippe röda rosor på den store diktarens grav.

R. B.

05-0077

05-0071

Pr Sammanhanget 15 mars 47

Hörde ni i radio

när Rolf Blomberg, vår yngste forskningsresande, berättade om jätteödlorna på ön Komodo i Holländska Indien? Om inte, var det en förlust, ty det var ett av de färgstarkaste radioföredragen på mången god dag.

Blomberg gjorde sin skildring så intressant och levande, att han gott kunde ha hållit på en god stund till. Man får respekt för fredliga forskarbragder av detta slag. Inte minst fick man beundran för fru Karin Blomberg, som frejdigt delade sin makes strapatser och modigt såg döden i vitögat bland giftormar och jätteödlor.

05-0072

Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning 1 apr. 47

ägt enskilda glänsande inslag. I de mera personlighetsbetonade föredragsräckorna är det Kerstin Hesselgren och Rolf Blomberg som f. n. tilldrar sig största intresset. Någon ny markant röst har inte på länge hörts av.

05-0073

Dagens Nyheter 5/3 47

RADIO-SPALTEN

Om världens största ödla,

ett märkligt djur som måste ha lett sig som levandegjord urtid, berättade på lördagskvällen Rolf Blomberg så friskt och spännande att t. o. m. en lyssnare som aldrig kommit sig för med att läsa reseskildringer satt rond och fängslad.

05-0074

Dagens Nyheter 30/3 47

Lördagens obligatoriska reseskildring gavs denna gång av Rolf Blomberg, som verkligen är en mycket god radiotalare. Det bevisade han ännu en gång genom sin skildring från Bali. Rolf Blomberg berättar friskt och ostentimentalt, men ändå med både värme och finess. Utan falsk romantisering, men genom en rikedom på konkreta detaljer och lustiga och intressanta iakttagelser lyckades han förmedla ett så starkt intryck av de sagolika dagarna i "Det sista paradiset på jorden" att man mer än väl förstod fadern Kajsas suck: Kan vi inte stanna på Bali för alltid?

E. Re

05-0075

Pf. Tidn. 3/3 47

Kar de Mummas studier i mor- och farmorspsykologi, i trotsålder m. m. förlorade inte på att bli omhändertagna av Erik Berglund, och till lördagsberättarnas skara ställande sig sist men sannerligen inte minst Rolf Blomberg, som fascinerande berättade om sina och fru Karins möten med Komodos jättedrakar, de hemska ödlorna med anor så där en 60 miljoner år tillbaka i tiden! Den svenske forskaren omtalade, att han är känd för sitt "ödledille". Och det må vara hänt, när man kan göra det så njutbart för andra. Synd bara, att det intressanta filmmaterialet från Komodo gick förlorat under kriget. Stråkkvar-

05-0076

Göteborgs Handelst. 3/3 47

1935 släppte föredragschefen fram till mikrofonen en halvstor grabb, som på det klassiska svenska maneret redan privat varit ute på vikingatåg och härjat samt nu hade något att berätta. Han berättade ovanligt käckt och älskvärt och blev ögonblickligen mikrofonfavorit. Numera är ju våghalsen en aktad och metodisk forskare, som lett expeditioner med offentliga anslag, men hans glittrande pojklynne har respektabiliteten inte lyckats kväva. Hans berättelse om besöket på jätteödlornas ö, Komodo, handlade ju inte om vettvilligheter i den ursprungligt blombergska genren, men så som han berättade historien, blev den spännande och äventyrlig nog. Man har på känn, att Rolf Blomberg har mer att måla om sina upplevelser under den tid han senast varit borta. Låt oss då få höra det nu — ty sedan kommer andra och vill dela utrymmet! Rolf Blomberg är en av dem, som verkar att vara skapad till att pigga upp ett lördagsprogram. Låt honom bara

göra en ordentlig lördagsserie — och gallups lördagsmissnöje ska strax sjunka glera, fiera procent.

Fale Bure.

05-0077

19/4

St.-T. Tisdagen den 19 nov.

FORSKNINGSRESANDE ROLF BLOMBERG upprepar i dag tisdag kl. 20 i Borgarskolans stora hörsal sitt föredrag "Idylliska och kritiska år i Ostindien, upplevelser på det paradisiska Bali på jätteödlornas ö Komodo och på Java under japanskt förtryck".

05-0078

Som förspel ett intressant reportage från Bandaöarna av Rolf Blomberg där man återsåg dansk-ungraren Paul Fejos jätteödlor från Komodo och andra märkligheter, bl. a. vackra Balidanser.

Filmson.

05-0079

Undan japanerna:

Rolf Blomberg gömde 'urtänder' i mjölkflaska

Människan nära en halv miljon år gammal i nyaste forskningens ljus

Ett av de mest sensationella fynd arkeologiska forskare gjort i nutiden — tre gigantiska tänder av en jättelik människa som levt i Kina — låg från 1942 till 1945 gömda i en mjölkflaska hos forskningsresanden Rolf Blomberg, som just nu är på en föreläsningsturné i Dalarna. Det är inte han som gjort fynden utan en vän till honom arkeologen Ralpf von Königswald, som satt i fängläger hos japanerna under tre av dessa år.

Fynden har nyligen av hr von Königswald överförts till New Yorks naturhistoriska museum. I hans väskor fanns små vadderade lådor med skalfragment av Pithecanthropus robustus, en muskulös släkting till den berömda Javamänniskan, P. erectus. Mycket tydde på att det nya fyndet till och med var äldre än den 400,000-åriga Javamänniskan, som hittills ansetts vara det äldsta fossil av människa som påträffats.

Forskaren förde också med sig ett litet stycke av en stor käke av människa, tillhörande Meganthropusläktet, ännu mer primitiv än de ovan nämnda. Det mest uppseendeväckande fyndet var tre gigantiska människotänder — allt som återstod av en Gigantopithecus, en jättelik människoras, som levde i grottor i Kina.

Königswald hade hittat tänderna av grottmänniskan i Kina och återstoden på Java före kriget. Han arbetade för Carnegieinstitutet och holländska regeringen. Tillsammans med hundratals infödingar hade han finkammat en del av Java, och avgjutningar av de viktigaste fynden hade skickats till USA före kriget.

Sedan japanerna invaderat Java 1942 var Königswald krigafånge i tre år. Men hans oersättliga fynd befann sig i trygghet. De tre Gigantopithecuständerna låg gömda i en mjölkflaska hos forskningsresanden Rolf Blomberg och återstoden av hans samlingar hos andra neutrala. Japanerna kom endast över en Neanderthalskalle som de skickade sin kejsare som present.

Premiär SPEGELN i kväll

Strandhugg på Sundaöarna.
En SF-kortfilm av Rolf Blomberg

Förutom utmärkt journal gavs som förspel en upptagning från Sundaöarna av Rolf Blomberg, och den var i högsta grad sevärd.

HAKAN.

Förspelet utmärkt av Rolf Blombergs inledande små strandhugg på Sunda-öarna var en trevlig sak, som man nog har bäst i minnet, då man summerar ned intrycken från gårdagskvällens besök på Röda kvarn.

Dalerik.

Förspelet, ett Rolf Blombergs-reportage från Sundaöarna, var utsökt.

Ben.

Som förspel visas en intressant kulturfilm av vår kände forskningsresande Rolf Blomberg, som under några idylliska strandhugg på Sundaöarna bl. a. passat på att föreviga några tre meter långa varaner, nära släkt med de urtida skräcködlorna.

Mike.

Gärna minns man också Rolf Blombergs söderhavsfilm Strandhugg på Sundaöarna, en kortfilm som är som gjord för ungdom. Här låg korallreven och glänste, här kom jätteödlor framsmygande ur snåriskogen och här flaxade flygande hundar talrika närapå som gräshoppor. Bra sak.

Cal.

Förspelet har en betydande andel i behållningen av kvällen på Cosmorama. Det är en kortfilm från Rolf Blombergs senaste besök på Sundaöarna. Här får man se de mångomtalade varanerna, kvarglömda representanter för en förhistorisk djurvärlds jätteödlor, kila omkring och glupskt förtära den utsatta åteln. Vänliga och glada invånare på Bali får man också göra bekantskap med, och en intagande filmskådespelare är den lilla svarta vildsvinsunge, som fru Blomberg skaffade sig som sällskapsdjur.

Nom.

Förspelet utgjordes av en enast. förnämligt fotograferad svensk kortfilm betitlad "Strandhugg på Sundaöarna". Regissören Rolf Blomberg kåserade f. ö. om samma i lördagens radioprogram under programpunkten "Lägerliv på jätteödlornas ö". Redan förspelet är en upplevelse.

C.

Som förspel visas en film från Sundaöarna, upptagen av den svenske upptäcktsresanden Rolf Blomberg. Bilderna är tyvärr inte genomgående av bästa kvalitet rent tekniskt, men de ger en högst intressant inblick i hur både människor och djur lever på Bali och några andra öar. Mer reportage av den sorten i stället för swingorkestrar och mer eller mindre prilliga farser och tecknade serier, det vore en nåd att ställa bedja om.

—d.

Pigg och trevlig är också kortfilmen "Strandhugg på Sundaöarna", som Rolf Blomberg är pappa till. Och Blomberg själv ger bilderna ytterligare liv genom sina pigga kommentarer.

Sig.

Förspelet, ett Rolf Blombergs-reportage från Sundaöarna, var utsökt.

Ben.

Förspelet, den lilla smakbiten av Rolf Blombergs bagage från Sundaöarna var modellen för en bra kortfilm. Saklig och roande, berättande och intresseväckande men alltför kort.

Olavus.

Som förspel visas Rolf Blombergs kortfilm "Strandhugg på Sundaöarna", som ger en inblick i infödingarnas liv på de paradiskta Bali. Filmen ger också intressanta glimtar från djurlivet på dessa öar, bl. a. från Komodo, där de kolossala veranerna ha sitt hemvist. —fo

Ro'f Blomberg vill filma exotiskt igen

Forskningsresanden Rolf Blomberg håller på att på Rasunda lägga sista handen vid två kortfilmer — det enda filmatiska resultatet av den forskningsfärd, som fick ett brått slut genom det japanska anfallet på Holländska Indien, då Blomberg blev fast på Java tills kriget tog slut. Till våren kommer en ny bok, och sedan är han färdig att ge sig ut på nytt för att bli borta fyra—fem år.

— Jag hade just börjat filma, när japanerna kom, säger han, och sedan var det bara att gömma både kamera och film, eftersom jag inte hade den ringaste lust att lämna ut dem till japanerna. En del av mina tagningar försvann och andra förstördes av mögel och fukt, och på så vis räckte det bara till två kortfilmer, varav den ena, ett reportage från Bali—Komodo med dessa jätteödlor och Satunda, de flygande hundarnas ö, [illegible]

På vårsanten ger han sig av för att fullfölja den forskningsfärd som avbröts av det japanska anfallet.

Göteborgs Handels- och Sjöfartstidn.

ELS- OCH SJÖFARTS-TIDNING Lördag 1 mars 1947

Gräshoppfäktning furstlig sport på lycklig ö

Det var en känd och välkommen föreläsare som Biologiska föreningens i Göteborg medlemmar mötte vid februarisammankomsten. Forskningsresandeñ Rolf Blomberg har förut skildrat sina färder till Galapagos och Borneo. 1939 kom han hem från denna sistnämnda ö. I januari 1940 hade hr Blomberg sin biljett klar till Indonesien, närmast Små Sundaöarna, men båten kom inte, och då blev det finska frihetskriget i stället. I oktober samma år bar det dock av ut, över USA och Filippinerna till Java; i mars 1941 nåddes Batavia.

Enligt planen skulle färden startas i detta område med en kinesisk djonk för att över den indonesiska övärlden gå till Australien, varifrån hr Blomberg skulle via Panama söka sig hemåt efter 3—4 år. Farkosten skulle efter hemkomsten tillfalla Sjöfartsmuseet i Göteborg.

Det blev dock inte så. Kriget närmade sig också Ostindien. Den ketch med hjälpmotor, som hr Blomberg lyckades komma över, fick inte brukas; de holländska myndigheterna kunde inte tillåta främlingar segla kring och göra strandhugg på öarna. Från Batavia foro emellertid makarna Blomberg till Bali. Sin uppfattning att denna ö förflackats och förstörts fick hr Blomberg reviderad. Opåverkade t. o. m. av missionärer leva balierna till synes som världens lyckligaste människor. Toleranta, harmoniska och med ett starkt utvecklat skönhetssinne utbrett bland alla bevara de sin särprägel, förena skonsamhet mot vackra naturpartier med ett utpräglat odlarnit och idka skulptur- eller annan konstnärlig verksamhet på alla lediga stunder. Holländska och andra europeiska konstnärer ha även här funnit ett eldorado och blivit bofasta.

Furstesporten på ön är gräshoppsfäktningar, på vilka en enskild person kunde satsa ända till 2—300 gulden. I furstens "stall" funnos tvenne vårdare med uppgift att fodra gräshopporna med på olika sätt kryddat ris, att massera, bada och motionera djuren och att välja ut likvärdiga kämpar, som sedan på alla upptänkliga sätt stimuleras till stridslust.

Från Bali, dit hr Blomberg beslutat återvända senare, gjordes avstickare till Lombok och Soembawa. Här stötte han ihop med Gösta Björklund, chef för Kooperativas kaffeplantage, och på ön Satunda mötte möjligheterna till insamling av flygande hundar förutom krokodiler och ormar. Försöket att här upprepa från tidigare resor i andra områden praktiserade gästabud på ormkött ledde till en mycket intresserad nyfikenhet från de inföddas sida. Enligt deras övertygelse skulle nämligen benen på den människa, som åt orm, växa samman till en ormstjärt! På de tosiga svenskarna tycktes dock inte detta hålla streck.

Nästa ö i kedjan av de Små Sundaöarna blev Komodo, där hr Blomberg och hans maka stannade i sex veckor. I en amerikansk skildring hade varnats allvarligt för de farliga ormarna, de förvildade vattenbufflarna och de giftiga växterna på denna plats. De förstnämnda utgöra kanske huvudintresset för hr Blomberg, så han gladdes åt mötet med dem. Bufflarna höllo sig omsorgsfullt undan för människor, och växterna med tornar och taggar voro inte svårare här än ofta annorstädes. Hjortar och vildsvin, fåglar och jätteödlor voro andra inslag i öns fauna. Den från tidernas morgon på Komodo kvarlevande jättevaranen tillhör en ödletyp, vars samsläktingar levde för 60 milj. år sedan på det fasta land, som då förband Asien med Australien. Komodoödlan blir 3,5 m.; fynd av exemplar på 4,5—5 m. uppgivas dock föreligga av denna på allehandla as levande urtidsrelikt.

Makarna Blomberg återvände till svenskarna i Soembawa för att jula där, och då mötte nyheten om Pearl Harbor. Efter tre veckor reste alla svenskarna till Soerabaja och Batavia för att anmäla sig som frivilliga; de anlände till sistnämnda plats samtidigt med japanerna. Ingen antogs dock. Hr Blomberg erhöll uppdraget som krigsfilmare på Sumatra, men detta område föll och en vecka senare även Java. Infödingarna plundrade liksom japsens stormtrupper och de efter dem följande japanska gestapomännen, som direkt propagerade härtill. Generalkonsul och konsuler, som i bil med svensk flagga sökte nå kontakt med ansvariga myndigheter, stoppades och flaggan revs i trasor. Jägmästare Lundquist, mångårig skogsman i holländsk tjänst, fängslades. Interventioner från svensk sida i Tokyo blevo obesvarade.

I dessa dagar stötte svenskarna samman med en landsman, Wiktor Berge från Ockelbo, som ägde tillstånd fiska runt Java med infödd besättning och svenska förmän. Den utväg, som här yppade sig att eventuellt komma vidare till Australien, stäcktes emellertid, enär Berges båtar sprängdes och han själv togs, anklagad för att vara amerikansk spion. Tortyr och specialcell i 40 dagar gjorde Berge oförmögen att vare sig stå eller sitta, och fastän domen blev frikännande, följde ändock fängelse. Väl fri hade Berges kroppsvikt, 87 kg., förvandlats till 47, och det tog honom 2½ mån. att efter ockupationens slut komma på benen efter frigivningen från det japanska helvetet.

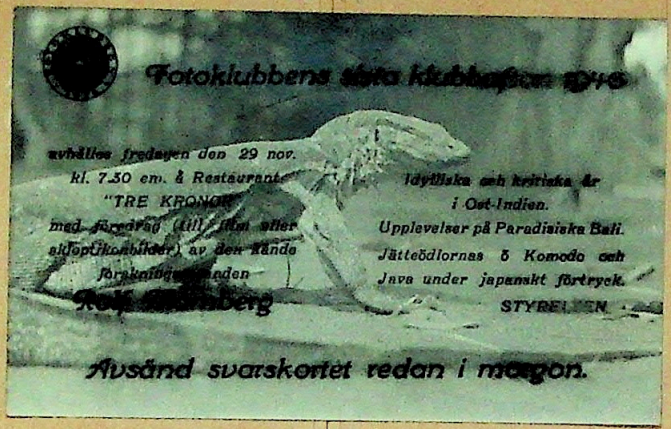
Dr G. Boberg, som tillhörde den holländska sockerodlingen, togs för avlyssning av BBC och i sin egenskap av frimurare. Han dog efter 1 år i japanskt koncentrationsläger. Kooperativas herr Björklund överlevde trots otrolig tortyr, och han är numera åter ute på sin post.

Efter kapitulationen kvarstannade hr Blomberg som krigskorrespondent 4 månader på Java. Då indonesernas plundringar fortsatte och ordnade insamlingar ej kunde återupptagas, planerade makarna Blomberg en färd till Australien för att ej behöva komma hem tomhänta. Emellertid visade det sig omöjligt att på platsen kunna finansiera färdplanen. För 4 månader sedan nådde de hemlandet.

Innevarande år avser herr och fru Blomberg att starta till Ecuador på 1 à 2 år och att därifrån fortsätta till Söderhavet för en 4—5 års vistelse bland dessa öar.

Det utomordentliga föredraget och löftet att återkomma till föreningen i sinom tid avtackades med en kraftig applåd.

O.

Mgpa Tidningen 05-0098

Föreställningen visade en del bilder från Sunda-öarna. Man greps av en häftig lust att omedelbart resa till Bali, paradiset på jorden.

Nils Beyer.

05-0099 D. Nyheter 11/2 47

Spegeln:

En svensk kortfilm och en svensk långfilm på programmet. Det slår inte fel att det är kortfilmen man kommer ihåg.

Rolf Blombergs "Strandhugg på Sundaöarna" minna mänskligarna — för dess glimtar av lyckliga öar, för dess soliga Söderhav, för dess visioner av en fauna i släkt med nutidens. Bekymmerslösa bilder från Bali svepte förbi, korallreven låg där och glänste, jätteödlorna, som kom framsmygande från urskogen, verkade dinosaurus. Det var en helt anspråkslös reserfilm, men den hade det goda reportagets förtjänster.

Dagbladet 05-0100

Förspelet - en fullträff. Rolf Blombergs "Strandhugg på Sundaöarna" med solglittrer över korallreven utanför Bali var dubbelt njutbar som motvikt till mässgraderna på Stereoplan.

PUCK

St. Tidn. 1947 05-0101

Rolig kväll på Spegeln med kraftig slutappåd. Applåder fick också Rolf Blombergs "Strandhugg på Sundaöarna", där särskilt jätteödlorna imponerade.

Movie.

D. Nyh. 05-0102

Rolf Blombergs SF-reportage "Strandhugg på Sundaöarna" med vacker natur, soliga infödingar och otäcka djur återser man mycket gärna, och Filmos reportage

Arbetaren 05-0103

Manor.

Dagens spegelbilder

inleddes med en bra SF-journal och så följde en omväxlande Paramountjournal med svenskt inslag. Dessutom presenterades en fängslande kortfilm från SF ett reportage av ett Strandhugg på Sundaöarna av Rolf Blomberg. Det var en intressant upptagning, som gav oss nordbor en mycket upplysande bild av människorna, djur- och fågellivet där nere.

Världsnytt från Eagle-Lion visade be-

05-0104

I förspelet berättade upptäcktsresanden Rolf Blomberg i ord och bild om människor och natur på Sundaöarna. Det var en sympatiskt rättfram skild-

ring av Bali — "det sista paradiset på jorden" — och dess närmaste grannar i Indiska oceanen.

Glam.

05-0105

Ny Dag. 18/2 47

Spegelbilderna

har denna vecka lite mer av liv och glädje över sig än de närmast föregående. Journalerna är dock tämligen grå. Rolf Blombergs högintressanta upptagningar av varanusödlorna borta på Sundaöarna samt den aktuella filmen om isbrytarnas arbete är bästa programpunkter. Den efterlängtade kolorerade avslutningen kom denna vecka genom Kalle Anka som parkväktare.

Per Spektiv.

Spegeln 28/2 47

Po. Dagbl. 05-0106

Just nu omger vårt land. Som en hälsosam kontrast till allt detta isiga och snöiga får man i Rolf Blombergs sällskap följa med ner till de soliga Sundaöarna och stifta bekantskap med det ena djuret underligare än det andra. SF-journalen kommer bl. a. med ett repor-

05-0107

Intressant förspel om svenskt i Australien av Rolf Blomberg.

C—n.

Upsala 05-0108

Som sagt, är man inte alltför förväntansfull och dessutom på gott humör kanske man rent av blir angenämt överraskad. Till det åtminstone för anmälaren rätt angenäma tidsfördrivet bidrog i hög grad ett strandhugg på Sundaöarna tillsammans med Rolf Blomberg. Man fick bl. a. se de jättestora varandoödlorna, en ännu existerande urtidsrelikt, som påminde en om att steget mellan då och nu på det stora hela taget inte är så ryaligt långt. Det förklarar på sitt sätt att det finns så mycken dålig film — vi står ännu med ena benet i grå forntid —och förstår en på så sätt med den oroande tanken på det förhållandet, att man sett så mycket anskrämligt på bioduk, att man t. o. m. kan frestas berömma ett stycke som "Konsten att älska".

Essei.

05-0109

De asätande urtidsdrakar

som av vetenskapen har döpts till jättevaraner men som på infödingarnas språk kallas landkrokodiler gällde länge för att vara rena ibillningsfoster. Deras existens bekräftades först 1912, då besättningen på en pärlskonare upptäckte de svarta, muskulösa, gultungade bestarna på ön Komodo i Söderhavet. "Det var som att se i syne", förklarade forskningsresanden Rolf Blomberg, när han på lördagskvällen berättade om sitt eget första möte med reptilerna. Genom teleobjektivet passade han också på att fånga vidundrens måltider och slagmål, och det är ett gott betyg åt hans framställning, om man säger att den faktiskt var ännu mera målande än hans nyligen visade kortfilm från Komodo.

Blomberg läste sitt manuskript själv och gjorde det trevligt. Varför gjorde inte Kar de Mumma likadant i programpunkten närmast före? Nu

05-0110

folkmassorna nedanför Christianaborg. En kortfilm om svenskt i Australien av Rolf Blomberg är en sak som säkerligen kommer att uppskattas, särskilt som det är så ytterst sällan man får se någon film från denna världsdel. I den ryska filmen vilar ögat med välbehag på de sköna bilderna

St-Tidn. 9/9 1946

9.9.46

Brev från Rolf Blomberg

Landsmän

Vår frejdade landsman ROLF BLOMBERG, som bekant på hemresa, har skickat Melodidan detta ända från Röda havet:

Ombord på m/s Dicto, Röda havet.

Jag har i tidigare brev till St.-T. berättat om en hel del landsmän, jag stött ihop med i Australien, framför allt i Melbourne. Även i Sydney blev jag bekant med många. Tony Ekblade — Göran Ekblad från Örebro — var en av dem. Han kom 1908 till Australien, har prövat på lite av varje och är nu den mäktige chefen för Wrigley's stora fabrik i Australien — P. K. tuggummi, ni vet! Hans hobby är hans trädgård, och aldrig har jag skådat någon vackrare. I den blommar de fagraste och sällsammaste exotiska plantor och buskar och träd året om, även vintertid. Där finns växter från alla fem världsdelarna, många hundra olika arter. I timmar har jag gått omkring i denna lustgård — jag kunde inte se mig mätt på den, och ständigt fann jag något nytt och underbart. Här uppehålles svenska traditioner, tänkte jag, den förste svensk som landade i Australien var Linnés lärjunge Solander.

Genom Tony Ekblade träffade jag Josef Jönsson från Halmstad, skämtecknare. Jonsson kom i sin ungdom ut till Nya Zeeland, arbetade till att börja med som skeppsriggare, kom sedermera till Sydney, besökte på sin lediga tid konstskolor och blev så — det är nu 21 år sedan — anställd på Smith's Weekly. Med anledning av 21-årsjubileet blev han för några månader sedan vederbörligen firad av Sydneys alla konstnärer och journalister.

Men en gång fick han sparken från Smith's Weekly. Han kom ihop sig med chefen av en eller annan anledning.

— Du är avskedad! skrek denne.

— Så, du avskedar mej! Jo, du är just en fin typ, som drar fördel av din ställning på ett så lumpet sätt! sade Jonsson, marscherade ut och smällde igen dörren efter sig.

Nästa dag frågade chefen en av de anställda:

— Var är Joe?

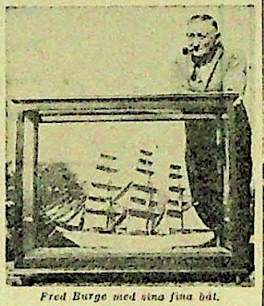
— Han fick ju avsked i går...

— Är ni inte klok, karl! röt chefen. Tog han mej på allvar?! Hämta honom med våld om så erfordras! Annars går det åt skogen med Smith's Weekly!!

Inspirerad av smörgåsbordet på Sven's Savouries tecknade Joe hastigt och lustigt sitt självporträtt åt mig. Det är Joe på pricken! Och det är hans första teckning signerad "Jönsson".

En annan gammal landsman jag mötte — på sitt område också en konstnär — var båtsman Fred Burge alias Fredrik Borg från Hälsingborg. Finare modellfartyg än dem han bygger torde vara svårt att uppleta. Men så är det heller inget slarvgöra. Den vackra seglaren jag fotograferat honom med har kostat 2½ års arbete på lediga stunder.

Fred Burge med sina fina båt.

Efter att ha seglat jorden runt åtskilliga gånger kom båtsman Borg till den femte världsdelen 1895, träffade en sött flicka, gifte sig, "fastnade i Australien" och har sedan dess seglat på kustfart och på Tasmanien och Nya Zeeland.

— Men nu har jag gjort min sista resa, förklarade han, då jag tog farväl av honom.

— Ja, du Fred, det säjer du ett par gånger om året, sade hans gode vän Jack Nordquist (som jag tidigare berättat om i St.-T.). Men skulle du stanna på landbacken, skulle du tvina bort...

— Nej du, fnös Fred, har du sett en skåning tvina bort, va!

Rolf Blomberg.

*

Dag. Nyh. St Tidn. m. fl.
Svenska Dagbl. 10 okt 46.

Med Rolf Blomberg till Ostindien

INTRESSANT SKILDRING — FULLSATT PÅ KPL

Kvällspost Tidn. 4/3 47

Forskningsresanden och redaktören Rolf Blomberg gav på söndagskvällen en synnerligen intressant skildring av sina många upplevelser i Ostindien vid ett föredrag på Praktiska läroverket. Inte minst intressanta var de många ljusbilder, som illustrerade skildringen. Aulan var fylld till sista plats av en publik, som inte dolde sin uppskattning av föredraget. De närvarande hälsades välkomna av handelslärare Östling.

Tal. inledde föreläsningen med att berätta om sin 1938 företagna ostindiska resa, efter vilken han hamnade som korrespondent i Finland och Nordnorge. Kriget lade hinder ivägen för fortsatta resor under någon tid, men 1940 blev det en ny upplevelserik färd till Ostindien, varifrån tal. återkom för fyra månader sedan.

Resan, som gjordes även för Svensk filmindustris räkning samt för museer, måste företas den långa vägen till Amerika och över Stilla havet. Det var åtskilliga intressanta upplevelser från Paradisöarna, Bali, Borneo och Java m. fl., som tal. delgav publiken.

Batavia och Surabaya var de främsta uppehållsorterna under åren därnere. En mängd olika reptiler fångades, särskilt inriktade man sig på giftormar, och vid korallreven utanför Java samlades många intressanta växter och djur vid ebbtiderna.

Många européer har blivit fast på Java, där de fångats inte bara av naturen utan också av de indonesiska kvinnorna, och infödingarna där är ofta genom sin konatnärlighet mycket tilltalande på européer.

En expedition gjordes bl. a. till ön Komodo med sina jätteödlor, de enda exemplar som finns i världen, och vilka når en längd av 3½ meter. Alla samlingarna har emellertid gått till spillo, japanerna förstörde hälften vid sin ockupation, och hälften finns kvar därnere fortfarande och har varit omöjligt att få hit. Slutligen beskreva japanernas obyggliga framfart och deras fruktansvärda tortyrmedel.

Ännu har emellertid forskningsresanden Blomberg inte fått nog, i maj startar han åter på en ny resa

05-0116

BB. 22 okt 46.

Fula gubbar från Borneo med i Rolf Blombergs samlingar

Fina filmer förstörda under japanska ockupationen

TERROR OCH TORTYR

— När japanerna tog den svenske pärlfiskaren Victor Berge vägde han 87 kg. När de ett par år senare släppte honom vägde han 47, men knäcka honom lyckades de inte, trots tortyr och trots allt vad ett japanskt koncentrationsläger innefattar.

Annars kom de långt med tortyr — en stackars kvinna torterades tills hon uppgivit 170 namn på folk, som haft förbindelser med koncentrationslägerfångarna, och deras öde kan man tänka sig.

Det var Rolf Blomberg, nyss hemkommen från Australien och Insulinde, som i går kväll berättade om ett års paradis och tre och ett halvt års helvete i Indonesien, ifjet magraro än då han sist, efter sin forskningsresa i Ecuador, gav den exklusiva lilla Stockholms naturvetenskapliga förening primören av vad han upplevt. Den gången var det huvudjägare, som tillsand var ute efter hans skalp, den här gången var det japanerna, och "om jag får välja tror jag i alla fall jag föredrar huvudjägarna . . ."

Rätt typiskt för honom var att han mindre uppehöll sig vid de 40 månadernas fasor än vid det ettåriga paradis han upplevde med sin unga hustru bland jättesödlorna på Komodo, med ormtjusaren Omar på Java och bland jordens vänligaste människor på dess vackraste ö, Bali. Men han kunde naturligtvis inte undgå att tala om den japanska ockupationen, då han berättade hur de några veckor efter Pearl Harbor sökte sig tillbaka till Java för att råka rätt i gapet på "apmänniskorna".

— Vi trodde optimistiskt att vi skulle

ROLF BLOMBERG föredrar huvudjägare framför japanska gestapo.

bli befriade efter 2—3 månader, men det blev betydligt längre än så, och det blev det vanliga massprogrammet med koncentrationsläger, plundringar, våldtäkt, tortyr och misshandel. Det mesta har väl, sade han, skildrats i tidningarna och en del av det har jag läst. Ni kanske tycker det verkade vara överdrifter, men jag försäkrar er att det inte fanns något att tillbaka men väl mycket att lägga till. Det var över huvud så hemskt att man inte kan finna ord att beskriva det.

De neutrala skonades inte på något sätt av den japanska gestapo. Tre schweiziska delegater fängslades och utsattes för fruktansvärd tortyr, den ene gick i fängelse som en spänstig ung man och kom ut som en gråhårig gubbe. Victor Berge utsattes under sju månader för daglig tortyr och dömdes sedan till sju års fängelse som amerikansk spion — fullständigt oskyldig.

Mellan tre- och fyratusen människor stängdes in i ett av koncentrationslägren och 300 överlevde. Den mest prominente svensken där ute, dr Gunnar Boberg, dog efter svår tortyr i koncentrationsläger och hans hustru utsattes också för tortyr.

Vi svenskar hade ingen möjlighet att sätta oss i förbindelse med legationen i Tokio — telegrammen stoppades helt enkelt om de innehöll något annat än "allt väl" — och för oss gjordes inga undantag på något sätt. Spioneriet var satt i system och man vågade inte tala annat än i viskande ton ens till sina allra närmaste. Husundersökningar och plundringar hörde till ordningen för dagen, men skandinaverna sökte göra det bästa möjliga av situationen.

Blomberg själv slog sig på att rita karikatyrer, han började med svenskarna men fick sedan allt större kundkrets bland kinesiska svartabörshajar, som betalade bra och som beställde fem åt gången. Konsul Axel Wieslander hjälpte med fara för sitt eget liv alla utan åtskillnad och honom ritade Blomberg av med vingar av alla de tusenlappar, som han gav ut utan tanke på att någonsin få igen dem.

Men när kapitulationen äntligen kom började det verkliga helvetet, och det var en ödets ironi att japanerna nu sattes in för att bekämpa de upproriska indonesierna, som brände, mördade och plundrade alla vita utan åtskillnad. Det sitter fortfarande ett par tiotusental vita holländare internerade, sade Rolf Blomberg, och det blir väl inte fred där ute på länge än. Det blev slutligen "alltför ofrevligt" och en vacker dag flög familjen till Australien, där han än en gång fick skrinlägga planerna på att fortsätta sin forskningsresa med båt.

Men nu är han hemma igen för att skaffa en båt här, en bra båt och tillräckligt stor för att tåla sjön. Till våren och försommaren ger han sig av på en ny resa med endast manliga deltagare, en resa som kommer att ta 2—3 år, utan något absolut bestämt mål och med uppehåll där det behagar. Det programmet är onekligen lockande.

En stor del av de filmer, han tog i Indonesien, har gått förlorade under ockupationen. De förstördes av mögel och blev sönderrepade. då de måste gömmas för japanerna, som gett order om att all film skulle överlämnas. En del lyckades han dock rädda och de har han klippt ihop ute i Råsunda — bl. a. en strålande film om jättesödlorna på Komodo och en om Bali. Men färgfilmerna är förstörda.

Lui.

Bergh. Posten 10/3 1947

Med Rolf Blomberg på ~~ostindiska äventyr~~

Forskningsresanden Rolf Blomberg föreläste på söndagen i Lindesberg. Det var ett i hög grad fängslande föredrag, belyst av ett unikt bildmaterial.

Bland öar som expeditionen gällde må nämnas Java, Surabaja, Bali och Kommodo. Och bland människor hr Blomberg mötte förtjänar Omar ett eget kapitel. Han hade till specialitet att samla giftormar för ett Pasteurinstituts räkning och var dessutom ormtjusare. Bl. a. behärskade han också konststycket att sticka in en piskorm genom vadera näsborren och dra ut dem genom munnen, och sin lille son, en åtta månaders baby, trimmade han i diverse konststycken, bl. a. genom att svepa en giftorm som kragskyddare kring halsen på honom.

Om Bali hade föreläsaren endast lovord att säga. Han beskrev det som ett jordiskt paradis, människorna som jordens lyckligaste varelser, barnen som de mest harmoniska i världen, och han berättade om öns rika furstar och deras speciella sport: tupp- och gräshoppsfäktningar. I synnerhet det sista är en verkligt furstlig sport. Gräshopporna har sina särskilda vårdare, som badar dem och trimmar dem varje dag och ger dem massage för att de skall hållas i form till de stora fäktningarna. Trots att en liter arrack endast kostar 40 öre såg man aldrig någon onykter på Bali, sade tal., och berättade också om de telepatiska och ockulta fenomen som förekommer bland balineserna. Kristna missionärer har inte vunnit någon större framgång, men med den tolerans balineserna visar inåg de att de kristnas Gud och hans son Jesus var mycket goda, och bredvid sina altaren har de också rest offeraltaren åt dem.

Från sitt besök på Kommodo hade tal. också många sensationella saker att berätta, framför allt om jättesödlorna, som kan bli ända till 6 meter långa, och slutligen om återtåget till Java i samband med att kriget grep omkring sig bland de ostindiska öarna. Ruskiga var interiörerna från japanernas framfart och deras urskillningslösa terror även mot svenskar.

Hr Blomberg skall nu företa en ny långtärd. I maj beräknar han kunna ge sig till Sydamerika för att efter en tid där fortsätta till de ostindiska paradisöarna, där han f. ö. fick lämna kvar åtskilligt av det material makarna samlat under sin förra expedition.

OS-0117

Mora Tidning 20/1

Malungs föreläsningsförening

I torsdags var det premiär för årets föreläsningsverksamhet i folkhögskolan. Det var forskningsresanden Rolf Blomberg som var årets förste föreläsare och ämnet var: Idylliska och kritiska år i Ostindien. I två timmar höll föreläsaren den till över ett hundratal manstarka publiken i fullkomlig spänning. Det intressanta och färorika föredraget illustrerades med ljusbilder.

OS-0118

Har äran meddela.

att upptäcktsresanden Rolf Blomberg haft premiär på en av sina reportagefilmer från Söderhavet. Tyvärr lyckades han rädda endast en bråkdel av det material som han haft liggande på olika platser under kriget. Men han har i alla fall fått material till ett par filmer. En kommande film behandlar svenskarna i Australien. F. n. turnerar Blomberg landet runt och håller föredrag.

Osynlige mannen

Dala Tidn. Falun 25/1 1947

En bra föreläsning

Grycksbo föreläsningsförening hade i torsdags ett förnämligt besök, då forskningsresanden Rolf Blomberg i ordenshuset talade över ämnet "Idylliska och kritiska år i Ostindien". Talaren gav en utomordentligt fängslande skildring av en forskningsresa till Ostindien, som han startade år 1940 och från vilken han återkom till Sverige för endast 4 månader sedan. När han kom till Ostindien rådde även fred där, och han gav en livfull skildring från sin kontakt med naturen och befolkningen samt forskningsarbetet i djur- och växtlivet. Föredraget belystes med skioptikonbilder. Talaren avtackades med en kraftig applåd, och pastor Kyhle framförde ett tack för det fängslande och intressanta föredraget.

Dala Tidn. Falun 25/1 1947

Från Söderhavet i fred och krig

Rolf Blomberg gästar Hedemora föreläsningsförening

Ung skönhet från det paradisiska Bali.

Forskningsresande Rolf Blomberg, välkänd genom sina reseskildringar i pressen samt genom sina filmer, talar på måndag kl 20 hos Hedemora föreläsningsförening i samrealskolan. Blomberg reste ut på en kombinerad forsknings- och bröllopsresa till Ostindien. hamnade mitt uppe i den japanska ockupationen och blev satt i japanskt koncentrationsläger, varifrån han nyligen kommit hem. Han är en lika utmärkt berättare som författare varför publiken kan bereda sig på en spännande och intressant afton. En skildring från Söderhavet verkar kanske särskilt lockande nu i vintermörkret och kylan. Ljusbilder illustrerar framställningen.

Bollnäs Tidn. 23/1 47

per 1or ar 1941.

En god säsongstart gjorde föreläsningsföreningen

med forskningsresande Rolf Blombergs skildring i går kväll av upplevelser på ön Bali i Söderhavet och på Java under japanernas ockupation. Föreningslokalen var praktiskt taget fullsatt. I två timmar och en kvart varade föreläsningen. Den tiden är i vanliga fall i längsta laget, men det fanns intet i framställningen som man skulle önskat borta. Det var lika roligt att få följa den unge forskningsresandens och hans hustrus färder bland glada, vänliga infödingar på Bali som att höra honom berätta om äventyr bland arga jätteödlor på ön Komodo eller skildra den smått revlige farbror på Bali som rodde sig med att stoppa in giftormar genom näsborrarna och plocka ut dem igen genom munnen. I folket och naturen här nere hade Rolf Blomberg tydligen funnit så stort behag, att han snarligen vill dit igen. Redan i vår startar han en ny resa men måste först förlägga den till andra trakter — först om tre fyra år beräknar han kunna återvända till det just nu oroliga Indonesien. Från åren där under japanskt förtryck hade han för övrigt fruktansvärda saker att berätta.

Bollnäs Tidn. 5/2 47

En intressant föreläsning

fick de många Smedjebacksbor vara med om, som i måndags samlats i Folkets hus. Forskningsresanden Rolf Blomberg berättade då om Idylliska och kritiska år i Ostindien, visade en serie ljusbilder och hälsade till Norrbärkeborna från sjömanspastorn i Melbourne, Åke Sundelin, som i sjömanskyrkan döpt hr Blombergs son.

NEDAN SILJAN

Mariebergs T. 22/1

Det var mycket länge sedan Rättviks föreläsningsförening kunde glädja sig åt en så stor publik vid en föreläsning som på måndagskvällen då forskningsresanden Rolf Blomberg gästade föreningen. Rättviksbio var nästan fullsatt, och vid biljettluckan blev det köbildning på grund av publikens vana att komma sent. Rolf Blomberg gav en fängslande skildring av sin upptäcktsresa i Ostindien.

Mora Tidn. 22/1 47

Rättvik

Telefon 108

Kö vid föreläsningen.

Det var nog mycket länge sedan Rättviks föreläsningsförening kunde glädja sig åt en så stor publik vid en föreläsning som på måndagskvällen då forskningsresanden Rolf Blomberg gästade föreningen. Rättviksbio var nästan fullsatt, och vid biljettluckan blev det köbildning på grund av publikens vana att komma sent. Rolf Blomberg gav en fängslande skildring av sin upptäcktsresa i Ostindien, dit han reste ut med sin fru före krigsutbrottet och där han på grund av japanska ockupationen blev kvar till krigets slut. Han gav betagande skildringar från paradisön Bali, dess natur och folk och från jätteödlornas Komodo. Han berättade om sina filmupptagningar för Svensk filmindustri och sitt samlande av material för etnografisk forskning. Vidare skildrade han sina och andra europeers dramatiska upplevelser under ockupationen, da japanerna för hänsynslöst fram. I två timmar satt publiken andlöst lyssnande till den fascinerande framställningen. En mängd vackra ljusbilder visades också.

SGU-avdelningen i Vikarbyn

Mora Tidn 24/1

Forskningsresanden Rolf Blomberg

höll i tisdags ett intressant föredrag betitlat "Idylliska och kritiska år i Ostindien i Kommunalsalen i Orsa. Föredraget, som illustrerades med ljusbilder, skildrade upplevelser under det japanska förtrycket på Bali, Komodo och Java. Den talrika publiken visade spontant sin livliga uppskattning av föredraget.

Forskningsresanden Rolf Blomberg föreläste på lördagskvällen i Pålsboda församlingssal över ämnet Idylliska och kritiska år i Ostindien -- från det paradisiska Bali och från jätteödlornas ö Kommodo. I anslutning till föredraget visades en serie mycket vackra ljusbilder. På söndag höll hr Blomberg samma föreläsning i Joganbo skola. I Pålsboda var lokalen fylld till sista plats.

för alltid. Om han återkommer lovade han komma tillbaka till Ludvika och alla som hörde hans utmärkta föreläsning i tisdags hoppas nog att han kan infria sitt löfte.

Dalpilen Falun 23/1 47

Rättvik

Föreläsningsföreningen inledde vårterminens program på måndagskvällen, då författaren Rolf Blomberg i en tvåtimmarsföreläsning skildrade sina färder i Ostindiens underbara sagovärld.

På ett mycket intressant och medryckande sätt skildrade föreläsaren sina upplevelser och forskningsfärder på Java och det paradisiska Bali. Av den intressanta skildringen framgick, att denna ö måste vara ett verkligt paradis vad natur angår. Även balinerna syntes vara ett verkligt trevligt och glättigt folk. På ett sätt, som verkade verkligt inlevt, skildrades infödingarnas förhållanden på olika områden Djurlivet syntes vara rikt inte minst vad angår kräldjuren. Komodo var en ö, som föreläsaren besökte för att studera jätteödlorna, vilka fanns på denna ö. Dessa var stora bjässar, minst tre och en halv meter och mer.

Mot slutet av föreläsningen gav hr Blomberg några glimtar från det skräckvälde, japanerna förde under ockupationen av den Ostindiska arkipelagen.

adenTsgtiennaolpåmafafawakowofarartmt

Föreläsningen, som illustrerades av ett stort antal ljusbilder, belönades med kraftiga applåder av de till närmare ett par hundra uppgående åhörarna.

Nästa föreläsning hålles kommande måndag, då den världsberömde violinisten Issay Mitnitzky konserterar.

P. Dalarnes Tidn 30/1 47

Bergsl. Tidn 28/1 47

Redaktör: Helge Lit

Rolf Blomberg föreläser i Kopparberg

Intressant vårprogram.

Kopparbergs föreläsningsförening har nu åtminstone preliminärt gjort upp programmet för vårterminen, vilken inleddes på tisdagen med en Geijer-föreläsning.

Toppunkten blir emellertid Rolf Blombergs besök. Den redan berömde unge forskningsresanden är naturligtvis i våra trakter så välkänd, att han inte behöver någon närmare presentation, hans resor till de allt färre vita fläckarna på världskartan är ju så kända även av den bredare publiken, och hans verksamhet som utlandsjournalist under krigsåren har också beaktats av många. Han är en frisk och omedelbar talare, och säkerligen samlar han så stor publik, att föreläsningsföreningen får hyra Folkets hus den kvällen.

Örebro Dagbl. 12/3 47

Lindesberg

Forskningsresanden Rolf Blomberg besökte på söndagen "sina fäders stad", Lindesberg, och berättade för en publik som till trängsel fyllde aulan i samrealskolan om sina upplevelser och äventyr på Söderhavsöarna och på Java. Det var 1939 som föreläsaren med fru företog resan dit. På grund av krigsförhållandena blev vistelsen på öarna längre än man tänkt sig. Intressant och spännande skildrade han äventyr och mera trevliga tilldragelser som han och hans fru fått uppleva. På Java besöktes bl. a. Bali, eller "det sista paradiset", som tal. kallade platsen. Makarna ha också beslutat sig för en återresa till "paradiset" redan i slutet av maj och det är inte omöjligt att de kommer att stanna där. Det blev emellertid andra tider även på Java, när japanerna ockuperade ön. Själv blev hr Blomberg anhållen för spionері och han berättade många uppskakande händelser och grymheter, som han fick vara med om och bevittna under japanernas välde. Ett stort antal ljusbilder ingingo i den ypperliga föreläsningen.

Nerikes Allehanda

Med Rolf Blomberg på ostindiska äventyr

Forskningsresanden Rolf Blomberg föreläste på söndagen i Lindesberg. Det var ett i hög grad fängslande föredrag, belyst av ett unikt bildmaterial. Lokalen var fullsatt, när komminister Hägfeldt hälsade välkommen.

Bland öar som expeditionen gällde må nämnas Java, Surabaja, Bali och Kommodo. Och bland människor hr Blomberg mötte förtjänar Omar ett eget kapitel. Han hade till specialitet att samla giftormar för ett Pasteurinstituts räkning och var dessutom ormtjusare. Bl. a. behärskade han också konststycket att sticka in en piskorm genom vadera näsborren och dra ut dem genom munnen, och sin lille son, en åtta månaders baby, trimmade han i diverse konststycken, bl. a. genom att svepa en giftorm som kragskyddare kring halsen på honom.

Om Bali hade föreläsaren endast lovord att säga. Han beskrev det som ett jordiskt paradis, människorna som jordens lyckligaste varelser, barnen som de mest harmoniska i världen, och han berättade om öns rika furstar och deras speciella sport: tupp- och gräshoppsfäktningar. I synnerhet det sista är en verkligt furstlig sport. Gräshopporna har sina särskilda vårdare, som badar dem och trimmar dem varje dag och ger dem massage för att de skall hållas i form till de stora fäktningarna. Trots att en liter arrack endast kostar 40 öre säg man aldrig någon onykter på Bali, sade tal., och berättade också om de telepatiska och ockulta fenomen som förekommer bland balinesерna. Kristna missionärer har inte vunnit någon större framgång, men med den tolerans balinesерna visar inför de att de kristnas Gud och hans son Jesus var mycket goda, och bredvid sina altaren har de också rest offeraltaren åt dem.

Från sitt besök på Kommodo hade tal. också många sensationella saker att berätta, framför allt om jätteödlorna, som kan bli ända till 6 meter långa, och slutligen om återtåget till Java i samband med att kriget greppomkring sig bland de ostindiska öarna. Ruskiga var interörerna från japanernas framfart och deras urskillningslösa terror även mot svenskar.

Hr Blomberg skall nu företa en ny långfärd. I maj beräknar han kunna ge sig till Sydamerika för att efter en tid där fortsätta till de ostindiska paradisöarna, där han f. ö. fick lämna kvar åtskilligt av det material makarna samlat under sin förra expedition.

Bergsl. Tidn. 11/3

Rolf Blomberg var redan namnkunnige forskningsresande var ett fint dragplåster för föreläsningsföreningen i lördags kväll. Mellanskolans aula var spikad, när han tog till ordna om sina resor och upplevelser.

Hr Blomberg höll samma föreläsning i Lindesberg, och på lindesbergsavdelningen finns ett referat av föredraget.

Bergsl. Tidn. 20/3 47

Idylliska och kritiska år. Forskningsresanden och journalisten Rolf Blomberg föreläste på fredagskvällen i Hörsalen i Hällefors om sina äventyr i Ostindien. För att använda ett gammalt slitet uttryck kan man säga att föreläsningen var "alla tiders". Det började paradisiskt och poetiskt på Java och Bali, fortsatte på jätteödlornas ö Komodo, men så kom ormen till paradiset i form av japanerna. Med ens blev paradiset förvandlat till ett helvete. Det var otroligt ruskiga skildringar från japanernas framfart, men även skildringar om hjältar och hjältedåd, som tal. serverade. Blomberg är en mycket god berättare. En serie utsökta bilder illustrerade föreläsningen.

Om någon tid reser Blomberg till Sydamerika, forskar och filmar där någon tid, för att sedan bege sig till Ostindien och fortsätta sin avbrutna verksamhet där. Han lovade att efter hemkomsten till Sverige komma till Hällefors och berätta om sina nya äventyr. Han är välkommen.

Publiken var talrik och applåderade mycket hjärtligt.

Det hände

när Rolf Blomberg en gång skulle hålla föreläsning i Stora, att Radiotjänst samma kväll hade annonserat honom i riksprogrammet. Det var naturligtvis en stålbandsupptagning, men den metoden var ännu inte allmänt känd. Man ville gärna tro, att föreläsaren stod i studion vid Kungsgatan och talade direkt i sockerbiten.

Så klev Rolf Blomberg av i Stora. Ingen mötte vid stationen, och han fick ta sitt pick och pack och söka sig till föreståndaren. Denne satte upp ett förvånat ansikte.

— Vi har inhiberat föreläsningen, sa han, för hr Blomberg skall ju tala i radion i afton.

På det viset fick Blomberg en ledig kväll, men föreståndaren slet sitt hår i förtvivlan över att självförvållat ha gått miste om en sådan publikmagnet.

Nora Tidn.

Rolf Blomberg till Nora.

Berättar om fredliga och krigiska år i Ostindien.

I morgon tisdag blir det antagligen lapp på luckan i föreläsningslokalen i Nora. Då kommer nämligen forskningsresanden Rolf Blomberg att hålla en föreläsning om sina upplevelser i Ostindien något år före samt under det stora kriget i den indiska oceanens farvatten.

Rolf Blomberg, vilken inom parentes sagt en son av Nora Bergslag, han tillhör den kända släkten Wasserin, har trots sin ungdom hunnit med mycket. Han har besökt Galapagosöarna och skrivit en bok om dem och vidare har han genomströvat Borneo och skidrat sina upplevelser bland huvudjägare på denna ö.

Ett par år innan kriget bröt ut i Fjärran Östern, några dagar efter det han i Nora hållit sin dittills sista föreläsning i Sverige, begav han sig ut på nya äventyr, vilka blev betydligt farligare än han räknat med. Hans avsikt var att utforska vissa ögrupper i Indiska oceanen. Medan han var därute bröt kriget ut och så länge japanerna höll på att grundlägga sitt storasiatiska välde, visste den unge svenskens släktingar i hemlandet icke mycket om hans öde.

Det är om sina äventyr därute Rolf Blomberg skall berätta på godtemplarlokalen i Nora om tisdag. Han är en god och fängslande talare, vilket de hade tillfälle att konstatera, som lyssnade på honom i radio i lördags kväll.

Föreläsningen beledsagas av skioptikonbilder.

Åtta mån baby som ormtjusare.

Med Rolf Blomberg på ostindiska äventyr.

Ber. Tidn. 5/3 47

Det var en fullspikad salong som mötte forskningsresanden Rolf Blomberg, när han på tisdagskvällen tog talartribunen i lokalen Natanael i besittning för en nära två timmars föreläsning om sina senaste ostindiska färder och äventyr. Intressant blev också den framställning han gav, åtföljd av ett visserligen inte särskilt omfångsrikt men dock stundvis sensationellt bildmaterial. Att det inte var av större omfattning hade också sin naturliga förklaring i att kriget krävt sin tribut också därav.

När jag återvände på sommaren 1939 efter två års besök på Borneo i zoologiska och etnografiska ärenden beslutade jag mig omedelbart för att återvända för nya expeditioner till Ostindien, men så kom kriget, berättade tal. Efter en tid som frivillig i Finland och en tid som tidningskorr. i Norge var jag dock åter klar för start, denna gång tillsammans med min hustru, och efter fyra och en halv månaders resa var vi i Batavia.

Och efter den ingressen var föredragshållaren redo att kasta sig in i de mest fantastiska skildringar av miljöer och människor, flora och fauna. Bland öar som expeditionen gällde må nämnas Java, Surabaja, Bali och Kommodo. Och bland människor hr Blomberg mötte förtjänar Omar ett eget kapitel. Han hade till specialitet att samla giftormar för ett Pasteur-instituts räkning och var dessutom ormtjusare. Bl. a. behärskade han också konststycket att sticka in en piskorm genom vardera näsborren och dra ut dem genom munnen, och sin lille son, en åtta månaders baby, trimmade han i diverse konststycken, bl. a. genom att svepa en giftorm som kragskyddare kring halsen på honom... (Hr Blombergs foto i ämnet kom det att dra kalla kårar efter ryggraden på publiken.)

Om Bali hade föreläsaren endast lovord att säga. Han beskrev det som ett jordiskt paradis, människorna som jordens lyckligaste varelser, barnen som de mest harmoniska i världen, och han berättade om öns rika furstar och deras speciella sport: tupp- och gräshoppsfäktningar. I synnerhet det sista är en verkligt furstlig sport. Gräshopporna har sina särskilda vårdare, som badar dem och trimmar dem varje dag och ger dem massage för att de skall hållas i form till de stora fäktningarna. Trots att en liter arrack endast kostar 40 öre såg man aldrig någon onykter på Bali, sade tal., och berättade också om de telepatiska och ockulta fenomen som förekommer bland balineserna. Kristna missionärer har inte vunnit någon större framgång, men med den tolerans balineserna visar insåg de att de kristnas Gud och hans son Jesus var mycket goda, och bredvid sina altaren har de också rest offeraltaren åt dem.

Från sitt besök på Kommodo hade tal. också många sensationella saker att berätta, framför allt om jätteödlorna, som kan bli ända till 6 meter långa, och slutligen om återtåget till Java i samband med att kriget grep omkring sig bland de ostindiska öarna. Ruskiga var interiörerna från japanernas framfart och deras urskillningslösa terror även mot svenskar. Bl. a. var den kände pärlfiskaren Victor Berge hårt i japanernas klor och föreläsaren berättade utförligt om den märklige svenskens fruktansvärda lidanden, som han själv på avstånd fick bevittna.

Slutligen förklarade han att han nu åter bokat för ny långfärd och i maj beräknar kunna ge sig till Sydamerika för att efter en tid där fortsätta till de ostindiska paradisöarna, där han f. ö. fick lämna kvar åtskilligt av det material makarna samlat under sin förra expedition.

Gack.

Undan japanerna:

Rolf Blomberg gömde 'urtänder' i mjölkflaska

Människan närn en halv miljon år gammal i nyaste forskningens ljus

Ett av de mest sensationella fynd arkeologiska forskare gjort i nutiden — tre gigantiska tänder av en jättelik människa som levt i Kina — låg från 1942 till 1945 gömda i en mjölkflaska hos forskningsresanden Rolf Blomberg, som just nu är på en föreläsningsturné i Dalarna. Det är inte han som gjort fynden utan en vän till honom arkeologen Ralpf von Königswald, som satt i fångläger hos japanerna under tre av dessa år.

Fynden har nyligen av Dr von Königswald överförts till New Yorks naturhistoriska museum. I hans väskor fanns små vadderade lådor med skalfragment av Pithecanthropus robustus, en muskulös släkting till den berömda Javamänniskan, P. erectus. Mycket tydde på att det nya fyndet till och med var äldre än den 400,000-åriga Javamänniskan, som hittills ansetts vara det äldsta fossil av människa som påträffats.

Forskaren förde också med sig ett litet stycke av en stor käke av människa, tillhörande Meganthropussläktet, ännu mer primitiv än de ovan nämnda. Det mest uppseendeväckande fyndet var tre gigantiska människotänder — allt som återstod av en Gigantopithecus, en jättelik människoras, som levde i grottor i Kina.

Königswald hade hittat tänderna av grottmänniskan i Kina och återstoden på Java före kriget. Han arbetade för Carnegieinstitutet och holländska regeringen. Tillsammans med hundratals infödingar hade han finkammat en del av Java, och avgjutningar av de viktigaste fynden hade skickats till USA före kriget.

Sedan japanerna invaderat Java 1942 var Königswald krigsfånge i tre år. Men hans oersättliga fynd befann sig i trygghet. De tre Gigantopithecuständerna låg gömda i en mjölkflaska hos forskningsresanden Rolf Blomberg och återstoden av hans samlingar hos andra neutrala. Japanerna kom endast över en Neanderthalskalle som de skickade sin kejsare som present.

Jätte-käke räddades av svensk
Blev stor sensation i Amerika

Ett av de mest sensationella fynd arkeologiska forskare gjort i nutiden — fragmenten efter "Java-mannens" släkting, den omkring 500.000 år gamla jättemänniskan Pitecanthropus robustus — låg från 1942 till 1945 gömda i en mjölkflaska hos en svensk vän till arkeologen Ralph von Königswald, vilken satt i krigsfångeläger hos japanerna under dessa tre år.

Rolf Blomberg.

Sedan fyndet transporterats till USA har resultatet av de fortsatta undersökningarna väckt enormt uppseende inom arkeologiska kretsar.

Dr Königswalds svenske vän var forskningsresanden Rolf Blomberg, vars mor berättar för Expressen att sonen efter krigsslutet vidarebefordrade fynden till Amerika. Sidan nio

Sex personer delade en cigarrett

Forskningsresanden Rolf Blomberg som under sina många resor hunnit uppleva både den ena och andra mer eller mindre lustiga episoden kåserar i tidningen Tobak om några minnen av tobaken på olika platser.

— Jag är cigarrettrökare. Någon gång cigarrökare. Mycket sällan piprökare, antagligen beroende på lättja, ty jag kan aldrig hålla en pipa ren utan får alltid nikotinsås på tungan. Helst röker jag fabriksgjorda cigarretter, men när jag inte haft några sådana, har jag rullat dem själv. Ofta — därtill nödd och tvungen — i tidningspapper eller majsblad eller vad jag f. ö. haft till hands. Mina resedagböcker har jag aldrig själv givit mig på, men på Galápagosöarna rökte en av mina följeslagare, en neger, upp sju månaders värdefulla anteckningar för mig.

Under krigsåren på Java hade vi, som inte hamnat i japanska koncentrationsläger, lyckligtvis tobak hela tiden. Men det var inte någon särskilt god tobak. Och vi drömde alla om en riktig virginia. I över tre år drömde vi om denna virginia. Och så fick vi den — eller åtminstone några av oss fick den. Den kom från ett interneringsläger, från en svenskfödd dam, som — liksom de andra svenska och svenskfödda personerna vilka hade internerats eller fångslats av japanerna — blev frigiven genom diplomatisk aktion några månader innan Japan kapitulerade. Bland de få ägodelar hon hade med sig ut ur interneringslägret fanns också denna virginiacigarett, en Chesterfield, pressad alldeles platt i hennes handväska. De internerade hade en gång fått mottaga amerikanska Röda Korspaket, och det var därifrån hennes Chesterfield härstammade. Den hade gömts och glömts i väskan. Jag fick den, eftersom damen inte själv rökte. Jag kom hem med cigaretten till min fru. Vi tittade på den med begärliga ögon, vi tummade på den, vi luktade på den. Och så tände vi den. Jag blir nästan lyrisk, när jag tänker på hur underbart den smakade. Vi tog några riktiga halsbloss, blåste ut röken på varandra och andades på så sätt in den många gånger. Sedan fimpade vi vår platta Chesterfield. Därtill fordrades stark vilja. Men vi tänkte på våra goda vänner. De måste ju också få smaka.

Vi var sex personer om vår Chesterfield.

När min fru och jag vistades på Soembawa, en av de små Sundaöarna, hände det sig, att vi under cirka en månad inte hade en enda cigarrett. Men däremot massor av cigarrer, små fula saker som såldes i förpackningar om 3 st. för 2 1/2 cent. De var lika fulla av hål som en schweizerost — det var förstås några skadeinsekters verk — och när vi rökte dem, kände vi oss som flöjtspelare; det gällde ju att täppa till alla hålen med fingrarna för att få drag. Man vänjer sig ju vid allting — men nog var det lite konstig smak på de kyssar min fru gav mig...

— Varför inte sluta att röka! säger väl någon förståndig människa. Tänk så många kval av nikotinhunger ni skulle slippa. Osv.

— Nej, säger jag. Man sviker inte goda vänner. Och tobaken är en god vän. Tänk så tråkigt och trist det vore utan en cigarett, då man efter en hård dagsmarsch genom urskogen sitter vid lägerelden och dricker sitt kaffe. För att inte tala om morgoncigarretten — den bästa av alla!

05-0139

Socialiseringen orsak till massflykt från Sverige

Australien lockar många. — Kapitalöverföring diskuteras.

GÖTEBORG, torsdag. (AB)

— Om alla svenskar som vill emigrera kommer i väg, blir det fråga om en verklig massflykt från landet av kvalificerad arbetskraft, säger chefen för Institutet för svensk utlandstjänst, mag. *Sixten Heppling*, vid ett samtal med AB.

— Motiven till emigrationsviljan synes mer och mer bli olusten inför de växande statsingripandena och de tunga skatterna. Man anser att den personliga förmågan och insatsen lättare kan göra sig gällande i ett land, där statsingripandena inte hotar att förkväva alla personliga initiativ.

— Vi har tjocka pärmar med ansökningshandlingar från hågade emigranter, och jag skall ta ett typiskt fall. Det är en medelålders direktörschef i ett försäkringsbolag, som från en stad i mellan-Sverige begärt att få uppgifter för en planerad emigration till Australien. Mannen har uttryckligen påpekat att det är hotet om ett förstatligande av försäkringsväsendet, som fått honom att ta detta steg.

— Ännu mer belysande för allvaret i det emigrationshot, som nu börjar bli aktuellt, är den grundlighet, med vilken en större affärsman gått till verket, då det gällt att utforska chanserna i utlandet. Han har personligen varit uppe hos oss på utlandstjänsten och förklarat att han ämnar flytta över hela sin verksamhet och kapital till Australien. Han har bett att få en hel mängd frågor — något över 30 — som vi sänt över till konsulatet i Sydney besvarade. Och han är inte ensam. Den aktion, som han satt i gång är resultatet av grundliga överväganden mellan honom själv och ett antal affärsmän i Stockholm.

Ett par representanter för utlandssvenskarnas förening sammanträffade höstas med den delegation, som utsänt till Europa från Australien för att undersöka utvandringsintresset dit på olika håll. Av de knapphändiga uppgifter som lämnades om levnadskostnaderna där, framgick att de skulle vara mycket gynnsamma.

— För en kort tid sedan meddelade emellertid Rolf Blomberg i St.-T. att brist på arbetstillfällen rådde i Australien och att man där var emot en import av främmande arbetskraft. Uppgift står alltså mot uppgift och nu hoppas vi att de frågor, som vi skickat ned till konsulatet i Sidney, skall komma med klara fakta i saken, slutar mag. Heppling.

05-0141

RP. 31/12 1946

ABABABABABABABABABAB

GRÄSHOPPSFÄKTNING

omtyckt sport på Bali, säger forskningsresanden Rolf Blomberg

Tjurfäktning har man hört talas om och tuppfäktning med för den delen, men gräshoppsfäktning är det nog inte så många vita som varit med om, och sporten kanske bara förekommer på ett ställe i hela världen, på Bali, de mjuka kvinnornas och de vackra dansernas ö. Forskningsresanden Rolf Blomberg är ett svenskt ögonvittne och han berättar om sporten och träningen i Ethnos, Etnografiska museets tidskrift.

De flesta vita Balibesökare har väl varit med "tadjan djankrike", eller tuppfäktning, skriver han, medan orsaken till att det är så få som varit i tillfälle att se gräshoppsfäktning är att dessa tillställningar försiggår i hemmen medan tuppfäktningarna hålls i det fria utanför templen. Under en månads vistelse på Bali 1941 lärde Blomberg närmare känna den gästfrie fursten av Saba, Anak Agung Bagus Djelantik, och hos honom blev han i tillfälle att närmare sätta sig in i sporten.

Gräshopporna samlas av småpojkar, som plockar dem på fälten och ser till att bara kraftiga exemplar i bästa form kommer med i de små burarna. Insekterna förvaras sedan i speciella bambuburar med längsgående ljusöppningar och de vårdas mycket omsorgsfullt. Fursten av Saba har en särskild man anställd med enda uppgift att träna, bada, öva och massera dem.

De föda med kokt ris, men balineserna experimenterar ofta med olika slags födoämnen för att få insekterna så stridbara som möjligt. Det bröd som ingick i de nederländsk-indiska truppernas ransoner var sålunda mycket eftersökt och en schweizisk artist, som gästade Bali, uppmanades av fursten att skicka efter prov på det bröd schweiziska armén utspisades med, därför att "ni naturligtvis måste ge edra soldater bröd med högt näringsvärde i ett så vilt land som ert".

Gräshopporna stridslystnad eggas med smala stickor, där man fäst grässtrån i ena ändan. Insekten anfaller och biter i strået och får på så vis också starka käkar. De får också sin dagliga lilla flygövning för att hålla musklerna i form och därvid binds de vid vad man närmast skulle kunna kalla ett miniatyrmetspö som står fastkört i en halv kokosnöt. Repet består av människohår och fursten hade i sin tjänst en man med särskilt mjukt hår, enbart för att leverera revar till flygsporna.

Det tar 16—20 dagar efter infångandet innan gräshoppan är i fullgott stridshumör, men så kommer den stora dagen. Vänner och bekanta till fursten samlas från när och fjärran, sina egna gräshoppor har de med sig och gott om pengar i bälten eftersom striden alltid är förenad med vadslagning. Vaden ingås och så kan striden börja. De rörformiga burarna förs ihop med öppningarna mot varandra, insekterna hetsas med smala pinnar och så flyger de på varandra. Jag har bara läst en skildring från en gräshoppastrid, berättar Rolf Blomberg, och den är skriven av Hendrik de Leeuw i Crossroads of the Java Sea:

Gräshoppsägarna hetsade sina djur med uppmuntrande tillrop i stackato och samtidigt stack de dem i bakdelen med spetsiga pinnar. Gräshopporna går varandra in på livet och levererar en tapper strid. Vaden blir högre och högre i ringen av entusiastiska åskådare, som skriker av förtjusning eller besvikelse allt eftersom deras favoriter vinner eller förlorar. En gräshoppa blir av med ett framben, andra ett annat ben och så fortgår striden ända tills den ena ligger livlös med avbitna extremiteter. Segraren hoppar omkring i sin bur i vild yra, men plötsligt faller också den död ned, ett offer för sin egen stridslust och för de svåra åkador den fått under striden.

Striden förs i ronder, skriver de Leeuw vidare, och tiden tas med hjälp av vattenfyllda kokosnötter med ett fint hål borrat i botten. Själv har jag, slutar Rolf Blomberg, sett samma tidur komma till användning vid tuppfäktningar men aldrig då det rått strid mellan gräshoppor.

05-0141

★ NÄSVIST: Sveriges värsta näsa finns att beskåda i Naturhistoriska museets tittskåp i Göteborg. Den tillhör en näsapa från Borneo, som Rolf Blomberg fört hem och som konserverats här. Exemplaret anses vara mycket förnämligt, men så räcker näsan också från pannan ner över munnen till hakan.

En balinesisk pojke är här ute och samlar gräshoppor till gräshoppsfäktningarna. Dessa liksom tuppfäktningarna är en högt uppskattad "sport" på Bali. — Till Rolf Blombergs program kl. 21.20.

21.20 En dag på sagoön Bali.
Rolf Blomberg berättar.
Se sid. 8—9.
Wolfgang Amadeus Mozart:

Örbyte 31/3 1947

05-0143

D[illegible] 31 mars 1947

Förhinder

Örbyte 31/3

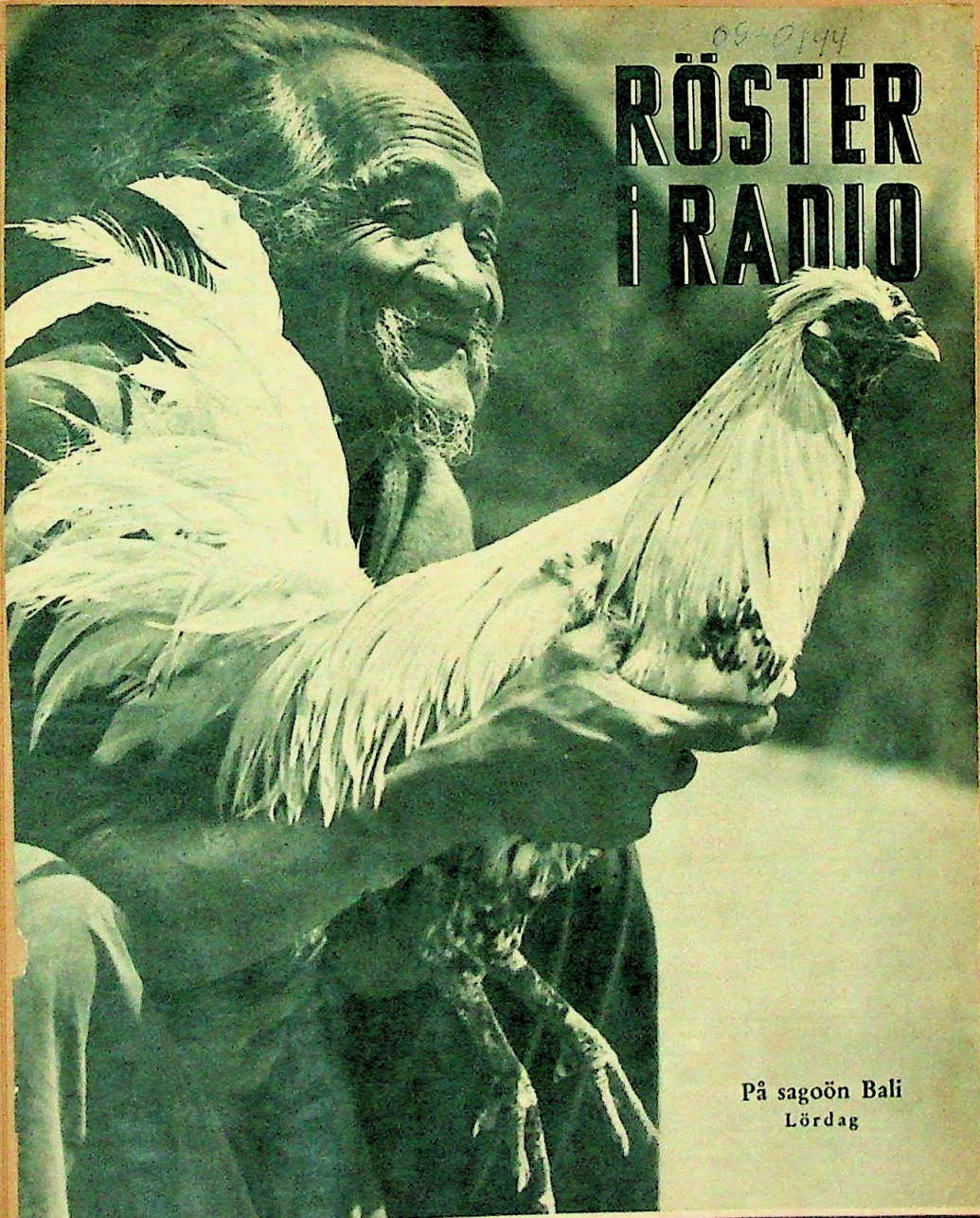
Rolf Blomberg råkade vid en föreläsningsturné i Bergslagen ut för en malör, som kunde hända på den tiden innan ställbandsuppteckningen i radio var engagerad för en föreläsning. Hr Blomberg steg av vid platsens station men ingen var nere för att ta emot. Det var ingenting annat att göra än att försöka leta reda på föreståndaren för föreläsningsföreningen och denne satte upp ett förvånat ansikte och förklarade "ja, vi har inställt dagens föreläsning för hr Blomberg skall ju tala i radio i dag".

För Rolf Blomberg blev det en ledig kväll, men föreläsningsföreningens föreståndare rev sitt hår i förtvivlan över att ha missat en god föreläsare.

• • •

05-0144

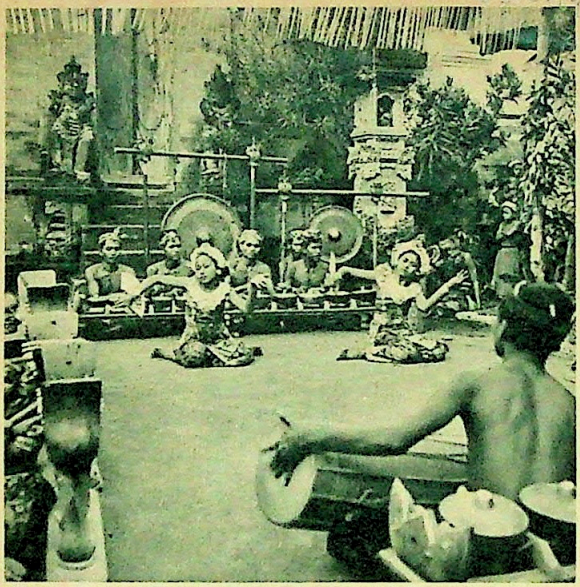
RÖSTER i RADIO

På sagoön Bali
Lördag

mar Läs: K.-E. Kejne: *Original i Gamla stan.*
Aurell: *Franz Kafka*

Nr 13. Pris 25 öre.
23–29 mars 1947.

Två furstedöttrar dansar den s. k. legongdansen till ackompanjemang av en balinesisk orkester, gamelan. Det finns grace och mjukhet, rytm och eldigt tempo i deras danser.

Nedan: Ett mycket gammalt och heligt tempel, delvis i ruiner, vid kratersjön på Bratan-vulkanen.

Varje gång jag tänker på Bali — och det är ofta, särskilt ofta dessa kalla vinterdagar — stormar massor av minnen över mig. Minnen av soliga, lyckliga dagar i ett vänligt och vackert land bland vänliga och vackra människor. Jag tror, att alla som besökt denna lilla ö i Holländska Indien måste längta tillbaka dit, ty kan man tala om ett jordiskt paradis, så är det Bali. Många europeiska konstnärer sökte sig före kriget till Bali, som gav dem en sådan mängd av sköna motiv och inspiration; de levde bland idel konstnärer där, ty varje balines är på ett eller annat sätt en konstutövare. Många tusen turister på jorden-runt-kryssningar har också tjusats och fascinerats av "det sista paradiset". Det ligger kanske nära till hands att tro, att balineserna därigenom skulle ha fördärvats och frångått sina gamla sedvänjor, men så är inte fallet. Balineserna är allt för sunda för att låta sig fördärvas. Och sitt religiösa liv — de är anhängare av hinduism i dess renaste form — lever de så intensivt som kanske intet annat folk. Varken pietetslösa turister, nitiska missionärer eller amerikanska filmer har kunnat ändra på någonting. Och de hansynsfulla holländska styresmännen har farit varsamt och respektfullt fram med Balis folk, gudar och demoner.

Rolf Blomberg.

Bilden, som ligger i ton under hela sidan, visar utsikten över kratersjön på Bratanvulkanen. På Bali finns det många höga berg, högst är vulkanen Gunung Agung, "Världens navel", på 3.900 meter.

Bali

En balines — med ett för sin ras mycket typiskt utseende — och ett par mycket gamla stenskulpturer utanför ett tempel. Tempel finns det i tusental över hela Bali.

05-0144

En dag på sagoön Bali, reseföredrag av Rolf Blomberg, lördag

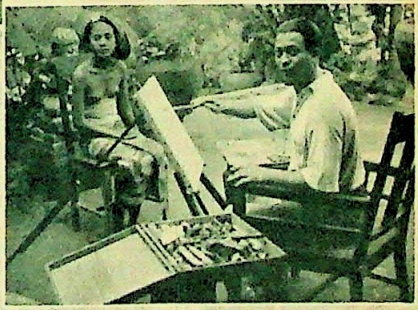
R. Blomberg filmar balinesiska konstnärer i arbete med att måla ansiktsmasker.

Två unga kvinnor smyckar varandra med blommor. Med sin gyllenbruna hy och graciösa kroppsbyggnad är Balis Eva en förtjusande uppenbarelse.

T. v. Kvinnor med offerskålar på huvudet på väg till templet.

Schweizaren Theo Meier är en av de europeiska konstnärer, som slagit sig ner på Bali. Här sitter han i sin trädgård och målar av sin balinesiska maka Madé.

Nedan: Detta är den förfärliga Rangda, alla häxors drottning. Det är hon som för sjukdom och död till människorna. Hennes dödande vapen är det vita tygskynket, som hänger över vänstra armen.

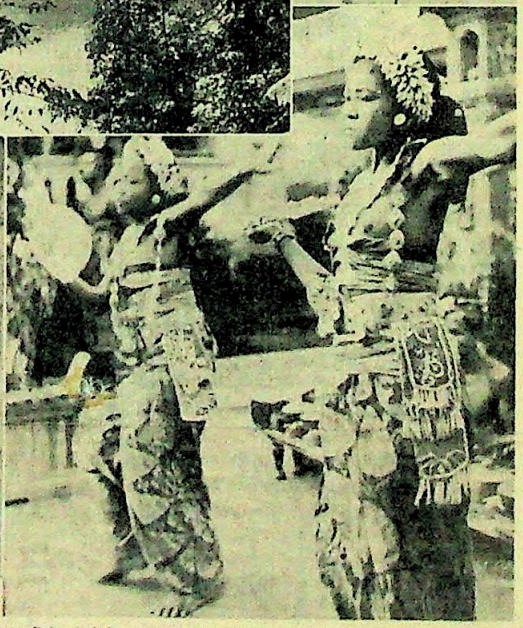
Européen är långnäst och klumpig, tycker Balis vackra söderhavsfolk.

Rolf Blomberg ger recept på stekt Balispädgris.

Överst t. v. ett underbart vackert motiv från Bali, Söderhavets pärla, därunder en ung balinesiska på väg till templet med offergåvor och t. h. unga danserskor i sina dyrbara dräkter. Infälld överst t. h. forskningsresanden Rolf Blomberg.

Stocksundaren och forskningsresanden Rolf Blomberg har nyligen kommit hem efter sex händelserika år i Ostindien, år så skiftande på upplevelser och händelser som natt skiljer sig från dag. Han stannar inte hemma länge, redan i vår hoppas han kunna resa ut igen. Färden ställer han då att börja med till Sydamerika, där han först skall skaffa den båt han länge drömt om att få äga och sedan skall han ge sig ut på en seglats runt Stilla havet. Men det där är, framhåller han för intervjuaren, ännu blott en dröm. Världen är tyvärr sådan för närvarande att man ej kan planera alltför långt i förväg. Men ut skall färden dock ställas igen, den saken är säker.

Under sin senaste resa har Rolf Blomberg gjort insamlingar åt Etnografiska museet och Göteborgs naturhistoriska museum men dessutom har han tagit filmer för Svensk Filmindustris räkning. Resultatet av resan blev inte vad han väntat, dess tidsutdräkt kom att inrymma ett helt världskrig

och detta gjorde att de utstakade planerna kom att rubbas i väsentlig grad och mycket värdefullt material förstördes. Femtio procent av samlingarna befinner sig ännu kvar på Java och konsten blir väl att få hem dem. En bel del film kom i alla fall med hem och den håller nu på att klippas och ordnad ute i Råsunda för att sedan komma igen i journalen på biograferna.

Det verkliga paradiset i denna paradisiska övärld var Bali, den västligaste av de små Sundaöarna. Dess huvudstad heter Singaradja men ville man lära känna det verkliga Bali och det liv som levdes av infödingarna själva fick man vända Singaradja ryggen och bege sig till det inre av ön. Befolkningen utgöres av balineser och deras religion är hinduismen. De lever ett mycket renhjärtat religiöst liv men är också mycket toleranta mot andra religioner än deras egen, och som ett exempel därpå kan nämnas att när de hörde talas om de vitas gud så sa de: Då bygger vi ett altare till honom också. De är även ett begåvat och konstälskande folk och utövar i regel många olika konstarter, de dansar, musicerar, skulpterar, målar, väver etc. Överklassen är liten men består av gamla fina högadliga släkter. Folket är liveget men behandlas mycket förstående och välvilligt av dess herrar. En balinesisk raya yttrade en gång på tal om sitt folk att likaväl som risfälten måste vattnas och skötas så måste folket ha sin skötsel. Det är en sund och god regel, och den gör att motsättningarna mellan folkkasterna ej är stor.

Äter allt från vattenbufflar till flygmyror.

Den kvinnliga intervjuaren kan inte undgå att höra sig för om vad balineserna äter och hur de tillagar sin mat och forskningsresanden svarar att matkulturen i likhet med all annan kultur på Bali står på ett högt plan. Balineserna äter annars allt som rör sig, från vattenbufflar och svin till flygmyror och larver. Riset är den mest

återkommande födan och den skall helst kokas i ånga, men då detta tar lång tid blir det mest till fest ris förekommer i den formen. All mat kryddas oerhört jämfört med europeiska förhållanden. Vad säger t. ex. våra hus-

mödrar om följande recept på spädgris, det blir kanske något att försöka sig på till julen: Grisen, snygg och ren och uppsprättad i magen, tylles med en konstrik röra bestående av spansk peppar, vitlök, färsk ingefära, salt, bogaromatter och tjekohnatter (båda med smak påminnande om ingefära), vanlig peppar, starkt kryddad fisk, aromatiska blad och ytterligare en del ingredienser som hr Blomberg nu glömt bort vad de hette. Så sys magen ihop och grisen steges sakta på spett över öppen eld. Hr Blomberg försäkrar att anrättningen smakar härligt. En annan krydda, trasi, som mycket användes till ris, gjordes av räkor och fisk, som när dessa ruttnat en aning maldes till en smet, den luktade då ej olikt surströmming. Fisk, frukt och grönsaker har ju balineserna året om och de anrättas på allehanda sätt. Att balineserna ej gillar vår mat kan man väl förstå, de tycker att den inte smakar någonting. En europé känner sig å andra sidan först halvt uppbränd av de balinesiska kryddorna men har han bara vant sig så ger han sig den balinesiska maten helt i våld.

Balinesiskan älskar göra sig vacker.

Balinesiskan älskar att att gå på fest och att göra sig vacker. Hon lånar hellre en dyrbar kjol än visar sig fattigt klädd. Får hon ej bära smycken av äkta guld och ädla stenar avstår hon helt från smycken. I örsnibbarna, som är genomborrade och uttänjda, sätter hon pluggar av ornamenterat guld och på de späda brunа armarna glittrar det av safirer och rubiner. Hon pudrar sig för att skydda huden mot solen, tycker ej om stark solbränna men beundrar kvinnor med klar guldbrun hy. Alla kvinnor på Bali är skickliga väverskor och väver bl. a. guldbrokader till sina vackra dansdräkter. En av våra husmödrars urträkigaste plikter, diskningen, undgår balinesiskan helt. Fingrarna äro mathestieket och ett palmblad tallriken. Även om de skulle äta på en porslinstallrik lägger det ett palmblad emellan. De tycker europeerna se egendomliga ut, långnästa, vithåriga och ganska klumpiga, men är detta så underligt, säger hr Blomberg, då de själva är ovanligt vackra, med starka klara färger och välträmmade guldbruna kroppar.

En balinesisk furste hade skaffat sig en bil, men "den körde jag ut risfältet", sade han till hr Blomberg "den var ingenting att ha". Nu hade han i stället skaffat sig en cykel. Cykeln kom från till demonstration och det var en syn som man inte glömmer första taget. En cyklande balinesisk furste står ju inte att se varje dag. Han cyklade emellertid inte på så sätt som vi gör utan han satt still på sin velociped och så sprang hela tiden cirtjänare bakom och sköt på. Trampor-na var mest till syns.

Bananer åts i alla former.

De andra öar, som Rolf Blombergs besökte, var mycket primitivare och där levdes vildmarksliv på annat sätt. På de öarna gällde det framför allt att genom infödingarna ta reda på var vatten fanns, innan läger slogs, så att ett dagligt bad och vatten till matlagning fanns. Befolkningen på de öarna var muhammedaner och fick således ej äta svin och dricka sprit, men de hade ju höns, kor, vattenbufflar, fisk m. m. att tillgå. Bananer användes i många former, både gröna och gula och stekta, kokta och råa. Överallt, på alla öar växte kokospalmer, och kokosnötter var en bra färdkost att ha med den både läskade och mättade. En viktig sak, när man är ute så här, sä-

ger hr Blomberg, är att få tag i goda infödingar som färdkamrater, de vet allt och klarar alla situationer.

Att från dessa härliga öar och det ljuvliga liv som där fördes komma till krigets Java, var som att komma från paradiset till, ja, vad tror ni. Tider på Java blev ju lång och händelserik på sitt grymma sätt, men där kommer ju allt det, som alla nu i många år fått i sig genom tidningar m. m., så det berörs ej här. Med allierat flyg gick resan så småningom över till Australien och efter 6—7 månader vidare per båt hem till Norden. Uppehåll gjordes i Frankrike och Holland och det var beklämmande att se hamnarna med alla sina sänkta fartyg och allt annat, som vittnade om allt som hänt här hemma i Europa under dessa år som gått sedan färden gick ut. Det är ju litet tokig tid att komma hem på hösten, när man är frusen av sig, slutar hr Blomberg, men som jag frös i Australien är intet mot här, då de där har oeldade dåliga hotell och bostäder.

Nu får vi hoppas, att drömmen blir verklighet, både i fråga om resa till våren och båten. Då kunde stocksundarna om några år får se Rolf Blomberg ankra upp på Stocksunds "redd" med sin "långtradare" lastad med rariteter till museerna, film till Svensk Filmindustri och anteckningsblocken och minnet fulla med intressanta händelser och upplevelser, som vi vanliga dodliga bara får läsa om.

Fru Kristina.

05-0146

Har Ni rökt muyuyu?

När man som författaren till dessa rader för det mesta luffar omkring i världen och oftast i dess mest ociviliserade trakter, får man inte vara alltför nogräknad och kräsen. Jag vill inte förstöra någons aptit med att berätta, vad jag ätit och druckit bland Sydamerikas urskogsindianer och Borneos dajaker och andra vildar; när jag kom in på det där kapitlet under ett föredrag för en tid sedan, smet ett par åhörare ut bleka om nosen. Eftersom jag är en god vän av tobak, så har jag också i den vägen prövat på en del underligheter. Men sådant kan jag åtminstone tala om, utan att någon blir sjuk...

Jag är cigarrettrökare. Någon gång cigarrökare. Mycket sällan piprökare, antagligen beroende på lättja, ty jag kan aldrig hålla en pipa ren utan får alltid nikotinsås på tungan. Helst röker jag fabriksgjorda cigarretter, men när jag inte haft några sådana, har jag rullat dem själv. Ofta — därtill nödd och tvungen — i tidningspapper eller majsblad eller vad jag f. ö. haft till hands. Mina resedagböcker har jag aldrig själv givit mig på, men på Galápagosöarna rökte en av mina följeslagare, en neger, upp sju månaders värdefulla anteckningar för mig.

Forskningsresanden Rolf Blomberg kåserar om upptäcktsfärd på Galápagosöarna.

Till Galápagosöarna gick min första långfärd, och på denna sällsamma ögrupp stannade jag i 8 månader. Med tanke på de dåliga förbindelserna mellan öarna och det sydamerikanska fastlandet tog jag stora mängder av cigarretter och tobak med mig. Men ute på öarna träffade jag fullt av röksugna medmänniskor, som alla gärna ville njuta av en riktig cigarrett, dvs. en fabriksgjord, och stoppa sina pipor med riktig tobak. Följden var, att mitt stora förråd gick slut på mindre än en månad. Och så började jag röka öarnas egna produkter.

Tobaken växte fint därute, churu sparsamt, och öborna hade ett visst hum om, hur den skulle behandlas. Den var stark, så

05-0146:1

man fick hicka, men välsmakande. Så tog också den tobaken slut efter ett par, tre månader. Då torkade vi de friska, gröna tobaksbladen på spisen, knusade sönder dem och rökte i pipa. Det smakade så där lagom gott, men det var ju fortfarande tobak. En vacker dag var emellertid de sista gröna bladen också plockade; öborna var inte särskilt förutseende och hade glömt att så någon ny tobak.

— Nu måste vi börja med muyuyun, sade mig en norsk nybyggare, som jag kamperade med.

Muyuyu är namnet på ett träd, som växer på Galápagosöarna. Dess blad är mycket aromatiska. De påminner inte ett dugg om tobak men ryker bra och är mer välsmakande än den torv jag rökte i min grönaste ungdom. Efter några bloss muyuyu kändes det som om ens lungor glödde. Det var en hemsk ersättning för tobak, och sällan har jag så intensivt längtat efter en cigarrett som under denna tid.

En dag hittade jag en gammal fimp i en rockficka. Åh vad jag njöt! Men fimpen var snart slut. En annan dag fann jag en tobaksplanta i en övergiven odling. Jag torkade den på spisen med rötter och allt, och så hade jag och min norske olyckskamrat pipstoppar för en vecka. Sedan var det bara att återgå till muyuyun.

Men nu måtte vi ha prövats nog. En morgon kastade en amerikansk lustyacht ankar i den bukt, vid vilken norrmannen och jag bodde. En amerikansk lustyacht betydde amerikanska cigarretter! Vi tog med oss några små levande landsköldpaddor — de var alltid eftersökta souvenirer — och paddlade i full fart ut till yachten. Och en stund senare hade vi bytt till oss åtskilliga kartonger amerikanska cigarretter och några burkar tobak. Herregud vad vi rökte och njöt! Och så populära vi blev bland de andra öborna!

Jag har förresten ett mycket starkt minne av en amerikansk cigarrett — den underbaraste jag någonsin rökt.

Under krigsåren på Java hade vi, som inte hamnat i japanska koncentrationsläger, lyckligtvis tobak hela tiden. Men det var inte någon särskilt god tobak. Och vi drömde alla om en riktig virginia. I över tre år drömde vi om denna virginia. Och så fick vi den — eller åtminstone några av oss fick den. Den kom från ett interneringsläger, från en svenskfödd dam, som —

flöjtspelare; det gällde ju att täppa till alla hålen med fingrarna för att få drag. Man vänjer sig ju vid allting — men nog var det lite konstig smak på de kyssar min fru gav mig...

— Varför inte sluta att röka! säger väl någon förståndig människa. Tänk så många kval av nikotinhunger ni skulle slippa. Osv.

— Nej, säger jag. Man sviker inte goda vänner. Och tobaken är en god vän. Tänk så tråkigt och trist det vore utan en cigarrett, då man efter en hård dagsmarsch genom urskogen sitter vid lägerelden och dricker sitt kaffe. För att inte tala om morgoncigarretten — den bästa av alla! Jojo — men ingen mer muyuyu för mig!

Rolf Blomberg

Tobak.
Feb. 1947
05-0147
En kortfilm om svenskt i Australien av Rolf Blomberg är en sak som säkerligen kommer att uppskattas, särskilt som det är så ytterst sällan man får se någon film från denna världsdel. I den ryska filmen vilar
05-0146:3

05-0146

liksom de andra svenska och svenskfödda personerna vilka hade internerats eller fängslats av japanerna — blev frigiven genom diplomatisk aktion några månader innan Japan kapitulerade. Bland de få ägodelar hon hade med sig ut ur interneringslägret fanns också denna virginiacigarrett, en Chesterfield, pressad alldeles platt i hennes handväska. De internerade hade en gång fått mottaga amerikanska Röda Korspaket, och det var därifrån hennes Chesterfield härstammade. Den hade glömts och glömts i väskan. Jag fick den, eftersom damen inte själv rökte.

Jag kom hem med cigarretten till min fru. Vi tittade på den med begärliga ögon, vi tummade på den, vi luktade på den. Och så tände vi den. Jag blir nästan lyrisk, när jag tänker på hur underbart den smakade. Vi tog några riktiga halsbloss, blåste ut röken på varandra och andades på så sätt in den många gånger. Sedan fimpade vi vår platta Chesterfield. Därtill fordrades stark vilja. Men vi tänkte på våra goda vänner. De måste ju också få smaka.

Vi var sex personer om vår Chesterfield.

Tobaksnöden på Java var aldrig så stor, att vi måste röka de infödingscigarretter som kallas kretek. Jag vet inte riktigt vad som sitter i dem, de smakar sött och otäckt som kryddnejlika, men de är alldeles ofarliga. Under min första resa till Ostindien 1938—39 skickade jag hem några paket kretek som ett kuriosum till ett par vänner och rökare, en av dem en redaktör.

När jag kom hem till Sverige igen, sade redaktören: — Nej du, mej lurade du inte. Du trodde förstås, att jag skulle röka det där giftet och få hallucinationer eller löpa amok eller komma i trance eller något ditåt. Ånej! Vad var det förresten! Haschhisch eller opium?

— Båda delarna, sade jag, och redaktören myste självbelåtet. Tänk vilken intuition han hade!

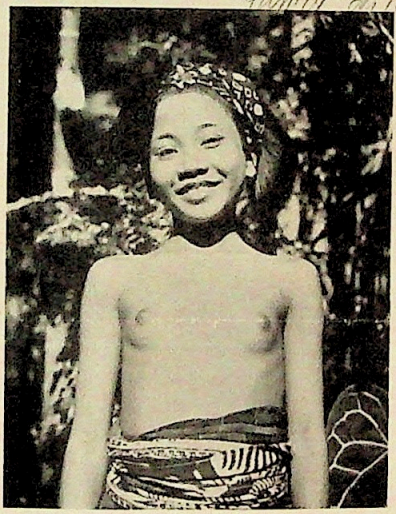

Ett par javaneser njuter sin kretek.

När min fru och jag vistades på Soembawa, en av de små Sundaöarna, hände det sig, att vi under cirka en månad inte hade en enda cigarrett. Men däremot massor av cigarrer, små fula saker som såldes i förpackningar om 3 st. för 2½ cent. De var lika fulla av hål som en schweizerost — det var förstås några skadeinsekters verk — och när vi rökte dem, kände vi oss som

BALI

Tilgod d. 18-19

Ni Sambah ler mot fotografen.

JORDENS PARADIS

Det var en ovanligt grå och rutkig dag, en sådan där svensk förvinterdag då vädret ännu inte bestämt sig för vad det vill. Ett kallt regn strilade ner över kala träd och det blev aldrig ljust, bara trist halvmörker och olust. Jag vill packa min kappsäck och resa söderut, tänkte jag och kände mig bedrövad över tankens omöjlighet. Och så klev jag in i SFrs restaurant ute i Råsunda, slog mig ner vid ett bord och upptäckte att

05-0148-1

Rolf Blom-berg i för-fattartagen.

bredvid mig satt en herre som absolut kom söderifrån, för så mörkhyad och brunögd är man inte här uppe.

— Vem kan det vara, tänkte jag, brittisk indier, spanjor eller kanske t. o. m. — det har ju varit en del abessinska prinsar här uppe på sista tiden?

Just då hälsade den exotiske på en bekant och — talade svenska, klar och tydlig svenska, och om en stund blev jag presenterad för honom och fick veta att han var svensk och hette Rolf Blomberg.

Det var ett intressant möte. Rolf Blomberg, långresenären, globetrottern, forskningsresanden lika hemmastad bland huvudjägare, svartingar och malajer. Under alla sina resor har han filmat för SF och nu var han här ute för att klippa ihop en film om Bali och öarna däromkring som han hann ta upp innan kriget på allvar vällde in över Ostindiska arkipelagen och gjorde honom själv till fånge där under resten av kriget.

Och medan det kalla vinterregnet silar ner över rutorna berättar Rolf Blomberg om det soldränkta sagolandet Bali.

— Vi reste från Sverige i oktober 1940, min fru och jag, berättar han, och efter en lång resa som räckte fyra och en halv månad — vi måste fara över Amerika på grund av kriget — kom vi fram till Java. Vår första tanke var att köpa en båt där och så ströva omkring med kameran och filma på egen hand. Men det gick i stöpet. Holländarna förbjöd oss — för vår egen säkerhets skull, kriget drog allt närmare — att ge oss ut ensamma. Så vi fick nöja oss med att hyra en infödingsbåt och under dess färggranna segel tog vi oss över till Bali och Små Sundaöarna.

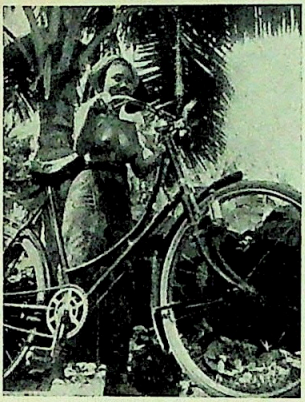
— Nå, är Bali så underbart som det berättas.

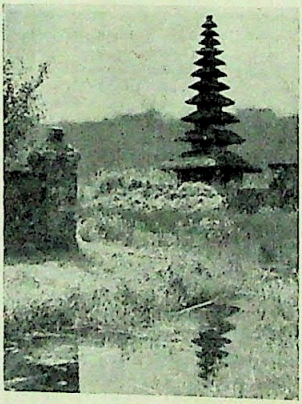
— Mycket underbarare, svarar Rolf Blomberg. Bali är oförstört trots de båtlaster av turister som vräktes i land åren före kriget och som med Kodakapparaterna i högtta hugg och förtjusta utrop myllrade omkring, köpte värdelösa souvenirer och aldrig såg något av det riktiga Bali. För det finns där — oförstört och oförtörbart med tempel, demoner, traditioner och skönhet.

Balineserna är ett vackert folk och ha sinnet öppet för all skönhet. Nästan alla utövar något slags konstskicklighet, snidar, hugger i sandsten, målar och dansar. Uns främsta kompositör är t. ex. fursten av Saba själv, en vänlig, livsbejakande, fetlagd herre som inbjöd oss till sitt palats och lät sin dotter dansa legong-dansen för oss och sedan bjöd oss på gristek stekt på spett vars tillagning han själv övervakat.

Det hela var fantastiskt och vackert. Orkestern »gamelan» spelade och musiken på Bali är vacker och melodiös, exekverad på xylofoner, gonggonger, trummor och okända

05-0148.2

Balinesiskan Ni Numroh cyklar, och därunder ett tempel på Bali.

instrument. Den lilla prinsessan var förtju
sande i en praktfull dräkt av guldbroka
och med smycken av guld besatta med ädl
stenar och med ett diadem av doftande gula
frangipaniblommor i det svarta håret.

Dansen spelar en stor roll på Bali. Bå
män och kvinnor dansa och det finns dans
av både världslig och rituell karaktär. Ja
såg två små barn dansa den s. k. flirtdansen
och jag såg flera gånger de egendomliga
danserna vid templen då striden mellan de
onda och goda framställes som en kamp mel
lan den hemska Rangda, alla häxors drott
ning, och barongen, ett fyrbent djur som
står på människornas sida i kampen, och
utan vilkens hjälp människorna skulle dock
under. Männen som dansa den dansen gå
så upp i den att de falla i trans och en del
såra sig med sina kriser, d. v. s. svärd.

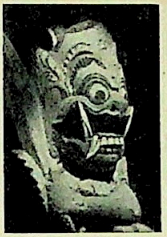
En annan sak som balineserna älskar till
lidelse är tuppfäktningarna. Dessa fäkt
ningar kan vara ganska blodiga skådespel
för på tuppernas ben sätter man fast läsom
vassa små spjut som de använda för att
såra varandra med och striden slutar nästan
alltid med den enas död. Men skådespelet
erbjuder en oemotståndlig lockelse för bali
nesen och han kan förlora stora summor på
vadhållning.

Också är det på Bali så klokt ordnat att
det är hustrun som har hand om familjens
ekonomi. Det är också hon som utför den
mesta arbetet, man ser t. ex. kvinnor bygga
hus och det är kvinnan som förtjänar de
pengar familjen behöver. Men den kom
närliga verksamheten är reserverad för man
nen och kvinnans skönhetslängtan får ut
sig uttryck i de vackert ordnade blomster
offren på husaltaret och prydandet av hen
nes egen person. För övrigt åtnjuter bali
nesiskan större frihet än andra österländska
kvinnor och har mycket att säga till om.

Alla människor tycks för övrigt vara
lyckliga och harmoniska i detta ljuvliga
land, och det är betecknande för det bali
nesiska samhället att vi aldrig t. ex. hörde
ett barn gråta.

Också har holländarna visat sig som utom
ordentliga kolonisatörer och de ha behandlat
Bali klokt och hänsynsfullt och låtit den

05-0148 49 05-0148-3

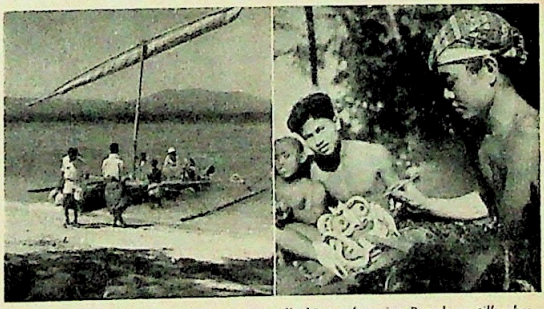

Demon på Bali.

gamla vackra kulturen förbli orörd. Kanske beror det mycket av vad som hände 1906 när holländska trupper underkuvade Bali. När balinesarna såg att allt motstånd var fåfängt samlade de sig kring sin furste, och tog sina egna liv. Män, kvinnor och barn gick rakt mot de holländska trupperna och lät skjuta ner sig eller också kastade de sig på sina kriser. Holländarna som inte väntat sig något sådant, försökte hindra blodbadet men fursten och hans stolta hov och anhängare valde hellre döden än underkastelsen. Och efter den händelsen har holländarna behandlat Bali med särskild hänsyn och låtit den gamla förnäma kulturen leva kvar så gott som orörd. Det är klart att en del av den moderna tidens välsignelser funnit vägen även till detta paradis. Så kan man t. ex. se gracila balinesiskor i färggranna saronger färdas i lontarpalmernas skugga på något så västerländskt som en cykel. T. o. m. fursten av Saba cyklade. Men det gick till på så sätt att två svettiga livegna sprungo och sköto på cykeln medan fursten själv majestätiskt men något vingligt styrde.

Men Bali är som sagt ett paradis. Den som varit där en gång längtar tillbaka. Många konstnärer ha — inspirerade av Gaugains exempel — sökt sig ner åt dessa trakter och inte kommit därifrån. De ha gift sig med balinesiskor och stannat på denna ö, som säkert måste vara ett paradis för konstnärer med sin sköna natur, sina vackra och vänliga människor och sin högt utvecklade konst. Alla måste älska Bali och jag längtar dit igen, slutar Rolf Blomberg, medan regnet fortfar att sila ner i en grå och våt svensk decemberdag.

Maj-Britt Bæhrendtz.

Balinesisk båt. Till höger: En mask — av alla häxors drottning Rangda — tillverkat.

OS-0149 Radio i Radio Nr 50 1947

20.55 **Lägerliv på jätteödlornas ö.**
Rolf Blomberg berättar om en resa till Komodo. — Se sid. 10—11.

LÖRDAG

1 mars

Söderköp. Posten 28/4

Som förspel ges en av SF:s trevliga kortfilmer, »Strandhugg på Sundaöarna». Upptäcktsresanden Rolf Blomberg, som nu återvänt hem från sina många äventyr under krigsåren, då han bl. a. var i japansk fångenskap på Sundaöarna, hade ett rikt filmmaterial i bagaget. Hans nu färdiga kortfilm »Strandhugg på Sundaöarna» är en intressant skildring av infödingarnas liv i helg och arbete på det sköna Bali. Filmen ger också intressanta glimtar från det egendomliga och delvis uråldriga djurlivet på Sundaöarna. Rolf Blomberg tillsatgör själv som sakkunnig och spirituell speaker.

Veckojournalen Nr. 11. 1947
OS-0150

Ett utmärkt förspel. Strandhugg på Sundaöarna, inspelat av Rolf Blomberg och uppvisande mystiska djur från jättekrokodiler på landbacken till små, söta vildsvinsungar, inleder Cosmoramas huvudprogram.

Ulrick Post. 1/4 47
Arbetaren OS-0151

tik med självservice. SF-reportage från Australien av Rolf Blomberg var intresseväckande. Den franska journalen var lik-

D.N. OS-0152

sig utmärkt. Rolf Blombergs repertoar »Svenskt i Australien» är mycket givande i sin korthet och den amerikanska nyanse

OS-0153 P. Tidn.

balkongen på Christiansborg samt ett fyndigt reportage om svenskar i Australien, förduningsrätt av Rolf Blomberg.

Kvällsposten OS-0154

Svenskt i Australien är några filmsnitt av Rolf Blomberg, som berättar att utvandrarna har det trivsamt och väl sörjt för sig där. Och sportfeno-

HØRT I RADIO

OM LØRDAGSKVÄLLEN i radio inte mycket nytt. Rolf Blomberg är en berättare man alltid gärna lyssnar på, när han djupdyker i sina vetenskapliga och kärvt Söderhavsidylliska reseminnen och sina möten med fladermösshorder och dödande spindlar och landpromenerande krokodiler. Han har ett så vänskapligt sätt att umgås med faran, att han nästan får sina åhörare att glömma hur den ligger på lur snart sagt överallt i den av sol välsignade värld han så föräl skildrar.

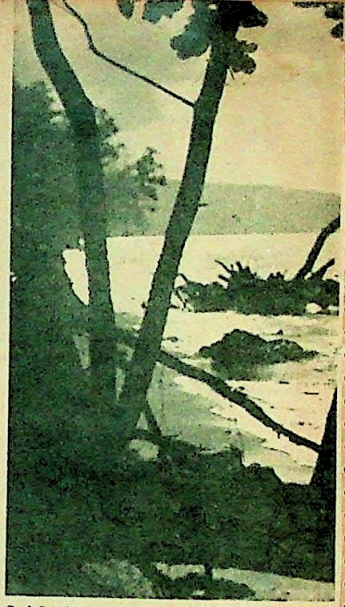
P.T. 29/4
OS 0156

Gripet ur luften

Jätteödlan på Komodo blev en populär lördagsfigur. Men så färdes det glupska djuret också fram i frihet av Rolf Blomberg, som är så road av äventyr och upptäckter att han smittar andra med sin glädje. Och berättar så att man minns. Blir han hara lite mindre pappersbunden tar han snart upp tävlan med självaste Sten Bergman. Konsten att se objektivt på sig själv, kan han också. Han betraktar sig som en naturlig ingrediens i händelserna utan att varken krypa undan eller dominera. En ganska sällsynt förmåga. Många människor måste, vad de än upplever, sätta sig själva som mittpunkt. Det intrycket

Lektyr Nr. 15 1947
OS-0157

I veckans nummer börjar Lektyr en ny artikelserie, som jag själv anser vara en s. k. fullträff. Den handlar om skatter och skattsökare. När vännen Rolf Blomberg gjorde sin första resa till Galapagosöarna försökte han sig också på skattsökarjobbet — han höll en uttömmande skildring om äventyret i Lektyr för många år sedan. (Tänk vad åren flyger iväg!) Jag vill minnas att Rolfs största behållning blev en massa blåsor i händerna, men det finns andra skattsökare jorden runt, som haft bättre tur och större framgång. Det är om några av världens största skattsökarbedrifter, som den nya artikelserien handlar.

Små Sundaöarna — Komodo är en av dem — ger oförglömliga skönhetsintryck. Ibland kan man kanske med kameran lyckas fånga något av stämningen.

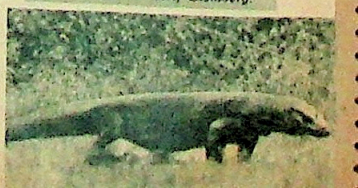
Jätteödlornas ö

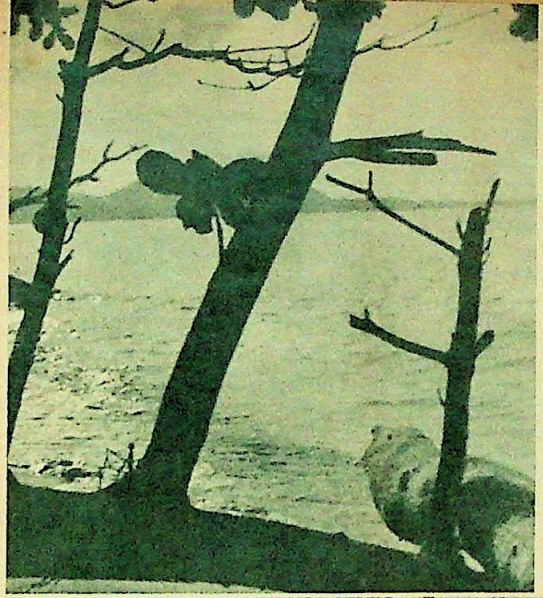
Föredrag, lördag

På den ensliga lilla ön Komodo och några närliggande öar i Holländska Indien larvar en veritabel urtidsdrake omkring. Det är jordens största ödla, den är 1912 upptäckta jätteväranen eller Varanus Komodoensis. Denna respektingivande reptil blir 4,5 meter lång, troligtvis ännu längre; den har av infödingarna fått det välförtjänta namnet Bocaja Darat — landkrokodil.

På fångst- och filmjärd i Ostindien gjorde min fru och jag också strandhugg på vackra, vilda Komodo för att bekanta oss med detta ödlemonster och öns övriga fauna, och de sex veckor vi stannade där var bräddfulla av intressanta upplevelser och iakttagelser. Vi kände oss faktiskt ibland förflyttade till urtiden.

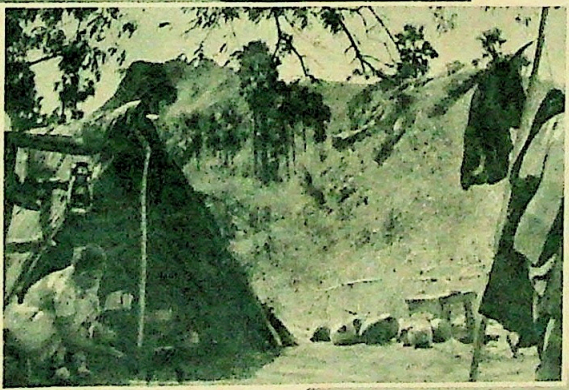
Rolf Blomberg.

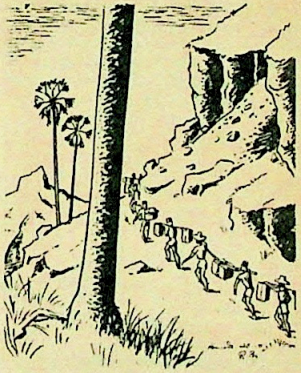

Det var inte bara jättevaraner, som forskningsresandeparet Blomberg stiftade bekantskap med under resorna i Ostindien. Här har de fångat en pytonorm. Det är förstås bara en baby; en fullvuxen python blir över 10 meter lång.

En av föredragshållarens skisser från Komodo. Karavanen med infödda bärare är på väg mot det inre av ön för att slå läger mitt på ön, ungefär 600 meter över havet.

Nedan: Typisk landskapsbild från Komodo. Ön är vild och tjusande med djärvt tecknade, kala berg, omväxlande med urskogsbestånd och vida grässlätter, där Lontarpalmerna reser sig spikraka mot skyn.

Ett av lägren på Komodo — luftigt och trivsamt. T. v. på bilden föredragshållarens fru med en liten vildsvinsunge, som fångades för att stekas och ätas upp, men som var så betagande, att den fick behålla livet. Den blev tam och trogen som en hund.

Nedan t. v.: Ett exemplar av jättevaranen. Släktet Varanus är som grupp en av de äldsta levande ödlorna, daterande sig omkring 60 miljoner år tillbaka i tiden.

Nedan: En jättevaran, som spärrar upp sina väldiga, skarptandade käftar för att svälja ett ordentligt köttstycke. Ödlans magsaft är så stark, att den t. o. m. rår på ben från både vildsvin och hjortar, deras vanligaste byte.

De flygande hundarnas ö

Satonda heter en av de allra minsta av Små Sundaöarna i Nederländska Indien. Ön, som är obebodd och täckt av urskog, är en gammal slocknad vulkan, och i dess mitt finns en kratersjö, där en gyllene krokodil säges ha sitt tillhåll. Den krokodilen är naturligtvis ett fantasifoster, men vanliga krokodiler är det gott om i sjön. Faunan på Satonda är rik, och bl. a. finns en väldig koloni flygande hundar på ön — tiotusentals jättestora fladermöss, som på dagarna hänger i träden likt stora, fränt doftande frukter och nattetid ger sig ut för att plundra djungelns och odlingarnas fruktbärande träd på den närbelägna ön Soembawa. För att filma dessa flygande hundar och för att göra zoologiska samlingar från den intressanta lilla ön och korallreven utanför inrättade min fru och jag vårt läger där under tre veckor. Om några av de bekantskaper vi då gjorde med både trevliga och otrevliga djur ämnar jag berätta i mitt föredrag på lördag.

Rolf Blomberg.

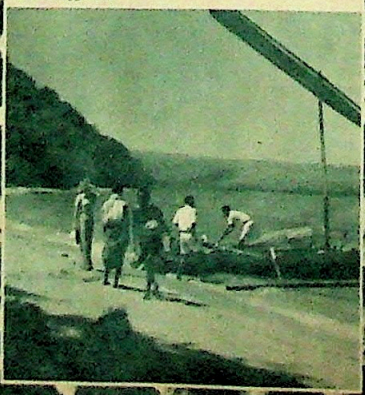
Under ett lummigt träd på en strandslätt har tältet rests. Konservering av dagens fångst av mer eller mindre underliga djur. Upptill t. v. En halvvuxen flygande hund infångad för avporträttering. Dessa väldiga fladermöss är fruktätare och gör stor skada på infödingarnas fruktodlingar.

I en rank liten båt på kratersjön, där en gyllene krokodil sades ha sitt tillhåll.

Under hela sidan: Korallerna har de mest egenartade former. Här en på Satonda vanlig art.

Ankomsten till Satonda i en för Sundaöarna typisk liten utriggarbåt

För våra svenska museer insamlas här havsdjur av alla de slag ute på korallrevet, som under ebb ligger bart.

T. h.: En fångst från korallrevet: en klotfisk som, upptagen på land, sväljer luft tills den blir alldeles klotrund. Infödingsbarnen på Satonda brukar använda klotfiskarna som bollar.

05-0161

20.10 **De flygande hundarnas ö.**
Rolf Blomberg berättar om en fångst- och filmfärd i Ostindien. — Se sid. 11.

Röster i Radio 10/5 44

Aftonbladet 12/4 44

05-0163

figuren för sig.
Förspelet, Rolf Blomberga repor-tage från Sundaöarna, bjöd på fängslande glimtar från den malajiska arkipelagens paradisiska värld.
Börje.
— Söndagens matinéprogram blir

05-0163

Aftonbladet 29/4 44

Spegelbilderna

Det trevligaste programmet var Svenskarna i Australien, fotograferat av Rolf Blomberg. Det var tjusiga, gamla väderbitna ansikten man fick se. Mycket svenska och blyga för kameran, där de satt och drack sitt kaffe med svenska bullar, efter gudstjänsten i den svenska sjömanskyrkan. Tyvärr var det för mångu bilder av prästen och hana fru. Man hade gärna velat se åtskilligt mer av de andra svenskarna. Stalin fi-

05-0162 Djursholms Tidn. 17/8 1944

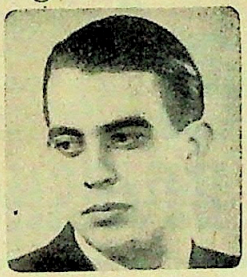
Stocksundsklubben som gäst hos Djursholms gille.

Rolf Blomberg med kinesisk djonk i Stocksund.

Djursholms Gille som på tisdagskvällen hade sitt årsmöte på Djursholms restaurang gästades vid tillfället av Stocksundsklubben, som mött upp ungefär lika mangrant som värdarna. Efter den traditionella middagen som avåts under god stämning höll stocksundaren forskningsresanden Rolf Blomberg ett utomordentligt väl framfört och intressant föredrag "Stocksund—Sundaöarna tur och retur".

De egentliga årsmötesförhandlingarna, som leddes av ordföranden hovrättsrådet Viktor Petrén, var snart undanstökade. Sedan styrelse- och revisionsberättelser upplästs och godkänts och vederbörlig ansvarsfrihet beviljats, förekom styrelseval, varvid styrelsen enhälligt omvaldes med undantag av sekreteraren. Dr O. Sjögren nyvaldes i st. f. hr Stiernberg som undanbett sig återval. Likaså omvaldes revisorer och suppleanter.

— Det är för oss en stor glädje att i dag som våra gäster få hälsa Stocksundsklubbens medlemmar, sade hovrättsrådet Petrén bl. a. i sitt hälsningstal vid den efterföljande middagen. Planer är å bane att sammanslå de tre kommunerna i församlingen till en. Hur därmed sedan kommer att bli lämnade talaren därhän men han hälsade det som ett bevis för den goda grannsämja och det utomordentliga samförstånd som alltid varit rådande mellan Djursholm och Stocksund att de båda grannkommunernas herrklubbar ville vistas under samma tak i festlig samvaro. Under middagen förekom förresten många tal och i ett av dessa tolkade Stocksundsklubbens styrande mästare direktör F. Lind gästernas tack på samma eleganta och älskvärda sätt som herr Petrén, vilken senare också hyllade en av gillets närvarande stiftare rådmannen Giese, som

Forskningsresanden Rolf Blomberg.

lärde de närvarande gillets gamla fältrop, vilket för säkerhets skull togs dacapo.

Då kriget kom till "de lyckliga öarna".

När man kommit till kaffet överlämnades ordet till kvällens föredragshållare forskningsresanden Rolf Blomberg, som berättade om sin senaste Söderhavsresa, och illustrerade den med ett stort antal ljusbilder, vilka enligt hans egen utsago ej var som han ville ha dem men enligt auditoriets uppnådde betyget med beröm godkänd. Föredragshållaren påpekade dock det faktum att hans många filmer från expeditionen förstörts eller ännu var på väg hem. Kriget kom ju emellan och satte ett stopp på forskningsresandens alla planer att fullfölja sin avsikt att genomforska Söderhavsarkipelagen och i kinesisk djonk så småningom kryssa hem igen och kasta ankar i Stocksunds hamn. En vacker tanke som inte blott tilltalade närvarande stocksundare utan också i lika hög grad djursholmarna, som ju ansåg Frannäsviken som lämplig tillägnsplats. Nåja, därmed så nu vara hur som helst. Föredragshållaren lämnade i alla händelser nästa gång han reser ut — och det sker redan de närmaste dagarna — komma hemseglande i kinesisk djonk. Och till dess kanske de två kommunerna hunnit Danderyd är ett och

(Forts. på sid. 3)

Stocksundsklubben...

(Forts. fr. sid. 1.)

då kanske också landningsbryggan kan göra detsamma var den ligger bara det blir på hemmaplan. Kriget kom som sagt emellan den här gången och det var inga skönmålningar från japanernas framfart på "de lyckliga öarna", som föredragshållaren bjöd. Snarare var det skräckskildringar, men de var tyvärr fullt autentiska. Nåväl kriget dök lyckligtvis upp först i föredragets senare del och dessförinnan fick auditoriet följa föredragshållaren bland cykelåkande söderhavsfurstar, ormtjusare med giftormar i näsborrarna och ljuva balinesiskor i dans och vila, fula jätteödlor och paradisiska palmöar. Rolf Blombergs Söderhavsexpedition har tidigare rätt utförligt skildrats i dessa spalter så vi skall inte denna gång gå in på något detaljreferat. Vi nöjer oss med att konstatera att knappast någon föredragshållare är så populär som han bland gillesbröderna och hans egna klubbmedlemmar och att han är hjärtligt välkommen tillbaka. Han avtackades också med rungande applåder och vackert tal av gillesordföranden, som i det varma erkännande han gav föredragshållaren säkert hade alla de närvarande med sig.

Nachspiel i Stocksund.

I mer eller mindre gåsmarsch tågade sedan Stocksundsklubbens medlemmar tillbaka till Stocksund, där de ordnat en nattlig "vieksning" i Curlingklubbens trevnr och intima lokaler. Här blev Rolf Blomberg och hans fader arkitekt David Blomberg föremål för ytterligare hyllningar och var stämningen hög i Djursholm så sjönk den inte här. Att stocksundsmedlemmarna förstår att ha trevligt på sina sammankomster det kunde man inte ta miste på. Med en sådan styrande mästare och en sådan klubbmästare finns förresten intet annat alternativ. God mat och dryck, sång och tal omväxlade till långt efter midnatt då man bröt upp för att i den vackra och ljumma vårnatten hege sig av var och en hem till sitt. Men det går väl flera tåg och gåsmarscher mellan de båda samhällena!

Manson.

St.-T. Tisdagen den 3 juni 1947

Rolf Blomberg till Sydamerika, förbereder långvarig expedition

— Detta är den femte långfärd, jag startar och målet är detsamma som då jag första gången reste ut 1934 — Ecuador, säger upptäcktsresanden Rolf Blomberg i en intervju för Stockholms-Tidningen strax innan Johnsonlinjens motorfartyg Brasil lämnar Göteborgs hamn. Rolf Blomberg får f. ö. sällskap på färden över Atlanten med en gammal bekant, konsul Nils Lilliegren från Guayaquil, vilken han sammanträffade med under den första långfärden 1934. Lilliegren har varit på sex månaders semester i hemlandet — hans andra besök i Sverige under 26 år i Sydamerika.

— I slutet av juni beräknas Brasil vara framme i Guayaquil, fortsätter hr Blomberg, och sedan alla formaliteter med myndigheterna klarats av, sätter jag omedelbart i gång med förberedelserna för ett antal mindre expeditioner till olika delar av Ecuador — det blir både i Andernas högland och i de stora urskogsområdena på ostsidan av Anderna — det s. k. El Oriente. Jag har som vanligt många uppdrag — jag skall uppta ett dussin kort- och skolfilmer för Svensk filmindustri, jag skall samla zoologiskt och etnografiskt material för våra museer, göra reportage för Radiotjänst och som alltid kommer jag naturligtvis att sända rapporter med jämna mellanrum till Stockholms-Tidningen. Jag kommer att ta med mig svenska filmer och svenskt material för att utbreda kännedomen om vårt land i de trakter, jag besöker.

Rolf Blomberg (t. h.) och generalkonsul Lilliegren vid avfärden från Göteborg.

Från Ecuador går färden vidare till Peru och Bolivia och sedan till några mellanamerikanska republiker. Jag har en mängd lockande uppgifter att ta itu med, men några närmare detaljer vill jag helst inte avslöja ännu. Jag beräknar att vara ute i två år till att börja med.

— Men hade ni inte planer på en långsegling genom Stilla havet i egen båt?

— Jovisst, och planerna på denna färd, som jag förberedde redan 1940 men som omintetgjordes genom kriget i Östern, har jag inte uppgett. Jag sätter i gång med eget båtbygge så snart jag kommer fram till Sydamerika. Det är billigare att bygga båtar där än här. Och jag har den fördelen att jag inte behöver vara överksam medan båten byggs. Jag ämnar sedan provsegla båten till Galapagosöarna — det är också gamla kända trakter — och till Kokosön, och sedan bär det upp till Mellanamerika. Där lämnar jag troligtvis båten i någon hamn och far hem till Sverige som hastigast, innan det bär i väg på allvar. Jag hoppas jag har bättre tur den här gången och att inte något nytt krig omintetgör mitt lockande program.

Göteborgs akvarium får fin donation

Konsul Nils Lilliegren från Guayaquil, som avreste med Johnsonlinjens motorfartyg Brasil till Ecuador måndagskvällen, har gjort en märklig donation till Göteborgs akvarium.

Han har i sitt hem i Guayaquil en jättesköldpadda, som väger minst ett par hundra kilogram. Det är en s. k. elefantsköldpadda från Galapagosöarna, som han kommer att sända till akvariet, när Brasil gör sin hemfärd.

FORSKNINGSRESANDEN ROLF BLOMBERG planerar att till våren fullfölja den forskningsfärd, som avbröts genom det japanska anfallet på Holländska Indien. Han ser sig för närvarande om efter en båt, då han helst vill göra resan på egen köl. Den skall först gå till Syd- och Mellanamerika, sedan till Galapagosöarna och Marquesas och vidare till Filippinerna, Söderhavets övärld och Ostindien.

Rolf Blomberg till Sydamerika.

Skall där bl. a. förbereda långsegling i Stilla havet.

— Detta är den femte långfärden, jag startar och målet är detsamma som då jag första gången reste ut 1934 — Ecuador, sade upptäcktsresanden Rolf Blomberg i en intervju för St.-T. strax innan Johnsonlinjens motorfartyg Brasil lämnat Göteborgs hamn.

— I slutet av juni beräknas Brasil vara framme i Guayaquil, fortsätter hr Blomberg, och sedan alla formaliteter med myndigheterna klarats av, sätter jag omedelbart i gång med förberedelserna för ett antal mindre expeditioner till olika delar av Ecuador — det blir både i Andernas högland och i de stora urskogsområdena på ostsidan av Anderna — det s. k. El Oriente. Jag har som vanligt många uppdrag — jag skall uppta ett dussin kort- och skolfilmer för Svensk Filmindustri, jag skall samla zoologiskt och etnografiskt material för våra museer, göra reportage för Radiotjänst och som alltid kommer jag naturligtvis att sända rapporter. Jag kommer att ta med mig svenska filmer och svenskt material för att utbreda kännedomen om vårt land i de trakter, jag besöker.

Från Ecuador går färden vidare till Peru och Bolivia och sedan till några mellanamerikanska republiker. Jag har en mängd lockande uppgifter att ta itu med, men några närmare detaljer vill jag helst inte avslöja ännu. Jag beräknar att vara ute i två år till att börja med.

— Men hade ni inte planer på en långsegling genom Stilla havet i egen båt?

— Jovisst, och planerna på denna färd, som jag förberedde redan 1940 men som omintetgjordes genom kriget i Östern, har jag inte uppgett. Jag sätter i gång med eget båtbygge så fort jag kommer fram till Sydamerika. Det är billigare att bygga båtar där än här. Och jag har den fördelen att jag inte behöver vara överksam medan båten byggs. Jag ämnar sedan provsegla båten till Galapagosöarna — det är också gamla kända trakter — och till Kokosön, och sedan bär det upp till Mellanamerika. Där lämnar jag troligtvis båten i någon hamn och tar hem till Sverige som hastigast, innan det bär i väg på allvar. Jag hoppas jag har bättre tur den här gången och att inte något nytt krig omintetgör mitt lockande program.

05-0168

Onsdagen den 4 Juni 1947

Rolf Blomberg på ny långfärd

Upptäcktsresanden Rolf Blomberg gör i sommar sin femte långfärd och målet är denna gång Ecuador.

Det blir en del mindre expeditioner till Anderas högland och i de stora urskogsområdena på ostsidan av Anderna. I programmet ingår filmupptagning och vidare skall zoologiskt och etnografiskt material samlas för museerna.

Hr Blomberg beräknar att vara ute ett par år och bland planerna ingår även en långsegling genom Stilla havet i egen båt. En sådan färd har varit planerad länge men inte kunnat realiseras på grund av kriget.

05-0169

1/6.47

LÖRDAG

17.10 Qvitt Holmgren
sjunger visor till gitarr.

17.30 Möte med dajaker.
Ur "Tropisk urskog" av Rolf Blomberg.
Uppläsning av *Nils-Gustaf Holmquist.*

Forskningsresanden Rolf Blomberg är en man med vikingalynne och kameratalang. Han kastar sig djärvt in i urskogar och halvvilda människostammar, fångar giftiga ormar och tar briljanta bilder. Därom ritar och berättar han i böcker, rikt illustrerade med kameraögats snapshots. Hans bok "Tropisk urskog" handlar om en upptäcktsfärd på Borneo, dit han lockats av utsikten att få uppträcka en infödingsstam, som aldrig besökts av någon vit man.

AB 20/12 55 05-0170

Rolf Blomberg rustar för ny färd

Fyra—fem år i Sydamerika och Stilla havet

Forskningsresanden *Rolf Blomberg* håller just på att ute på Råsunda lägga sista handen vid två kortfilmer — det enda filmatiska resultatet av den stort upplagda forskningsfärd, som fick ett brått slut genom det japanska anfallet på Holländska Indien, då Blomberg blev fast på Java tills kriget tog slut. Till våren kommer en ny bok och sedan är han färdig att ge sig ut på nytt för att bli borta fyra—fem år.

— Jag hade just börjat filma, när japanerna kom, säger han vid ett samtal med Aftonbladet, och sedan var det bara att gömma både kamera och film, eftersom jag inte hade den ringaste lust att lämna ut dem till japanerna. En del av mina tagningar försvann och andra förstördes av mögel och fukt, och på så vis rackte det bara till två kortfilmer.

— Den ena kallar jag "Strandhugg på Sundaöarna" och utgör reportage från Bali, Komodo med dess jätteödlor och Satunda, de flygande hundarnas ö. I den andra skall jag söka ge några glimtar från Australien.

Om sin nya färd är den blyge forskningsresanden rätt förtegen. Han håller nu på att se sig om efter en båt, eftersom han helst vill göra hela resan på egen köl, och fram emot slutet av februari skall väl planerna ha börjat klarna. På vårkanten ger han sig av för att fullfölja den forskningsfärd som avbröts av det japanska anfallet.

Resan går först till Syd- och Mellanamerika, där han tydligen bl. a. ämnar göra ett nytt besök hos sina vänner huvudjägarna i Equador, och sedan fortsätter han över Galapagosöarna och Marquesas till Filippinerna, Söderhavets ö-värld och Ostindien.

Lm.

29/3 44

N:r 73 GÖTEBORGS HANDE

Bataviakonsuln fick återvända trots grava anklagelser

29/3

STOCKHOLM 29 mars. (Från HT:s stockholmsred.)

Synnerligen graverande anklagelser mot t. f. generalkonsuln i Batavia Sven Lehman har gjorts av javasvenskar. De har med stor förvåning sett, att han av UD tillåtits att återvända till sin post efter kriget.

I december 1942 undertecknade samtliga svenskar på Java som kunde nås, sammanlagt 20, enligt vad uppträdesresanden Rolf Blomberg omtalar för St.-T. följande skrivelse till UD:

»Undertecknade svenskar och svenskfödda kvinnor, samtliga bosatta på Java, önskar härmed bringa till utrikesdepartementets kännedom att vi ej är tillfredsställda med det sätt, på vilket våra intressen handhas av t. f. generalkonsuln i Batavia, S. O. Lehman, under nuvarande kritiska förhållanden med japansk besättning. Enligt vår uppfattning har hr Lehman visat oförmåga och ovillighet att hjälpa, och vi anser honom vara olämplig som representant för Sverige under nuvarande förhållanden.»

Samtidigt avgick till minister Lagge i Tokio ett telegram, vari vi bad honom »communicate in all important matters directly with Wieslander» — att meddela allt av vikt direkt till Soerabajakonsuln Axel Wieslander.

Denne var initiativrik, hjälpsam, orädd och han gjorde storartade insatser under kriget — inte bara för sina landsmän utan också för andra nationaliteter, inte minst de svårt prövade holländarna. Många regeringar har efter kriget med olika slags utmärkelser visat Wieslander sin erkänsla.

Däremot står javasvenskarna oförstående gentemot de deklarationer Lehman gjort i ett par intervjuer om sitt uppoffrande arbete. Detta var just vad vi saknade hos honom, säger hr Blomberg.

Det finns groteska exempel och här är ett: Wieslander gav lån från konsulatet till medellösa svenska kvinnor, gifta med holländare, vilka internerats. Lehman telegraferade till minister Bagge i Tokio och frågade om detta egentligen var tillåtet. Eftersom japanerna censurerade alla telegram kunde han ha varit orsaken till att en hel del kvinnor och barn få sitta utan en cent i denna svåra tid. Wieslander var villig att ta ansvaret för sina handlingar, varför man frågar efter skälet till att Lehman blandade sig i dem. Det finns andra liknande fall. Men javasvenskarna frågar sig nu med rätta, varför inte Wieslander, som just återvänt till Java, utnämnts till generalkonsul, när platsen är ledig.

Särskilt det faktum att Lehman arbetade för japanerna under hela kriget har väckt mycken irritation, även hos holländarna. Det kunde knappast betraktas som passande att Sveriges högste representant i Nederländska Indien tog tjänst hos fienden. Hans inställning till saken belyses bäst genom ett förslag, han gjorde mig i början av den japanska ockupationen: att jag skulle tillträda en befattning i den japanska propagandan — avlyssna utländska radiosändningar och leverera en översättning av nyheterna till japanerna.

Det skulle finnas många andra exempel, men jag nämner bara ytterligare ett: När Lehman fått kännedom om javasvenskarnas aktion mot honom — ingenting skedde bakom hans rygg — hotade han anmäla jägmästare Eric Lundquist och mi (vilka han ansåg mest ansvariga för aktionen) hos Kempei — det japanska gestapo, där han tydligen själv var väl anskriven. Vi hotades med andra ord att genom vår högste svenske representant tas under behandling — förhör betydde i regel misshandel och tortyr — av japanerna. Sverige kan säkert vara utan en sådan representant.

Utrikesministern har för en tid sedan tillsatt en kommission för utredning av vårt lands utrikesrepresentation. Det vore förståndigt, om kommissionen som första punkt ville ta upp frågan om vår representation i Batavia, säger hr Blomberg.

Liknande vittnesbörd om konsul Lehman som hr Blomberg lämnat har tre andra Javasvenskar som nu vistas i hemlandet avgivit, nämligen herrar Georg Dahlberg och Kurt Landberg, samt fru Hjerdis Acke-Sung.

Endast "provisorium", säger UD

HT:s Stockholmsredaktion har vänt sig till UD om saken. Man förklarar att UD känner till anmärkningarna mot Lehman. Förklaring har också på sin tid infordrats från honom liksom upplysningar begärts från olika håll. Det beslut, som härefter fattats, har gått ut på att någon ändring i det rådande provisoriet där nere tills vidare inte bör ske. Ett provisorium är det nämligen. Hr Lehman är vicekonsul men tjänsteförrättande generalkonsul. Posten är inte avlönad. Det var den för länge sedan. Därefter kom en holländsk honorärkonsul, vilken dog under kriget, och sedan följde nuvarande provisorium.

Enligt vad HT erfarit har démarcher också gjorts till förmån för Lehman.

St.-T:s Rolf Blomberg i SYDAMERIKA

Fru Campaña med sin vän papegojan.

Sundsvallsflicka som blev "rösten från Anderna" fick blåsippor som svensk vårhälsning

Från Stockholms-Tidningens utsände medarbetare.

QUITO i augusti. — Inom den närmaste framtiden startar jag min första film- och fångstfärd i det vilda, vackra Ecuador. Här i Quito har jag uppsökt olika myndigheter, som alla ställt sig mycket välvilliga till mina planer. Det är tio år sedan jag sist besökte Ecuador och dessa år har medfört åtskilliga förändringar. Ecuador av i dag är modernare och mera framåt. Sist jag reste från kustastaden Guayauil upp till Quito, den vackra huvudstaden på 3.000 meters höjd, tog det två dagar med ett tåg som i snigelfart klättrade uppför de mäktiga bergskedjorna. Nu tog det bara en dryg timme med en flygmaskin från ett av de tre flygbolag som opererar här i landet. En sagolik färd över mörkgröna djungler och Andernas månlandskap, en färd från fuktig, tropisk hetta till sval, torr bergsluft.

I Quito har jag naturligtvis också passat på att besöka den berömda svenska "rösten från Anderna", fru Ellen Campaña, och jag fick på så sätt också tillfälle att själv skicka en hälsning hem från radiostationen HCJB, La Voz de los Andes, som fruns trogna lyssnarskara i Sverige hörde ju regelbundet. Fru Campañas trevliga röst är välkänd i Ecuador, så det var en gammal bekant som hälsade hem till henne.

Fru Campaña är sundsvallsflicka, född Jansson. 1921 lämnade hon Sverige och flyttade till Chicago, gifte sig med den ecuadorianske konsuln i staden och kom 1930 till Ecuador. 1941 engagerades hon för svenska radiosändningar av stationen HCJB i Quito, vilken äges av den amerikanska ideella organisationen World Radio Missionary Fellowship. HCJB gjorde sin debut redan 1931, och initiativet till den togs av en amerikan och en svenskättling, Ruben Larsson, som verkade som missionär i Ecuador. De lyckades utverka de ecuadorianska myndigheternas tillstånd att bygga denna den första verkliga missionssändaren i världen och att under 25 år anordna utsändningar av religiös, kulturell och pedagogisk karaktär. De började i blygsam skala med en sändare om 200 Watt, men 1939 uppförde den nuvarande stationen om 10 kW, som invigdes påskdagen 1940 av Ecuadors president. Nu kunde man nå hela världen, och det var nu fru Campaña blev ombedd att medverka på svenska, ett av de 13 språk men får höra från HCJB.

— Det var inte så lätt i början, berättar fru Campaña. Jag hade inte talat svenska på många, många år, så jag blandade upp språket med både engelska och spanska och hade svårt att uttrycka mig. Men snart blev jag varm i kläderna, och numera vållar mig inte svenskan några större svårigheter. Men vad som nu i stället tar en stor del av min tid och mina krafter i anspråk är den väldiga korrespondensen. Jag har fått mer än 3.000 brev, sedan jag började mina program. Det är brev från alla fem världsdelarna, alla möjliga slags brev. De flesta kommer från Sverige. Från tacksamma lyssnare, från radioklubbar, från folk som vill resa ut och förhör sig om förhållandena här i Ecuador, från frimärkssamlare, från barn som tycker att "tanten på ekvatorn har det väldigt kul som får vara bland riktiga indianer". Somliga skickar fotografier, andra tidningar och urklipp, och i ett brev fick jag några pressade blåsippor — en underbar hälsning från den svenska våren, som jag inte upplevt på över 25 år...

— Bland de mest rörande brev jag mottagit var ett från en svensk flicka i Havanna på Kuba. Hon skrev och berättade vilken stor glädje vårt program berett hennes gamle far. Nu hade han dött, "genomvärkt och krokig", efter ett liv med många motgångar och prövningar och en ständig hemlängtan. Vårt program hade varit de största ljuspunkterna på hans ålderdom, och när "Du gamla, du fria..." spelades, stod han i givakt, gjorde honnör och sjöng med...

Rolf Blomberg.

"Tanten på ekvatorn har väldigt kul som får vara bland riktiga indianer"

Rolf Blomberg,

den kände upptäcktsresanden och Stockholms-Tidningens medarbetare sedan många år tillbaka, som inte minst under kriget tillärog sig uppmärksamhet för sina sakliga och spännande rapporter i denna tidning från Sumatra under japansk ockupation, har åter begett sig ut på långfärd och denna gång styrt kosan mot Sydamerika. Han startar snart sin första expedition till Ecuadors inre och har i en paus under förberedelserna sänt denna första rapport till Stockholms-Tidningen.

Företagsledningen ingav på lördagseftermiddagen formell anmälan till kriminalpolisen mot kassörskan. Anmälan innebar att flickan gjort sig skyldig till omfattande förskingringar av bolagets medel. Hon anhölls omedelbart av polisen. På grund av veckohelgen har endast summariska förhör kunnat hållas med henne. Hon har emellertid avlagt full bekännelse och preciserat den förskingrade summan till 120.000 kr.

Enligt vad kriminalpolisen sent på lördagskvällen meddelar har frågan om bakgrunden till förskingringen ännu ej hunnit beröras vid de förberedande förhören. Då firmans personal i stor utsträckning inte varit anträffbar under lördagen har inga förhör med kassörskans arbetskamrater kunnat äga rum.

Kvinnan har såsom kassörska inte blott omhänderhaft kassa-, bank- och postgiromedel, utan även den sammanhängande bokföringen. Den 3 juni upptäcktes en kassabrist på 23.000 kr. Detta föranledde inventering och ledde

(Forts. sid. 7 spalt ett)

Stockholms Tidningen 10 aug 1944

Svensk forskare bland stridande indianer vid Amasonflodens källa

Två av dr Harlings vänner bland jibaroindianerna. Den äldre t. v. har tagit 89 huvuden och hans son (t. h.) "bara" fem.

Från St.-T:s utsände medarbetare ROLF BLOMBERG.

GUAYAQUIL 1 augusti. — Nästan direkt från urskogen kom för ett par dagar sedan en ung svensk vetenskapare hit till Guayaquil. Han hade med sig 20 lådor och cisterner med pressade och spritlagda växter, en hel massa etnografica — blåsrör och förgiftade pilar och mycket annat — och tre levande papegojor. Det var 27-årige lidingöbon och stipendiaten fil. lic. Gunnar Harling, som är här för att insamla botaniskt material för Riksmuseet och Stockholms högskola och även för egen del; dr Harling har nämligen specialiserat sig på familjen Cyclanthaceae, som bara finns representerad i tropiska Sydamerika.

I december förra året kom dr Harling till Ecuador, och efter några månaders insamlingsarbete i de tropiska kustskogarna i provinserna Los Ríos och Bolívar startade han en expedition till trakterna kring Santiagofloden i el Oriente, de väldiga djungelområdena på Anderna, östsluttningar och vid Amazonflodens källflöden. Här har "los jibaros", de ryktbara huvudjägarna, sina domäner. Det är från dem dessa ruskiga trofeer, s. k. tsantsas — krympta människohuvuden — härstammar. I dr Harlings bagage finns också en tsantsa som, enligt vad indianerna berättade för honom, togs vid en huvudjakt för 1½ år sedan. Det är inte så lätt att komma över dessa trofeer. Indianerna är förbjudna att bedriva huvudjakt och avslöjar inte gärna, om de är i besittning av dem, och de vill inte heller gärna skiljas från dem. Men dr Harling vann indianernas förtroende och fick byta till sig denna tsantsa efter mycket parlamenterande.

Inbördeskrig mellan indianerna

Numera kan man röra sig bland de jibaroindianer som har sina boplatser kring Río Santiago utan risk att bli ett huvud kortare, berättar dr Harling. En tid bodde jag t. ex. hos en gammal huvding, som tagit 29 huvuden. Hans son hade tagit 5. Det var trevliga, gemytliga karlar båda två. Men krig mellan de olika jibarostammarna förekommer fortfarande, och ett sådant pågick just medan jag var där. Tre eller fyra indianer dödades från vardera partiet. Men så snart det kom till de ecuadorianska myndigheternas öron, att inbördeskrig pågick, sändes militärpatruller ut och satte stopp för vidare fientligheter. Det är inget lätt arbete att vara militär polis i Amazonas.

— Och har ni råkat ut för några allvarligare äventyr?

— Nej, allt har gått fint, men nog har det varit knogigt och alltsamt. Jag var inne i el Oriente mitt under den värsta regntiden, och det var svårt att pressa och torka växterna och att sedan hålla samlingarna torra. Att transportera min tunga utrustning, 20 lådor, längs dyiga stigar och rätt genom djungeln var också ett problem. Tio mulåsnor eller tjugo bärare behövdes, och det var inte alltid så lätt att få tag på dem.

Ibland kunde jag ta mig fram med kanoter, och då gick det ju lite lättare. Men risk för kanotkantring förefanns ju alltid. Nej, jag är villig att skriva under på att forskningar i urskogen är ett ovanligt hårt jobb, och har man dessutom en efterhängsen dysenteri, så konditionen inte är den bästa, så kan det vara nog så prövande. Vilket inte hindrar, att jag blivit åtskilligt urskogsbiten och gärna skulle vilja göra om färden.

Jättestora kackerlackor

— Inga underliga djur i bagaget utom papegojorna?

— Nej, jag har koncentrerat mig helt på floran. Jagat har jag naturligtvis gjort med tanke på skaffériet och med fint resultat, ty det var genom viltrika trakter jag drog fram. Under tre dagar letade jag också efter anacondas och boaormar vid Río Upano, en biflod till Río Santiago. Indianerna påstod nämligen, att det skulle finnas verkliga rekordexemplar där, några fantastiska vidunder, om man fick tro de historier som var i omlopp. Men eftersom jag aldrig fick syn på någon, kan jag inte yttra mig om hur pass många meter indianerna överdrev.

Hade de däremot talat om för mig, att det fanns sådana jättelika kackerlackor, som jag stiftade bekantskap med, så hade jag varit övertygad om att de ljög. Jag har sällan känt min litenhet så förkrossande som när jag första gången fick se ett av dessa äckliga, över decimeterlånga odjur. Men nu har jag förstås en särskild avsky för kackerlackor . . .

Tillbaka från urskogen i civiliserade trakter igen begav sig dr Harling upp i Anderna under tre veckor för att samla material från höglandsfloran och sedan till Loja i södra Ecuador. Han har nu kommit hit till kusten för att slutföra sina undersökningar i provinserna Los Ríos och Bolívar samt för att göra samlingar från den föga kända kustfloran i provinsen El Oro. Någon gång i oktober beräknar han återvända till Sverige.

— För det goda resultatet är jag de ecuadorianska myndigheterna liksom våra svenska representanter här mycken tack skyldig, säger dr Harling. De har alla visat stort intresse för mina undersökningar, och de har gjort allt för att underlätta arbetet.

— Och har ni någon ny färd i kikaren?

— Ja, det har jag — men efter den här färden får jag väl hålla mig hemma ett slag först . . .

05-173

ROLF BLOMBERG I SYDAMERIKA:

LIDINGÖ-BO JAGAR BOAORM OCH BLOMMOR I ECUADOR

I Ecuador, där forskningsresanden *Rolf Blomberg* nu befinner sig, har han träffat samman med en svensk kollega, 27-årige lidingöbon och stipendiaten fil. lic. *Gunnar Harling*, vilken under många äventyr samlat botaniskt material för Riksmuseet och Stockholms högskola. Han räknar med att komma tillbaka till Sverige i oktober.

Dr Harling har bl. a. varit flera månader i el Oriente — de väldiga djungelområdena på Andernas östsluttningar och vid Amazonflodens källflöden. Han har bott hos huvudjägare — bl. a. hos en höding, som tagit 29 huvuden. Han har varit med om krig mellan indianstammarna — krig som stoppas av militärpatruller utsända av regeringen. Men hans obehagligaste upplevelse var dock, när han sökte efter jättelika boaormar men i stället fann de största kackerlackor, han någonsin sett: mer än decimeterlånga.

På bilden är dr Harling omgiven av de tre papegojor, som han jämte 20 lådor växter hemförde från el Oriente till Guayaquil.

Se art. sid. 13.

liksom ordföranden rekryterad från andra reallinjen.

05-177 St.T. 21 sept 47

St.-T.-vittne rapporterar:

Oblodig revolution på biotid i Ecuador

QUITO, ECUADOR i sept.

Ecuador har haft en revolution. I Harom dagen togs presidenter. Velasco Ibarra tillfånga av krigsministern och en grupp officerare. Allting skedde snabbt med någon skottlossning men utan blodsutgjutelse. Sedan presidenten officiellt avsagt sig presidentskapet och utsett krigsministern överste Carlos Mancheno till sin efterträdare, tilläts han resa med flyg till Colombia. En ny regering har bildats; den enda ministern som kvarstår från den gamle är Trujillo, utrikesministern.

Tidigare har flera försök gjorts att störta den bland folket föga populäre Velasco Ibarra, men dessa misslyckades, eftersom presidenten alltid genom sin "civila polis" i tid fick reda på komplotterna och lät fängela eller landsförvisa sina fiender. För någon tid sedan kom det till en sammanstötning mellan presidenten och krigaminister, då den senare nekade utnämna en av Ibarras vänner till chef för ett av militärdistrikten. Följden blev att krigsministern fick sitt avsked. Senare måste han dock återkallas efter påtryckning från militärt håll. Med presidentens ständigt växande impopularitet var det nu en lätt sak för krigsministern att överta kommandot.

Revolutionskvällen var jag tillsammans med en del utlänningar då plötsligt häftig skottlossning hördes. Strax därpå fick en av gästerna, som arbetar på amerikanska legationen, besked att skyndsamt inställa sig där.

— Det här vara revolution, meddelade kan och körde i väg i sin bil i full fart.

I en annan bil begav jag mig lite senare in till staden. Skottlossningen hade nu slutat, men överallt i centrum av staden var stora grupper av män samlade, och utanför posten stod några pansarbilar parkerade. Jeeps patrullerade på gatorna. Jag stannade och frågade vad som hänt.

— Det är revolution, fick jag till svar. El loco har tagits till fånga, sägs det. (El loco, idioten, är Velasco Ibarras öknamn.) Vi hoppas, att det är sant. Ni som utlänning kanske inte vet, hur mycken skada El loco gjort Ecuador eller hur stort hans bankkonto i New York är vid det här laget...

Lite senare stötte jag ihop med ett par bekanta, en engelsman och hans väninna.

— Vi hade ätit middag på ett hotell och var på hemväg, berättade de, och då vi kom till parken utanför presidentpalatset var det fullt av folk där. Vi begrep inte att det rörde sig om en revolution förrän en kula kom pilande just över huvudet på oss. Vi återvände då till hotellet. Den upprörde världen på stället bommade för dörrar och fönsterluckor och gjorde barrikader av möbler och madrasser, gömde sitt silver och tog kommandot över gäster och tjänare, som fördelades över hela hotellet med olika uppgifter. Det hela var mycket dramatiskt. När skottlossningen så småningom slutade, bad vi att få slippa ut och gå hem. Men det gick inte. — Nej, sa världen, ni står under mitt kommando, och jag tillåter ingen att lämna hotellet. Det tog en timmes övertalning, innan han öppnade för oss...

Vid 2-tiden på natten gjorde jag en ny runditur i staden. Allting var nu mycket lugnt, bara några små grupper stod här och där i gathörnen och en och annan patrullerande jeep kom körande.

Vid halv 3-tiden kom jag hem till hotellet, och där träffade jag ett amerikanskt par.

— Vi satt på en biograf och såg en dum film, medan allting hände, berättade de. När vi kom ut vid 12-tiden var revolutionen överstånd, och det enda vi märkte av den, var att vi inte kunde få tag på någon taxi...

Rolf Blomberg

05-175

Expressen 26 sept 48

Bergslin

här fallet? Den första från Borneo signerad Rolf Blomberg visade obehagliga kräldjur av allehanda slag. Samme man har gjort andra, förtjusande och mera lämpliga kortfilmer. SF-filmen om Gotlandsrussarna, si-

D. Nyheter 05-0176 26 sept.

Helt över även deras horisont gick naturligtvis speakertalet till förfilmerna, en Rolf Blomberg-film från Borneo och ett Skoglundssvep från de små Gotlandsrussarnas skogsliv. Det gjorde nu såvitt jag kan förstå ingenting: tusenfotingar och krokodilbarn talar för sig själva, och en häst känner även en sjuåring igen. Jag tror närmast det skulle vara fel att göra någon sorts barnslig text till dessa instruktionsfilmer; ungarna hinner ändå inte både se och höra.

Vi blir stamkunder på de valda barnprogrammen på lördagarna. Det har unga fröken sagt.

Berg

05-0177

St Tidn

stor.

Gärdets förfilm — Rolf Blomberg-reportage från Borneo — med sina intressanta och djur beteckna som idealisk.

UNDERLIGA DJUR I VÅR HERRES HAGE

— SE med Rolf Blomberg på äventyr i Sydamerika —

05-0178

Väldiga urskogsområden och vilda, snötäckta bergsmassiv ligger åter framför den svenske upptäcktsresanden *Rolf Blomberg*. Hans femte långfärd kommer nu som SE:s nästa serie av resereportage. Flygvärdinnorna var som bekant den förra, och Blomberg ställer liksom de färden till Sydamerika.

De länder han denna gång lämnar söka äventyret i är Ecuador, Peru och Bolivia, tre fascinerande länder, fyllda av kontraster, med blindande vackra, moderna städer vid sidan av den mest primitiva bebyggelse och skrlande nöd. Men det är länder som kommer att låta tala om sig, länder med framtid och länder med enorma naturtillgångar. Från dessa exotiska trakter av världen kommer Rolf Blomberg att ge en så allsidig bild som möjligt. Det blir bildberättelser från Andernas snöhöljda toppar och från den täta, ogenomträngliga djungeln med alla de två- och fyrbenta eller krälande varelser han möter där. Det blir jakter och fångstfärder, och det blir också glimtar från det moderna Latinamerika och av vad som där skapats och kommer att skapas.

Närmast på vår äventyrslystne vikings program står sedan Mellanamerika, varpå han någon gång 1949 tänker starta den verkliga långfärden, som skall gå i egen båt genom hela Stilla Havet! Det är gamla planer som länge lekt honom i hågen, planer som en gång var nära att förverkligas, men som omintetgjordes av kriget mot japanerna. Båten — en c:a 15 meters segelbåt förseld med hjälpmotor — har han redan börjat bygga borta i Sydamerika.

Kameran har ofta burit vittnesbörd om Rolf Blombergs äventyr i främmande land. Inom kort får SE:s läsare ta del av hans senaste spännande upplevelser i Sydamerika.

Och vem minns inte Oemar från byn Sampih på Java och dennes paradnummer med den levande plåskormen. Oemar var själv nöjd med bilderna...

Kostnaderna kommer att ställa sig något billigare där än här, och dessutom har detta arrangemang den fördelen med sig att den verksamhetslystne »skepparen» inte behöver gå sysslolös medan varvet gör sitt. När farkosten väl är färdig bär det så av på en provsegiats till Galapagosöarna — gamla kända trakter för Rolf Blomberg — och Kokosön, varpå han troligen söker sig in till någon mellanamerikansk hamn och lämnar sin båt medan han avlägger en blixtvisit i hemlandet. Återstår bara att för Rolf Blombergs skull hoppas att inte något nytt krig skall grusa förhoppningarna ännu en gång...

Trots sin relativa ungdom — han är född 1912 — har Rolf Blomberg hunnit avverka en imponerande rad exotiska länder. 1934—35 besökte han Galápagosöarna och Amazonas, 1936—37 jibaroindianerna, huvudjägarna i Ecuadors inre, 1938—39 Borneo, 1939—40 var han frivillig i finska vinterkriget och under striderna i Norge utmärkte han sig som krigskorrespondent. Senare avreste han via Amerika och Filippinerna till Ostindien, där han under 1941 besökte Bali och Komodo, jättetödlornas ö. Tyvärr blev den visiten störd av japanernas ovälkomna närvaro och under åren 1942—45 fick han uppleva Java under japanskt förtryck, varpå han ackrediterades som krigskorrespondent på samma ö under de indonesiska oroligheterna. I december 1945 for han till Australien och i september 1946 kom han hem till Sverige igen. Han har bl. a. framträtt som författare till reseskildringar, som kortfilmare, hemfört zoologiska och etnografiska samlingar till svenska museer och är icke utan stolthet yngste medlem av Travellers Club.

Som programmet för hans nya resa både är stort och lockande tror vi oss kunna lova SE:s läsare både intressanta och sensationella reportage från Rolf Blomberg. Början sker redan i nästa nummer med en berättelse om korallormar och jättefjärilar på en svensk kakaoplantage.

Se

25 sept.—1 okt.

CUSUNGU

heter denna lilla frukt- och insektsätande halvbjörn som SE:s utsände medarbetare ROLF BLOMBERG påträffade på en svensk kakaoplantage i Ecuador. — Den unge svenske upptäcktsresanden börjar en intressant artikelserie i detta nr.

PRIS 40 ÖRE

NYHETSTIDNINGEN I BILD

Nr. 39 1947

Som pionjär för svensk företagsamhet:

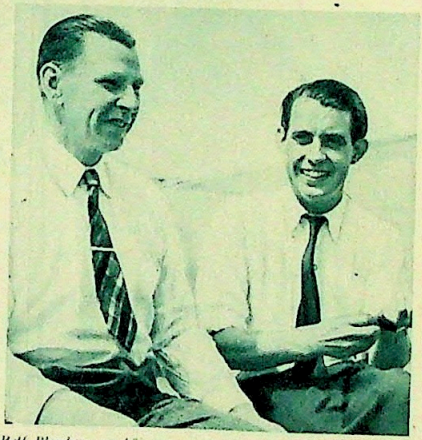
Rolf Blomberg åter ut på enmans-

i den försvunna gummi-arméns äventyrsland.

Av SIGVARD MALMBERG

Huvudjägarpojke visar en chichicu-apa för Rolf Blomberg.

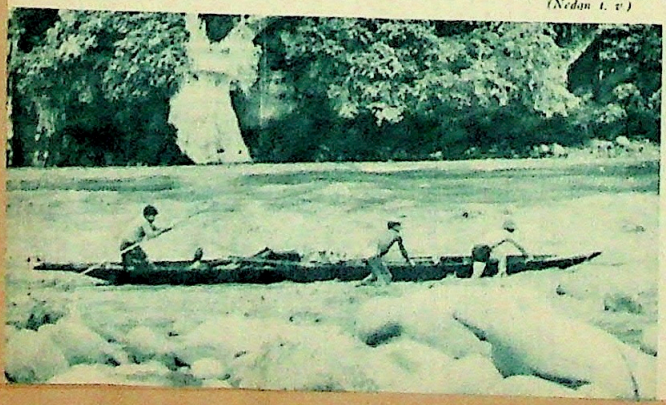

Rolf Blomberg ses här i sällskap med generalkonsul Nils Lilliegren vid avfärden från Göteborg med Johnsonlinjens »Brasil» i juni i år.

Den unge svensken bland Galapagosöarnas kaktusvegetation. (T. h.)

Rio Pastaza i östra Ecuador. Kanoten släpas mot strömmen på väg till Amazonfloden. (Nedan t. v.)

En av det andra världskrigets största — ehuru minst kända — tragedier är den s. k. gummiarméns förintelse i Amazonflodens gigantiska djungelområde som världspressen för några veckor sedan ånyo sysslade med. Det var inalles *53 000 män* som försvann under en militärt organiserad råvaruexpedition 1943—44, och alltjämt bestormas myndigheterna i Sydamerika med förfrågningar från tiotusentals familjer som förlorat fäder och söner i de folktomma urskogs- och träskvidderna.

När man läser detta, förstår man varför världens största outforskade område, den enorma vildmarken kring Amazonflodens lopp och upp mot Andernas vägiga bergssluttningar, rymmer så många

gåtor och hemligheter; det är i själva verket så oåtkomligt att en flygmaskin, som startar ned i det grona djungelhavet, är lika räddningslöst förlorad som om den havererat på en öde ocean av vatten.

Vetenskapliga expeditioner, små eller stora, blir i denna del av världen mer än någonsin banbrytare och vägrojare. Uttrycket att handeln följer flaggan gäller i högsta grad de företag som startas här. En hoprullad flagga i en ryggsäck kan i sinom tid bli en rad vimplar som fladdrar från ett kolonisationsföretag, en gruvindustri eller något annat projekt att utnyttja slumrande rikedomar. När därför en svensk ger sig in på forskarstråt i dessa områden bör vi sända honom uppriktigt menade välgångsönskningar — lyckas han uträtta något, blir detta till heder för det svenska namnet, och det kan i långa loppet också påverka de omsesidiga förbindelserna mellan länderna.

I dessa dagar har *Rolf Blomberg* — vars trevliga röst de flesta av oss säkert hörde i radio i våras — gett sig ut på en ny äventyrsfylld expedition för svenska museer och företag till huvudjägarnas rike i hjärtat av Amazonas, som detta land kallas. Den blott 32-årige upptäcktsresanden har hunnit med mer än de allra flesta och kan därför förtjäna en liten presentation, så mycket hellre som han hela

Rolf Blomberg med en »tsantsa» — en av huvudjägarnas trofeer.

tiden stått på egna ben och drivit igenom sina långfärder med föredömlig initiativkraft och ohyvligt humör, med andra ord just de egenskaper varmed så många svenskar runt om i våra bygder och ute i världen skapet sig en ställning. Vad Rolf Blomberg berättar grips man av verklig beundran för honom, när man hör vad han uträttat.

Redan under skoltiden utanför Stockholm började Rolf studera naturens liv och konsten att med ritstift och pensel avbilda vad han såg, och samtidigt drogs han oemotståndligt till främmande länder — och vid 18 års ålder bestämde han sig. Laddad med energi och livslust började han studiera språk, zoologi, biologi, geografi samt ta kurser i filmning och fotografering, allt helt på egen hand. En märkligare var att

han samtidigt själv lyckades organisera sin första expedition av den enmanstyp som sedan blivit hans modell.

Årade läsare, vad ni än gör, så betänk er både en och två gånger innan ni ger er in på någon liknande! Det är en blandning av jobb i ett stenbrott och en myrstack Rolf Blomberg kan i vältaliga stunder berätta därom (annars talar han föga om sina mödor och besvär). Man ska ju sina medel och lessvär). Man ska ju skaffa kontanta pengar och garantier för framtiden, ordna biljetter och valutatillstånd, ogara rabatter och utrustning, skriva kontrakt, springa på tio olika legationer för att få pass och andra dokument, genomgå läkarundersökningar och vaccineringar, ta livförsäkringar, avverka snabblektioner i matlagning, sjukvård och otaliga andra scoutfärdigheter, träffa avtal med vetenskapsmän, avvisa alla som vill följa med, svara på förfrågningar, lova att framföra hälsningar, uträtta ärenden i massor. Och sedan skaffa mer pengar, ty utgifterna stiger och stiger, hur sparsam man än beslutat sig för att vara.

Allt detta ordnade Rolf Blomberg praktiskt taget ensam — på ett enda år! 19 år gammal startade han så 1934 sin första långfärd; målet var Galapagos-öarna, jättesköldpaddornas hela arkipelag i Stilla havet. Bebodd av allskons vinddrivna existenser, bland vilka kniven satt löst och revolvern ständigt hölls osäkrad var denna ögrupp ingen ofarlig värld för en gröngöling, men den humörfriske svensken fick vänner överallt, och snabbt kunde han börja studera den utomordentligt fängslande äventyrs- och lärobok som sköldpaddsöarnas djurliv utgör. Han slog upp sitt tält på ensliga lagunstränder, medan orädda sjölejon lekte runtomkring och världens största elefantsköldpaddor brakade fram genom kaktusskogen ovanför. Ute i havet såg han fyra meter breda jätterockor och ständigt svullna hammarhajar simma omkring, och mot den heta solhimlen avtecknade sig svärmar av praktfulla fregattfåglar, galapagosvråkar och pelikaner.

Ett halvår senare kom Blomberg till republiken Ecuador, full av nya planer. Han hade blivit god vän med en gammal svensk bedersman, Ernst Wåpen, en riktig Jack London-typ med urskogsfärder, revolutioner och guldgräveri till specialiteter, och denne skaffade honom införingar som medhjälpare vid ett nytt, mångdubbelt svårare företag: en tur tvärs över den sydamerikanska kontinenten.

Först färdades den orädde svenske pojken med mulåsnor på smala klippstigar och gungkedjor, på vars östsida det ofantliga Amazonas-riket breder ut sig. Andra etappen gick genom denna labyrint av en grönska så tät, att solstrålarna knappt kunde tränga ned till marken. Här mötte han jibaroindianerna eller huvudjägarna, vilkas rykthara trofeer — s. k. *tsantsas* eller människohuvuden, som torkats och krympts — då ännu kunde köpas i smyg. Här mötte han också en ny djurvärld, vars mest fruktade medlemmar var de blodsugande fladermössen, vampyrerna, och de många olika slagen av ormar. Sådana bjässar som boan och anacondan höll man särskilt utkik efter, och indianerna ville gärna avliva någon boanorm, eftersom dess kött ansågs mycket åthart. Blomberg prövade och instämde!

En gång vandrade den lilla karavanen genom urskogskärr, där minsta felsteg kunde betyda dödsfara; varje man kände sig för med käpp i den sugande gyttjan, ungefär som vi gör hemma på osäker is. En annan gång råkade han ut för långvariga skyfall och tvangs övervada våldsamma forsande bergsströmmar, också det

ett riskabelt företag, kanske med livet som insats. Det var nu som den svenske ynglingens utholighet och nervstyrka sattes på de hårdaste prov. Så kom han fram till en av Amazonflodens bifloder, fortsatte i en av en urbalkad tradstam förfärdigad indiankanot ut på huvudfloden, nådde efter dramatisk kamp bebodda trakter och åkte till sist i flodbåt till mynningen vid Atlanten — en liten tripp på inalles cirka 5/10 svenska mil!

Även på sin andra expedition ett år därefter styrde Rolf Blomberg kosan till huvudjägarna vid Amazonflodens källor, och denna gång slog han sig för en längre tid ned bland indianerna, vann deras förtroende med sitt glada humör och sin likgiltighet för strapatser, åt och sov och jagade med dem, invigdes i många hemligheter och upplevde urskogslivets mystik. Som museisamlare blev han framgångsrik. Förutom ett stort antal intressanta huvudjägarvapen och -husgerad medförde han ombord på båten hem en levande djuruppsättning, som verkade nära nog menageri och som höll medpassagerarna i ständig skräck. När han klappat om sina föräldrar vid hemkomsten till Stocksund, lästa han in en alligator och en sköldpadda i badrummet och placerade en fisken sydamerikanske näsbjörn på en gardinstång i matsalen!

Åren 1938—39 företog Rolf Blomberg en stort upplagd forskningsfärd till Borneo, jätteön i Ostindiens havsomflutna värld. Fortfarande ensam och oräddare än någonsin hyrde den 24-årige svensken ett antal införingar, bemannade en rymlig kanot och gav sig uppför den föga kända Sembakongfloden in till elefanternas och orangutangernas djungler. Trots att han blev halvt ofärdig efter att ha störtat nedför en klippa och trots att han ansattes av svåra feberattacker, genomförde han i stort sett sitt program och fick värdefullt utbyte. Återigen en triumf för hans energi och målmedvetenhet. Han seglade som vanligt hem till Sverige med en egen Noaks ark, och t. ex. hans ostindiska jätteodlor bildar nu en uppmärksammad och stående grupp på Riksmuseet i Stockholm.

Men resfebern brände. Ett år bara varade vilan hemma hos pappa arkitekten i Stocksund — sen trotsade Blomberg kriget och tog sig 1940 med nysförvärvad maka på nytt ut till Holländska Indien, där en egen djonk skulle föra honom runt i öparadiset. Därav vart intet. Japanerna kom som en orkan. Tillsammans med alla andra skandinaver spärrades Blombergs in i ett interneringsläger på Java, där obyggliga upplevelser väntade. Många svenskar torterades, några dog. Men lille sonen Staffan föddes mitt i eländet och växte upp till en knubbig svensk grabb, bara lite mera solbränd; pappan ritade för honom under fångenskapen, och därav har förresten nu blivit en bok, som kommer till julen. En såregen skapelseprocess för en barnbok!

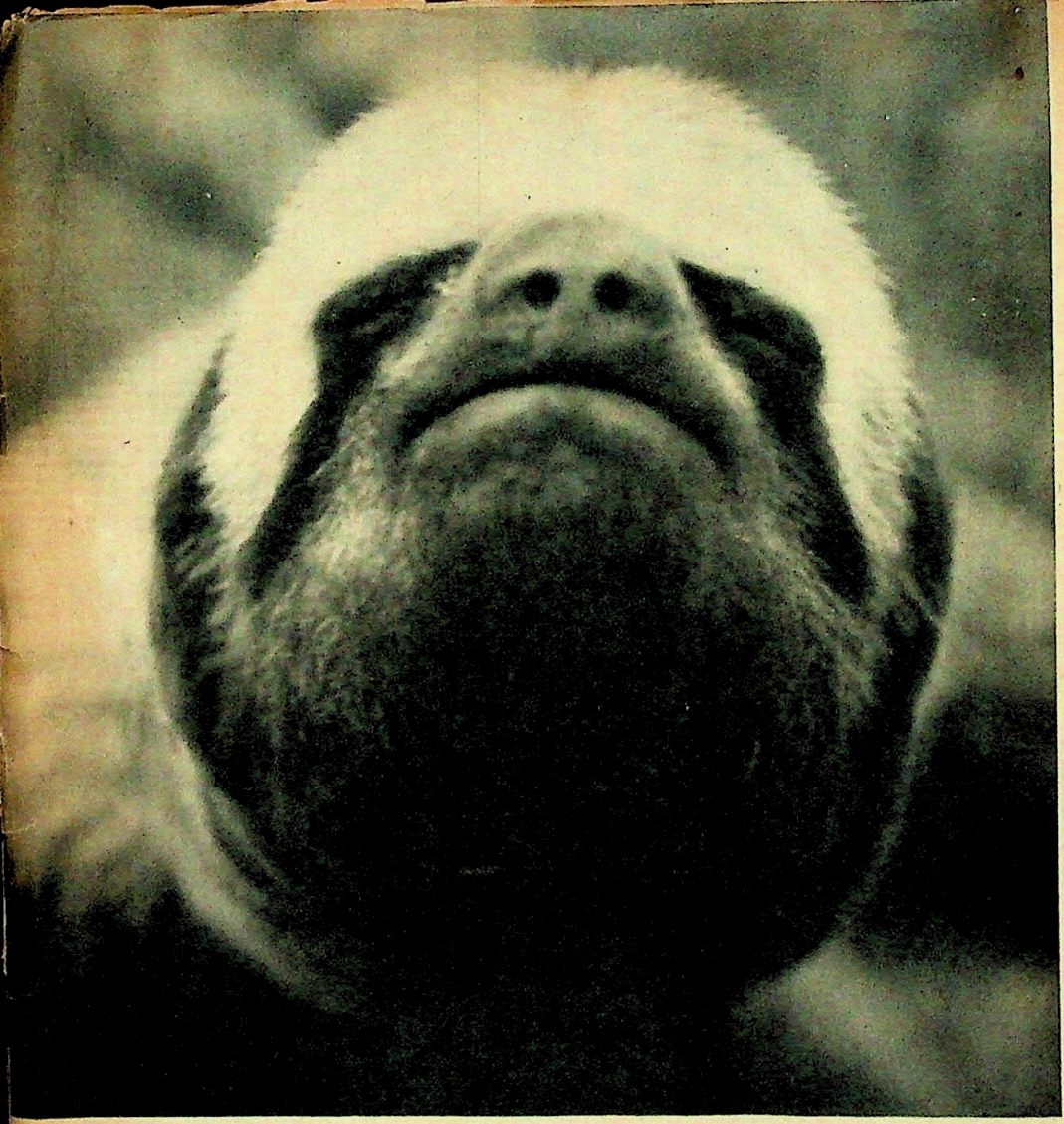
I tre långa år fick de anhöriga i Sverige vara utan personliga livstecken, men i gengäld var Rolf Blomberg den förste som efter japanernas kapitulation lyckades telegrafera hem och rapportera om svenskarnas öden. Iförd krigskorrespondent- och rödakorsuniform gjorde han sedan en utomordentlig prestation vid evakueringen från Java.

Först långt efter sin hemkomst till Sverige lättade den föga skrytsamme unge svensken på slöjan kring det kanske märkligaste äventyr han upplevde i japanernas våld — en oskattbar insats för vetenskapen. Den världsberömde tyskfödde antropologen Köningswald hade, själv interned rad av de gula, anförtrott Blomberg sina i Kina förvärvade samlingar, därjbland tre kolossala människotänder av uppskattningsvis en *halv miljon års* ålder, som anses bevisa att jättemänniskor levat i Kinas grottor. Japanska hemliga polisen gick ständigt runt och snokade i lägren med lätt avlossade revolvrar, men Blomberg gömde dygnsjuarna i sina egna för ormar och ödlor avsedda små burkar, och i sin avsky för dyliska reptiler gjorde japanerna ingen närmare undersökning där. Det fördrades emellertid ständig övervakning. Hemliga kontakter med Köningswald och envis kallblodighet för att klara samlingarna igenom det kaos som rådde.

Och nu har Rolf Blomberg seglat ut med Johnsonlinjens »Brasil» till Sydamerika, där han nog får det tryggare bland de vilda huvudjägarna än på det civiliserade Java.

S. M—n

Tecken lyckt auf 1946

ENGÅNGAREN SER ALLTID TRÖTT OCH SÖMNIG UT. HAN RÖR SIG OANDLIGT LÅNGSAMT OCH ÄR ULTRARAPIDEN PERSONIFIERAD.

Med Rolf Blomberg på upptäcktsfärd i tropikerna I:

05-0179

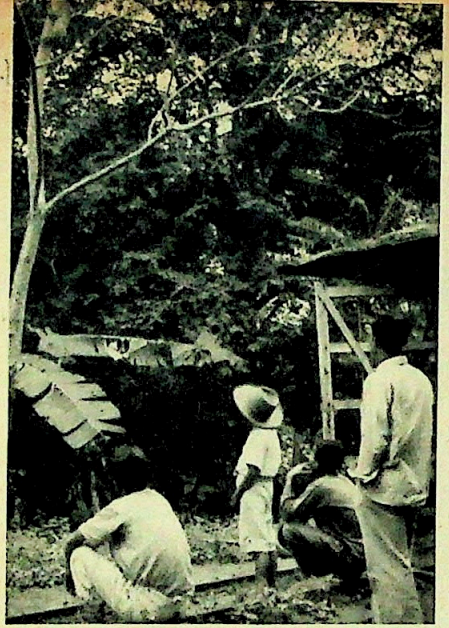
Nr. 39 1947

Bland odjur och orkidéer på "Clementina"

I Ecuador i september. I provinsen Los Rios i Ecuador, på det tropiska låglandet mellan Andernas västsluttningar och Stilla Havskusten, ligger Hacienda Clementina, den näst största kakaoplantagen i Ecuador och sedan 1942 ägd av ett svenskt bolag, A.-B. Clementina. Av hacienda 20,000 hektar är 5,000 under kultur med ungefär 2 miljoner kakaoträd, dessutom kaffe, bananer och ris. Resten består av betesmarker och djungel.

Den bästa kakaon i världen kommer från Ecuador, och kakaon är också landet viktigaste exportprodukt. När därför år 1920 en svårartad sjukdom, »escoba de bruja», härjade — en svamp med det vetenskapliga namnet *Merasmius perniciosus*, vilken angriper kakaofrukter — började härja i Ecuador, betydde detta rena katastrofen. På Clementina sjönk avkastningen från över 1,500 ton per år till mindre än 25. Sedan plantagen kom i svenska händer har dock dess duktige förvaltare *Bjarne Sinel von Holstein* genom en ef-

(FORTS. NÄSTA SIDA.)

Den zoologiskt intresserade finner »sälla jaktmarker» på Hacienda Clementina. Vad som fångar införingarnas intresse på den här bilden är en sengångare som slagit sig till ro i ett träd.

För att kameran skulle få titta litet närmare på den, hämtades den ned. Sengångaren är ett helt oförargligt djur, som för det mesta hänger upp och ned i träden och livnär sig av bladskott.

På marken rör sig sengångaren ogärna och med stor svårighet och endast för att komma från det ena trädet till det andra. Lägg märke till de långa klorna, med vilka han håller sig fast.

»Ultrarapiddjuret» har en mycket underlig fysionomi med mycket långa armar och små, korta ben. Här sätter han »full fart» mot ett räddande träd när han ovilligt poserat inför kameran.

fektivare drift åter öka produktionen, och sedan lundaprofessorn *Arne Müntzing* och ingenjör *Holger Graffman*, direktör i A.-B. Clementina, i år på ort och ställe studerade kakaosjukdomens härjningar och kakaons kulturbetingelser, kommer ytterligare mått och steg att vidtagas för att höja Clementinas avkastning.

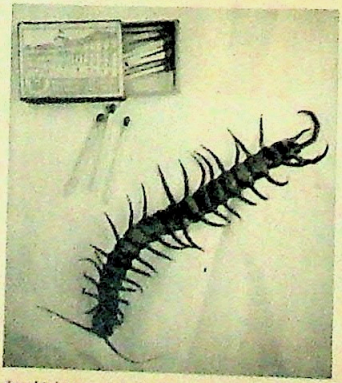
För en naturentusiast är Hacienda Clementina ett eldorado. Vegetationen är yppigt tropisk och på sina ställen så tät, att man inte kommer fram utan *machéten*, skogskniven. Som vanligt ogräs i kakaoplanteringarna finner man plantor och blomster, vilka hemma betingar höga priser som krukväxter — vällidga *Heliconia* lyser i rött och gult, »vandrande juden» täcker marken som en matta i grönt och lila här och där, och i de lianbehängda skuggträdens grenverk snyltar de fagraste orkidéer. I denna slösaktigt rika natur är det naturligtvis också gott om alla slags djur, både stor- och småvilt. Jaguarer och pumor stryker omkring där inne och gör ibland räder bland plantagens tamdjur; särskilt på den delen av odlingarna, som gränsar till den orörda djungeln, har ett otal djur rivits av »el tigre», jaguaren. Tigerkattor, hjortar, vrålapor, sengångare och många andra mindre däggdjur befolkar också Clementina, och jag tror mig aldrig någonsin ha sett en sådan artrikedom på fåglar som här: brokiga papegojor och tukaner, småfåglar i regnbågens alla färger, svarta asgamar och vita hägrar, metallglänsande kolibris. Och vilka fjärilar...! Sagolikt vackra, somliga jättestora. Naturligtvis finns det också, liksom överallt i tropikerna, en hel del mindre trevliga insekter, men man bör inte överdriva obehagen av dessa; de är inte så vanliga och så farliga som i äventyrsböcker från tropikerna. Men giftormar är det verkligen gott om på Clementina, och faran av dessa kan inte förringas. Dödsfall på grund av ormbett inträffar årligen bland plantagearbetarna trots att haciendans medicinskåp är välförsett med olika slags serum, men ibland kommer hjälpen för sent...

Av en veckas besök på Hacienda Clementina, med strövtåg och djurfångst, är bifogade bildserie resultatet.

ANNAN AV HACIENDA CLEMENTINAS »INVÅNARE» SOM OCKSÅ HÅLLER TILL I TRÄDKRONORNA ÄR LEGUANEN, SOM MED SIN GIGA RYGG SER UT SOM EN VERITABEL DRAKE. HÄR OCH VAR I SYDAMERIKA ANSES LEGUANENS KÖTT VARA EN DELIKATESS.

r en liten skojig varelse som man kan ronorna. Det är en s. k. halvbjörn med ans och med stora, uttrycksfulla ögon.

Insektsfaunan är också rikhaltig med både trevliga och mindre trevliga »kryp». Här ses ett av den senare sorten, en giftig tusenfoting...

...och här håller fru Maruja Jørgensen ett mer sympatiskt, en dagfjäril i blåaste blått. Det finns exemplar som blir dubbelt så stora so

Sundsvalls Posten

Måndagen 11 aug. 1947

Sundsvallsflicka blev "Rösten från Anderna"

Upptäcktsresanden R. Blomberg, som f. n. befinner sig i Ecuadors huvudsta Quito och inom kort startar sin första film- och fångstfärd i det vackra o. vilda landet, rapporterar till St.-T. att han i Quito besökt den berömda svenska »rösten från Anderna», fru Ellen Campana. »I Sverige hörde jag då och då fru Campanas trevliga radioprat om livet i Ecuador, så det var som att träffa en gammal bekant, då jag nu mötte henne.»

Fru Campana är sundsvallsflicka, född Jansson. 1921 lämnade hon Sverige och flyttade till Chicago, gifte sig med den ecuadorianske konsuln i staden och kom 1930 till Ecuador. 1941 engagerades hon för svenska radiosändningar av stationen HCJB i Quito, vilken äges av den amerikanska ideella organisationen World Radio Missionary Fellowship. HCJB gjorde sin debut redan 1931, och initiativet till den togs av en amerikan och en svenskättling, Ruben Larsson, som verkade som missionär i Ecuador.

De lyckades utverka

de ecuadorianska myndigheternas tillstånd att bygga denna den första verkliga missionssändaren i världen och att under 25 år anordna utsändningar av religiös, kulturell och pedagogisk karaktär. De började i blygsam skala med en sändare om 200 Watt, men 1939 uppfördes den nuvarande stationen om 10 kW, som invigdes påskdagen 1940 av Ecuadors president.

Nu kunde man nå hela världen, och det var nu fru Campana blev ombedd att medverka på svenska, ett av de 13 språk man får höra från HCJB.

Det var inte så lätt i början,

berättar fru Campana. Jag hade inte talat svenska på många, många år, så jag blandade upp språket med både engelska och spanska och hade svårt att uttrycka mig. Men snart blev jag varm i kläderna, och numera vållar mig inte svenskan några större svårigheter. Men vad som nu i stället tar en stor del av min tid och mina krafter i anspråk är den väldiga korrespondensen. Jag har fått mer än 3.000 brev, sedan jag började mina program. Det är brev från alla fem världsdelarna, alla möjliga slags brev. De flesta kommer från Sverige. Från tacksamma lyssnare, från radioklubbar, från folk som vill resa ut och förhör sig om förhållandena här i Ecuador, från frimärkssamlare, från barn som tycker »tanten på ekvatorn har det väldigt kul som får vara bland riktiga indianer.»

Somliga skickar fotografier,

andra tidningar och urklipp, och i ett brev fick jag några pressade blåsippor — en underbar hälsning från den svenska våren, som jag inte upplevt på över 25 år.....

— Bland de mest rörande brev jag mottagit var ett från en svensk flicka i Havanna på Kuba. Hon skrev och berättade vilken stor glädje vårt program berett hennes gamle far. Nu hade han dött, »genomvärkt och krokig», efter ett liv med många motgångar och prövningar och en ständig hemlängtan. Vårt program hade varit de största ljuspunkterna på hans ålderdom, och när »Du gamla, du fria...» spelades, stod han i givakt, gjorde hon nör och sjöng med....

OS A 181

Göteborgs Handelstidning 17/10 47

RÖST UR DET FÖRFLUTNA

Allt sen Rolf Blomberg debuterade i radio med en pojkaktigt kåck berättelse om sitt pojkäventyr som upptäcksresande är han en pålitlig publikfavorit. Hittills har han ständigt haft egna upplevelser att berätta — han hör ju till dem som oupphörligen förnyar sitt förråd av dylika — mjukt, älskvärt, full av upplåg och löjen. Från Quito hade han nu emellertid skickat en skiva, där han bara talte om andra. Det var naturligtvis en bra skiva, men man fäste sig för hur annorlunda Blomberg lät när han skildrade andras bragder än när han talar i egen sak. Då och då kom det in en dramatisk anspänning i tonfallet, som visserligen gjorde sig men som dock inte hörde till Blombergs egen smeksamma stil. Detta betydde tvärsäkert reminiscenser från Sten Bergmans radiokrönikor om berömda upptäcksresande en gång i tiden. Dessa har Rolf Blomberg säkerligen lyssnat till som grabb, och de har suggererat honom, fastnat i medvetandet, kanske bestämt hans egen livsinställning. Då han bara berättat om sina egna lekande upptäckaräventyr har han inte haft någon användning för dessa patetiska tongångar. Men när han i det här programmet hade att tala om hjälteöden, lika patetiska som dem Bergman i slutet av tjugotalet brukade ge oss att drömma om en natt varje månad, då bröt de igenom och blandade sig in i hans egna mer diskreta uttrycksätt.

St. T. 23/10 1947

Revolution 2 gånger på 1 vecka i Ecuador

ATUNTAQUI, Ecuador, 1 okt. — (St.-T.) Inom loppet av en och samma vecka har Ecuador sett tre olika män vid statsrodret och upplevt två revolter, av vilka den sista inte var någon vanlig palatsrevolution.

I min senaste rapport till Stockholms-Tidningen skrev jag om hur krigsministern överste Mancheno med pistol i hand tog president Ibarra till fånga, skickade honom till Colombia och utnämnde sig själv till president. Men sex dagar senare var en resning igång mot honom själv. Vicepresidenten från Ibarras regim, Veintimilla, nekade att erkänna Mancheno som statsöverhuvud och utnämnde sina egna ministrar. Följden blev, att Ecuador kom att få två regeringar samtidigt. Veintimillas krigsminister överste Davila utfärdade order till olika militärförband att inta strategiska ställningar. Mancheno i sin tur mobiliserade trupperna i huvudstaden Quito. Manchenos pansartrupper attackerade Davilas infanteristyrkor i närheten av Ambato. Det blev en blodig drabbning, som varade i 6½ timmar. De flygare, Mancheno beordrade till sina truppers hjälp, nekade att lyda order, och Mancheno måste kapitulera. För andra gången på kort tid tog Colombia emot en flyende president.

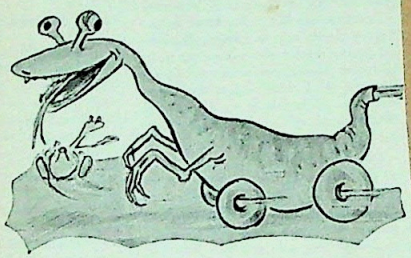
Något operettartat var det inte över denna revolution. Huvudstaden Quito var avskuren från tillförsel på födoämnen. All trafik var stoppad. Svenskarna i Ecuador har dock inte haft större obehag av revolutionerna.

Rolf Blomberg.

OS A 174-2

HJULNYTT FRÅN SYDAMERIKA

I fil. dr Lars-Olof Öhmans tecknade artikel om naturen och tekniken (Industria nr 3, 1948) hävdades att hjulet vore det enda exemlet på hur den mänskliga intelligensen distanserat naturen. Dr Öhman vederläggs här eftertryckligt av upptäcksresanden Rolf Blomberg, som i ett brev, avsänt från Subida Alta, Puná, och försett med bifogade teckning ,expressivt skriver:

Den fann! Min största zoologiska upptäckt! Stranddjur, längd ca 25 cm, lever av räkor och småkrabbor och havsdjur, som sköljs upp på stränderna. Den är oerhört snabb och jag har ännu inte lyckats fånga någon. Chanserna är större i parningstiden, som inträffar i maj—juni, då enligt infödingarna här hanarna ofta får kramp i hjulen.

Så snart jag kan fånga en, skall jag sända foton av den till Industria.

I ett PS tillägger vår vän upptäcksresanden: — Den kallas här »el pie de rueda» — »den hjulbente».

Snögubbar på ekvatorn

SE-reportage: Rolf Blomberg

Kommer mej att tänka på Himmelbjerget, menade Per Sörensen från Köpenhamn och klkade upp mot snötäckta Cotopaxi, världens högsta aktiva vulkan på nära 6,000 meter — 5,943 för att vara exakt. Himmelbjerget i Danmark, landets mest imponerande, lär vara 150 meter.

Sörensen var en av det dussin medlemmar i den kosmopolitiskt hopsatta expedition som häromdagen gjorde ett försök att bestiga Cotopaxi. USA, Tyskland, Colombia, Ecuador, Danmark och Sverige var representerade. Några av medlemmarna var vana bergsbestigare, och ett par av dem hade redan besegrat den 6,310 m. höga Chimborazo. Andra, däribland undertecknad, var mindre erfarna alpinister. En vecka innan Cotopaxi-bestigningen hade därför några av oss som träning klivit upp på den slocknade vulkanen Pichincha (4,787 m.), vid vars fot huvudstaden Quito ligger. Det gick utan större ansträngning. Cotopaxi är emellertid ett bra stycke högre och åtskilligt besvärligare, och det är långt ifrån den bästa tiden för bergsbestigningar nu; december och januari är

Solen går hårt åt huden på så stora höjder, och man gör klokt i att som dansken Per Sörensen skydda ansiktet effektivt.

de idealiska månaderna med för det mesta klart väder och svag vind. Men det är alltid värt att ta en chans...

Med indianförare och mulåsnor för transporten av vår utrustning upp till snögränsen startade vi tidigt en morgon från en hacienda på Cotopaxis västsluttning. Efter en hård dagsmarsch, huvudsakligen genom *páramos*, ödsliga gräsmarker, var vi uppe i snön på 4,800 meters höjd, och här reste vi våra tält. Klockan 3 följande morgon började vi under en stjärnklar himmel vandringen mot toppen, på ishala bergskammar och genom djup, skarklädd snö.

I snigelfart arbetade vi oss upp mot toppen. Vi tog törnar med min filmkamera; när 10 kilo på ryggen känns på denna höjd som 50 i vanliga fall! På sina ställen hade bergssidorna 40 graders lutning och vi måste sicksacka. Ibland mötes vi av djupa, förrädiska sprickor och stup. I täten gick Heracio López Robinson, en colombian som gjort fenomenala bergsbestigningar både i Schweiz och Sydamerika. (Ge honom en chans att försöka Mount Everest och han kommer att klara det! säger förståsigpåarna.) Han såg alldeles oberörd ut. Sedan följde med dunkande hjärta och flämtande lungor resten av oss. Tre av deltagarna gav upp, och återvände.

Cotopaxi, med sina 6,000 meter världens högsta aktiva vulkan, belägen i Ecuador. Krysset visar lägret på 4,800 meters höjd

Timmarna gick och toppen kröp långsamt, oändligt långsamt, närmare. — Vilken tur med vädret! Vi kommer att klara det! sade någon. Strax före klockan 2 på eftermiddagen var vi på ungefär 5,800 meters höjd, nära kraterranden. Då gick plötsligt solen i moln, och fem minuter senare brakade ovädret lös. Askan gick, så det dånade, och vi överfölls av en hagelstorm, som piskade oss med sådan kraft, att vi hade svårt att stå upprätta. Isande kallt var det. Steg för steg pressade vi oss fram. Men stormen tilltog i styrka. Och till sist måste vi ge upp.

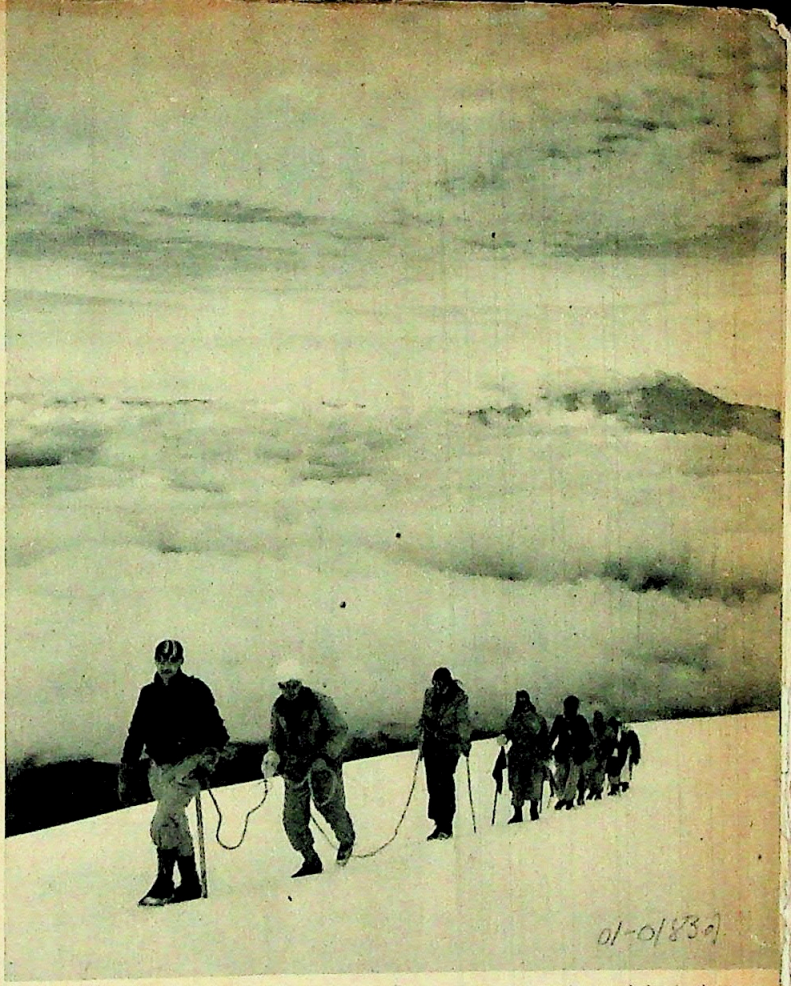
— Tillbaka! skrek López, och så bar det nedför. Ett par ecuadorianer var så besvikna och ilskna, att de grät. Ett par var sjuka och kräktes. Reaktionen kom nu, när inte längre viljan var inriktad på att klara sista etappen och besegra Cotopaxi. Vi stapplade tillbaka, nästan blinda i hagelstormen, vacklade, hasade, föll... Småningom kom vi något i lä och kunde andas ut. — Alla här? Ja, alla var där, men några i sådant tillstånd, att de verkade druckna. I samlad trupp gick vi långsamt tillbaka samma väg vi kommit, och vid 5-tiden var vi nere i vårt läger igen.

»Señorita Cotopaxi», en snögubbe mitt under ekvatorn! Det låter som en paradox! Tre ecuadorianer har skulpterat gubben.

Ytterligare två dagar och två nätter stannade vi i vårt kalla läger i väntan på en chans att göra ett nytt försök att bestiga Cotopaxi. Men chansen kom aldrig. Istället hade vi några timmars sol och vackert väder, då vi torkade våra kläder och byggde snögubbar. Snögubbar mitt under ekvatorn, det verkar Ripley, eller hur! Men för det mesta var det dåligt väder med snöyra och hagel. Vi måste till sist återvända utan att ha planterat våra respektive flaggor på toppen. Men vi kommer igen...

Det var ett underligt sällskap, som gav sig nedför Cotopaxi. Somliga av oss såg hemska ut. Solens ultravioletta strålar hade misshandlat oss på det otroligaste: några ansikten var som stora sår, röda och skinnflådda, läpparna brustna. Som vi dessutom var orakade, så vi såg nog ganska skrämmande ut.

Den amerikansk-tysk-colombiansk-ecuadoriansk-dansk-svenska expeditionen med den fenomenale bergbestigaren Horacio López Robinson i spetsen på väg mot vulkanens topp. Bilden är tagen på ungefär 5,400 meters höjd. I bakgrunden sticker den vilda toppen av den 5,305 meter höga Ilniza upp genom molnhavet.

Svenska flaggan på Cotopaxi. I tältet var 3 nationer representerade: USA — Frank Crosby (f. v.) Danmark — Per Sörensen och Sverige — Rolf Blomberg.

Efter återkomsten från expeditionen var flera av indianerna så druckna, att de måste släpas hem av sina fruar. Men äktenskapen lär vara lyckliga.

11:46 1947
R.R.
11:47

M. Tidningen 21/1 1948

Forskningsresanden Rolf Blomberg skickade för någon tid sedan ett resebrev till Radiotjänst och det var inte något vanligt vykort precis. I nästa vecka får lyssnarna höra vad Rolf Blomberg har att förtälja från sin nuvarande vistelseort Ecuador.

Close-up av den mera sympatiske än fagre Belisario

05-0183
RiR
N:46.

Den ungerska konstnärinnan Olga Fisch gör ett porträtt av coloradoshövdingen Ramóns hustru Maria.

Hos coloradosindianerna

När Rolf Blomberg som ledare för ett kosmopolitiskt sällskap bestående av fyra damer och en opraktisk målare, startade sin urskogsfärd till de rödmålade coloradosindianerna i Ecuador undrade han många gånger, vad han egentligen hade givit sig in på. Det var ett ansvarsfullt jobb. Men allt avlöpte väl. Endast vid ett tillfälle såg det lite kritiskt ut. Det var då en sjuk indian, som några i sällskapet hade försökt kurera, råkade dö. Men indianen kom till liv igen, ty han var en mäktig brujo, medicinman, och intet ont vederfors expeditionsmedlemmarna. Om denna ovanliga händelse och om expeditionens öden och äventyr bland coloradosindianerna berättar Rolf Blomberg i sitt program på lördag.

Som illustration till den från Ecuador hemsända grammofoninspelningen har Blomberg sänt dessa bilder.

Också en Tarzan... Den ecuadorianske målaren Oswaldo Guayasamin, bland urskogens blommor och blader.

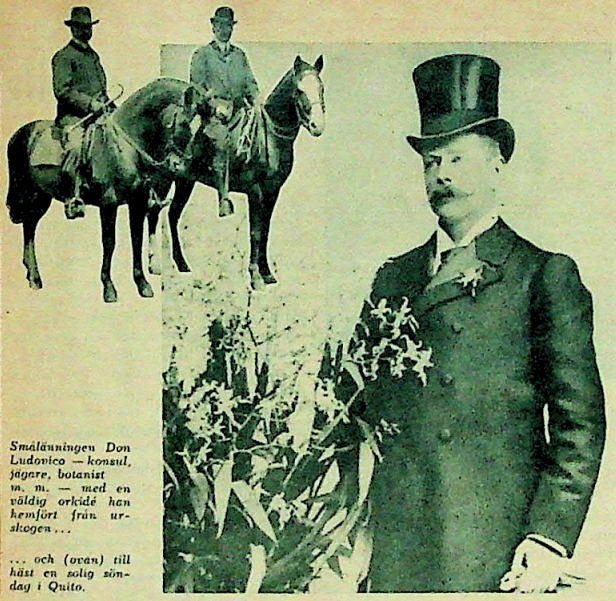
T. v. En av de båda anglo-ecuadorianska expeditionsmedlemmarna Emma Robinson — mellan hövdingen Ramón och hans äkta hälft Maria.

Nedan: Här ses en del av det kosmopolitiska sällskapet, som Blomberg var ledare för, på den leriga djungelstigen som leder till coloradosindianerna

Avskedet från los colorados. Uppställning för gruppfoto.

Småländingen Don Ludovico — konsul, jägare, botanist m. m. — med en väldig orkidé han hemfört från urskogen...

... och (ovan) till häst en solig söndag i Quito.

DON LUDOVICO

— en smålänning i Ecuador

Tisdag

Sätt en smålänning på en kal klippa etc... Sanningen av detta påstående illustrerade Don Ludovico Söderström, "den förste svensken i Ecuador", på ett utmärkt sätt. Till Ecuador kom han 1867, 24 år gammal, som betjänt åt en engelsk diplomat. Betjänten blev sedan själv diplomat, avlonad brittisk konsul i Quito, och därefter, då Storbritannien upprättade legation i landet, svensk konsul. Ecuador gav honom även många förtroendeuppdrag, som annars inga utlänningar fick, och bl. a. satt Don Ludovico i Quitos stadsfullmäktige. Men så var han också enligt en quiteño — en quitobo — mer quiteño än los quiteños själva.

Mest känd torde Söderström vara genom sitt vetenskapliga arbete. Han gjorde enorma zoologiska och botaniska samlingar, som gick till många museer i många länder, däribland naturligtvis Riksmuseet i Stockholm. Han företog ett flertal äventyrsfyllda expeditioner både i Ecuador och Peru, och som ett exempel på att inga strapatser var nog hårda för denne spänstige smålänning kan nämnas, att han inte mindre än 38 gånger besteg den nära 5.000 meter höga vulkanen Pichincha! Det torde vara ett rekord!

Don Ludovico dog 1927, hedrad och hyllad av Ecuador och bevarad i levande minne.

Mina ansträngningar att samla material om Don Ludovico för att så småningom kunna nedskriva historien om hans säll-samma livsöde har krönts med stor framgång: häromdagen fick jag tag på några av hans dagböcker. Och i mitt program "Don Ludovico — en smålänning i Ecuador" låter jag huvudsakligen dessa berätta, bl. a. om hans ankomst till detta land för 80 år sedan, då det sannerligen var ett äventyr att färdas här, och om en färd till "el Oriente", de stora urskogsområdena på ostsidan Anderna.

Rolf Blomberg.

Söderströms hus i Quito med den svenska flaggan.

20.10 ○ **Don Ludovico,**
en smålänning i Ecuador.
Föredrag av *Rolf Blomberg*.
Se sid 5.

17/2 48

HÖRT I RADIO

Eldsjälen Karl Nordström fick ett vackert åreminne i programmet om Konstnärsförbundet. Sixten Strömbom, som gjorde en svepande exposé över förbundets verksamhet, gjorde till och med gällande, att Nordström inom sitt gebit kom att betyda lika mycket som Strindberg inom sitt. "Kamp" var ett ofta återkommande ord i denna exposé — och låt vara att det kramats mycket färg ur tuberna sen den tiden och att konstfejderna på Carl Larssons, Zorns och Liljefors tid verkar ovidkommande på sena tiders barn, men det var i alla fall på den tiden som urkällan till svenska folkets nutida konstuppfattning sprang i dagen. Programpunkten var ett färgrikt apropå till Nationalmuseiutställningen och bl. a. berättade förbundsveteranen Axel Sjöberg minnen från tiden då det begav sig och Åke Claeson läste fint och förnämt ur prins Eugens minnesanteckningar.

Rolf Blomberg, som just u är i Sydamerika, hade roat sig med att posta sin röst till Radiotjänst och rösten berättade friskt och trevligt om praktsmålänningen "Don Ludovico" alias konsuln, jägaren, botanisten, djurvännen, äventyraren, levnadskostnären m. m. Ludvig Söderström, som liksom inte fick plats i Småland, utan blev den förste svensken i Ecuador och på äldre dagar sågs vandra omkring i sällskap med en sorts stor, tam råtta utan svans. Blomberg läste högt ur denne hedersmans dagböcker och där fanns mycket att lära. I övrigt lät Marianne Mörner höra sig i ett vackert program och aftonens lättare underhållning hade en ovanligt mild air av amour.

L. D.

S.T. 17/2 48 01-0185

01-0184

Jultrevnad 1947.
OS-0186

Rolf Blomberg

LÄGERLIV PÅ VULKAN

Forskningsresanden Rolf Blomberg har, som bekant, under krigsåren vistats i östasien, och upplevt många öden och äventyr. Efter några korta månader i hemlandet begav han sig åter ut, denna gång till Sydamerika. Dessförinnan nedskrev han emellertid för Jultrevnad denna målande skildring av hur han besteg vulkanen Tambora — omgiven både av tunga, vita moln och en hel del mystik — på en av de små Sundaöarna.

Med längtan och undran hade min fru och jag från vårt läger på den lilla obebodda ön Satonda skådat upp mot grannön Soembawas skyhöga vulkan Tambora. Mitt på dagen låg den inbäddad i tunga, vita moln och gömd för våra blickar. Men tidigt på morgonen och just innan solen gick ner, var sikten klar och våra ögon sökte sig upp efter de djungelklädda bergssidorna mot den kala toppen, som tecknade sin ojämna silhuett ömsom i blåaste blått, ömsom i lila, purpur eller guld.

— Högt där uppe ska vi slå läger ett par veckor, sade jag till vår boy Drohama. Därifrån kommer Satonda att se ut som en liten bubbla på havet!

Drohama ruskade ogillande på huvudet.

— Det är ingen bra plats, tuan. Det är förfärligt kallt på Tambora. Och där finns stora, farliga hundar — så stora, att deras fotavtryck är som tigrars. När dom skäller, går nånting sönder i örona på en och man blir stendöv. Och ännu värre är skogsfolket. Dom lever i träna och är inte större än barn och är elaka och vidrigt fula. Nä, tuan, det är bättre att stanna här på Satonda . . .

Om det ändå hade varit sant! Tänk att få fånga ett litet skogstroll, ludet och svansprytt, eller en rar hundvalp, stor som en häst! Men fåfänga hopp; det är bara folkfantasin som på Små Sundaöarna förutom samma nissar och skogsrån och troll och sagodjur som hemma hos oss också skapat en hel rad andra. Varje berg, varje flod och sjö befolkas av sällsamma väsen, och då man försöker samla uppgifter om öarnas djurvärld, blandar öborna som regel ihop fantasi och verklighet och berättar om den mest vidunderliga fauna.

— Det *är* säkert, tuan, säger de. Jag har själv sett en hjortbock som var kritvit och hade horn av renaste guld.

— Är det *riktigt* säkert?

— Ja, tuan. Men — kanske var det tuan Satan . . .

Herr Satan på Små Sundaöarna kan uppträda i vilken skepnad som helst — som hjort eller skön kvinna eller krokodil eller höna!

Men även utan Drohamas dvärgar och jättehundar var den nära 3.000 meter höga Tamboravulkanen lockande för oss nyfikna. Den hade endast bestigits ett par, tre gånger, och uppgifterna om hur den såg ut där uppe varierade en hel del. Somliga påstod, att kratern var helt fylld med vat-

Fru Karin Blomberg i Soembawas tropiska urskog.

ten, andra att den ännu glödde. Vad fauna och flora beträffar var Tambora alldeles outforskad.

Efter Rinjani på ön Lombok är Tambora den högsta av alla vulkaner på Små Sundaöarna, och för något mer än 130 år sedan var den t. o. m. högre än Rinjani. Det påstås, att under en eruption 1815 — ett av de förfärligaste vulkanutbrott i historisk tid — två tredjedelar av berget förintades. Detta är nog en överdrift, Tambora skulle då tidigare ha uppnått den kolossala höjden av nära 9.000 meter! Men att åtminstone *en* tredjedel av vulkanen sprängdes bort lär vara bevisat genom beräkningar som gjorts efter gamla sjöfarares uppgifter från vilka positioner de kunde se Tambora.

I en rapport från 1819 om utbrottet och dess verkningar berättas, att två sultanat, Pekat och Tambora, fullständigt ödelades och att av de båda rikenas 40.000 invånare endast tre överlevande stod att finna — de sista av en egendomlig, oblandad ras med ett språk som nu ingen människa kan

tala. Ett hundratal infödingar, vilka lyckades rädda sig ut på en udde, dränktes av en flodvåg som var så stor, att den förorsakade skador på det avlägsna Celebes' kuster. Askregnet från Tambora förmörkade solen vida omkring och förstörde all gröda på Soembawa och grannön Lombok med svår hungersnöd som följd, och så långt bort som i Soerabaja på Java uppmättes ett asklager av 5—10 centimeter.

Trädormbunkarna voro stora som palmer.

Infödingarna på Soembawa vet att berätta, vad som var orsaken till den hemska katastrofen. Vid tiden för utbrottet, heter det, regerade i Tambora en sultan, som var både rik och mäktig och dessutom så övermodig, att han ansåg sig för mer än Allah. Han levde i synd och otukt och hånade allt som var heligt.

En dag kom en sjöfarande arab, en gammal helig man, till Tambora för att tala allvarets ord med sultanen och förebrå honom hans synd. Araben gick först till moskén för att bedja. Inne i helgedomen fick han se en hund. Med vredgad stämma befallde han prästen att köra ut detta för en muhammedan det orenaste av alla djur. Men prästen svarade:

— Det törs jag inte. Det är sultanens hund, och om jag kör ut den, blir jag kanske dödad.

Den helige sjöfararen drev då själv ut hunden ur moskén.

På kvällen var han inbjuden till sultanen, och en stor festmåltid serverades.

— Nå, helige arab, hur smakade maten? frågade sultanen honom, sedan de ätit.

— Mycket gott, var dennes svar.

— Och vet du, vad du åt? frågade värden honom åter.

— Ja, det var väl getkött, förmodade araben.

— Ha, ha! flinade sultanen ondskefullt. Det var den hund du vågade köra ut ur moskén!

— Eländige, förbannad vare du! skrek araben kokande av vrede. Må Allah straffa dig!

— Må du själv straffas och lära dig vett, svarade sultanen. Soldater, prygla honom!

När de första piskslagen föll på den helige mannens rygg, började marken att skaka och Tamboravulkanen spy eld och aska, och några ögonblick senare fanns intet kvar av sultanatet Tambora.

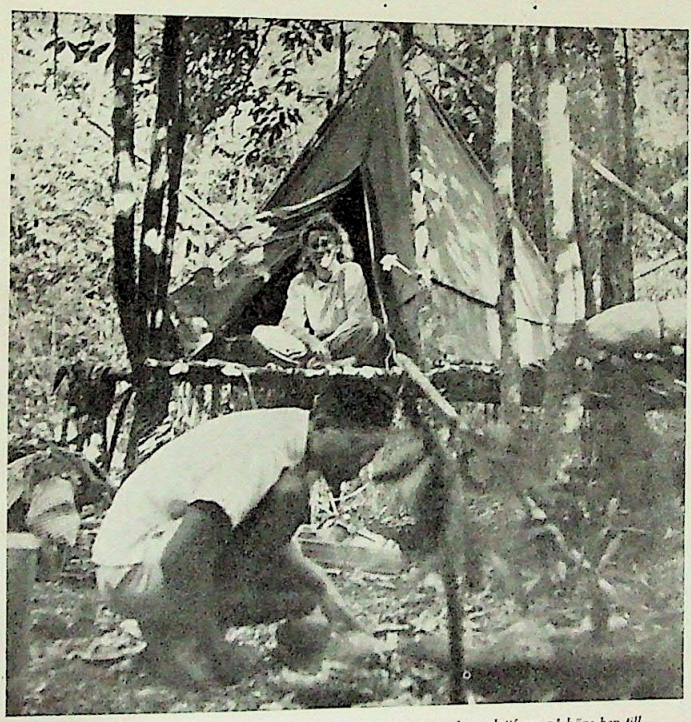

Ett par bimaneser hugga väg genom djungelsnåren. De ha käppar i vänstra handen för att föra undan jättebrännässlorna.

Vår start mot Tamboras topp skedde från Kooperativa Förbundets kaffeplantage, som ligger på vulkanens sluttning, på 600 meters höjd över havet. Inbjudna av plantagens hygglige chef, Gösta Björklund, att inrätta vårt "högkvarter" där, blev plantagen för oss en utgångspunkt för många och långa färder på Små Sundaöarna.

Jag låter dagboken utan lyriska utsvävningar berätta om vandringen till toppen.

3 sept. Start mot Tambora tidigt på morgonen med Drohama och sex bimanesiska bärare, därav tre med vardera två 20-litersdamejeanner vatten; ovisst om vi nu under torrtiden finner något efter vägen eller på toppen.

Ett läger under vandringen till Tamboras topp. Tältet är rest på en plattform på höga ben till skydd mot blodiglar.

Yppig och vacker urskog. Hjortar och vildsvin. Fångst av tjock, grön näsgroporm.

Anlände kl. 13 till gammal bivack på 1.150 m. ö. h. Har slagit läger där. Väg har ej huggits längre trots att flera kulier varit i arbete en vecka och vid sin återkomst svor vid Allah, att de slagit sig ända fram till toppen.

Vi har hela eftermiddagen gått lös på djungeln med våra skogsknivar.

4 sept. Start i daggryningen. Ett par man i förväg för att fortsätta hugga väg. Härlig natur med väldiga snövita jordorkidéer och fantastiska ormbunkar, en del stora som palmer. Vild förtjusning då vi fann binäste, som skattades på honung med hjälp av rykande facklor mot de små ilskna försvararna. Bärarna, kladdigare än flugfångare efter kalaset, slickade sig resten av dagen som förnöjda kattor.

Upptäckte mot eftermiddagen att 3 av 6 damejeanner vatten är slut; strängare kontroll måste tydligen införas. Skickade två man tillbaka för att hämta mer.

Läger vid 17-tiden på 1.500 m. med utsikt mot toppen, som i solnedgången låg där purpurfärgad och lockande och nu är försilvrad av stor måne. Drömlandskap!

5 sept. Läger på 1.700 m. Fy, vilken dag! Vi har nästan hela tiden, steg för steg, oändligt långsamt, huggit oss fram genom den mest djävulska djungel av jättestora, 3—4 meter höga brännässlor med taggar som stoppnålar. Det är som hade de liv, som om de famnade efter oss och vispade till oss. Jag tror de *spottar* efter! Min högra hand — den jag håller skogskniven med — är dubbelt så stor av svullnad och ser ut som ett blodigt stycke kött. Mitt ansikte är bulligt och jag har läppar som en neger.

— Tuan Satans trädgård, säger Drohama.

Vi övernattar nu mitt i den. Kallt och rått.

Skickat tillbaka ytterligare två man för att hämta vatten.

5 sept. Läger på 1.800 m. Hunnit med endast 100 meters stigning. En hel dags slagsmål med de sataniska jättebrännässlorna. Men nu är vi nog ur eländet. Kom ut på bergsrygg med högväxt alang-alanggräs och tjemaraträd, som påminner något om våra tallar men är högre och slankare. Utsikt miltals åt väster. Kajsa och jag har samlat och pressat en del växter, bl. a. en som påminner om vår svenska ängsklocka. Har sett riktiga talgoxar också.

I skymningen hörde vi höga rop som växte till vrål. Våra bärare dödsförskräckta.

— Det måste vara tuan Satan! menade en.

Det var till vår stora överraskning — tuan Gösta Björklund!

— Har länge nog bott på Tamboras sluttning utan att kliva opp på toppen, så nu tar jag tillfället i akt, sade Gösta.

7 sept. Vidare mot toppen. Genom omväg på grund av nya brännässelskogar upptäckte jag ravin med stora vatten-

En näsgroporm — en av de vanligaste giftormarna på små Sundaöarna.

05-18
05-01861

samlingar på något över 2.000 meter. Oväntat och välkommet. Ravinen har nu blivit vår slutgiltiga lägerplats.

Kajsa och jag fortsatte mot toppen. Stark stigning och en besvärlig, svettdrivande vandring, första stycket genom alang-alang och skog av förvridna, brandskadade träd, minnen efter en svår brand, som rasade här för ett par år sedan.

Gott om hjortstigar. Skrämde upp ett par granna bockar, som låg i gräset och sov.

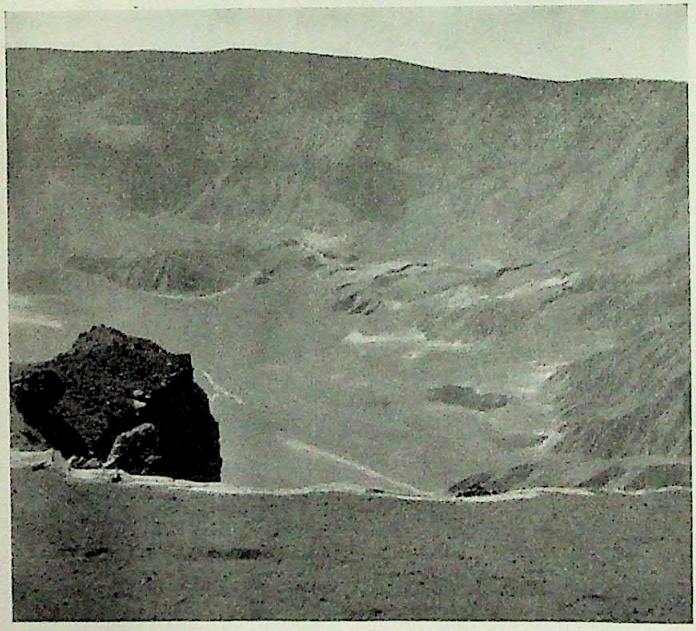
Träden och alang-alangväxtligheten snart ersatt av svart lavasand. Som kolstybb, lös och halkig. Endast mycket sparsam vegetation här och där. Uppför tvära och stela branter på vass bergsrygg, där vi ibland måste krypa på alla fyra. Då och då en vilopaus. Utsikten sagolik: närmast oss tjemaraskogen i det gula gräset, sedan miltals mörkgrön djungel, den blanka havsytan och som en hägring ön Lombok med vulkanen Rinjani i fjärran.

Andfådda och med dunkande hjärta nådde vi den svavelluktande kraterranden på dess lägsta ställe. (Höjdmätaren visade 2.450 m.) Fantastisk syn! Vi bara stirrade. Och kände vår litenhet på ett förkrossande sätt. Vilken krater! Den har en diameter av tre, fyra kilometer och är mycket djup. Stela, branta väggar, gula av svavel på många ställen. Vattenånga stiger upp här och där. Det från ångan kondenserade vattnet bildar små rännilar, som rinner mot kraterns centrum och gör en ganska yppig växtlighet möjlig över ett ansenligt område. En mindre, svart krater inne i den stora ryger små vita moln av vattenånga.

Uppgiften om kratersjö kan nu dementeras, men det är troligt att större vattensamling bildas under regntiden.

Vacker men sparsam vegetation på kraterranden. Vitblommande, doftande små buskar som osökt påminner om vår svenska skvattram och samlar mängder av bin, skalbaggar och fjärilar. En stor rovfågel gjorde störtdykningar mot oss — kanske var vi i närheten av hennes bo — men f. ö. inget djurliv. Hjortspår finns dock.

När middagssolen började samlas och svepte in oss i en kall och ruggig dimma, anträdde vi återfärden. Nästan jobbigare än uppfärden, ty sand och stenar rullade under fötterna och vi åkte kana och satte oss titt och tätt på baken.

Tamboravulkanens väldiga krater, c:a 4,000 meter i diameter och 3—400 m. djup.

Så långt dagboken.

Gösta Björklund spänstade naturligtvis också upp till kratern, förstummades liksom vi av den mäktiga synen och återvände sedan till kaffeplantagen. Kajsa och jag och Drohama klättrade dit upp ett flertal gånger och gjorde ett par försök att ta oss ned i kratern, men svavelångor och andra gaser, som förorsakade oss andnöd och illamående, satte stopp för våra ansträngningar. Rätta tiden för en nedstigning är nog i regntiden, då de giftiga gaserna troligen i stor utsträckning binds av regnet.

Vårt läger i ravinen hörde inte till de trevligaste vi haft. Nätterna var mycket kalla och temperaturen på dagarna synnerligen ojämn. Ena timmen kunde det vara nästan olidligt hett, den andra, då molnen kom svepande och blekte

05-01862

bort solen, kyligt och ruggigt. Särskilt våra kulier från det soldränkta låglandet led av kylan. De tände väldiga eldar och höll nästan på att krypa in i dem. På nätterna såg deras bivack ut som ett veritabelt råttbo, ty för att hålla värmen låg de hopgyttrade i en enda hög, försökte krypa under varandra och om möjligt bara exponera nästippen. De som låg ytterst gjorde allt för att klämma in sig i mitten, och de som hade bra platser ville inte släppa dessa ifrån sig, de skällde och skymfade, sparkade och nöp inkräktarna. Inte blev det mycket sömn för någon av dem.

Terrängen kring lägret var besvärlig med raviner och stup och en risig och svårgenomtränglig vegetation, uppblandad med otaliga brännässlor. En av våra kulier, som jag skickat ut tillsammans med ett par andra för att samla växter och djur, gick vilse och var borta ett helt dygn. Efter ett väldigt sökande och idelig skottlossning hittade vi honom ylande och virrig djupt nere i en ravin, där han skräckslagen hade övernattat och trott sig se både skogsfolk och jättehundar. Den första tiden efter äventyret var det fara för hans förstånd. En kväll några dagar efter hans fasansfyllda natt i ravinen satt vi och tuggade vårt ris kring lägerelden, då han plötsligt for upp, stirrade med förfärade, galna ögon omkring sig och drog sin skogskniv med darrande hand.

— Vad ser du? frågade jag.

— Jag ser dem inte, men jag hör dem! stötte han fram.

— Vilka?

— Skogsfolket.

Hans rädsla smittade av sig, och alla grep efter sina skogsknivar. Det var på god väg att bli panik.

— Du hörde nog en skogstupp, sade jag, och för att lugna honom och de andra tog jag en sväng kring lägret och lyste åt alla håll med min starka ficklampa. Inte ens en skogstupp behagade visa sig.

En annan kuli, den döve Medafa, gav oss den verkliga chocken, då han höll på att falla rakt ner i lägret från en hög klippa.

Jag var ute på lyktjakt och hade med mig tre kulier, bland dem Medafa. Som jag ensam hade ficklampa, sade jag till mina mannar att hålla sig tätt efter mig. När vi kom tillbaka till lägret, var Medafa inte med, men då jag lyste upp mot skogen, fick jag se honom komma lunkande rätt ut mot en klippa, som reste sig högt över lägerplatsen. Jag skrek till honom att stanna, men han hörde ingenting. Jag skrek igen och lyste på marken framför hans fötter. Han

Vårt läger nära toppen. T. h. om detsamma reste sig den klippa, där Medafa höll på att störta ned.

lunkade vidare, hörde ingenting och uppfattade ingenting av klippan; han var bländad av lampan. Med förfäran tjöt jag åt honom att stoppa, mina kulier också. Medafa bara lunkade på . . . Det var fruktansvärt att se! Han skulle just ta steget ut i luften — och — ett under skedde! Han tvärstoppade. Stod och svajade på klippkanten. Tog ett halvt steg bakåt, var räddad!

Leende sade han sedan till mig:

— Jag såg inte stupet, men jag *kände* det.

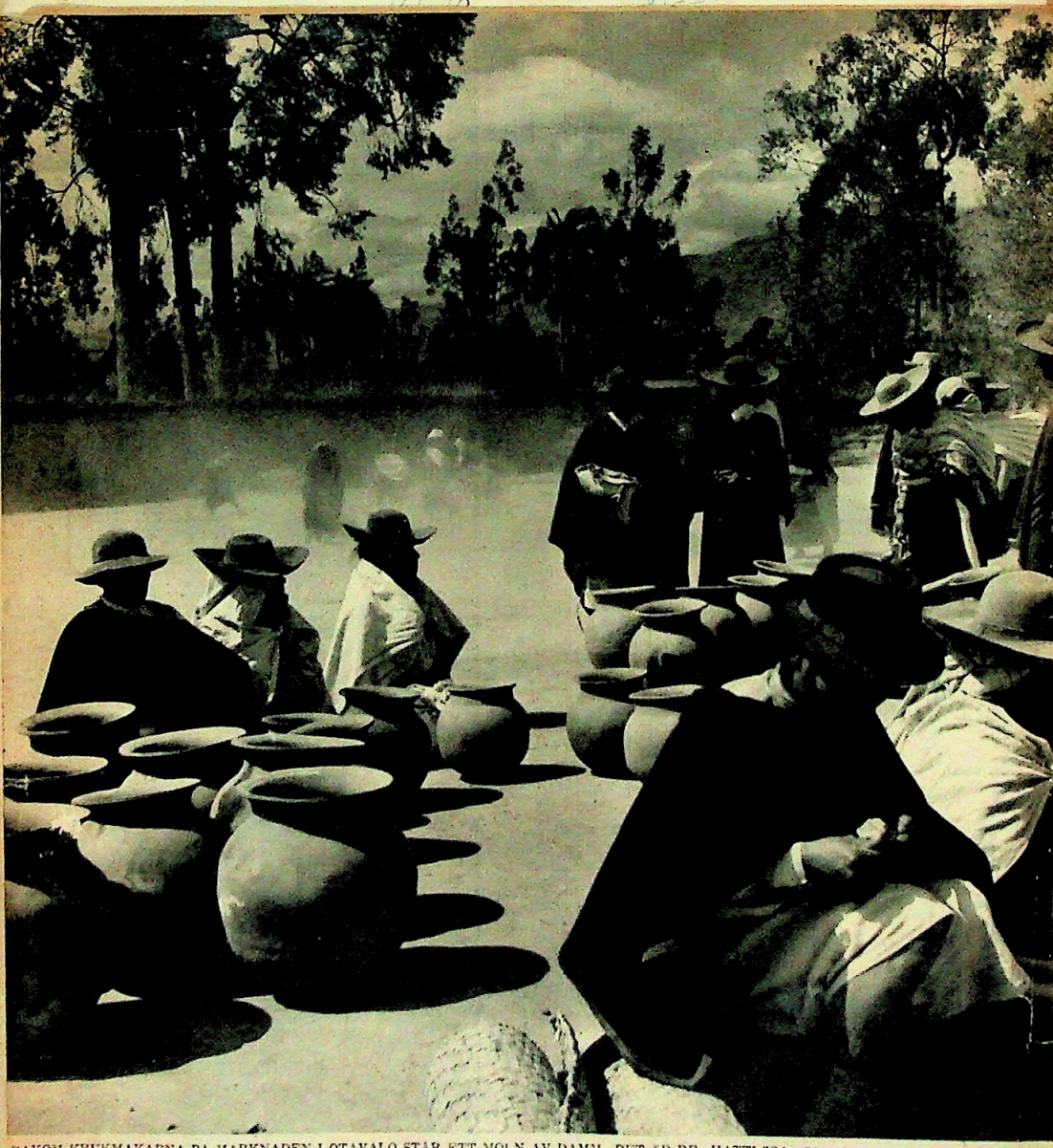
Inga andra äventyr att tala om hände på Tambora. Dagarna gick med insamling av växter och djur — av de senare blev det f. ö. ett magert utbyte — och en vacker dag bröt vi upp och återvände genom "tuan Satans trädgård" till plantagen.

— Nå du, Drohama, sade jag, det var inte så farligt med skogsfolket och jättehundarna . . .

— Nä, vi hade väl tur. Men han som gick vilse *såg* dom i alla fall med egna ögon!

Fotos: författaren.

Roy Abramberg

BAKOM KRUKMAKARNA PA MARKNADEN I OTAVALO STÅR ETT MOLN AV DAMM. DET ÄR DE »HATTLÖSA» SOM SOPAR RENT PÅ GATAN. POLISEN KRÄVER ATT MARKNADSFÖRSÄLJARNA GÖR RENT EFTER SIG. NÄR ALLT ÄR SNYGGT OCH PRYDLIGT FÅR DE SINA HATTAR!

IMBABURA — bergsindianernas land

SE-reportage: Rolf Blomberg

en månads tid har jag nu vistats i Imba- kanske väckreste av Ecuadors provin- r ett sällsamt och fascinerande land. vulkaniska berg och fruktbara dal- med stora haciendor och en talrik, idag indian- befolkning. De flesta av Imbaburas indianer är fria bönder och hantverkare, de mest välbärgade och kulturellt avsedde för sina utmärkta textilarbeten, och vill man se prov på dessa, skall man besöka den stora mark- den i staden Otavalo, där varje lördag tusen-

(FORTS.)

VÄVARNA SITTER I LÅNGA RADER OCH SÄLJER SINA YLLE- OCH BOMULLSTYGER. BILLIGA PRISER OCH FÖRSTKLASSIG KVALITET KÄNNETECKNAR DESSA INDIANERS TEXTILIER. MARKNADERNA ÄR VERKLIGA FOLKFESTER.

En indianmamma med sin minste. Kvinnorna har metervis med röda och gyllene pärlor kring hals och handleder. Deras kläder är hemvävda och helare och svalare än andra indianers.

När man färdas i bergindianernas land, hör man ständigt vasspipans och flöjtens toner. Här spelar Jesús Messias Ituarén en sorgfärdig låt av indianernas trista, melankoliska melodier

en av dessa har jag just besökt och filmat. Det var en fest till indianernas speciella skyddshelgon San Luis' ära, alltså en religiös fest (alla indianer i dessa trakter är katoliker), vilket inte hindrade, att man i denna kunde spåra mer av soldyrkan och gamla riter från inkaväldets dagar än kristna ceremonier. I dagarna tre firades San Luis av fantastiskt utstyrda och vanligt helgdagsklädda indianer med processioner och fyrverkeri — det dundrade och knallade i Otavalo som under den värsta revolution — med dans och musik och dryckeslag. Så småningom urartade det dock till rena puru-orgier; *puru* är ett otäckt sockerbrännvin, som indianerna tyvärr i alltför hög grad är hemfallna åt missbruk av.

— Och det här är ändå ingenting mot »la fiesta de San Juan», deras största fest i juni, som varar i sju dagar, sade mig en polis i Otavalo. Då ser det ut som ett slagfält här. . .

Men när det inte är fest eller marknad, är indianerna skötsamma och flitiga. De plöjer, sår och skördar, sköter väl om sina husdjur, kardar ull, spinner och väver och spelar tristа låtar på flöjt.

De flesta förstår spanska ganska bra, men sinsemellan talar alla sitt eget språk, *quichua*. Det är nog ett av världens enklaste språk: grammatiken är okomplicerad och logisk och lättfattlig, utan oregelbundna böjningsformer eller undantag.

Det hö[illegible] en dikt på *quichua* är den som är road av veta, vad detta exotiska språk liknar:

Chasmanf euyaylla rini,
Supay aputa man-
chashpa,
Chasnami, mana jaycapi
Ricuringapag, chinggasha.

Att fotografera och filma dessa indianer var inte alltid så lätt. Många hyser en vidskeplig fruktan för kameraögat, och de tror, när de får se sin bild, att deras själ tagits ifrån dem. Det hände ibland, då jag riktade kameran mot någon indian, att denne gjorde helomvändning och rusade sin väg i full fart. Andra däremot var mera »civiliserade» och t. o. m. fotografihungriga.

Som resultat av mitt Imbabura-besök kommer så småningom en kortfilm. Nära 1,000 meter bergsindianer, stor berg, kolibris och andra

Imbabura-ingredienser har just gått till ett laboratorium i Mexico för framkallning.

★

Det är inte bara indianer på marknaden i Otavalo, utan många vita reser dit från huvudstaden Quito.

Framför allt är det textilvarorna som imponerar på främmande marknadsbesökare. Prutningen börjar...

Utströdda över hela provinsen ligger indianernas hyddor med väggar av lera och tak av halm. Det kan vara tämligen kyligt uppe i höglandet, men männen håller kylan ute med ponchos av ylle och kvinnorna med rebosos.

Skyddshelgonet San Luis har tagits ut ur kyrkan och bäres i procession genom staden och fram till plazan.

En häst och en duva i vetemjöl (!) återfanns på den del av marknaden där livsmedel såldes.

THE SMÅ UNGAR... INDIANERNA HAR GOTT OM HUSDJUR — HUNDAR, KATTER, MARSVIN, HÖNS, GRISAR, GETTER, FÅR, KOR, ÅSNOR — OCH ALLA BEHANDLAR DE VÄL OCH MED STOR OMSORG.

I täten framför San Luis går ett musikkapell bestående av ivrigt musicerande flöjtspelare och trumslagare.

Småningom bär det av hemåt byarna igen — till fots eller på [illegible]

Se

1—7 jan.

PÅ MARKNADEN

— inte i Värnamo men i Otavolo, bergsindianernas stad i Ecuador — känner sig den här lilla indianflickan rådvill och bortkommen. ROLF BLOMBERG skildrar i ord och bild i detta nummer ett besök i Imbabura, bergsindianernas land.

(SE-foto: Rolf Blomberg)

Nr 1 1948 NYHETSTIDNINGEN I BILD PRIS 40 ÖRE
I Danmark 90 Öre och Norge 70 Öre

Pe Nr:7 1948

"LOS COLORADOS" OCH SPRITDJÄVULEN

Se-reportage: Rolf Blomberg

Quito i januari.

Bland Sydamerikas många indianstammar intar *los colorados*, de röda vid Rio Esmeraldas källflöden i Ecuador en särställning. De — och de närboende cayapasindianerna — är de enda urskogsindianer som lever på västsidan av Anderna. De är säkerligen de vackraste och mest välbyggda av Sydamerikas urinvånare; en del av de yngre kvinnorna är även efter västerländska begrepp verkliga skönheter. Trots att de varit i kontakt med den s. k. civilisationen mycket länge, håller de styvt på sina gamla sedvänjor. De har inte klätt sig i skjorta och byxor ännu. Deras klädedräkt är densamma som då spanjorerna kom hit för 400 år sedan. De har erhållit namnet »los colorados», emedan de färgar sig helt röda med ett färgämne som fås från frukterna av achoteträdet. Männens hår, klippt i en originell, hjälmliknande frisyr, färgas likaledes rött, knallrött! — med en »pomada» av ister och achotefärg. Effekten är storartad.

Los colorados är i utdöende. För ett par hundra år sedan var de mycket talrika, men sjukdomar har härjat och härjar alltjämt svårt bland dem, och dödlighetsprocenten bland spädbarnen är ohyggligt hög. Jag talade med en indiankvinna, som hade haft sju barn, men endast ett var i livet. Sammanlagda antalet *colorados* uppgår nu till omkring 50 själar. Ett amerikansk missionssällskap har planer på att upprätta ett sjukhus bland *los colorados;* det är att hoppas, att planen med det snaraste förverkligas.

Vad som undergräver indianernas hälsa är också ett starkt missbruk av alkohol. De dricker väldiga mängder *chicha*, en rusdryck som de framställer av sockerrör, och dessutom *aguardiente*, det billiga ecuadorianska brännvinet, som de kan köpa i den närbelägna byn Santa Domingo eller som handelsmän förser dem med.

»Los colorados» visade under festen stort intresse för min Rolleiflex. Några ville hindra mig att fotografera, då vi »tog skuggan» från dem...

Nyligen bevistade jag tillsammans med ett par vänner en stor fest bland *los colorados*, eller rättare: ett fyllislag av värsta sorten. Början av festen fick vi inte se — den hölls i en annan by, hos medicinmannen Alejandro, och inga vita var tillåtna närvara — men så småningom kom »de röda» hem på ostadiga ben för att fortsätta fyllefesten i sin egen by. I spetsen kom hövdingen Ramón bärande på sin son, som var så stupfull, att han inte kunde gå. Supandet fortsatte, och handelsmän, som kommit dit med anledning av festen, sålde *aguardiente* till ockerpriser. Vi fick strax bevittna rätt olustiga yttringar av spriten — kvinnomisshandel, gräl och slagsmål. Men mot oss vita var de på intet sätt aggressiva. Vi blev i stället omfamnade, så vi till sist själva var röda som *colorados!*

I nyktert tillstånd är *los colorados* de mest sympatiska indianer man kan träffa, så det var en stor desillusion att se dem under spritdjävulens inflytande.

Bland »los colorados» finner man de vackraste indianskorna i Sydamerika, välväxta och graciösa. Men de åldras fort. Detta är en 18-åring.

Medan festen pågick i en annan by var hövdingen Ramóns hustru ensam hemma med sin son. Hon sprang omkring och tjöt och skrek och svängde vilt med en järngryta.

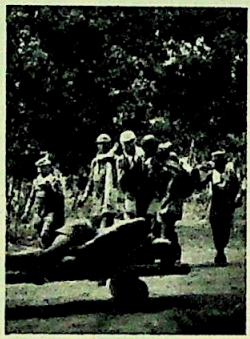
»Hemma i Sverige skulle väl en grabb vid 12 år, som sätter brännvinsflaskan till munnen, väl få en hurring». Men hos los colorados bjuds även de allra minsta på en sup.

HÖVDINGEN RAMON ÅTERVÄNDE SMÅNINGOM TILL SIN EGEN BY FÖR ATT FORTSÄTTA SUPGILLET. HONOM VAR DET INGEN FARA MED, MEN HANS SON VAR SÅ FULL ATT HAN MÅSTE BÄRAS HEM.

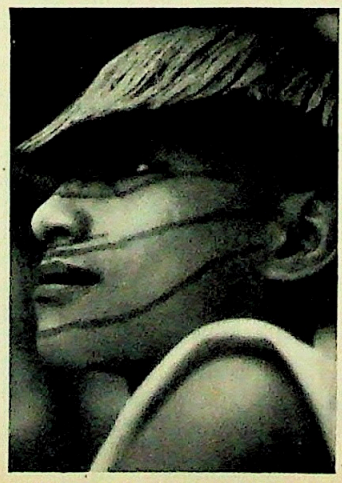
Även de vita — här André Roosevelt, en amerikansk journalist och globetrotter — målade sig röda, vilket gillades högt och rent bland los colorados och stärkte vänskapen.

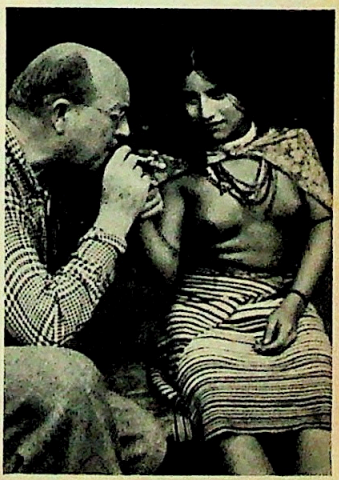
Fler och fler colorados samlades till festen, alla ordentligt målade och alla lika ordentligt »påstrukna». Mannen i förgrunden sover ruset av sig — för att sedan dricka mer!

Colorados musik är primitiv men vacker. Här ...s en indian och hans son traktera en marimba, ...t instrument av bambu och chontapalmträ.

Närbild av en colorado. Endast ett färgfoto kan dock göra honom full rättvisa; hans ansikte är helt rödfärgat och håret ser ut som en röd hjälm.

»Skulle jag kunna få låna lite eld?» En av Rolf Blombergs vita vänner försöker inleda en stilla flirt med en av de söta kvinnliga festdeltagarna.

Nr 37 (Nr 19420) Stockholmsupplagan — Uppl. A SÖNDAGEN DEN 8 FEBRUA

Oljebolag erövrar Ecuadors urskogar i kamp mot vilda indianer och giftdjur

St.-T:s ROLF BLOMBERG mitt i inbördeskrig – filmar djungelns fascinerande liv

Från St.-T:s utsände medarbetare ROLF BLOMBERG.

GUAYAQUIL, Ecuador, i februari. — Efter många och långa färder i det vackra, vilda Ecuador är jag nu åter i Guayaquil vid kusten. Här är regntid och hett som i en bastu och som alltid vid den här tiden har stan invaderats av kryp av alla de sorter: stora otäcka vattenkackerlackor och grillos — en sorts gräshoppor. Överallt i mitt rum hoppar grillos omkring. Det är ett mysterium hur de kommer in, ty jag har moskitnät för fönstren. Antagligen sitter de utanför dörren och slinker in när jag går ut.

Det halvår jag nu tillbringat i Ecuador har jag legat i värre. Över en månad färdades jag runt i provinsen Imbabura uppe i Anderna för att filma bergsindianerna och deras liv. Sedan tog jag med mig filmkameran upp i snöbergen, och därefter bar det i väg till el Oriente, de stora urskogsområdena på ostsidan av Anderna vid Amazonflodens källor. Jag har tidigare besökt dessa trakter, för 10 och 12 år sedan, och jag hade inte väntat att på så kort tid några större förändringar skulle ha skett. Men jag bedrog mig.

I "inkörsporten" till el Oriente, Pastazaflodens dalgång, började miraklet. Den smala, farliga stig, som förut slingrade sig ner mot urskogen längs svindlande raviner och stup, var borta. I dess ställe fanns en god bilväg, och på den kom jag på lite över 2 timmar ner till byn Mera, där urskogen riktigt börjar. I gamla tider var det en dryg dagsmarsch. Längs vägen hade hus växt upp som svampar ur jorden, och där urskogen förut stod tät, låg fina odlingar. Här hade det gått framåt! Vi passerade Mera (byn hade vuxit, så jag inte kände igen den!), och några kilometer längre fram höll jag verkligen på att tappa ögonen. Det var då Shell-Mera plötsligt dök upp — oljebolaget "The Shell Company of Ecuador"s största camp i el Oriente. Ett stort flygfält med ett halvt dussin plan! Hangar och verkstäder! Bostadshus och kontorsbyggnader! En hel liten stad!

Ungefär samtidigt som jag återkom från jibaroindianernas domäner i el Oriente 1937, kom de första Shell-geologerna in i samma trakter, och följande år byggdes flygfältet i Shell-Mera för flygfotografering av det väldiga område, som Shell fått koncession på. Flygfotograferingen var f. ö. en ganska komplicerad historia i dessa regnrika trakter, där nederbörden är 14 mm om dagen i medeltal och där himlen under ett helt år endast är absolut molnfri under några få timmar!

Geologernas arbete var inte heller det lättaste. El Oriente är ett ogästvänligt land, med tät djungel och strida floder, med giftkryp

(Forts. sid. 14, spalt sex)

ROLF BLOMBERG

skildrar här för Stockholms-Tidningens läsare hur Ecuadors urskogar moderniserats på de 10 år han varit därifrån. Vägar, små moderna städer och flygfält har vuxit upp långt inne i El Oriente, där Shell letar olja sedan 1937. Ännu har man inte funnit någon men man är vid gott mod ändå. De vilda Aucasindianerna kastade sina spjut mot det flygplan som förde Blomberg och hans filmkamera över deras land, och jibarosindianerna var ute på krigsstigen för att hämnas två av deras egna, som blivit mördade av en grannstam.

Två skönt bemålade representanter för Colorado-indianerna.

Urskogsindianer med sköna kvinnor färgar sig röda från topp till tå

(Forts. fr. första sid.)

och febrar av alla de slag och befolkat av vilda indianstammar. De krigiska aucasindianerna kring Rio Curaray vållade Shell särskilt mycket bekymmer. De gjorde ideliga attacker mot de geologiska expeditionerna, och 1942 dödades tre arbetare hos Shell vid ett överfall på Arajuno-campen, året därpå ytterligare tre.

Brummande människofåglar

Där enligt geologernas beräkningar olja borde finnas, upprättades nya camper, flygfält byggdes och snart var det full trafik över djungeln av brummande "människofåglar", som aucasindianerna kallade flygmaskinerna. Vid mitt besök i Shell-Mera var 9 plan i farten — 2 Bristol freighters, 2 Douglas, 2 Ford och 3 Grumman, de senare amfibieplan, som kan landa på floderna. Oljeborrare, geologer, arbetare, traktorer, jeeps, lastbilar, vägskrapor, hela borranläggningar, monterbara hus, livsmedel — ofta i form av levande boskap — bensin och allt mellan himmel och jord transporterades per flyg från Shell-Mera till camperna vid Rio Pastaza och Rio Napo.

Man lämnar ingenting åt slumpen. Skulle man göra det, kan man råka lika illa ut som ett missionärsplan, som för kort tid sedan lämnade Shell-Mera utan att uppge, vart färden gick. Sex dagar senare kom en mager, trasig figur ut ur urskogen till en indianboplats vid Rio Pastaza och berättade, att de hade störtat. Han hade varit utan mat hela tiden och hade inte så mycket som en pennkniv — och det är nästan hopplöst att ta sig fram genom denna täta djungel utan en ordentlig skogskniv. Hans olyckskamrat, piloten, hade brutit ett ben och räddades först efter 11 mattria dygn.

Orkidéer, blå fjärilar

Som Shells gäst fick jag uppleva några ganska fascinerande veckor — flygande över djungeln och avverkande sträckor på en timme eller ett par som tidigare tagit mig veckor. Jag hade filmkameran med mig, och så småningom får mina landsmän på vita duken följa med på färden över Amazonas. En tjusande upplevelse var det att rusa fram på låg höjd över urskogen; det är fantastiskt så många detaljer man ser: granna papegojor och andra fåglar som seglar omkring över trädtopparna, orkidéer i alla färger och väldiga blå Morpho-fjärilar. Vi var också in över aucasindianernas vilda land och cirklade runt över deras hus och odlingar på låg höjd. Somliga av de små nakna vildarna flydde till skogs, andra slängde spjut upp mot flygmaskinen. Och jag slängde ner några cigarrettpaket till dem — men senare fick jag höra, att de inte känner bruket av tobak.

Gjorde också några andra unika filmupptagningar: då grisar och får kastades ner i fallskärm till en camp, där flygfältet ännu inte var iordningställt! Grisarna var nervösa och skrek som om kniven suttit i dem från det ögonblick de kom in i planet tills de landade, men fåren var lugnare av sig; så snart de befriats från fallskärmen, började de nippa gräs som om ingenting hänt! En ingenjör, som övervakade arbetet på flygfältet, berättade mig senare om sina intryck:

— Jag visste bara att livsmedel skulle slängas ner, sade han, och jag fick kalla kårar efter ryggraden, när jag hörde de förtvivlade skriken uppe i luften . . . Jag kunde ännu inte urskilja, att det var grisar som kom dinglande ner!

Jag flög också ner till "mina" gamla trakter, till jibaroindianernas land vid Pastazafloden, och när jag kom dit pågick just ett litet inbördeskrig. Därvidlag hade de tio åren inte medfört någon förändring. Två jibaros från Taishas stam, vilken bor i närheten av en Shell-camp (som förresten döpts till Taisha efter jibarohövdingen) hade mördats av indianer från en grannstam. Och nu var Taisha och hans folk ute för att hämnas. Taisha hade försökt få de poliser som bevakar Shell-campen med sig på expeditionen, men dessa måste tyvärr tacka nej. Jag kom två dagar för sent för att kunna följa med som krigskorrespondent och -filmare. Det smärtade mig djupt, ty här hade jag haft en god chans till en verklig scoop!

Chumbela är död

Hade planerat att från Shell-campen Taisha ge mig i väg till Rio Copotaza och dricka en skål chicha med min gamle vän huvudjägarhövdingen Chumbela — en av aktörerna i den kortfilm jag gjorde 1937 — men jag möttes av trista nyheter och miste lusten. Chumbela och Uyúngar, en annan av mina vänner, hade för två år sedan dödats vid ett överfall; det var de gamla antagonisterna från Rio Palora som varit framme. Frid över ditt minne, Chumbela — du djungelns gentleman, så mycket huvudjägare du än var!

Men jag färdades inte bara i flygmaskin. Apostlahästarna tog mig på leriga stigar in i urskogen på jakt- och fångstfärder, och en kanot bar mig genom forsar och strömvirvlar ett bra stycke nedför Rio Napo. Till fots tog jag mig sedan med indianer som bärare upp genom aucasindianernas land, tyvärr utan att se skymten av några vildar (troligtvis på grund av skjutvapnen vi medförde — de har nu fått en dyrköpt respekt för dessa), och en kväll vandrade jag in i oljecampen Arajuno med lera upp till ögonbrynen, skavsår på fötterna, rödpricklig av blodsugande flugor, orakad, hungrig, törstig och trött. Klev in under en dusch med varmvatten, rakade mig, drack en iskall öl, åt en massa god mat och lade mig att sova i en skön säng med vita lakan.

Ännu har Shell inte funnit någon olja. Och om Shell inte finner någon . . .? Ja, då överges el Oriente. Då kommer camperna snart att förfalla och urskogen växa över flygfälten. Då kommer el Oriente snart att se ut som den såg ut 1937. Och aucasindianerna kommer att fira en stor seger. — Vi körde bort blekansiktena, kommer de att säga.

— Men det är gott hopp om att vi ska finna olja, säger chefgeologen.

Rödmålade rödskinn

Från el Oriente återvände jag till höglandet med nära 1.000 meter film och en samling av kräldjur och annat trevligt. Dessutom med en bättre dysenteri. Men den var snabbt botad, och snart var jag inne i urskogen igen, och julen firade jag bland los colorados vid Rio Esmeraldas källflöden. Dessa indianer och deras grannar los cayapas är märkliga i många avseenden. De är de enda urskogsindianer som inte bor öster om Anderna, och jag tror mig aldrig ha sett ett naturfolk med ett mera fantastiskt utseende! De har fått sitt namn colorados (röda), emedan de färgar sig helt röda — till på köpet håret färgas rött och ser ut — hos männen, som har en mycket originell frisyr — som en blänkande, knallröd hjälm. Ett ovanligt vackert och välväxt och sunt folk är det — och ett folk som håller på sina gamla sedvänjor och inte låter sig "civiliseras" — och en del coloradokvinnor är, även efter våra begrepp, verkliga skönheter.

Men nu måste jag utbyta filmkameran mot skrivmaskinen och skriva en bok. En månad på ön Puna i Rio Guayas delta bör räcka. I ett luftigt och svalt bambuhus kommer jag att bo. En gammal gumma, som lagar maten åt mig, och en jätteköldpadda blir mitt enda sällskap. Jag kommer att gå omkring i bara ett par shorts, jag kommer att låta skägget växa, jag har Stilla havet utanför att svalka mig i, om det blir för hett, jag har kokosmjölk — världens underbaraste dryck — att svalka strupen med — ja, jag har det bra . . .

Rolf Blomberg.

OS-0190

OS-0191

25 februari

13.05 **Sköldpaddor**
○ *Rolf Blomberg* och *Eric Lundqvist* berättar. (Skolradio.)

Sv. Dagbladet 18 Febr. 48

Radio

Konsulns betjänt som blev konsul

vore en sann men alldeles för banal rubrik på en levnadsteckning över Ludvig Söderström, småländingen som blev medlem i Quitos stadsfullmäktige, och vilkens namn ännu ett och ett halvt decennium efter hans död lever aktat och ärat i Ecuador. En levnadsteckning tycks för övrigt vara överflödig, ty för den har han själv sörjt genom sin dagbok, vilken bildade stommen i det föredrag om "Don Ludovico", som Rolf Blomberg höll i tisdagskvällens radioprogram. Det var fascinerande att höra den hänglvne amatörbiologens anteckningar om vad han upplevde sedan han vid 24 års ålder som engelske konsulns betjänt lämnade Sverige — ett land där han enligt egen uppgift alltid känt sig som främling — fram till hans höga ålderdom som högt ärad föregångsman i Ecuador. Blomberg är en utmärkt berättare, och skickligt var det satt på vilket han lät huvudpersonen komma till tals genom sina dagboksanteckningar.

"Det gällde konstens moral" hette en programpunkt om Konstnärsförbundet. Uppläsningen av prins Eugens minnesanteckningar var kvällens höjdpunkt.

G. G.

★

Göteborgs Handelstidning 18/2 48

[illegible] vagn!"

Don Ludovico, småländingen som kom till Quito som betjänt till en engelsman och som blev svensk konsul därnere var intressant att lära känna och Rolf Blomberg berättade om honom och läste ur hans dagböcker på ett trivsamt sätt, förunderligt klart och bra återgivet på skivor från Sydamerika, där Blomberg f. n. vistas.

—COX.

---

viktiga fakta föreligger till behandling.

Aftonbladet Radius 18/2 48

Radion i går

Småländsk original

har man kontrast möta lite varstans i världen. Don Ludovico Söderström, som *Rolf Blomberg* skickat Radiotjänst ett roligt porträtt av, blottade som svensk konsul i Ecuador. Där hade den svenske forskningsresanden hittat en säregen sort! En småländning som förblir småländning även i ett land, där man kan få tusentalet krokodiler i blickfånget på en dag och som dessutom fäster sina iakttagelser på papperet måste vara lika intressant som de ödlor och andra underliga kryp, Rolf Blomberg tidigare ost skeppan full av.

Om Don Ludovico,

den märklige småländningen som började som betjänt och slutade som svensk konsul i Equador, berättade forskningsresanden Rolf Blomberg i går kväll — kåriseret hade torrestorn kommit i form av grammofonskivor från Sydamerika, där författaren just nu är på resa. Don Ludovico Söderström hade en märklig levnadssaga, och det bör finnas gott om material för Rolf Blombergs vidare forskningar i hans historia. De avsnitt man fick höra i radioprogrammet handlade bl. a. om när Söderström fick se sitt livs första tusental krokodiler, allesamman på en dag, och andra spännande äventyr i det nya landet, där han snart blev mer hemma än i gamla Sverige. Berättelsen byggde på hans dagboksanteckningar, i vilka på ett ställe fanns en liten prick med den förklarande texten "loppa från Quito"!

Nyhets-Dagbladet 18/2 48

05-0196

Lalos spanska symfoni med Göteborgs orkesterförening bakom sig och Rolf Blomberg hade från Equador skickat över grammofonplattor med en fint detaljspäckad skildring av aucaindianerna.

Oli.

05-0197

19.45 Annu finns det vilda folk. Rolf Blomberg berättar om aucasindianerna.

20.00 Norsk rapsodi. Medverkande:

Göteborgs Handelstidning 8/3 48

VEM HAR EN AUTOGIRO

att låna våghalsen Rolf Blomberg i Quito? Aucas-indianerna i Ecuador har hittills haft en otrevlig vana att med sina spjut genomborra alla främlingar som trängt in i deras skogar, och de utgör ett av de få återstående folk på jorden som helt lyckats undandra sig vetenskapens utforskning, trots att de själva ofta står och kikar genom djungelsnåren på flygfält och bilparkeringar. Det där är nu en forskningsuppgift som passar Blomberg precis, och han har hittat på att han först skulle kunna rekognoscera medelst en autogiro, vari han då lugnt skulle sänka sig tätt över vildarnas huvuden och ackordera med dem. Kommer inget flygplan från Sverige, tränger Blomberg dock snart in i urskogen apostaledes, och som obotlig optimist utlovade han under alla omständigheter snar rapport angående expeditionens utgång.

05-0198

Sv. Morgonbl. 22/7

Svensk mästare käserar på KFUM.

Vid ungdomsafton på KFUM:s Centralförening i afton klockan 20 medverkar svenske backmästaren Rune Larsson med en skildring om de svenska idrottsmännens Grekiandsfärd förra året. En av upptäktsresanden Rolf Blomberg upptagen film »Strandhugg på Sundsbarnen» kommer att visas. Operasångare Bengt Lindeborg sjunger och musikdirektor Folke Roth leder allsången. Folklekar i gymnastiksalen ledes av Gerhard Nestrell.

05-0199

Dagens Nyheter 19/3 48.

Rolf Blomberg på karneval.

Att karnevalerna i Ecuador är någonting alldeles särskilt har vi kortvågslyssnare fått veta mer än en gång i de svenska kortvågsutsändningar från radiostationen HCJB i Quito, där fru Ellen Jansson-Campaña brukar beskriva hur ecuadorianerna förlustar sig med att hälla vatten med anilin och varjehanda färgämnen i över varandra i karnevalstider. Vattnet hälles ut med hinkar och skopor från fönster och balkonger över förbipasserande, men man brukar även kasta vattenfyllda gummiblåsor, skämda frukter o. d. på varandra. I tisdags berättade den kände globetrottern Rolf Blomberg om dessa uppsluppna nöjen.

Rolf Blomberg har på senaste tiden varit sysselsatt med att skriva en bok om sina upplevelser i Ecuadors djungler, men han tog sig ledigt en vecka för att få vara med om karnevalen i Ecuadors hamnstad Guayaquil. Han ämnade även göra ett bildreportage från karnevalen, men fick kameran förstörd av en vattenrik tomatliknande frukt som kastades mot honom i karnevalens yra.

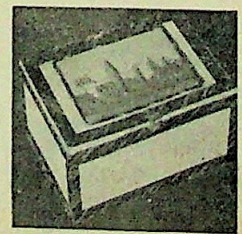
För närvarande vistas Blomberg i Quito under ett par veckor, men sedan bär det i väg in i urskogen igen. Han kommer eventuellt att medverka i utsändningen även nästa tisdag kl. 22.30. Stationen hörs numera ganska bra på 12.455 kc/s = 24.08 m.

Mr CQ

05-0201

Morgon-Tidningen 6 apr. 48

★ JAPANSKA SOLDATER som stod inför så farliga krigsuppdrag att de sannolikt inte skulle återvända fick innan de gav sig av cigarretter med kejsarens namnchiffer, och de betraktade detta som en oerhörd ära. Cigarretterna är självfallet mycket unika, men forskningsresanden Rolf Blomberg hittade i en japansk officersbyggnad i Batavia en ask som han skänkt till Tobaksmonopolets museum på Rosenlundsgatan. Jag gjorde tillsammans med årsamanträdande herrar i teknologföreningens avdelning för grafisk teknik på måndagen en rond bland rariteterna i det av allmänheten ganska okända museet. Dess föreståndare hr Bertil Björnberg berättade att det mesta samlats in till invigningen för tio år sedan, men att en hel del tillkommit under åren. Till de verkliga dyrgriparna räknar han en pipa från västra Kongo, en jättebete med inläggningar troligen från början av 1700-talet. En bjudcigarr gjord

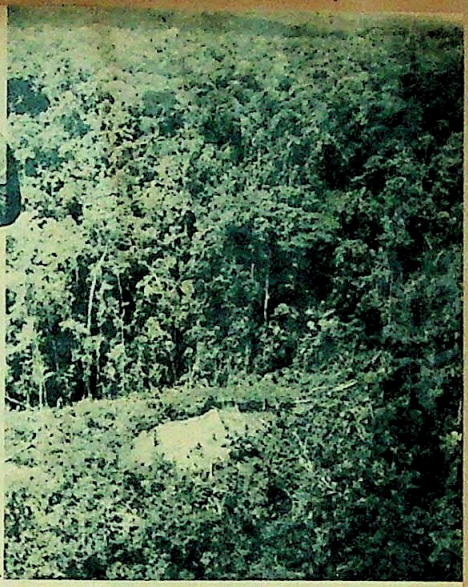

Unikt museinummer: cigarrlåda med dekor i korkarbete.

R.R. N:o 10 05-0202

Tre aucaskvinnor och en -flicka. Enligt haciendaägaren Carlos Sevilla sökte de skydd hos honom mot en blodtörstig höding. Det är första gången de har kläder på kroppen; aucasindianerna är komplett nakna.

Ännu finns det vilda folk

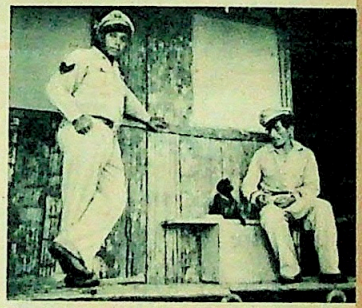
Rolf Blombergföredrag. S ö n d a g.

Första gången jag fick höra talas om *los aucas* var 1935, då jag reste nedför Napofloden i Ecuador på min väg tvärs genom Sydamerika. Och vad jag fick höra om dessa urskogsindianer var både hårresande och hemskt men icke förty — eller kanske just därför! — lockande för den nyfikne. Men varken då eller under min vistelse i ungefär samma trakter två år senare kunde jag förverkliga mina planer på att tränga in till dem; jag kunde helt enkelt inte få följeslagare — åtminstone inga som var att lita på. Aucasindianerna är nämligen en av Sydamerikas verkligt vilda indianstammar, och de försök (ganska vaga, måste sägas) som gjorts för att pacificera dem, har skäligen misslyckats. Varje år är det åtskilliga både vita och s.k. civiliserade indianer som faller offer för aucasindianernas spjut. Att de med förbittrat mod — och inte så lite grymhet — försöker värna sin frihet, förundrar man sig inte över, om man vet, hur ödesdiger för dem deras kontakt med de vita varit, hur de utsatts för förföljelser och slavjakt och svek av allehanda slag. De glömmer inte så lätt!

Jag har nu åtminstone sett mina första aucas. Men bara från luften. Med Shells flygmaskiner har jag flugit härs och tvärs över deras territorium och cirklat över deras hus och odlingar på låg höjd för att filma och fotografera. (De små nakna vildarna kastade sina spjut mot flygmaskinerna!) Jag har också fått många värdefulla upplysningar om los aucas och har nu mer definitiva planer på att etablera kontakt med dem. Om några månader hoppas jag kunna göra ett försök.

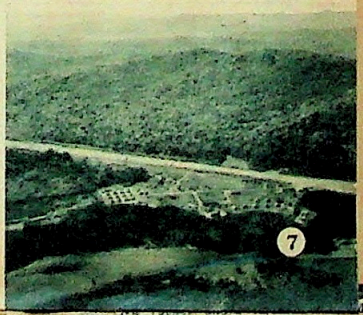
Rolf Blomberg.

Ett aucas-hus. Det var fullt av indianer kring huset, men de är svåra att urskilja på fotografiet.

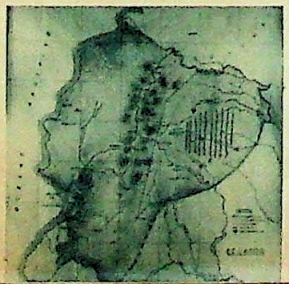

Som skydd mot aucasindianerna bevakas alla Shell-camper av ett stort antal poliser. Här är ett par av dem som mellan passen har sällskap med en trevligare och fredligare urskogsvarelse än los aucas — en spindelapa.

Shell-campen Arajuno, som attackerades av aucasindianerna, varvid tre arbetare dödades.

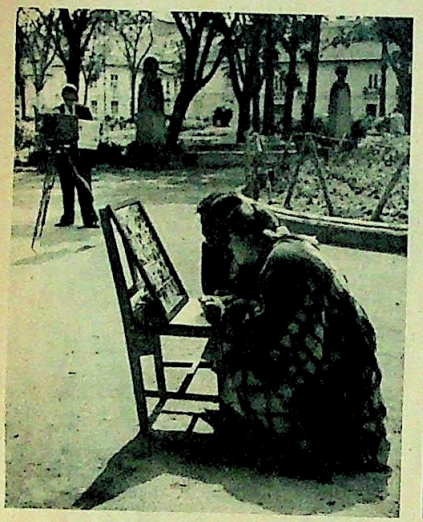
Karta över Ecuador. Aucasindianerna bebor det streckade området syd om Rio Napo och kring Rio Curaray. Deras antal beräknas till 2—3.000.

Haciendaägaren Carlos Sevilla med ett aucasspjut. Han har haft sju spjut i kroppen; han är en av de få som trängt in till vildarna men klarat livhanken.

KOLLEGER I SYDAMERIKA

Skyltlådorna drar publik. Men det är nog mindre fotografens skicklighet än hans förmåga att ge bilderna en vacker inramning som kommer kunderna — mestadels indianer — att gå till honom för att bli avporträtterade.

Till den lilla staden Quinche norr om Quito beger sig fotograferna vid en stor årlig fest som samlar tiotusenden. Där är marknaden givande. Paret förevisas med en handmålad vulkan eller annan kuliss som bakgrund.

— Från SE:s utsände medarbetare Rolf Blomberg. —

När jag frågade parkfotografen señor Carillo, hur många sucres han önskade, att jag skulle deponera för de bilder, jag beställt av honom, svarade han, lätt indignerad:

— Inte en centavo, señor! Är vi inte vänner och kolleger!

Sympatiske señor Carrillo har sin friluftsstudio i Parque Alameda i Quito. Vid 8-tiden varje morgon, då det inte regnar, kommer han till parken kånkande på kamera och stativ och hans fru balanserade en stol på huvudet — stolen som klienterna skall sitta på. Sedan stannar señor Carrillo hela dagen i parken, och när det kvällas, kommer hans señora tillbaka och hämtar man och stol.

Señor Carilla, en av de 16 parkfotograferna i Parque Alameda i Quito med sin kamera, sin stol för kunderna och sin skyltlåda.

Det är 16 fotografer i Parque Alameda — »åtminstone ett dussin för många», enligt Carrillo. Förtjänsten varierar rätt mycket men är alltid mager. Det är dagar med regn — men också utan regn — då Carrillo inte har en enda klient. Sön- och helgdagar är bäst; då kan han förtjäna upp till 75 sucres (15 kr.). »Men materialet är dyrt, så det blir inte till mer än mat och husrum och cigarretter och ett par nya byxor varje år...»

Sina största förtjänster gör Carrillo på sina »affärsresor» tre gånger om året — två gånger till »bergsindianernas egen stad». Otavalo, där ett par stora religiösa fester hålls vid vilka tusentals indianer samlas, och en till Quinche i november, då tiotusentals människor från hela Ecuador vallfärdar dit för att få skåda en undergörande madonna. Hans klienter är då till 90 procent indianer. Men när indianerna kostar på sig ett foto, vill de också ha en förnäm, målad bakgrund — ett i hög grad eldsprutande berg, en väldig, monumental byggnad eller ett särdeles romantiskt landskap. »Och sånt kostar pengar, säger Carrillo.

Hans vanliga Quito-klienter är också kräsna och vill ha en romantisk eller patriotisk inramning till bilden eller Simón Bolivar-monumentet som effektfull bakgrund. Och de flesta vill ha »färgfoton». Bjärta färger skall det vara. Carrilla tar betalt per färg han målar. Men att mörka ner ansiktet på negativet för att göra de mörkhyade litet mera ljushyllta på positivet är en helderssak och kostar inget extra.

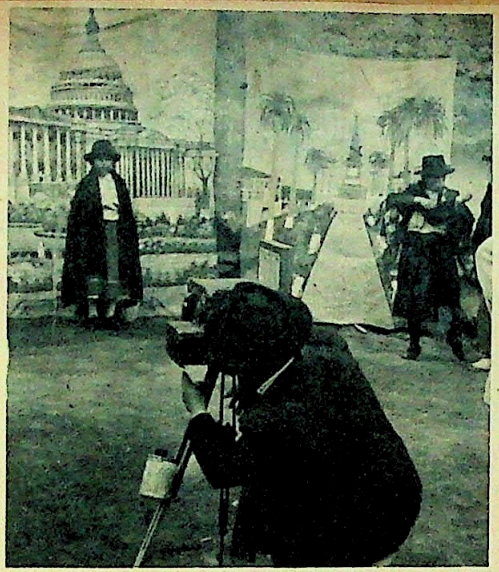
Även Quito skulle kunna höras rätt bygglgt under sina utsändningar på svenska på söndagar och tisdagar kl. 22.30—23.00 om inte en brittisk telegrafisändare varje kväll vid den tiden utsände väderleksrapporter på just samma frekvens, d. v. s. 12.455 kc/s = 24,08 m. Stationen sänder emellertid samtidigt på två andra frekvenser, varav 15.115 kc/s = 19,85 m ibland kan höras ganska bra. Såulnda uppfattades tisdagen den 8 juli att fru Ellen Campañá hade besök av den kände upptäcktsresanden Rolf Blomberg från Stockholm. Av deras glada pratstund kunde man mot slutet uppfatta, att fru C. hittills fått ca 3.000 brev från sina lyssnare och att hr Blomberg lovade återkomma till HCJB:s mikrofon om tre, eller möjligen fyra veckor.

300 kg. sköldpa[dd] i Chiles last

Två jättesköldpaddor på sammanlagt 300 kg. och med en sammanlagd ålder av 300 år kom i går till Göteborgs Sjöfartsmuseum från Equador med Johnsonlinjens Chile. Gåvan till museet har förmedlats genom forskningsresanden Rolf Blomberg från konsul Liljegren i Guayaquil.

De båda exemplaren från Galapagosöarna kommer att ge museet ett inte allt för lättlöst problem, nämligen var få tag på lämplig diet. Deras älsklingsrätt är bananer och sådana växer som bekant inte på träd i vårt land.

I Chiles last befann sig ytterligare två bananätare, två leguaner. Deras mått var inte fullt så imponerande som sköldpaddornas, längden är ungefär åttio centimeter.

Lyftet av illusoriska kulisser är stort och mångskiftande; när indianen kostar på sig ett foto vill han ha en förnäm bakgrund. En bergsindianska har Capitolium i Washington som bakgrund för sitt konterfej.

Ett prov på señor Carillos porträtt med populära inramningar. Män väljer ofta Ecuadors vapen — ecuadorianen är utpräglat patriotisk. Snyggt...? Han tycker det!

En ung novia — fästmö — beställde detta till sin novio. »Siempre unidos, mi corazon es tuyo» — förenade för evigt, mitt hjärta är ditt lyder den känsliga texten.

När paret väl blivit gifta och fått en arvtagare kommer de till Carillo och placerar stolt barnet på klientstolen. Inramning av violer.

En mestizflicka poserar framför ett blomsterfyllt landskap. Kvinnor är oerhört romantiska, säger señor Carillo. Överallt likadant.

D.N. 8/3 1948 05-0207

s 1948

RADIOSPALTEN

Såra människofågeln

trodde aucasindianerna att de lyckats göra när de slungade sina spjut mot flygmaskinen. Och gåvor som nedkastades tog de som offer från den skadskjutna. Den vilda stammen är hätsk som få. Och undra på det, menade forskningsresanden Rolf Blomberg. Vi vet hur det gått med övriga indiangrupper så snart de kommit i kontakt med den vita rasen. Deras självständighet har krossats, de har utnyttjats ekonomiskt, ja, de hotas att helt utplånas.

Frihetsgudinnan, den i dessa dagar förgäves åkallade, har tydligen så många gånger blivit åsidosatt att ingen må förundra sig över att hon till slut tröttnat på att fylla sin mission. Månheten om det egna tycks vara människosinnets djupast rotade karaktärsdrag. Och kärleken till friheten aktuell endast när vår egen självständighet hotas.

Yngve Lorentz gav utförligare belägg för

A.T. 8/3 1948 05-0207

kig hismak". Annars dominerade Rolf Blombergs uppfriskande anföranda från Ecuador, inspelat på skiva "Ännu finns det vilda folk". Det rörde sig om aucasindianerna, som han preliminärt besökt i flygmaskin. Den fick sig några välriktade spjut i skrovet och nu önskade han sig en autogiro och undrade om inte vännen Rolf v. Bahr skulle komma över och hjälpa till med att på nytt inleda flirten, som lämpligen kunde börja med ett ordbyte från en viss höjd över jorden.

Dr. Yngve Lorentz utrikeskrönika, som-

A.T. 8/3 48 05-0207

Utom utrikeskrönikan och Rolf Blombergs föredrag om aucasindianerna — som gav en säregen inblick i deras föreställningar om den "vite mannen" — förekom mest musik. [illegible]

Pmedvett. 6/6 48

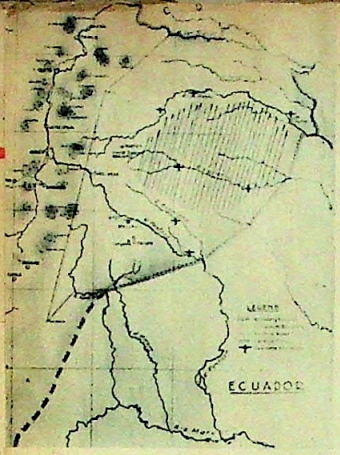
05-0208 6/6

Två jätteköldpaddor kom på torsdagen till Göteborg. Det är forskningsresanden Rolf Blomberg som under sitt besök på Galapagosöarna skaffat de båda sköldpaddorna som här ses tillsammans med fru Aina Hellke, båda till »Chiles» förste styrman.

GRISEN KOMMER FRÅN SKYN!

Från SE:s utsände medarbetare Rolf Blomberg

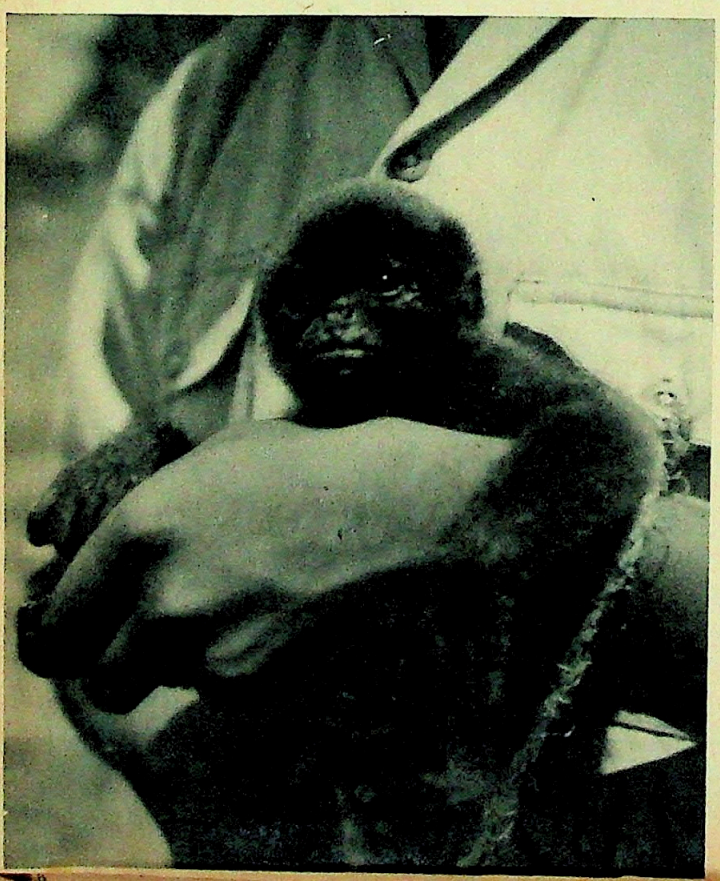
Karta över Ecuador. Öster om linjen Shells koncession. Det streckade området är aucasindianernas territorium. Flygmaskinerna utvisar var hydroplan kan landa, rektanglarna är flygfält.

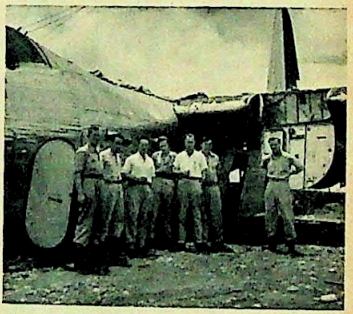
Ecuador i april.

En gång i tiden var det, utom en och annan äventyrare, bara upptäcktsresanden som drog fram genom farofyllda djunglar bland kannibaler och huvudjägare. Nu är en annan typ vanligare. Han är vetenskapare även han, men inte ute efter sällsamma växter och djur och etnografica. Det är geologen som är på jakt efter olja. Man skall finna honom bland Nya Guineas papuas och Borneos dajaker, bland Afrikas svarta och Sydamerikas indianer. Jag har nu senast mött honom i Ecuador, genomkorsande de krigiska aucasindianernas urskogsland. Han kunde berätta många spännande äventyr — om indianernas överfall och om expeditionsmedlemmar som fick sin grav i djungeln, genomborrade av aucasindianernas spjut.

Sedan 1938 har oljebolaget Shell — här kallat »The Shell Company of Ecuador» — varit aktivt i Ecuadors »el Oriente», de stora urskogsområdena på ostsidan Anderna och vid Amazonflodens källflöden. Ännu har man inte funnit någon olja, men — säger chefgeologen — det finns gott hopp. Miljoner har redan lagts ned på moderna camper och flygfält inne i urskogen; nästan alla transporter måste ske per flyg i dessa trakter, där inga vägar finns (utom några få mil, som Shell byggt) och floderna bara delvis är farbara. Vid mitt besök hos Shell i »el Oriente» var 9 flygmaskiner i farten, därav ett par stora Bristol freighters och tre Grumman, de senare amfibieplan som kan landa på floderna. De var bemannade med från andra världskriget rikligt medaljerade flygare.

För att upptaga en film från »el Oriente» (som vi gav arbetsnamnet Shell fighting the green Hell, Shell i kamp mot gröna Helvetet) var jag oljebolagets gäst i en händelserik månad. Flygare, geologer, oljeborrare, indianer, fallskärmshoppande grisar och får, flygmaskiner, apor och ormar var mina aktörer. En stor del av upptagningarna gjorde jag från luften, bl. a. av aucasindianernas boplatser över vilka vi gick på mycket låg höjd, så låg, att indianerna slängde sina spjut mot »människofågeln» för att döda den.

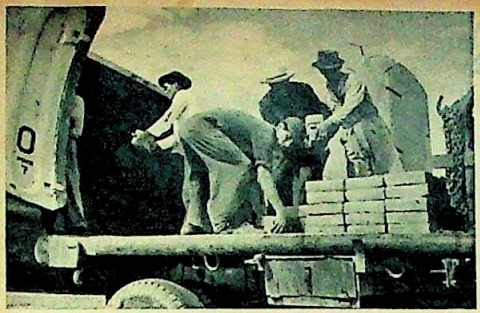

Får det vara en drink? — Ett gammalt utrangerat flygplan har inretts till bar av en grupp flygare som glatt poserar inför den svenska kameran.

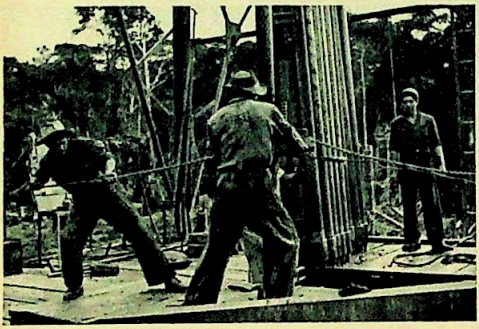

En interiör av den originella baren. På kvällarna diskuterar där flygarna sina äventyr i djungeln.

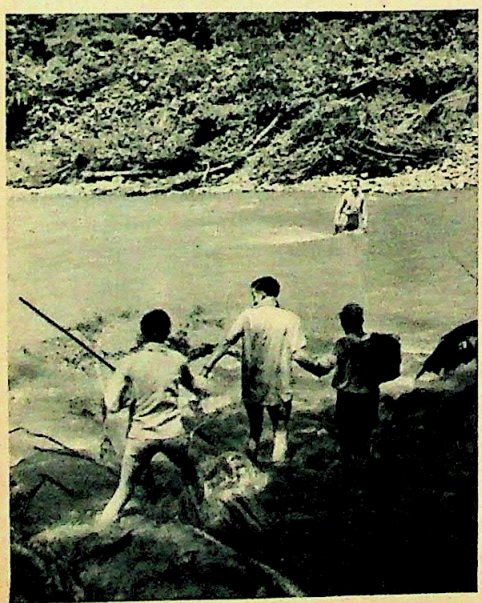
En del av campens personal skaffar sig trevliga »husdjur», som det vimlar av inom området. Den här vänliga vildapan tillhör en av de många holländ-

Ett flygplan har landat på flygfältet i Arafuno-campen, mitt i augasindianernas land. Jeepen och lastbilen, som lastar ur planet, har kommit till campen vid en tidigare flygtransport. Vägarna är urusla.

På några platser mitt inne i det väldiga gröna djungelhavet borrar man efter olja både dag och natt. Ännu har man inte funnit någon — trots oerhört dyra borrningar — men det lär vara gott hopp.

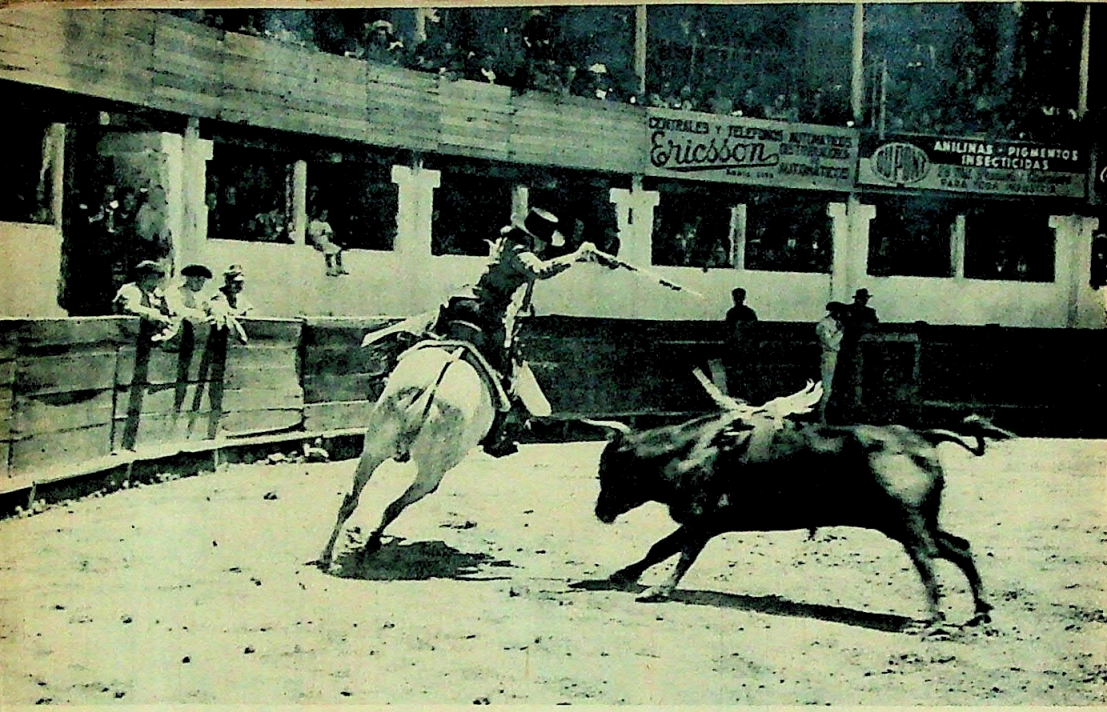
Mannen utan skjorta är en nybörjare i djungeln — han skulle lotsas över floden och tog av sig byxorna för att inte blöta dem . I den oerhörda hettan skulle hans byxor ha torkat på mindre än en minut!

Fläskkotletterna kommer vilt skrikande från himlen! I fallskärmarna dinglar levande grisar, på väg ner till de väntande på fältet. Till följd av de oerhörda transportsvårigheterna har flygvägen blivit den nästan enda framkomliga vägen.

Den fallskärmshoppande grisen befrias från rep och fallskärm. Nu dröjer det inte länge förrän den går omkring och bökar i leran. Fåren, som kom på samma sätt, förde inte alljud som grisarna. De verkade i stället tränade fallskärmshoppare!

»DEN BLONDA GUDINNAN» I AKTION. HÄSTEN HON RIDER HÄR ÄR EN PRESENT FRÅN PRESIDENTKANDIDATEN GALO PLAZA, STOR HACIENDAÄGARE OCH SKICKLIG AMATÖRTJURFÄKTARE. CHONCHITA ÄR INTE KLÄDD I EN TOREROS TRADITIONELLA DRÄKT UTAN HAR KOMPONERAT SIN EGEN, EN SMULA COWBOYLIK OCH MERA PRAKTISK. DET EVIGT KVINNLIGA FÖRNEKAR SIG INTE ENS HÄR.

Tjurfäktningens blonda gudinna

— Från SE:s utsände medarbetare Rolf Blomberg —

Quito i maj.

Conchito Cintrón — »Tjurfäktningens blonda gudinna» — har just besökt Ecuadors huvudstad Quito, som några dagar gick i en våldsam Conchita-feber. Den världsberömda kvinnliga tjurfäktaren kom med sina åtta hästar och sin impressario per flyg från Lima i Peru, och efter en *corrida* — tjurfäktning — i Quito fortsatte hon sitt segertåg mot andra latinamerikanska länder och Europa.

Nyfiken på en sådan sällsam varelse som en kvinnlig tjurfäktare bad jag Conchita om en intervju, och den beviljades genast; den blonda gudinnan förstår till fullo värdet av publicitet. Det var en söt, naturligt blond, osminkad flicka jag mötte. Hon kunde lätt ha tagits för en svenska. Hon är välbyggd — kanske lite för atletisk efter min smak och kanske inte tillräckligt mjuk och feminin, ingen kattunge precis, men det väntar man sig ju inte heller att en tjurfäktarinna skall vara. Hennes far är peruanare, hennes mor irländska, men vad Conchitas yttre beträffar, dominerar det irländska blodet helt och hållet. Hon är 24 år och ogift och har redan samlat en stor förmögenhet.

— När började ni uppträda på arenan och hur kom det sej? frågade jag.

— Vid tolv års ålder, i Peru, för att jag hade en oemotståndlig längtan att bli tjurfäktare. När jag var femton, dödade jag min första tjur.

— Och hur många har ni dödat sen dess?

— Jag har faktiskt tappat räkningen. 1944 var det 444 tjurar, det minns jag, och sen dess har jag väl hunnit med mer än 300. Bara i Mexiko har jag haft 215 *corridas*, i Spanien 125, och vid varje *corrida* kommer ju två tjurar på min lott.

— Hur många gånger har ni råkat illa ut?

— Jag har haft en väldig tur, det har bara [illegible] sang, i Bogotá. Där fick jag ett ho[illegible] mej — det blev ett 12 cm djupt sår — och jag måste ligga på sjuknus i femton dar. Men innan ambulansen hämtade mej från arenan, hade jag först dödat tjuren — så det kändes inte som något riktigt nederlag...

Då jag nämnde för Conchita, att jag gärna ville fotografera hennes *corrida* i Quito, sade hon:

— Ni borde inte försöka er på fotografering. Ni har väl inte sett så särskilt många tjurfäktningar, och som svensk vet ni väl inte heller så mycket om denna konstart — ni förstår inte finesserna, vet inte vilket moment som är det rätta att fånga med kameran.

Conchita Cintrón, »Tjurfäktningens blonda gudinna», är 24 år, dödade sin förs[illegible]tur vid 15 års ålder och har sed[illegible] ne[illegible] q 750.

Jag medgav, att hon hade rätt, och nämnde, att svenskar i allmänhet har föga förstånd på och ringa sympati för tjurfäktning och knappast betraktar denna som en konstart.

— Mitt reportage gäller inte själva tjurfäktningen, förklarade jag, det gäller mera modet och nerverna hos en ung kvinna, som leker med döden på tjurfäktningsarenan.

Conchita gjorde inga kommentarer men sade till sin impressario att han skulle ordna en bra plats åt mig nära arenan.

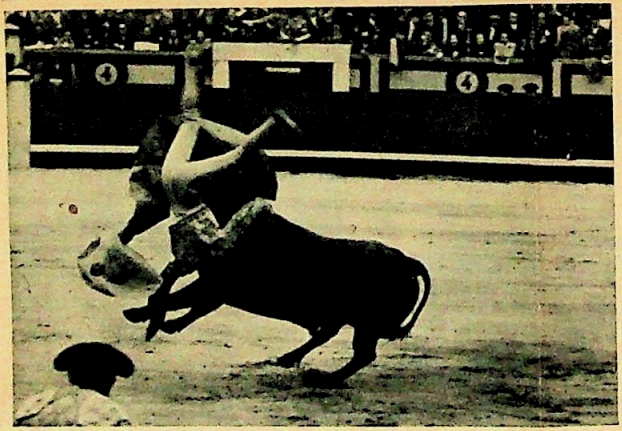
Då jag dagen därpå förevigade Conchita, kände jag mig nästan som om jag åter blivit krigskorrespondent, ty min plats var i den skyddsgång runt arenan, där tjurarna då och då hamnade, när de hoppade över planket. Ett par veckor tidigare hade en pressfotograf blivit tagen på hornen i denna skyddsgång och hans kamera hade totalt demolerats.

Att se Conchita till häst, som *rejoneadora*, var en nervpirrende upplevelse. Hon är en urstyv ryttarinna — det verkar som om hennes nerver gick rätt in i hästen — och hennes livsfarliga dans runt den lisket attackerande tjuren kom publiken att ömsom jubla, ömsom tappa andan. En *rejoneador — rejoneadora* då det gäller Conchita — skall från hästryggen stöta ett par hullingförsedda spjut, *banderillas*, i tjurens rygg, och för att kunna göra det måste tjuren vara ordentligt nära. Stöten måste utföras blixtsnabbt, för att inte hästen skall tas på hornen. Särskilt på en så liten arena som Quitos är det ett synnerligen våghalsigt företag. Conchita är den fulländade *rejoneadoran* — det är som sådan hon vunnit sin största berömmelse — och när hon kallblodigt och skickligt stötte sina *banderillas* i tjuren och denna bölande av smärta kastade sig

(Forts. å sid 27.)

Pedro Kobreda har stött sina banderillas i tjuren. Man ser också ett köttsår på djurets rygg. Skådespelet börjar nå sin klimax. Snart skall tjuren falla efter sitt stora lidande.

Men det blir en sensationell vändning. Den retade och plågade tjuren utnyttjar en oförsiktighet från toreadoren och denne kommer upp på hornen. Tjuren har vunnit striden.

Andra toreadorer skyndar till och lurar bort tjuren, medan den skadade bärs ut ifrån arenan. Detta slags »toreadorens avsked» är varje tjurfäktares stora fasa — mest för skammen.

Publiken jublar och viftar med näsdukarna — inte åt den skadade Pedro Roberto, utan åt toreadoren som tar »hämnd».

Tjurfäktningens blonda ...

(Forts. fr. sid. 17.)

I luften och förgäves försökte skaka av sig pinoredskapen, var publiken fullkomligt vild av entusiasm.

Som *matadora*, d. v. s. då Conchita efter en flott uppvisning till fots med *la capa*, det röda skynket, skulle sticka ihjäl tjuren, gjorde hon inte samma succé. Någon förståsigpåare sade mig, att hon inte har tillräcklig kraft i armen för att framgångsrikt kunna göra stöten med *el espada*, svärdet. Men samma sak gäller för många *matadorer* och resulterade i ett långsamt och ohyggligt slaktande, en massa misslyckade stötar och stick, innan den arma, plågade tjuren äntligen ligger där i dödsryckningar. Detta är ett höggradigt djurplågeri. *Utan* att utsätta tjuren för detta meningslösa lidande med *banderillas* och *espada*, så skulle tjurfäktningen kunna vara en konstart, något av en livsfarlig dans, en elegant lek med döden. Men i den form den förekommer i Spanien och de latinamerikanska länderna ter den sig för oss nordbor endast som ett motbjudande skådespel, och våra sympatier är alltid hos tjuren.

Själv kunde jag omöjligt deltaga i de våldsamma ovationerna för »Tjurfäktningens blonda gudinna». Jag tycker det är lika nog att se en manlig tjurfäktare i aktion. Att se en ung kvinna utöva denna blodiga »konstart» är naturvidrigt.

Men jag beundrar Conchitas mod och kalla nerver.

Om de bara kunde användas för bättre ändamål...!

Rolf Blomberg.

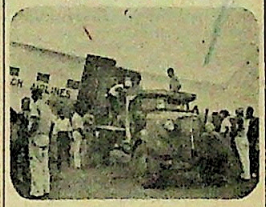
05-021

Se N:o 23 1948 St. Tidn. 8 maj 48

Kuperten markeras "Trumslagare".

★

Flygande kakao

Här har kakaoplantorna från Trinidad anlänt per flyg till Guayaquil i Ecuador.

GUAYAQUIL i maj. I ett för 3,000 dollar förhyrt KLM-plan kom härom dagen 1,400 kakaoplantor den långa vägen från Trinidad i Västindien till Guayaquil i Ecuador. Det är andra sändningen plantor på kort tid, bestämda för den svenskägda plantagen "Clementina" De först anlända 1,400 plantorna klarade transporten fint, och alla utom tre är i livet. Om den sista sändningen kommer att framvisa lika fint resultat är tvivelaktigt; det var kallt som i ett iskåp inne i planet, som flugit på hög höjd, och de känsliga kakaoplantorna kan inte utstå någon lägre temperatur.

Orsaken till att "Clementina" rekvirerat kakaoplantor från Trinidad är att man där efter många års experiment lyckats framställa ett kakaoträd som är härdigt mot den otroliga svampen Merasmius perniciosus, häxkvast kallad, vilken angriper kakaofrukterna på ett förödande sätt och som för Ecuadors kakaodling — landets främsta inkomstkälla — betytt rena katastrofen.

Den 20,000 hektar stora "Clementina" är med sina 2 milj. kakaoträd Ecuadors näst största kakaoproducent. Innan häxkvasten 1920 började uppträda här i landet, skördades över 1,500 ton kakao om året på "Clementina", men med svampens ödesdigra framfart sjönk avkastningen efter hand till 25 ton! Så snart plantagen 1942 kom i svenska händer, vidtogs genomgripande åtgärder för att bekämpa häxkvasten — bl. a. har lundaprofessorn Arne Müntzing och direktören i a.-b. Clementina, ingenjör Holger Graffman, på ort och ställe studerat svampens härjningar och kakaons kulturbetingelser — och produktionen har åter ökats och ökar stadigt. En av de viktigaste åtgärderna är att utbyta de gamla kakoträden mot denna härdigare Trinidadvariant. 1 milj. dollar kommer att investeras i "Clementina" för att lägga om driften efter modernare och mera effektiva metoder. Bl. a. skall svenska traktorer och ett stort antal andra maskinella hjälpmedel importeras.

Rolf Blomberg.

★

05-021

Röster i Radio N:o 20 1948

För kortvågslyssnare

Utsändning för fotointresserade.

På inbjudan av Västerås Fotoklubb kommer HCJB, Quito, Ecuador, att utsända ett program för fotointresserade lyssnare i Sverige i samband med ordinarie utsändningen på svenska språket tisdagen den 18 maj kl. 22.30—23.00. I utsändningen kommer troligtvis Rolf Blomberg att berätta om sina upplevelser som kamerajägare. Första hälften av dessa svenska program från Quito består alltid av en religiös andaktsstund. Utsändningen sker som vanligt på 9058, 12455 och 15155 kc/s = 30,12, 24,08 och 19,86 meter.

Denna inbjudan har även hörsammats av den kanadensiska radion, som sänder på svenska kl. 20.10 på 15.320 och 17.820 kc/s = 19,58 och 16,84 meter.

Även detta program utsändes tisdagen den 18 maj.

Norrp. Tidn. 11/5 48 05-021

Radiohälsning från Ecuador.

Tisdagen den 1
lig utsändning från radiostationen i Quito, Equador. Den är tillägnad Västerås fotoklubb. Forskningsresanden Rolf Blomberg berättar från den lilla staden uppe i Anderna om sina sydamerikanska äventyr som kamerajägare. Han befinner sig nämligen på en expedition i dessa trakter. Quito-stationen bedriver sedan en tid tillbaka utsändningar på svenska. Via den kände kortvågsamannen Arne Skog i Danderyd fick den livaktiga fotoklubben en förfrågan om vad den önskade i ett program, som man ämnade tillägna klubben, eftersom den är en av de största och verksammaste i landet. Nu har man fått tag på hr Blomberg, som befinner sig långt inne i urskogen, men beräknas hinna fram till den 18 maj. Programmet sändes kl. 22.30—23 på våglängderna 30, 12, 24, 08 och 19,86 meter.

Västm. Läns Tidn. 28 apr. 1948

UNIKT PROGRAM:

Quito hyllar fotoklubben per kortvåg

Tisdagen den 18 maj ordnas en ovanlig utsändning från radiostationen i Quito, Equador. Den är tillägnad Västerås fotoklubb och meningen är att forskningsresanden Rolf Blomberg från den lilla staden uppe i Anderna skall berätta om sina sydamerikanska äventyr såsom kamerajägare. Han befinner sig nämligen f. n. på en expedition i dessa trakter.

Kortvågsstationen ifråga bedriver sedan en längre tid tillbaka utsändningar på svenska och via en känd kortvågsentusiast och kontaktman, hr Arne Skog i Danderyd fick fotoklubben en förfrågan om vad de önskade i ett program, som man ämnade tillägna klubben, eftersom den är en av de största och mest verksamma i landet, berättar dess ordförande folkskollärare Sivert Sandahl. Vi tillskrev en svenska, fru Jansson-Campaña i Quito och bad att få höra något om amatörer och fotoklubbar i Equador. Nu har man i stället fått tag på hr Blomberg, som emellertid lär befinna sig långt inne i urskogen, så det är inte riktigt säkert att han hinner fram till den 18 maj. Programmet kommer alltså tisdagen den 18 kl. 22.30—23 på våglängderna 30,12, 24,08 och 19,86 meter. Av dessa sändare är den på 24,08 m den kraftigaste.

D.N. 11/6 1948

Brev från Rolf Blomberg:

Flygande jätteprofessor

QUITO, ECUADOR i maj. — Vi* har just nu ett celebert svenskt besök här i Ecuador. Det är den majestätiskt långe —här i Sydamerika uppseendeväckande långe — professor Folke Henschen från Karolinska institutet, som kommit hit för att ge ett antal föreläsningar i olika medicinska ämnen.

Flygande professor med en fot på vardera halvklotet: Folke Henschen med equadorianska kolleger vid ekvatormonumentet utanför Quito.

I måtten på mars lanserade professor Henschen i Santos i Brasilien och har redan dess hunnit föreläsa i ett halvt dussin stater och tillryggalagga över 16,000 kilometer per flyg. Från Quito fortsätter han om några dagar via Panama till Caracas i Venezuela — på grund av den politiska situationen i Colombia måste Bogotá tyvärr slopas från programmet — och från Caracas bär det sydöver igen, till Buenos Aires. När han om ett par veckor kommer dit, har han klarat av enstrucka på 24,700 kilometer i Sydamerika! Från Buenos Aires tar han sedan svenskt flyg hem.

— En storartad upplevelse! säger den entusiastiske "flygande professorn". Det är första gången jag besöker Sydamerika, och jag är verkligen imponerad. Vad som imponerat mest på mig? Utan tvekan Cuzco i Peru, den väldiga ruinstaden från inkaväldets dagar, som jag alltid drömt om att få besöka. Cuzco gjorde ett mäktigt intryck på mig! Tack vare mina gästfria sydamerikanska värdar och kolleger och de många landsmän jag träffat, vilka tagit mig med på intressanta exkursioner på alla de platser jag kommit till, så har jag — trots att jag nästan dagligen haft mina föreläsningar — hunnit se och uppleva förvånansvärt mycket. Det är förresten inte bara den sorlens minnen jag för med mig hem; jag har också förärats med många värdefulla och vackra souvenirer.

Vad föreläsningarna beträffar, så måste jag säga, att intresset för dem varit oväntat stort, och jag har ibland fått nästan rörande bevis på uppskattning och tacksamhet. På många platser, där jag hade beräknat att ge ett par eller tre föreläsningar, har man hållit mig kvar och insisterat på fler och jag har mått ge fem eller sex. Det är inte bara ämnena som lockar, det är kanske lika mycket den systematiska behandlingen av temat. En bidragande orsak till det stora intresset är väl också, att Sveriges namn har en synnerligen god klang i Sydamerika, inom den vetenskapliga världen till stor del genom att Nobelpris ett par gånger de senaste åren utdelats till sydamerikaner.

När detta skrivs, är professor Henschen just på cocktail-party hos Ecuadors president, och tidigare på dagen tog ecuadorianska kolleger honom i bil till ett monument, som reste 30 kilometer norr om Quito på den plats, där ekvatorn skär Ecuador. Stockholms-Tidningens utsände var också med på färden och förevigade "den flygande professorn", då han vänligen poserade med en fot på södra, en på norra halvklotet.

Rolf Blomberg.

D.N. 18 maj 48

Kamerafakt och fotoindustri.

Västerås Fotoklubb har inviterat några utländska kortvågsstationer att utsända program för fotointresserade lyssnare i Sverige tisdagen den 18 maj, och Montreal och Quito har accepterat.

Programmet från Montreal kommer kl. 20.10—20.30 på 15.320 och 17.820 kc/s. Det blir förmodligen ett reportage från en fotoindustri i Toronto.

Quito sänder sitt program kl. 22.30—23.00 på 9.958, 12.455 och 15.115 kc/s = 30,12, 24,08 och 19,86 meter. Stationen HCJB hoppas kunna bjuda på ett anförande av den kände kameraägaren Rolf Blomberg, som helt nyligen återkommit till civilisationen från en expedition i djungeln, som han företagit för att söka kontakt med en föga känd stam av huvudjägare.

I bägge fallen är det fråga om inlägg i de ordinarie utsändningarna på svenska språket. Första hälften av utsändningen från Quito består sålunda av en andaktsstund.

Montreal brukar höras mycket bra, medan Quito just nu hörs svagt i början av det svenska programmet, men på 12.455 kc/s = 24,08 meter brukar hörbarheten bli avsevärt bättre under den senare hälften av den svenska utsändningen.

Radio Brazzaville i Franska Ekvatorialafrika utsänder ett program på svenska onsdagen den 19 maj kl. 21.30—21.45 sv. t. på bl. a. 9.440, 11.970 o ch 17.850 kc/s = 31,78, 25,06 och 16,81 meter.

Mr CQ

D.N. 11 maj 1948

Rolf Blomberg bland indianer och vulkaner.

I specialutsändningen för Västerås Fotoklubb på tisdagskvällen berättade Rolf Blomberg de mest fantastiska historier från den lilla radiostationen HCJB, "Rösten från Anderna-bergen", i Quito, Ecuador, om sina upplevelser som kamerajägare. Han berättade bl. a. att han bestigit världens högsta verksamma vulkan med en sex kg tung filmkamera plus filmrullar och annan utrustning. Vulkanen var 6.000 meter hög, och särskilt de sista tusen meterna var mycket besvärliga, i varje fall värre än Djäkneberget i Västerås.

Han berättade även om ett livsfarligt äventyr bland huvudjägare. En dag hade han filmat en ung indiankvinna, som tillredde indianernas speciella brännvin: Det tillgick så att vissa rötter kokades, varefter de tuggades omsorgsfullt av indiankvinnorna och spottades ut i ett kärl, där den salivbemängda massan ställdes på jäsning. Filmningen av denna procedur gick bra, men på kvällen insjuknade kvinnan, och medicinmannen konstaterade att det berodde på den vite mannens onda (kamera-) öga. Det blev oro i indianlägret. Männen grep sina spjut och flockades omkring den hydda där Blomberg och hans kamrat härbärgerades. Genom tolken fick de veta att om kvinnan dog, skulle även de vita männen dö. Nattett blev naturligtvis ganska orolig. Man försökte planera rymning eller utbrytning med eldhandvapen om så skulle behövas, men ingenting föreföll ha så stora utsikter att lyckas. På morgonen hade till all lycka kvinnan kryat på sig och lugnet återställdes.

I slutet av juli, eller möjligen tidigare, startar Blomberg på en ny expedition till en annan indianstam, som anses vara mycket svåråtkomlig. Han har redan en gång sett dessa indianer, nämligen från luften, och då slungade deras krigare sina spjut mot flygplanet.

Vidare berättade Blomberg om filmupptagningar av fågelliv, som han hoppades skulle visa sig lyckade när filmerna framkallats. Han omtalade också några mer eller mindre fatala misstöden som han upplevt som kamerajägare. En gång fick han t. ex. syn på en utomordentligt vacker kolibrifågel med två granna stjärtfjädrar, som var tre gånger så långa som kroppen. Den flög omkring en lockande blomma utanför Blombergs fönster, och han satte genast i gång en vidlyftig apparat för att filma fågeln. Han bommade igen alla fönster och dörrar till rummet, utom det fönster som han skulle fotografera igenom. Därefter satte han sig att vänta. Väntan blev lång. Flera timmar. Men till slut kom den lilla fågeln tillbaka och började kretsa kring blomman. Filmningen skulle just börja, då kolibrin plötsligt skyggade och försvann blixtsnabbt. En röst hördes utanför: "Buenos Tardes, señor!" hälsade en indian som just kom på besök.

Så var den dagen förstörd för Blomberg. Nästa dag regnade det, och när regnet upphörde var den vackra blomman vissnad, och den praktfulla kolibrin visade sig aldrig mer. Blomberg konstaterade helt sansat att ett olägligare besök har han hittills aldrig fått. Vad han i grund och botten tänkte om indianens påhälsning sade han inte, och det hade kanske inte heller varit riktigt passande. HCJB är ju i alla fall en missionärsstation.

Mr CQ

Rut Edvardsson från Tjörn var den första som red på jätteköldpaddan Eskil i Göteborg.

De två orörliga jättedjuren vänjer sig vid Akvariemiljön hos tillsynings-man Erik Hellberg.

Jätteköldpaddor betar kring af Chapman i sommar

Den enorma sköldpaddan Eskil på 200 kilo och 200 år och hans något mindre kolossala fru Pertito på 100 år och kilo anlände igår kväll till Sjöfartsmuseet direkt från Equador och fick sig ett välkommet skrovmål på bananer, innan de somnade första natten i sin nya bostad. Det är forskningsresanden Rolf Blomberg som förmedlat gåvan från konsul Liljegren i Guayaquil och förmodligen kan göteborgarna i sommar se de trevliga små "bergknallarna" beta på gräsmattan utanför museet.

Pertito och Pansho, som Eskil egentligen heter, kom igår vid axetiden med Johnsonlinjens Chile. Under resan hann de bli hela fartygets kelgrisar och matades ivrigt med sin älsklingsrätt bananer, omväxlande med äpplen, apelsiner och vitkål. Det gamla skrovliga paret med sina imponerande jättesköldar är alltså övertygade vegetarianer. På Akvariet får man fullt sjå hädanefter att försöka leta upp tillräckligt med sydfrukter som dessert till de svenska grönsakerna. Den medhavda matsäcken hemifrån räckte inte längre än till frukosten i morse, ty det är inte småskare en tvåhundrakilos best sätter i sig när han vill.

Konsul Nils Liljegren i Quayaquil skickade telegram att djuren skulle komma, men man blev ändå överrumplad på Sjöfartsmuseet över den tidiga ankomsten. Eskil och Pertitos nya våning är inte en gång påbörjad. Det skall bli en inhägnad i ett av de mindre rummen, där golvet skall beströs med sågspån.

Samtidigt som Rolf Blomberg skaffade sig de båda sköldpaddorna på Galapagosöarna ordnade han också så att Göteborg skulle få två sällsynta ödlor. De två fina exemplaren av "leguanor" kom med samma båt och försöker just nu vänja sig vid klimatet i sin transportlåda med glastak. Leguanerna är inte fullt så imponerande som Eskil med fru. De ser ut som vanliga ödlor och har en längd av cirka åttio centimeter. Namnet på dem hade tillsyningsmännen Gösta Levin och Erik Hellberg inte hört något om. Den enda anvisning de fått på en anspråkslös lapp var en kortfattad dietlista. Även här är det frukt och grönsaker, med bananer och vitkål som favoriträtterna.

Jätteköldpaddor –

En skoliklass från Tjörn upplevde de nyinflyttade "göteborgarna" som en extra jättesensation på sin skolresa. Trettonåringen Rut Edvardsson vågade sig till och med på försöket att bestiga Eskil. Någon ridtur blev det emellertid inte, därför att sköldpaddan med den överväldigande indolens som är rasen egen föredr

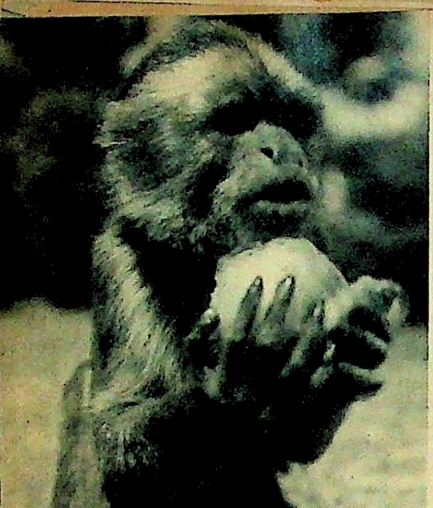
blick stilla. Det ryktade Två jätteköldpaddor har kommit till Göteborg med Johnsonlinjens Chile. Det är forskningsresanden Rolf Blomberg, som under sitt besök på Galapagosöarna skaffat de båda sköldpaddorna, som nu kommer att införlivas med Göteborgs akvariums samlingar.

Med all sannolikhet kommer de båda bestarna, som f. ö. är de största i sitt slag i Sverige, att i sommar beta på gräsmattorna utanför Sjöfartsmuset och bli ytterligare en stor sevärdhet för såväl göteborgare som turister.

Den största sköldpaddan Pancho eller Eskil, som han mera populärt kallas, och som f. ö. skänkts till akvariet av svenske konsuln i Guayaquil, Nils Lundgren, väger omkring 200 kg. och uppges vara närmare 200 år gammal. Den mindre, Pertito, är en nätt liten dam på 100 kg. och hennes ålder uppskattas till närmare de 100.

Sköldpaddorna hade tagits ombord i Santa Cruz och hade under resan blivit hela fartygets kelgrisar och matats med bananer och äpplen och fungerat som ridhästar åt en del barn, som fanns ombord.

De verkade lugna och belåtna och poserade vid ankomsten till Göteborg snällt och villigt för fotografen, men för att få liv i dem måste man vinka med bananbitar, som gjorde att de t. o. m. rörde på benen och visade sina tandrader.

Av alla djur har aporna de mest uttrycksfulla och mänskliga dragen. Ju mer man ser på dem, desto..

...starkare känner man släktskapen med aporna. Deras mimik är i allra högsta grad mänskli

Se bara här! Är det inte precis som en gam mal ilsken magister som skäller ut sin klass

2. 0: 28 05-0220

INTERVJUER I DJUNGELN

Ett SE-reportage av Rolf Blomberg

EN SVART SPINDELAPA GER MED SINA STORA SORGSNA ÖGON OCH SITT GRÄTFÄRDIGA AN SIKTSUTTRYCK EN BILD AV DJUPT MÄNSKLIGT LIDANDE. EN ÖANDLIG WELTSCHMERZ

Bogotá i juni.

Mitt allra första SE-reportage från Sy amerika utgjordes av en samling porträttstu dier av fyrbenta urskogsvarelser. Samlinge växer stadigt, och jag är nu i tillfälle at presentera ytterligare några bekantskape jag gjort inom den sydamerikanska djur världen.

Apan Mono är den första i porträttgalle riet. Jag träffade honom på en av mina u skogsfärder.

— Goddag, hälsade jag. Mitt namn ä Blomberg, medarbetare i den svenska bild tidningen SE.

— Hej! Jag heter Mono. Kul att träffa er

— Jag skulle gärna vilja ta några foto av er. Ni har ett intressant och uttrycksfull ansikte.

— Ha, ha, gamle svanslöse skämtare! Ha ni inga apor i Sverige?

— Nej. Bara några få. I bur.

— I bur! Nä fy fasiken — och ni svenska som har namn om er att vara så demokra tiska!

— Mja...

— Nåja, se inte så lessen ut! Det finn väl sociala missförhållanden i alla länder. V ska inte prata mer om den saken. Sätt gång och ta era foton bara. Jag ska gärna grimasera och se mänsklig ut, ha, ha!

Samma välvilliga medverkan hade ja också från de flesta övriga djur, jag önskad avporträttera. Endast en gammal jättesköld padda från Galapagosöarna var lite svår at komma till tals med.

— Goddag, sa jag.

Inget svar, så jag knackade på den gamle herrns skal och sa goddag igen.

— Vasa?

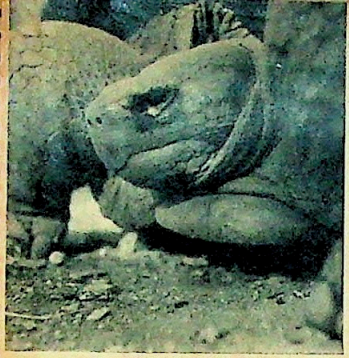
— Goddag! skrek jag.

— Skrik! Vet ni inte, att jag är döv, karl

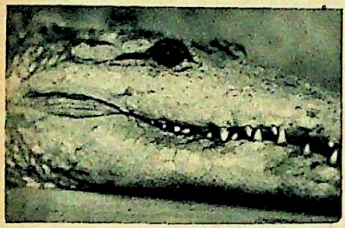
— Goddag, mitt namn är Blomberg, vrå lade jag.

— Nä tack.

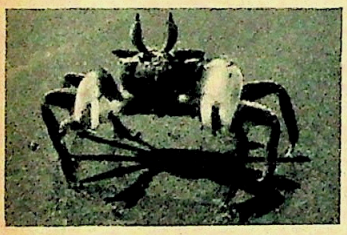
Som synes är det inte alltid roligt att var SE-reporter!

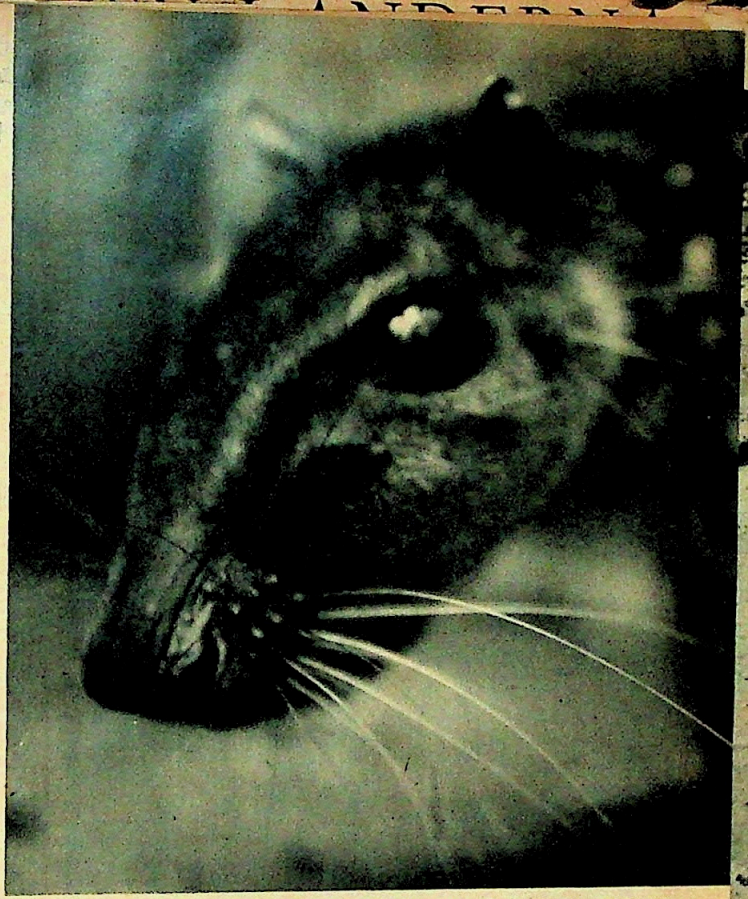
Den bistra profilen av en jättesköldpadda från Galapagos-öarna. Som fullvuxen väger den 400 kg.

Närbild av en djävulskt grinande alligator. En Shylock bland djuren, listig och hänsynslös.

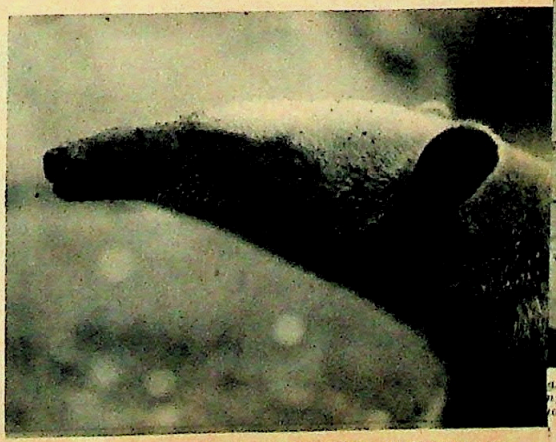
En lustig strandkrabba från ön Puná. Den springer på tvären och har uppfällbara periskopögon.

DETTA ÄR EN GUANTA, EN STOR, RATTLIK GNAGARE FRÅN SYDAMERIKAS URSKOGSTRAKTER, FLITIGT JAGAD FÖR SITT GODA KÖTT. DEN ÄR MYCKET SKYGG AV SIG.

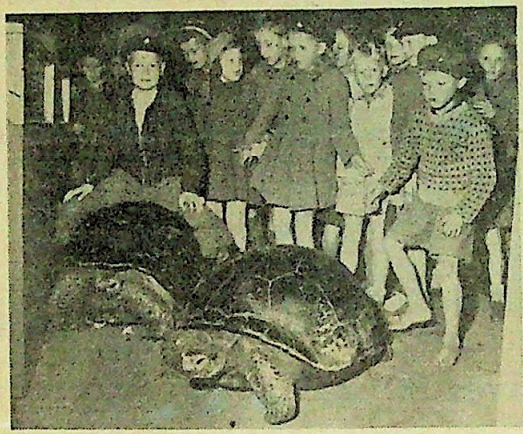
NÄSBJÖRNEN ÄR EN ANNAN LUSTIG LÅNGNÄST DJUNGELBO.

MYRSLOKEN HAR EN VERKLIGT ARISTOKRATISK PROFIL! IBLAND KAN MAN I HASTIGHETEN FÖRVÄXLA NÄSAN MED SVANSEN!

r 149 GÖTEBORGS-POSTEN Lördagen den 5 juni 1

Jättesköldpaddor och leguaner i Akvariet.

Akvariet fick i går ett par nyförvärv, som säkert kommer att locka åskådare. Det ena är de båda jättesköldpaddorna Pancho och Pertito — den förstnämnda ett par hundra år gammal och vägande drygt 150 kg., den andra hundra år gammal och vägande omkring 100 kg. Det är forskningsresanden Rolf Blomberg, som anskaffat dem under sitt besök på Galapagosöarna. De lär av infödingarna betraktas som heliga.

Det andra nyförvärvet är två leguaner, en sorts halvmterlånga ödlor, som jämte sköldpaddorna inlastats på »Chile» i Santa Cruz. Sköldpaddorna fick röra sig fritt, i den mån de ville röra på sig, medan ödlorna satt i en väl tillspikad nätbur. De hade ett kålhuvud som vägkost, men det tycktes de inte ha rört så mycket av.

Sköldpaddorna fick sina sköldar uppolerade, sedan de anlänt till Akvariet. De ska få en särskild binge i Tropiska avdelningen, men det är möjligt att de i sommar också får vistas ute på gräsplanen framför Sjöfartsmuseet. Den saken får dr. Nybelin avgöra, när han kommer hem från resan med »Albatross» i Medelhavet.

Det var många skolbarn i Akvariet i går, och de gjorde förtjusta bekantskap med Pancho och Pertito. Barnen härovan är från Nordhemsskolan.

Norra Tidn. 20/6 48

Rolf Blombergs upptagningar från Sundaöarna hade man gärna sett mer av.

Helge Akerhielm.

Aftontidning 20/6 48

Rolf Blombergs kortfilm från Sundaöarna inledde och höll den höga standard man är van vid från det hållet.

PIERROT.

Arbetaren 20/6 48

Som förprogram gavs en intressant och fängslande SF kortfilm från Sunda-öarna av Rolf Blomberg. Ett angenämt och underhållande sommarprogram —hn.

Norra Tidn. 29/6 48

meat gammalt men gott.

Rolf Blombergs reportage från Sundaöarna med allt vad som där bjudes av underlig fauna och flora bör ses av alla som är intresserade av bisarr vildmark. Och Kungatåget runt staden, som nu slutvisat.

—g.

Expressen 29/6 48

I övrigt var programmet skäligen magert, kapplöpningshästar och vattenskidor har publiken fått nog av nu! Reprisen på Rolf Blombergs lilla kortfilm om jätteödlorna på ön Kommodo och om den lyckliga ön Bali — där barnen aldrig får stryk och ändå är snälla och välartade! — var välkommen. Stålmusen var heller inte oäven.

— BRITTA HÖGLUND

St. Tidn. 29/6 48

Dessutom ges Rolf Blombergs film från Sundaöarna med vackra djur- och fula djur. Av journalerna är Fox' särskilt bra och även den franska, som fått några glimtar från Albatross' djuphavsforsk-

Nordkopiup Tidningen 4/6 48

Jättesköldpaddor i Göteborg

Två jättesköldpaddor kom på torsdagen till Göteborg med Johnsonlinjens Chile. Det är forskningsresanden Rolf Blomberg, som under sitt besök på Galapagosöarna skaffat de båda sköldpaddorna, som nu kommer att införlivas med Göteborgs akvariums samlingar.

Med all sannolikhet kommer de båda bestarna, som är de största i sitt slag i Sverige, att i sommar beta på gräsmattorna utanför Sjöfartsmuseet.

Den största sköldpaddan Pancho eller Eskil, som han mera populärt kallas, och som f. ö. skänkts till akvariet av svenske konsuln i Guayaquil, Nils Liljegren, väger omkring 200 kg. och uppges vara närmare 200 år gammal. Den mindre, Pertito, är en nätt liten dam på 100 kg. och hennes ålder uppskattas till närmare de 100.

Sköldpaddorna hade blivit ombordtagna i Santa Cruz och hade under resan blivit hela fartygets kelgrisar och matats med bananer och äpplen och fungerat som ridhästar åt en del barn, som fanns ombord.

De poserade snällt för fotografen, men för att få liv i dem måste man vinka med bananbitar, som gjorde att de t. o. m. rörde på benen och visade sina tandrader.

Örebro Dagbl. 8/6 48

★ Två jättesköldpaddor har kommit till Göteborg med Johnsonlinjens Chile. Det är forskningsresanden Rolf Blomberg, som under sitt besök på Galapagosöarna skaffat de båda sköldpaddorna, som nu kommer att införlivas med Göteborgs akvariums samlingar.

Med all sannolikhet kommer de båda bestarna, som f. ö. är de största i sitt slag i Sverige, att i sommar beta på gräsmattorna utanför Sjöfartsmuseet och bli ytterligare en stor sevärdhet för

när jag gör min entré i den här masuniformen. var rikast i USA! EDGAR: — Att du inte skäms!

smula överraskande...

*

Bor Bormann i Ecuador?

QUITO i aug.

Martin Bormann

Martin Bormann är inte död utan gömmer sig i Ecuadors Oriente, de stora urskogsområdena på ostsidan Anderna. Det är vad ett envist rykte vet att berätta. Till grund för ryktet ligger åtskilliga rapporter från resenärer i Oriente, att tyskar, vilkas identitet är okänd, uppehåller sig där. Tyskarna har sorgfälligt undvikit kontakt med myndigheterna och befolkningen. Uppgifterna om deras antal varierar en hel del. Ett och annat har publicerats i den ecuadorianska pressen om de mystiska tyskarnas existens, och för kort tid sedan stod följande sensationella rapport att läsa i quitotidningen "El Dia":

— Som bekant meddelade en señor Mario Robalino och dennes bror för några månader sedan, att de under en resa på Napofloden hade upptäckt ett hus, där två okända utlänningar av tysk nationalitet bodde tillsammans med två kvinnor, vilka troligtvis var deras hustrur. Robalino trodde sig med säkerhet i den ene av utlänningarna igenkänna Martin Bormann, vilkens anskte var honom välbekant från de många fotografier han sett i magasin och tidningar under kriget. Robalino meddelade nu, att han under senare resor på Napofloden observerat, att de båda utlänningarna lämnat sitt hus. Enligt vad indianerna i trakten berättar, har tyskarna förenat sig med två andra utlänningar, som kommit över den colombianska gränsen, och i sällskap med två mestizer, vilka talar tyska och även behärskar indianernas språk, har de nu trängt in i aucasindianernas områden medförande en stor utrustning, inklusive — enligt vad man iakttagit — radioapparater och moderna skjutvapen.

Jag har gjort försök att komma i förbindelse med denne señor Robalino, men han är åter på resa i Oriente.

Nyligen har även den colombianska tidningen "El Tiempo" i Bogotá publicerat en del uppseendeväckande uppgifter enligt vilka Martin Bormann efter Tysklands sammanbrott skulle ha lyckats ta sig över till Sydamerika, närmare bestämt till Colombia. Vad som gör bogotátidningens avslöjanden lite väl fantastiska och otroliga är påståendet, att även Hitler skulle ha lyckats undkomma till Colombia (medan Eva Braun dog ombord på den ubåt i vilken flykten företogs) och att mordet på den liberale ledaren Gaitán var ingesatt av Hitler som ett led i kampen mot kommunismen.

Att ett stort antal nazister flytt till Argentina, där Perón berett dem en fristad, är välkänt, och det är mycket troligt, att andra nazister håller sig gömda i andra sydamerikanska länder. Frågan om vad som är fantasi och verklighet beträffande Martin Bormann eller andra tyskars illegala uppehåll i Ecuadors djungler väntar på att bli uppklarad, men allt tyder på att de ecuadoriska myndigheterna tagit sig an saken. Något officiellt har dock inte meddelats, och vid förfrågan på amerikanska ambassaden i Quito, som påstås sitta inne med uppgifter om sakförhållandena, har denna svarat, att ingenting kan meddelas, då allt i en fråga som denna givetvis är av hemlig karaktär.

Rolf Blomberg.

*

Jätteödlor och Baliidyll

ROLF BLOMBERG: Sydvart. Gebers. Häft. kr. 16:50. Inb. 21:—.

Rolf Blomberg är även i sin nya bok »Sydvart» samme spirituelle skribent som förut. Han är en charmerande ciceron på Bali och andra öar i det gamla holländska kolonialväldet. Man får stifta bekantskap med jätteödlor, stora som sagans drakar, och mycket annat. Denna bok får emellertid sin särprägel genom att Blomberg kom att på närmaste håll få vara med om den japanska invasionen. Det är hemska saker, han berättar om japansk grymhet mot de i koncentrationslägren inspärrade. Man har visserligen redan förut fått till livs skildringar om japanernas grymheter, men det skadar inte att man på nytt påminnes om deasa krigets fasor. eMn Blombergs bok slutar trots allt i dur. Han befinner sig under ett annat sydligt luftstreck fasor. Men Blombergs bok slutar ty att vara still länge på en plats kan han ej av fri vilja. Det måste han tvingas till såsom under kriget. En god berättare med humor och livsglädje.

E. R-n.

En fantastisk sagovärld möter läsaren

i

ROLF BLOMBERGS

SYDVART

Sydöstra Asiens övärld har under nära sex år varit författarens uppträcktsfält. Exotiska människor och djur, sedvänjor och levnadsförhållanden gör denna reseskok till

ett spännande äventyr i en verklig men overklig värld!

Gebers

Häftad 16:50, inbunden 21:—

SÅ mycket grannare bildmaterial bjuder Rolf Blomberg på i sin nya bok, "Sydvart". Här har en skicklig fotograf fångat människor och situationer, landskap och djur så att det är en fröjd för ögat. Särskilt några porträttstudier från Bali jämte närbilden av en trädödla visar prov på högt uppdriven teknik.

Annars kan man knappast säga att "Sydvart" hör till Blombergs bästa verk. I dess första avsnitt småpratar författaren om sig själv och rekapitulerar resor han redan skrivit om i andra böcker — det ena lika likgiltigt som det andra. Det tar sig när han efter många besvärligheter mitt under brinnande krig trass-

Folkets röst om SE

Hälsning från Indien.

Högt ärade Herr Redaktör! Det är mig ett sant nöje att få meddela Er, att jag som prenumerant på SE blev storförtjust i den oerhört intressanta och med ovanligt vackra bilder försedda berättelsen från Er utsände medarbetare i Sydamerika Rolf Blomberg om den amerikanska »yogin», som har sin bostad i en liten primitiv grashydda högt uppe på de jättelika Anderna. Maken till intressant och spänningsmättad, frisk och sund berättelse har jag knappast sett förr i någon annan tidskrift. Så jag ville gärna gratulera Er själv som chefredaktör såväl som Eder mycket skicklige utsände medarbetare herr Rolf Blomberg, som genom denna skildring har berett en ofantlig stor glädje för en av SE:s trogna läsare i fjärran Indien.

Då jag själv är filosof och en kämpe för andlig kultur kommer jag att översätta denna berättelse, då ju Indien är fakirernas och eremiternas förlovade land, och jag kommer också att klippa ut den ökonstlade eremitens glädjestrålande porträtt för att bevara det som en minnesrik helgonbild.

Nu, då nästan alla nationer i världen stär i den hemska skuggan av ett atombombs- och raketvapenkrig, vore det inte skäl till en allmän besinning i andan av den andliga kulturens störste: Kristus, Buddha, Muhammed, Confucius, Mahatmi Gandhi?

Jag skulle vara Er mycket tacksam, om jag finge framföra denna hälsning genom Folkets Röst om SE. Bland SE:s otaliga läsare hemma i Sverige och ute i världen finns det säkert många, som är mina meningsfränder när det gäller den andliga kulturens stora betydelse i atombombens tidevarv. Högaktningsfullt

P. K. Banerjee, Behar, India.

utländska filmerna. Men problemet blir större, när det är fråga om barnfilmer. Som förspel visades »Den stora urskogsön», en film från Borneo inspelad av Rolf Blomberg. Mycket intressant med många lustiga djur och spännande kanotfärder. Det andra för-

Forskningsresanden Rolf Blomberg skickade för någon tid sedan ett resebrev till Radiotjänst och det var inte något vanligt vykort precis. I nästa vecka får lyssnarna höra vad Rolf Blomberg har att förtälja från sin nuvarande vistelseort Ecuador.

För en tid sedan gjorde jag i sällskap med en grupp alpinister en färd till det vilda snöberget Ilíniza. Meningen var att försöka bestiga högsta toppen, något som hittills ingen lyckats med. Vädrets makter satte emellertid stopp för vårt försök med snöstormar och hundväder under de fyra dygn vi kunde anslå till bestigningen. Även i andra avseenden var färden otursam. En i sällskapet blev snöblind, en annan förfrös en fot. Det filmatiska resultatet blev lika med noll. Fotoskörden blev också mager, men ett foto anser jag vara tillräckligt unikt för att sända det till SE: detta av ett rötmånadsdjur, vi mötte vid Ilínizas fot — en getabock med fyra horn! Observera, att getabocken och alpinisten Artur Eichler, vilken fångade den förstnämnde efter en vild jakt, har nästan samma uttryck i ansiktet! — Tidigare rötmånadsdjur jag mött, en javansk ödla med två stjärtar — den finns nu på Naturhistoriska museet i Göteborg — och en kyckling med två huvuden och två par ben, som jag blev förärad på en hacienda här i landet på en tidigare resa hit. Den gick sedan till Naturhistoriska Riksmusects samlingar.

RÖTMÅNAD VID EKVATORN

— Från SE:s utsände medarbetare Rolf Blomberg —

Även inom värtvärlden förekommer då och då egendomligheter, och kanske lika ovanlig som getabocken med sina fyra horn är denna kokospalm med sin tvenna stam. Jag upptäckte underet i en trädgård i

EREMITEN I ANDERNA

— Från SE:s utsända medarbetare Rolf Blomberg —

Quito, Ecuador, i augusti.

Och apropå underliga människor, sade en av mina ecuadorianska vänner häromdagen, har ni aldrig hört talas om den galne amerikanen, som sen 3 år bor som en eremit vid en kratersjö högt uppe i Anderna? Vad han heter? Det är ingen som vet. Själv kallar han sej Johnny Love Wisdom — Johnny Kärlek Visdom. Indianerna i trakten kallar honom »Demonen» eller rätt och slätt »Den galne gringon». (»Gringo» är det populära namnet på en utlänning här, men i Ecuador har ordet ej som i Mexiko en dålig klang.) Johnny är två meter lång, har skägg och långt hår, går omkring barfota och klädd i en poncho, han bor i en gräshydda och äter bara grönsaker, mest råa, och långa tider äter han ingenting alls. Ja, han är, som ni hör, inte riktigt klar i knoppen!

Det är alltid fascinerande att träffa människor som inte är skurna efter standardmått, originella karaktärer, och vad jag fick höra om »den galne gringon» hade som följd, att jag ett par dagar senare satt i en jeep tillsammans med en amerikansk vän på väg till kratersjön Quilotoa i provinsen Cotopaxi. På bumpiga vägar, som slingrade fram mellan vilda, vulkaniska berg — de högsta gnistrande vita av snö — och längs djupa raviner och avgrunder, tog oss jeepen efter en nästan dagslång färd till en plats, som låg endast någon timmas vandring från kratersjön, på cirka 4,000 meters höjd ö. h. Det var blåsigt och isande kallt här uppe, och jag tänkte, att den som frivilligt i tre års tid bott på en sådan plats, måste verkligen vara lite tokig.

Vi övernattade i en gräshydda hos en gästfri och trevlig vägarbetare, och tidigt nästa morgon vandrade vi iväg mot Quilotoa med vår nyförvärvade vän och en indian som vägvisare.

— Tror ni, frågade jag vägarbetaren, vilken flera gånger besökt eremiten, tror ni, att Johnny kommer att tillåta att vi fotograferar honom?

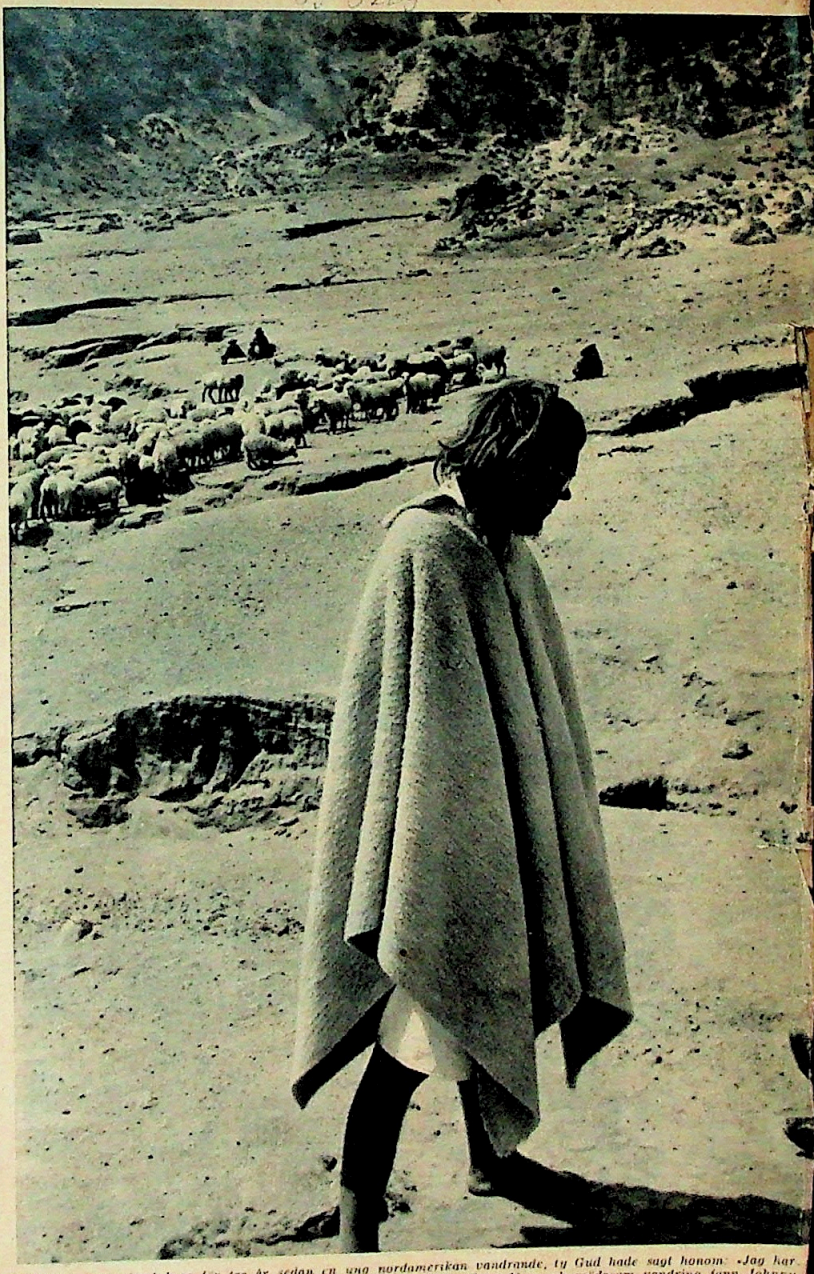
— Jadå, han poserar gärna, fick jag till svar.

Aha, tänkte jag, du är genomskådad, Johnny! Du är en herre som vill göra sensation — publicitetshungrig!

Den syn som plötsligt mötte oss, då vi stod på Quilotoas kraterrand, var så fantastisk, så överrumplande och dramatisk, att vi — åtminstone min amerikanske vän och jag — kippade efter andan och alldeles förstummades. Där — djupt, djupt under oss — låg kratersjön grön och solglittrande och blåndande, som en väldig, glimmande smaragd i en hög av slagg och aska. Nästan lodrätt stupade kraterväggarna ner i sjön, men mitt under oss stack en liten udde ut, flankerad av sandstränder Geometriska figurer i olika färger på udden — som ett lapptäcke i grönt, gult och brunt — avslöjande, var Johnny hade sina odlingar.

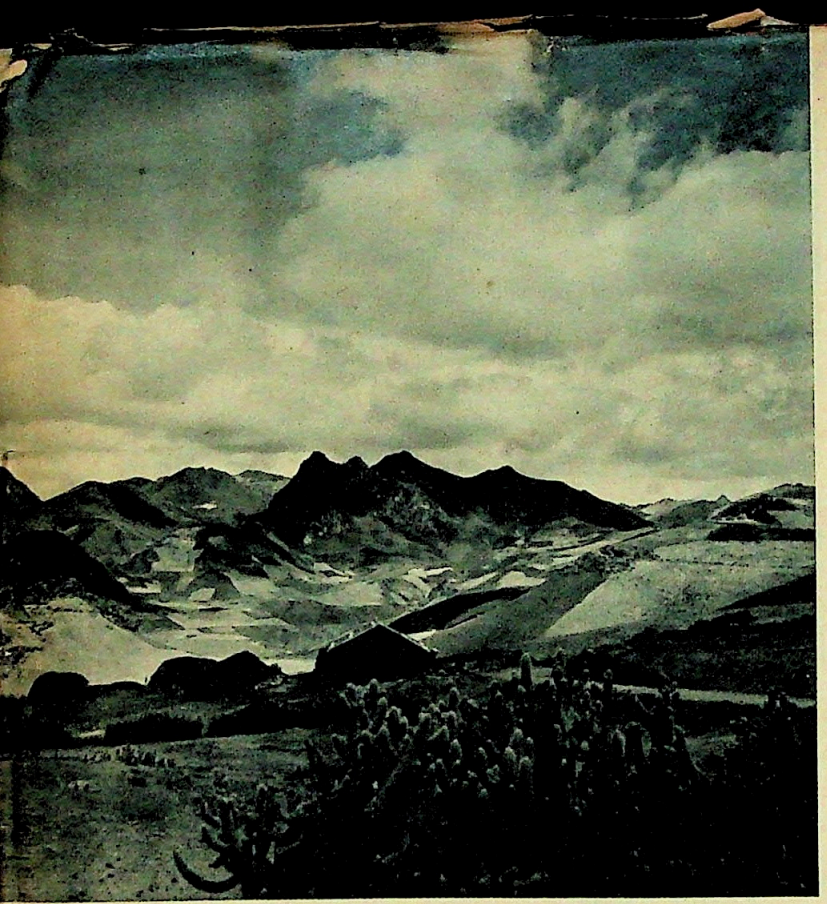
På en så gott som vertikal stig började vi nedstigningen, sick-sackande och åkande kana i den lösa sanden. Halvvägs ner mötte vi till vår förvåning en ecuadorian på väg upp. Han hade en tältsäng och en resväska packade på en åsna och var i sällskap med en urgammal, surögd indian. Vi stannade och pratade med dem.

— Jag är en av Johnnys lär-

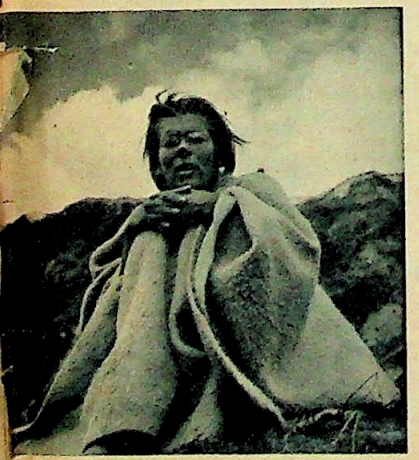

Till detta vilda land kom för tre år sedan en ung nordamerikan vandrande, ty Gud hade sagt honom: »Jag har ett tempel åt dig vid en sjö i det land som ligger närmast solen.» Efter lång och mödosam vandring fann Johnny det. Det är här uppe i Anderna, på 4,000 meters höjd, som Johnny Love Wisdom — så kallar han sig — den utkorade platsen. Sedan dess har han stannat där, nöjd med sitt liv i Gud.

VANDI

Den plats Gud utsett åt honom låg vid foten av en för länge sen slocknad vulkan, Quilotoa. Vid vulkanens fot låg en kratersjö, grön, solglittrande och blänkande, som en väldig glimmande smaragd i en hög av slagg och aska.

"Alla religioner leder mot samma mål, säger Johnny. Det kan vara likgiltigt vilken vi tillhör. Men vi måste tro på Gud, en Gud som är i allt, finns överallt . .

Trots långa perioder av fasta och en uteslutande vegetarisk diet är Johnny stark och sund. Han har en mager men atletisk kropp, och han är god simmare.

jungar, berättade oss ecuadorianen med lysande ögon. Jag har bott en vecka hos Johnny — den lyckligaste veckan i mitt liv!

En stund senare, ett par hundra meter längre ner, mötte vi Johnny.

Mitt första intryck var: ja, han är galen! Tänk er att plötsligt, i detta verklighetsfrämmande landskap, stå öga mot öga med en nästan två meter lång karl, klädd bara i en vit poncho (shortsen och den kortärmade skjortan under ponchon upptäckte jag först senare), med långt profethår, ett magert vuxet skägg, en av solen rödbränd — illröd! — näsa och ett par ljusblå ögon bakom starka glasögon. Inte undra på att de små bruna bergsindianerna trodde sig se en demon! Men nästan genast upptäckte jag något annat: Johnnys ansikte var fullt av frid, av lycka — ett leende, barnsligt rent ansikte. Och då visste jag: Johnny är ingen bluff, han är äkta — och jag skämdes över min förhastade dom över honom.

Snart satt vi i Johnnys »hus» ute på udden, en liten gräshydda, mindre än någon indians. En askets bostad! Bohaget var det primitivast tänkbara, men där fanns en skrivmaskin, en kristallmottagare och en mängd böcker, uteslutande religiös litteratur: kristen, buddistisk, muhammedansk, yoga m. m. Högar av brev vittnade om att Johnny hade en omfattande korrespondens.

— Jag ger undervisning per korrespondens, förklarade han. Om de största religionerna i världen; de leder ju alla till samma mål och det är ju ganska likgiltigt vilken religion vi tillhör, men för vår salighet måste vi tro på Gud, en Gud som är i allt, finns överallt . . .

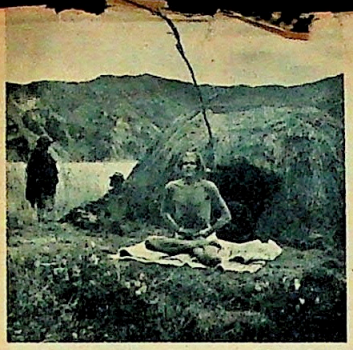
Johnny är en yogi, ty han har funnit att endast genom att praktisera yoga kan han komma i nära kontakt med Gud, hans ande kan frigöra sig från kroppen och han blir renad. Att fasta är ett av villkoren; en gång fastade Johnny i 24 dagar.

— Och Gud har låtit de underbaraste mirakler hända mej! sade Johnny, och hela hans ansikte strålade av lycka.

Johnny är från Seattle i staten Washington, av finsk-estnisk börd, född 1919. Den dag vi hälsade på honom hade han sin 29:de födelsedag. Och hur kom han att hamna här? Det var Guds vilja. En dag, för många år sedan hemma i Amerika, talade Gud till honom och sade: — Jag har ett tempel åt dig vid en sjö i ett berg i det land som ligger närmast solen (och det är ju Ecuador, sade Johnny). Gå och sök detta tempel!

Det tog lång tid, innan han fann platsen, och han hann dessförinnan sprida vida omkring i Ecuador. Han kom hit 1941 i ett ganska underligt sällskap, med ett par amerikaner och en pin-upskön amerikanska — vegeterianer liksom han — vilka i Ecuadors djungler ämnade »starta» en super-ras. Dessa fantasters öde blev tragiskt. Den sköna kom efter månader i djungeln tillbaka till civiliserade trakter tandlös och med fördärvad hälsa, en av de båda männen försvann spårlöst — det sägs, att han i ett anfall av vansinne vandrade rätt in i djungeln — och den tredje i sällskapet blev mördad. Johnny levde första tiden tillsammans med dessa sina landsmän, men han tålde varken klimatet eller dieten, och som han dessutom insåg, att detta inte var vad Gud menat, lämnade han sällskapet med super-ras-idéerna och gick att söka det honom lovade templet. Och sent omsider, för lite mer än tre år sedan, kom han på sina vandringar till Quilotoa, och då visste han ögonblickligen, att han funnit, vad han sökte.

Johnny ser genomsund ut, har en

Johnny är en yogi, för att renas och komma i kontakt med Gud. Utanför sin grashydda har han sin andaktsövning. Hyddan har en mast för radio.

Indianerna som kommer till kratersjön med sina fårahjordar, kallar honom »Demonen» eller rätt och slätt »Den galne gringon». De vördar honom.

På en udde i kratersjön ligger hans hydda — se pilen! Där odlar han den magra jorden längs stranden. När skörden inte räcker, få han hjälp.

Johnny utanför den grotta för meditation som han är i färd med att hacka och gräva ut ur den lösa lavaklippan. Han var lika glad som en barnunge över att bli fotograferad. Men ingen reklamsökare.

mager men atletisk kropp, och vägarbetaren berättade oss, att han var en fenomenal simmare och brukade crawla i kratersjöns iskalla vatten som en Johnny Weissmuller.

Eftersom jag hade en ordentlig influensa, då jag träffade Johnny, varnade jag honom:

— Det är nog bäst att jag håller mej på lite avstånd från er, så att ni inte blir nersmittad.

— Tvärtom, sade Johnny, sitt så nära mej som möjligt. Vibrationen från mej kommer att bota er.

— Är ni själv aldrig sjuk?

— Jag sjuk!? Ha, ha! skrattade Johnny som om jag sagt något ovanligt skämtsamt. Nej, jag är aldrig sjuk.

Helt lämnad åt sig själv är Johnny inte. Administratorn på en hacienda, som ligger något mer än en mil från Quilotoa, skickar då och då en indian — det var den urgamle, vi mötte — för att titta till Johnny och lämna post. Indianen brukar då också ha med sig en del grönsaker och rotfrukter, ty vad Johnnys egna odlingar i den magra jorden producerar är i knappaste laget även för en yogi. Ofta kommer också indianer till kratersjön med sina fårahjordar. Sjöns vatten är salt och innehåller svavel, och indianerna säger, att fåren blir starka av att dricka det. Men en människa mår i längden inte bra av detta vatten. Johnny har emellertid löst problemet sötten. Johnny har emellertid löst problemet sötten. Han får mer än tillräckligt därav genom att ett stycke innanför strandkanten gräva gropar i sanden, och det genom sanden filtrerade sjövattnet är nästan utan salt- och svavelsmak.

Johnny visade oss med barnslig stolthet dessa sina »filter», sina trädgårdsland och blomster och sin grotta för meditation, vilken han är i färd med att hacka och gräva ut ur den lösa lavaklippan. Han var älskvärd och trevlig och hade ett smittande skratt. Han var lika glad som en barnunge över att bli fotograferad, och vi måste lova honom att skicka bilderna. När vi efter några timmar tog farväl av honom, bad han oss vara välkomna tillbaka och stanna en vecka eller så länge vi önskade hos honom. Det var så uppfriskande att träffa Johnny Love Wisdom, detta sympatiska helgon, att jag faktiskt totalt glömde min influensa.

— Vibrationen från mej kommer att bota er, hade Johnny sagt.

Det stämde.

Rolf Blomberg.

Östsjö-Tidning 13/12 48

Rolf Blomberg har tidigare dokumenterat sin berättartalang i ett par reseskildringar. Under de första krigsåren begav han sig till Östern på forskningsfärd men Japans inträde i kriget gjorde att han ofrivilligt fick kvarstanna på Java ända till 1946. Den ungdomlige, äventyrslystne och alltid optimistiskt inställde reseskildraren Blomberg ger fart och frisk fläkt över handlingen i "Sydvart" och stoff saknas tydligen inte för ännu en bok från denna

Nord-Sverige 03-0242 13/12 48

Äventyr i söder och norr

ROLF BLOMBERG gav sig hösten 1940 ut på en forskningsfärd bland ögrupperna utanför sydöstra Asien. Kriget "frös inne" honom på Java i nära sex år! Men han begagnade tiden väl, enligt vad som framgår av *Sydvart* (Gebers förlag, kr. 16:50). Besök hos fursten av Saba och hos "alla hüxors drottning" samt jätteödlor och andra exotiska storheter säger tillräckligt. Som upplevelserna därtill är skildrade på ett målande och pojkaktigt sätt samt illustrerade med många bra bilder har man mycket nöje i Rolf Blombergs sällskap.

05-0243

Ny Dag 21/12 48

sängkamrat.

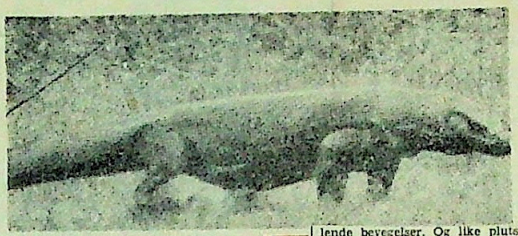
S. J.

DET VAR MED SPÄND förväntan vi sprättade upp **Rolf Blombergs** senaste reseskildring »Sydvart» (Gebers, 16:50). Man blev nog heller inte direkt besviken, men fick en känsla av att författaren med allt sitt stoff åstadkommit en alltför komprimerad berättelse. De livgivande, miljöskapande och intressanta detaljerna hade fått vika för en summarisk skildring av de mångskiftande upplevelserna. Frånsett detta är boken fängslande; kapitlet om jätteödlorna på ön Komodo är dess avgjorda höjdpunkt. Rätt intressant, men allt för bekskedligt, har författaren skildrat den **japanska ockupationen i de holländska besittningarna i Indiska** oceanen. Boken är som helhe... ligen underhållande, men alltför dyr.

GWB.

Kjempeøglene på Java.

Fortidens siste rester av dyreliv.

ROLF BLOMBERG heter en svenske med atskillige gram reise- og eventyrlyst i blodet. Han forteller selv at hans oldemor var fra Andalusia og at hans far er av vallonsk avstamning. Disse kjensgjerninger gjør — mener han — at han ikke er som svensker flest, men lider av en evig rastløshet. Han har som amerikanerne sier «ants in the pants». Og Blomberg har ikke på noen måte forsøkt å demme opp for sin ubendige rastløshet som har gitt seg utslag i en evindelig flakking fra verdensdel til verdensdel helt siden han var 15 år gammel og i dag er han en mann på 37 år. Tross denne relativt unge alder har han sett og opplevd atskillig mer enn gjennomsnittet av hans jevnaldrende.

Rolf Blomberg: Sydvart. Gebers Förlag, Stockholm.

DET var for øvrig en nordmann som satte ham på hans første reiseplan: til Galapagosøyene. Denne ferden som førte med seg avstikkere til Sør-Amerikas skjulte avkroker har han skildret i en bok som heter «Underlige mäniskor och underlige djur». Den kom for noen år siden. I år møter han med en ny samling reiseinntrykk fra eksotiske himmelstrøk. Det er «Sydvart» som handler om bl. a. underlige opplevelser i Ecuador, spennende uker som krigskorrespondent i Nord-Norge osv. Men hovedtemaet i denne boken er oppholdet i Nederlandsk Ostindia under krigen. Han var dratt ned for å kortfilme bl. a. Balis herligheter og hadde funnet fram til noen glimrende filmobjekter på en av småøyene der nede, noen gigantiske øgler. De er rester av forhistoriske vesener og finnes nå bare på noen få steder i denne øygruppen. Og kamerajakten på disse nifse dyrene er meget interessant skildret i boken. Disse fortidslevningene ble faktisk «oppdaget» i 1912 da hvite mennesker første gang kom i kontakt med dem. Av de innfødte kalles de vanligvis for «kjempekrokodiller» og etter forfatterens beskrivelse later det til at det er en nokså slående betegnelse. Vitenskapens navn på dem er «Varanus komodoensis». Det siste leddet i dette navnet skriver seg fra byen Komodo, i hvis omegn disse uhyrene herjer.

VI kom gående i ro og mak bortover en slette og oppover en kolle, forteller han. Hele formiddagen hadde vi speidet etter det mystiske vidunderet. Med kikkert hadde vi undersøkt sletter og høyder uten å se annet enn hjort og villsvin.

Og nå plutselig — på den andre siden av kollen, kanskje 10 meter unna, stod det plutselig en veldig drage, svart og skrekkinnjagende i det høye gule gresset. Det var som et drømmesyn fra urtiden! Den strakte hals og lignet en dinosaur. Den hadde forferdelige krefter. Den så på oss med svarte, stikkende øyeøyne noen få sekunder, så enså ved den seg hurtig rundt og flyktet, bredbent og med slangelende bevegelser. Og like plutselig som vi hadde fått øye på den var den også forsvunnet, som oppslukt av jorden.

Vi stod tilbake med en følelse av at vi hadde sett syner. Da vi kom tilbake til leiren, møtte vi kjempeøgle nummer to, et langt, uhyggelig best på minst tre meter. Den klatret langsomt på høye ben oppover i retning av leiren vår. Den oppdaget oss, stanset, strakte hals. Så satte den avgårde, skjønt den ikke viste særlig hastverk.

Jeg fulgte etter den og så at den forsvant inn i en liten skogklynge. Der inne, under et stort tre, hadde den lagt seg flat på bakken og lå og kiket på meg med hvitblinkende, ondskapsfulle øyne. Jeg ropte på min kone, og hun kom og stilte seg ved siden av meg. Vi gikk noen skritt nærmere og var kanskje på halvannen meters avstand, men den rørte seg ikke. Vi kunne studere vidunderet i ro og mak.

KJEMPEØGLEN så virkelig frykteinngydende ut! Den hadde kjever som kunne knuse ben, klør som kunne rive ut innvoller og en hale som sikkert kunne slå oss over ende i ett slag. Ja, hvorfor skulle den behøve å flykte for oss tobente svake vesener? Men det gjorde den.

Da jeg kastet en pinne på den, våknet den til liv. I panisk flukt forsvant den gjennom krattskogen med larm og brak — det lød som om en elefant stormet i vei — og vi kunne høre at det varte lenge før den saktnet farten.

Vel hjemme i leiren stiftet vi bekjentskap med vår tredje kjempeøgle. Den kom på visitt.

Vi hørte noe kom traskende gjennom skogen ikke langt fra oss, det knirket og knaket av grener som ble trådt i stykker og det knaste i tørt løv. Vi satt stille og ventet, og straks etter kom opphavet til lyden til syne, et nesten to meter langt uhyre. Den stanset på tyve meters avstand og stod aldeles stille, mistenksom og speidende. Bare den lange gule, tvekløvde tungen gikk ut og inn og slikket i luften. I mer enn fem minutter stod øglen i samme stilling, så rykket den fram.

LIKE etter at Blomberg hadde festet disse interessante detaljene til celluloidstrimmelen brøt krigen ut også i denne del av verden. Resten av boken hans går med til å skildre den japanske okkupasjon av disse øyene. Det er temmelig nifse øyeblikksbilder han serverer både fra Batavia og andre byer på Java. De temmelig uhyrlige tilstander på øygruppen etter japanernes kapitulasjon da den indonesiske frihetsbevegelse foranstaltet regulære blodbad på den hvite befolkning er også rystende lesning. I det hele tatt er Blombergs bok meget underholdende, men han er svært overfladisk og «løs» i sine skildringer. Det er som om alltfor meget av globetrotteren har påvirket også hans forfatterevner.

Ess.

Morgenbladet Dec 19-48 (Norge)

9/1

Loppkrig utan like

ECUADOR i dec. — La Sanidad — de sanitära myndigheterna — i Quito, Ecuador, har förklarat loppor och löss krig, och deras vapen är DDT. För en tid sedan var det en stor religiös högtid i den lilla staden Quincha norr om Quito; där finns en undergörande madonna och tiotusenden valfärdar dit en gång om året för att få skåda henne. Här var det fina jaktmarker för La Sanidad! Beväpnade med DDT-sprutor sändes några tjänstemän dit och attackerade bergsindianerna med friskt mod. Miljoner loppor och löss dog denna dag. Bilden visar hur DDT-sprutan stoppades innanför "ponchon" på en indian.

Rolf Blomberg.

*

olf
omberg
ed sina
mer.

Rolf Blomberg åter i Sverige

Forskningsresanden Rolf Blomberg har kommit tillbaka till Sverige. 1 000 meter film för SF hade han med sig, men de stora etnografiska och zoologiska samlingar, som är resultatet av hans ecx äventyrliga år i tropikerna, ligger ännu kvar på Java.

Vår nästa fripassagerare var trevligare. Det var en duva, som kom ombord i Messinasundet. Den var alldeles tam och lät sig matas med ett stycke vetebröd. Den marscherade fram och tillbaka på kommandobryggan som om den varit kapten själv. Gick t. o. m. in i styrhytten som om den ville kontrollera, att kursen var den riktiga. När vi några timmar senare gick tätt under Stromboli, lyfte den och flög in mot vulkanön. Den hade väl där: hade väl bara varit in till Messina för att hälsa på vänner . . .

Rolf Blomberg.